

T.C.

ALTINBAŞ ÜNİVERSİTESİ

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Psikoloji Anabilim Dalı

**YETİŞKİNLERDE (18-45 YAŞ) FLÖRT ŞİDDETİ İLE
ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALARI ARASINDAKİ
İLİŞKİDE STRESLE BAŞA ÇIKMA TARZLARININ
ARACILIK ROLÜNÜN İNCELENMESİ**

Nazrin SİYAHLI

Yüksek Lisans Tezi

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Esra GÜL KOÇYİĞİT

İstanbul, 2025

YETİŞKİNLERDE (18-45 YAŞ) FLÖRT ŞİDDETİ İLE ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALARI ARASINDAKİ İLİŞKİDE STRESLE BAŞA ÇIKMA TARZLARININ ARACILIK ROLÜNÜN İNCELENMESİ

Nazrin SİYAHLI

Psikoloji Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

ALTINBAŞ ÜNİVERSİTESİ

2025

Nazrin SİYAHLI tarafından hazırlanmış ve 26.06.2025 tarihinde sunulmuş YETİŞKİNLERDE (18-45 YAŞ) FLÖRT ŞİDDETİ İLE ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALARI ARASINDAKİ İLİŞKİDE STRESLE BAŞA ÇIKMA TARZLARININ ARACILIK ROLÜNÜN İNCELENMESİ başlıklı tez, Psikoloji Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak **oy birliği** ile kabul edilmiştir.

Dr. Öğr. Üyesi Esra GÜL KOÇYİĞİT

Danışman

Tez Savunma Sınavı Jüri Üyeleri:

Dr. Öğr. Üyesi Ayşegül GÜNER
ALGAN

Psikoloji Bölümü,
Altınbaş Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Esra GÜL KOÇYİĞİT

Psikoloji Bölümü,
Altınbaş Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Nilgün ONNAR

Psikoloji Bölümü,
İstanbul Arel Üniversitesi

Bu tezin yüksek lisans tezi olarak bütün şartları sağladığını beyan ederim.

Bu tezdeki tüm bilgilerin akademik kurallara ve etik davranışlara uygun olarak edinildiğini ve sunulduğunu beyan ederim. Ayrıca, bu kuralların ve davranışların gerektirdiği şekilde bu çalışmada, orijinal olmayan tüm materyalleri ve sonuçları tamamen alıntı yaptığımı ve referans gösterdiğimi de beyan ederim.

Nazrin SİYAHLI

İmzası

XXXXXX

ÖNSÖZ

Yüksek lisans süresince ve tez dönemi boyunca bana öğrettiklerinin çok kıymetli olduğu tez danışmanım sayın Dr. Öğr. Üyesi Esra Gül Koçyiğit'e çalışma süresince büyük desteği, her zaman bana sağladığı yüksek katkıları, emeği, zamanı ve sabrından dolayı çok teşekkür ederim.

Tüm hayatım boyunca, aldığım her kararda arkamda duran, yürümek istediğim tüm yollarda benden desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen, her koşulda yanımda olan, bana her zaman iyi ve doğru yolu gösteren, topluma fayda sağlayabilecek bir insan olarak yetişmem için her zaman çaba sarf eden ve çocukluğumdan itibaren kurduğum hayalleri tüm kalbiyle destekleyen annem Sveta Siyahova'ya ve babam Behram Siyahov'a sonsuz teşekkür ederim.

Yüksek lisans dönemimin oldukça güzel ve eğlenceli geçmesini sağlayan, her anımda yanımda olan, tez dönemimde bana her türlü desteği veren erkek arkadaşım Agabala Abdullayev'e teşekkür ederim.

Veri toplama süresi boyunca anketlerin daha çok kişiye ulaşması için yardımcı olan tüm arkadaşlarıma ve araştırmama katkıda bulunan herkese teşekkür ederim.

ÖZET

YETİŞKİNLERDE (18-45 YAŞ) FLÖRT ŞİDDETİ İLE ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALARI ARASINDAKİ İLİŞKİDE STRESLE BAŞA ÇIKMA TARZLARININ ARACILIK ROLÜNÜN İNCELENMESİ

SIYAHILI, Nazrin

Yüksek Lisans, Psikoloji Anabilim Dalı, Altınbaş Üniversitesi

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Esra GÜL KOÇYİĞİT

Tarih: 06/2025

Sayfa: 191

Flört şiddeti bireyleri hem fiziksel hem de psikolojik sağlıkları açısından olumsuz etkilemektedir. Şiddetin en yaygın biçimlerinden olan flört şiddetinin birey üzerinde olduğu kadar toplum üzerinde de yıkıcı etkileri bulunmaktadır. Bu çalışma 18-45 yaş arasındaki genç yetişkinlerde flört şiddeti ile çocukluk çağı travmaları arasındaki ilişkide stresle başa çıkma tarzlarının aracılık rolünü incelemektedir. Etik izin ve araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan aydınlatılmış onam formu, demografik bilgi formu, flört şiddeti tutum ölçeği, çocukluk çağı travmalar ölçeği, stresle başa çıkma tarzları ölçeğinin kullanımı için gerekli izinler alındıktan sonra, 18-45 yaş arasındaki 360 gönüllü katılımcı araştırmaya dahil edilmiştir. Araştırmadan elde edilen veriler Anova testi kullanılarak varyans analizine tabi tutulmuştur. Parametrik testlerde varyanslar homojen dağılmadığında Welch testi sonuçları baz alınmıştır. Anova testi sonucunda anlamlı bulunan grupların çoklu karşılaştırmalarında varyans homojenliğine göre Tukey veya Tamhane testi uygulanmıştır. Flört şiddeti ile çocukluk çağı travmaları arasındaki ilişkide stresle başa çıkma tarzlarının aracılık rolü Hayes' in model 4 sonuçlarını baz alınarak değerlendirilmiştir. Sonuçlara göre; Flört şiddeti ile çocukluk çağı travmaları arasındaki ilişkide stresle başa çıkma tarzlarının aracılık rolü tespit edilmiş; sosyal desteğe başvurmanın aracı etkisi anlamlı ($\beta=-0.74$, %95 GA [-0.88/-0.61]), kendine güvenli yaklaşımın aracı etkisi anlamlı ($\beta=-0.67$, %95 GA [-0.82/-0.51]), iyimser yaklaşımın aracı etkisi anlamlı ($\beta=-0.76$, %95 GA [-0.91/-0.61]), çaresiz yaklaşımın aracı etkisi anlamlı ($\beta=-0.69$, %95 GA [-0.83/-0.56]), boyun eğici yaklaşımın aracı etkisi anlamlı ($\beta=-0.68$, %95 GA [-0.82/-0.54]) bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Şiddet, Flört Şiddeti, Çocukluk Çağı Travmaları, Olumsuz Çocukluk Yaşantıları, Stresle Başa Çıkma Tarzları.

ABSTRACT

EXAMINING THE MEDIATING ROLE OF STRESS COPING STYLES IN THE RELATIONSHIP BETWEEN DATING VIOLENCE AND CHILDHOOD TRAUMA IN ADULTS (18-45 YEARS)

SİYAHLI, Nazrin

M.A., Department of Psychology, Altınbas University

Supervisor: Assistant Professor Esra GÜL KOÇYİĞİT

Date: 06/2025

Page: 191

Dating violence negatively affects individuals in terms of both their physical and psychological health. Dating violence, one of the most common forms of violence, has devastating effects on society as well as on the individual. This study examines the mediating role of coping styles in the relationship between dating violence and childhood trauma among young adults aged 18–45. After obtaining ethical permission and the necessary permissions for the use of the informed consent form, demographic information form, dating violence attitude scale, childhood trauma scale, and stress coping styles scale used as data collection tools in the study, 360 volunteer participants between the ages of 18-45 were included in the study. The data obtained from the research were subjected to variance analysis using the Anova test. In parametric tests, when variances are not homogeneously distributed, Welch test results are taken as basis. In multiple comparisons of groups found to be significant as a result of the Anova test, Tukey or Tamhane tests were applied according to variance homogeneity. The mediating role of stress coping styles in the relationship between dating violence and childhood traumas was evaluated based on Hayes' model 4 results. According to the results; The mediating role of coping with stress styles in the relationship between dating violence and childhood traumas was determined; the mediating effect of seeking social support was significant ($\beta=-0.74$, 95% CI [-0.88/-0.61]), the mediating effect of self-confident approach was significant ($\beta=-0.69$, 95% CI [-0.82/-0.51]),

the mediating effect of optimistic approach was significant ($\beta=-0.76$, 95% CI [-0.91/-0.61]), the mediating effect of helpless approach was significant ($\beta=-0.69$, 95% CI [-0.83/-0.56]), and the mediating effect of submissive approach was significant ($\beta=-0.68$, 95% CI [-0.82/-0.54]).

Keywords: Violence, Dating Violence, Childhood Traumas, Adverse Childhood Experiences, Styles of Coping with Stress.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET	vi
ABSTRACT	viii
TABLO LİSTESİ	xv
ŞEKİL LİSTESİ	xviii
KISALTMALAR	xix
1.GİRİŞ	1
1.1 PROBLEMİN DURUMU	1
1.2 ARAŞTIRMANIN AMACI	4
1.3 ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	4
1.4 ARAŞTIRMANIN SORULARI	5
1.5 ARAŞTIRMANIN HİPOTEZİ	6
1.6 ARAŞTIRMANIN SAYILTI LARI	6
1.7 ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI	7
1.8 TANIMLAR	7
2.GENEL BİLGİLER	9
2.1 ŞİDDET	9
2.1.1 Şiddetin Tanımı	9
2.1.2 Şiddetin Tarihçesi	10
2.1.3 Şiddet İçin Risk Faktörleri	11
2.1.4 Şiddetin Türleri	11
2.1.4.1 Fiziksel şiddet	12
2.1.4.2 Cinsel şiddet	12
2.1.4.3 Psikolojik şiddet	13

2.1.4.4 Ekonomik şiddet	14
2.1.4.5 Siber şiddet	14
2.1.4.6 Bireyin Kendisine Yönelik Şiddet	15
2.1.4.7 Kolektif Şiddet	15
2.1.4.8 Kişilerarası Şiddet	15
2.2 FLÖRT ŞİDDETİ	16
2.2.1 Flört Şiddetinin Tanımı	16
2.2.2 Flört Şiddetinin Tarihçesi	17
2.2.3 Flört Şiddetinin Nedenleri	18
2.2.4 Flört Şiddeti İçin Risk Faktörleri	19
2.2.5 Flört Şiddeti Döngüsü	23
2.2.6 Flört Şiddetinin Etkileri ve Sonuçları	24
2.2.7 Flört Şiddetinin Türleri	25
2.2.7.1 Fiziksel şiddet ve yaygınlığı	26
2.2.7.2 Cinsel şiddet ve yaygınlığı	26
2.2.7.3 Psikolojik şiddet ve yaygınlığı	27
2.2.8 Flört Şiddeti ile İlgili Araştırmalar	28
2.3 ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALARI	32
2.3.1 Travmanın Tanımı	32
2.3.2 Travmanın Tarihçesi	33
2.3.3 Travma İçin Risk Faktörleri	33
2.3.4 Çocukluk Çağı Travmalarının Tanımı	35
2.3.5 Çocukluk Çağı Travmalarının Tarihçesi	35
2.3.6 Çocukluk Çağı Travmalarının Risk Faktörleri	36
2.3.7 Çocukluk Çağı Travmalarının Türleri	36

2.3.7.1 Fiziksel istismar	37
2.3.7.2 Cinsel istismar	37
2.3.7.3 Duygusal istismar	38
2.3.7.4 Fiziksel ihmal	38
2.3.7.5 Duygusal ihmal	39
2.3.8 Çocukluk Çağı Travmaları ile İlgili Araştırmalar	40
2.4 STRESLE BAŞA ÇIKMA	43
2.4.1 Stresin Tanımı	43
2.4.2 Strese Neden Olan Faktörler	44
2.4.3 Stresin Belirtileri	45
2.4.4 Stresin Türleri	46
2.4.5 Stresle Başa Çıkmanın Tanımı	47
2.4.6 Stresle Başa Çıkma Tarzları	48
2.4.7 Stresle Başa Çıkmayı Etkileyen Faktörler	50
2.4.8 Stresle Başa Çıkma Tarzları ile İlgili Araştırmalar	51
3.GEREÇ VE YÖNTEM	54
3.1 ARAŞTIRMANIN MODELİ	54
3.2 ARAŞTIRMANIN ÖRNEKLEMİ	54
3.3 ARAŞTIRMANIN YERİ VE ZAMANI	54
3.4 ARAŞTIRMANIN VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	54
3.4.1 Aydınlatılmış Onam Form	55
3.4.2 Demografik Bilgi Formu	55
3.4.3 Flört Şiddeti Tutum Ölçeği	55
3.4.4 Çocukluk Çağı Travmalar Ölçeği	56
3.4.5 Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçeği	57

3.5 BAĞIMLI, BAĞIMSIZ VE ARACI DEĞİŞKENLER	58
3.6 İŞLEM	58
3.7 ARAŞTIRMANIN VERİ ANALİZİ	58
4. BULGULAR	60
4.1 ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN DEMOGRAFİK VERİLERİNİN DAĞILIMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	60
4.2 ARAŞTIRMADA KULLANILAN FLÖRT ŞİDDETİ TUTUM, ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALAR VE STRESLE BAŞA ÇIKMA TARZLARI ÖLÇEĞİNE AİT İFADELERİN ORTALAMA PUANLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	61
4.3 DEMOGRAFİK VERİLERE GÖRE FLÖRT ŞİDDETİ TUTUM, ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALAR VE STRESLE BAŞA ÇIKMA TARZLARI ÖLÇEKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	64
4.4 FLÖRT ŞİDDETİ TUTUM, ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALAR VE STRESLE BAŞA ÇIKMA TARZLARI ÖLÇEKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ	91
4.5 FLÖRT ŞİDDETİ İLE ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALAR ARASINDAKİ İLİŞKİDE STRESLE BAŞA ÇIKMA TARZLARININ ARACILIK ROLÜNÜN DEĞERLENDİRİLMESİ	95
5. TARTIŞMA	102
5.1 DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİN DAĞILIMINA İLİŞKİN SONUÇLAR	102
5.1.1 Demografik Özelliklerin Flört Şiddeti, Çocukluk Çağı Travmaları ve Stresle Başa Çıkma Tarzları Değişkenleri ile İlişisinin Tartışılması	102
5.2 FLÖRT ŞİDDETİ VE ALT BOYUTLARI İLE ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALAR ARASINDAKİ İLİŞKİYE DAİR SONUÇLAR VE TARTIŞILMASI.....	118
5.3 FLÖRT ŞİDDETİ VE ALT BOYUTLARI İLE STRESLE BAŞA ÇIKMA TARZLARI ARASINDAKİ İLİŞKİYE DAİR SONUÇLAR VE TARTIŞILMASI	120

5.4 ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALARI VE ALT BOYUTLARI İLE STRESLE BAŞA ÇIKMA TARZLARI ARASINDAKİ İLİŞKİYE DAİR SONUÇLAR VE TARTIŞMA.....	121
5.5 FLÖRT ŞİDDETİ İLE ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALARI ARASINDAKİ İLİŞKİDE STRESLE BAŞA ÇIKMA TARZLARININ ARACILIK ROLÜNE DAİR SONUÇLAR VE TARTIŞILMASI	123
6. SONUÇ	126
7. ÖNERİLER	128
REFERANSLAR.....	130
EKLER.....	169

TABLO LİSTESİ

Sayfa

Tablo 4.1: Sosyo-Demografik Özelliklerin Frekans Dağılım Tablosu.....	60
Tablo 4.2: Ölçek Düzeylerinin Frekans Dağılım Tablosu.....	61
Tablo 4.3: Ölçek Düzeylerinin Normallik ve Güvenilirlik Testi Sonucu.....	63
Tablo 4.4: Flört Şiddeti Tutum Ölçek Düzeylerinin Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılması.....	64
Tablo 4.5: Çocukluk Çağı Travmaları Ölçek Düzeylerinin Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılması.....	66
Tablo 4.6: Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçek Düzeylerinin Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılması.....	67
Tablo 4.7: Flört Şiddeti Tutum Ölçek Düzeylerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması.....	68
Tablo 4.8: Çocukluk Çağı Travmaları Ölçek Düzeylerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması.....	69
Tablo 4.9: Stresle Başa Çıkma Ölçek Düzeylerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması.....	70
Tablo 4.10: Flört Şiddeti Tutum Ölçek Düzeylerinin Eğitim Düzeylerine Göre Karşılaştırılması.....	70
Tablo 4.11: Çocukluk Çağı Travmaları Ölçek Düzeylerinin Eğitim Düzeylerine Göre Karşılaştırılması.....	72
Tablo 4.12: Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçek Düzeylerinin Eğitim Düzeylerine Göre Karşılaştırılması.....	73
Tablo 4.13: Flört Şiddeti Tutum Ölçek Düzeylerinin Medeni Durumlara Göre Karşılaştırılması.....	74
Tablo 4.14: Çocukluk Çağı Travma Ölçek Düzeylerinin Medeni Durumlara Göre Karşılaştırılması.....	75
Tablo 4.15: Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçek Düzeylerinin Medeni Durumlara Göre Karşılaştırılması.....	77

Tablo 4.16: Flört Şiddeti Tutum Ölçek Düzeylerinin Gelir Düzeylerine Göre Karşılaştırılması.....	78
Tablo 4.17: Çocukluk Çağı Travma Ölçek Düzeylerinin Gelir Düzeylerine Göre Karşılaştırılması.....	79
Tablo 4.18: Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçek Düzeylerinin Gelir Durumuna Göre Karşılaştırılması.....	81
Tablo 4.19: Flört Şiddeti Tutum Ölçek Düzeylerinin Çalışma Durumlarına Göre Karşılaştırılması.....	82
Tablo 4.20: Çocukluk Çağı Travma Ölçek Düzeylerinin Çalışma Durumlarına Göre Karşılaştırılması.....	83
Tablo 4.21: Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçek Düzeylerinin Çalışma Durumlarına Göre Karşılaştırılması.....	84
Tablo 4.22: Flört Şiddeti Tutum Ölçek Düzeylerinin Romantik İlişki Durumuna Göre Karşılaştırılması.....	85
Tablo 4.23: Çocukluk Çağı Travmaları Ölçek Düzeylerinin Romantik İlişki Durumuna Göre Karşılaştırılması.....	86
Tablo 4.24: Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçek Düzeylerinin Romantik İlişki Durumuna Göre Karşılaştırılması.....	87
Tablo 4.25: Flört Şiddeti Tutum Ölçek Düzeylerinin Romantik İlişki Süresine Göre Karşılaştırılması.....	88
Tablo 4.26: Çocukluk Çağı Travmaları Ölçek Düzeylerinin Romantik İlişki Süresine Göre Karşılaştırılması.....	89
Tablo 4.27: Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçek Düzeylerinin Romantik İlişki Süresine Göre Karşılaştırılması.....	90
Tablo 4.28: Flört Şiddeti Tutum Ölçek Düzeylerinin Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçek Düzeyleriyle İlişkisi.....	91
Tablo 4.29: Flört Şiddeti Tutum Ölçek Düzeylerinin Çocukluk Çağı Travmalar Ölçek Düzeyleriyle İlişkisi.....	92

Tablo 4.30: Çocukluk Çağı Travmaları Ölçek Düzeyleriyle Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçek Düzeyleri İlişki.....	94
Tablo 4.31: Çocukluk Çağı Travmaları Düzeyinin Flört Şiddeti Tutum Düzeyi Üzerindeki Etkisinde Sosyal Desteğe Başvurmanın Aracı Değişken Etkisi.....	95
Tablo 4.32: Çocukluk Çağı Travmaları Düzeyinin Flört Şiddeti Tutum Düzeyi Üzerindeki Etkisinde Kendine Güvenli Yaklaşımın Aracı Değişken Etkisi.....	97
Tablo 4.33: Çocukluk Çağı Travmaları Düzeyinin Flört Şiddeti Tutum Düzeyi Üzerindeki Etkisinde İyimser Yaklaşımın Aracı Değişken Etkisi.....	98
Tablo 4.34: Çocukluk Çağı Travmaları Düzeyinin Flört Şiddeti Tutum Düzeyi Üzerindeki Etkisinde Çaresiz Yaklaşımın Aracı Değişken Etkisi.....	99
Tablo 4.35: Çocukluk Çağı Travmaları Düzeyinin Flört Şiddeti Tutum Düzeyi Üzerindeki Etkisinde Boyun Eğici Yaklaşımın Aracı Değişken Etkisi.....	100

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 3.1: Flört Şiddeti Tutum Ölçeği Alt Boyutları ve İlgili Maddeler.....	56
Şekil 3.2: Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği Alt Boyutları ve İlgili Maddeler.....	57
Şekil 3.3: Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Alt Boyutları ve İlgili Maddeler.....	58

KISALTMALAR

- FŞTÖ : Flört Şiddeti Tutum Ölçeği
ÇÇTÖ : Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği
SBÇTÖ : Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçeği

1. GİRİŞ

1.1 PROBLEMİN DURUMU

Şiddet her zaman yaşamımızın içinde kendine önemli bir yer edinen ve farklı biçimleri aracılığı ile hem bireyler hem de toplum için tehdit unsuru oluşturan bir kavramdır. Geniş yelpazeye sahip olan bu olgu toplumsal şiddetten başlayarak bireysel şiddete kadar uzanmakta ve her alanda kendini göstermektedir. Şiddet sadece evlilik içerisinde değil, evli olmayan partnerler arasında da oldukça sık görülmektedir. Bireyler toplumda olan farklı insanlarla yakın ilişkiler kurabilirler ve zaman ilerledikçe içinde olunan bu ilişkiler flört ilişkisine dönüşebilmektedir. Yeni kurulan bu flört ilişkileri içerisinde bireylerin bazı problemler, çeşitli zorluklar, kısıtlamalar yaşayabilme olasılıkları mevcuttur. Yaşanan sorunlar ve zorluklar zaman içerisinde çözülemez ise maalesef ilişkide saldırgan ve şiddet içerikli davranışların sergilenmesine olanak sağlayabilmektedir (Polat, 2015). Flört ilişkisi süresi boyunca sergilenen bu davranışların ileride aile içi şiddete dönüşme ihtimalinin oldukça yüksek olduğu bilinmektedir (Polat, 2015). Yapılan çalışmalar bireyin ergenlik döneminde yaşamış olduğu flört ilişkisinde istismara maruz kalması yetişkinlik döneminde aile içi şiddet mağduru olma olasılığını arttırmaktadır. Aile içinde yaşanan şiddetin karşısı alınmazsa bu durum şiddet döngüsü halini alarak varlığını devam ettirebilmektedir (Smith ve ark., 2003). Bu konuyla ilgili yapılan çalışmalardan elde edilen bulgulara göre şiddet her iki cinsiyetten, her sosyo-ekonomik durumdan, her eğitim düzeyinden ve her yaşta özellikle de genç yetişkinlik döneminden olmaktadır (Yılmaz ve Nalbant, 2025).

Flört şiddeti her yaş döneminde görülse de özellikle genç yetişkinlik döneminde büyük ölçüde sorun teşkil etmektedir (Prospero ve ark., 2012). Yapılan çalışmalar flört ilişkisi içerisinde olan genç yetişkinler arasında yaşanan şiddetin her türünden en az birinin mağdur olma yaygınlığı kadınlarda %37,2 erkeklerde ise %21,8 oranlarına sahip olarak oldukça sık şekilde görülmektedir (Jennings ve ark., 2017). Bir başka araştırma bulgusuna göreyse flört şiddetinin fiziksel boyutuna maruz kalma oranları erkekler ve kadınlar için %20-%45 arasında, flört şiddetinin psikolojik boyutuna maruz kalma oranları %60-%90 arasında, cinsel şiddet boyutuna maruz kalma oranları ise %3-%15 oranları arasında değişim göstermektedir (Doinita ve Maria, 2015). Flört şiddeti ve cinsiyet arasındaki ilişkiye

bakıldığında ise, kadınların erkeklere nazaran daha fazla fiziksel açıdan yaralandığı ve korku yaşadığı bulgular yer almaktadır (Hamberger ve Larsen, 2015). Erkeklerin ise kadınlara nazaran daha fazla şiddete meyilli oldukları, şiddeti ilk başlatan taraf oldukları, ilişkileri boyunca saldırgan ve şiddet eğilimli davranışlar sergiledikleri bulguları yer almaktadır (Hamberger ve Larsen, 2015). Flört şiddeti mağduru ya da flört şiddeti uygulayıcısı olmanın çocukluk çağında yaşanan travmalarla ilişkili olduğunu gösteren pek çok çalışma literatürde yer almaktadır. Bu çalışmalardan birini bulgularına göre çocukluk çağı travmalarıyla flört şiddeti arasında pozitif düzeyde bir ilişkinin ve travma mağduru olmanın ilerleyen zamanlarda flört şiddeti mağduru olduğu bilinmektedir (Aydın, 2018). Bireyin çocukluk çağında çevresi ve ailesi tarafından maruz kaldığı kötü muamelenin birçok türü özellikle de istismar, kişinin gelecek hayatında hem şiddet mağduru olmasına hem şiddet uygulayıcı olmasına hem de şiddete tanıklık etmesine zemin yaratmaktadır (McMahon, 1999). Yapılan araştırma bulgularına göz gezdirildiğinde de erkekler için çocukluk çağlarında yaşamış oldukları hem cinsel istismar hem de ihmalin, kadınlar için ise maruz kaldıkları hem fiziksel istismarın hem de ihmalin ilerideki romantik ilişkilerinde çift yönlü şiddet yaşamaları açısından oldukça büyük risk unsuru taşıdığı görülmektedir (Kaukinen ve ark., 2015). Üniversite öğrencilerinin katılımıyla yapılan araştırmadan elde edilen sonuçlara göreyse çocukluk çağında şiddete maruz kalan ya da bu şiddete şahit olan çocukların yetişkinlik döneminde flört şiddeti uygulama oranlarının travmaya maruz kalmayanlara nazaran oldukça yüksek olduğu bilinmektedir (Karataş ve ark., 2018). Yapılan çalışmalar gösteriyor ki basit ve önemsiz görülen flört şiddetinin aile içi şiddet gibi büyük bir tehlikeye evrilmesi sağlıklı bir gelecek yaşamın olması için yeterince büyük bir tehdit unsuru oluşturmaktadır (Subaşı ve Akın, 2003).

Yapılan çalışmalardan elde edilen bulgulara göre bireyin flört şiddeti yaşaması ile farklı psikolojik semptomlara sahip olması arasında bir ilişki olduğu görülmektedir. Örneklem grubunu üniversite öğrencileri teşkil eden bir çalışmada, flört ilişkisi süresi boyunca şiddetli istismara maruz kalan bireylerin sıklıkla depresyon ve stres semptomlarına sahip olma bulguları belirtilmiştir (Choi ve Temple, 2016). Kadınların katılımıyla gerçekleştirilmiş olan çalışmadan elde edilen bulguya göre flört ilişkisi içerisinde partnerleri tarafından şiddetin her türüne maruz kalanların depresyon puanlarının şiddete maruz kalmayanlara kıyasla oldukça yüksek olduğu bilinmektedir (Kütük ve ark., 2018). Literatürde yer alan farklı bir

Çalışmanın sonuçlarında ise flört Şiddetinin her türünün devamlılığının sürmesi kişide anksiyete, depresyon, kişilik bozuklukları belirtilerinin meydana çıkmasına ve var olan belirtilerin ise yükselmesine sebebiyet verdiği yer almaktadır (Tuğsavul ve ark., 2017). Farklı çalışmadan elde edilen bulgulara göreyse flört Şiddeti mağduriyeti mevcut olan bireylerde travma sonrası stres bozukluğu, zsaygıda azalma, zararlı madde kullanımı oranlarında artış, yeme bozukluğu, riskli cinsel davranışlar, intihar düşünceleri ve girişimleri gibi çeşitli sorunlar meydana çıkmaktadır (Altunsu, 2019). Literatür araştırıldığı zaman yaşanmış olan çocukluk ağı travmalarının birey açısından baş etmeyi öğrendiği stres faktörleri olduğu bilgisi bulunmuştur (Grych ve ark., 2000). Çocukluk ağı travmalarıyla stresle başa çıkma tarzları arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmadan elde edilen bulguya göre çocukluk ağı travmalarının başa çıkma tarzlarından özellikle iyimser, kendine güvenli ve çaresiz yaklaşım alt boyutlarını etkilemektedir (Yöyen, 2017). Farklı bir araştırmadan elde edilen sonuca göre çocukluk ağı travmalarıyla stresle başa çıkma tarzları arasında özellikle de fiziksel ihmal alt boyutuyla iyimser yaklaşım alt boyutu, duygusal istismar alt boyutuyla çaresiz yaklaşım alt boyutu, duygusal ihmal alt boyutuyla ise kendine güvenli yaklaşım alt boyutu anlamlı bir ilişkinin mevcut olduğu bulgusu yer almaktadır (Young ve ark., 2019). Bireyler yaşamları boyunca pek çok farklı problemlerle karşılaştıkları zaman oldukça yoğun bir strese maruz kalmaktadırlar. Bu strese maruz kalan genç yetişkinler sahip oldukları duygu ve düşüncelerinin farkına varma, onları doğru anlaya ve hem kendilerine hem de karşı tarafa düzgün bir Şekilde ifade edebilme becerileri kazanarak, stresle başa çıkma tarzlarını belirleyerek, gerekli stratejiler uygulayarak yaşamlarını olumlu Şekilde deęiŐtirebilme hakkına sahip olmaktadır (Ezer, 2019). Bireyler yaşamlarının iŐlevsellięinin ve ruhsal olarak mevcut olan bütünlüklerinin bozulmasını önlemek, yeni stresin faktörlerinin meydana çıkmasının karŐısını almak, stresle karŐılaŐıldıęı zaman ortaya çıkan negatif etkinin azalmasını sağlamak için kendilerine özgü olan çeşitli stresle başa çıkma tarzları kullanılmaktadırlar (Yerlikaya, 2019). Stresi insan ve hayatı için önemli ve gerekli olan parça olarak da ele almak mümkündür. Eğer bireyin hayatında stres olmazsa o etrafında mevcut olan çeşitli uyaranları fark edemez, uyaranlara karşı tepki gösteremez, hangi durumda nasıl davranacağını bilemez. Stresle karşılaşmak bireyin ilk önce kendini daha sonra çevresindeki uyaranları fark etmesi, içinde bulunduğu duruma ve stres faktörlerine yönelik nasıl davranacağını anlamlandırması için zemin hazırlar (Karakaş, 2018).

Bir bireyin her açıdan özellikle de psikolojik ve fizyolojik açılardan sağlıklı olabilmesi için stres yaratan faktörlerin farkına vararak bunlarla başa çıkma tarzlarını geliştirmesi oldukça önem arz eden bir durum olmaktadır (Bektaş ve Karagöz, 2019).

Yukarıda yer alan çeşitli bilgiler doğrultusunda yapılan bu araştırma, flört şiddeti, çocukluk çağı travmaları ve stresle başa çıkma tarzları değişkenlerini ve aralarında olan ilişkiyi araştırarak ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır.

1.2 ARAŞTIRMANIN AMACI

İlk önce genç yetişkinlik çağında olan bireylerin çocukluk çağı travmaları alt boyutları ile (fiziksel istismar, duygusal istismar, cinsel istismar, fiziksel ihmal, duygusal ihmal) ve stresle başa çıkma tarzları alt boyutları (kendine güvenli yaklaşım, iyimser yaklaşım, çaresiz yaklaşım, boyun eğici yaklaşım ve sosyal desteğe başvurma yaklaşımı) arasında ilişkinin mevcut olup olmadığının incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaca ek olarak çocukluk çağı travmaları ve stresle başa çıkma tarzları değişkenlerinin her ikisinin ayrı ayrılıkta hem flört şiddeti yaşamak hem flört şiddetine tanıklık etmek hem de flört şiddeti uygulamakla arasında herhangi bir ilişkinin mevcut olup olmadığının incelenmesi de amaçlanmaktadır. Son olarak yapılan bu araştırma temel olarak genç yetişkinlerde flört şiddeti ile çocukluk çağı travmaları arasındaki ilişkide stresle başa çıkma tarzlarının aracı rolünün incelenmesi amaçlanmaktadır.

1.3 ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Birey gelişiminin her aşamasında şiddet ve saldırganlık içeren her türlü davranışlarla karşılaşabilmektedir. Genç yetişkinlik dönemi de şiddet içerikli davranışların sıklıkla görüldüğü dönemler arasında yer almaktadır (Earnest ve Brady, 2016). Bu konuyla ilgili yapılan bir çalışmanın bulgularına göre, genç yetişkinlik dönemindeki erkeklerin %36'sı, genç yetişkinlik dönemindeki kadınların ise %44-88'i şiddete maruz kalmaktadır (Çakmak ve ark., 2015). Birey yaşamış olduğu bu dönem de ister psikolojik ister duygusal ister fiziksel açıdan pek çok değişimler yaşar. Birey uzun bir süre içinde olmaya mecbur olduğu bu dönem de eğitimi ve işi için şehir değiştirebilir, farklı sorumluluklar alabilir, romantik ilişkiler yaşayabilir ve bunların yanı sıra pek çok sorunlar karşılaşabilir ve bu sorunlarla bir şekilde baş etmeye çalışabilir. Birey mevcut sorunlarını çözmeye çalışırken hem kendisi şiddet içerikli davranışlar sergileye hem de şiddet içerikli davranışlara maruz kalabilir. Bu

sebeple de şiddetin her türünün özellikle de flört şiddeti türünün bireyin hayatında önemli derecede olumsuz izler bıraktığı görülmektedir. Hem maruz kalınan hem tanıklık edilen hem de uygulanan flört şiddetinin bireyler üzerinde fiziksel etkilerinin yanı sıra psikolojik, sosyal, ekonomik etkileri de vardır (Angelone ve ark., 2015). Şiddet ve flört şiddetiyle ilgili yapılan literatür taramasından elde edilen bulgulara göre fiziksel flört şiddetine maruz kalan bireylerin genelinde baş ağrısı, gastroentestinal rahatsızlıklar, hareket kabiliyetinde çeşitli kısıtlanmalar hem ölümcül hem de ölümcül olmayan yaralanmalar, cinsel flört şiddetine maruz kalan bireylerde cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar, planlanmayan hamilelikler, psikolojik flört şiddetine maruz kalan bireylerde ise genellikle travma sonrası stres bozukluklarına, uyku problemlerine, intihar düşüncelerinin oluşmasına, intihar girişimlerine, yeme bozukluklarına rast gelinmektedir (Shen ve ark., 2012).

Yapılan bu çalışma kapsamında şiddetin oldukça yaygın ve önemli bir biçimi olan flört şiddeti ele alınarak incelenmiştir. Bu araştırmanın, genç yetişkinlik dönemindeki bireylerin flört şiddetine yönelik tutumlarını belirleyerek, konu ile ilgili alınabilecek önlemler, iyileştirilebilmesi için gerekli çalışmalara olanak sağlaması, bireylerin flört ilişkileri boyunca yaşamış ya da yaşatmış oldukları sorunlara özellikle de şiddete karşı farklı bir bakış açısı geliştirebilmelerini açısından önem arz edeceği düşünülmektedir. Flört şiddetinin genç yetişkinler arasında nasıl algılandığı, kabul görüp görmediği, bu şiddet türüne karşı tutumlarının ne olduğu kısacası flört şiddetinin varlığının detaylı şekilde incelenmesi oldukça önemli bir durumdur.

Bu araştırma, genç yetişkinlerde flört şiddetinin çocukluk çağı travmaları ve stresle başa çıkma tarzları aracılığı ile değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır. Literatür tarandığı da flört şiddeti, çocukluk çağı travmaları ve stresle başa çıkma tarzları değişkenlerinin toplu bir şekilde ele alınarak çalışıldığı araştırmaların az sayıda olduğu görülmüştür. Bu sebeple de yapılan bu araştırmanın, araştırmadan elde edilen bulguların literatüre önemli derecede katkı sunacağı, ileride yapılacak olan başka çalışmalara da önayak olacağı düşünülmektedir.

1.4 ARAŞTIRMANIN SORULARI

Bu çalışmanın ana sorusu; 18-45 yaş aralığında olan genç yetişkin bireylerde değişiklik gösteren flört şiddetinin geçmiş ve şimdiki zamanda maruz kalınmış olan çocukluk çağı travmaları arasında mevcut olan ilişkide, olumsuz ve stres yaratan olaylar karşısında farklı

çıkış yolları ve başa çıkma stratejileri üretmek anlamına gelen stresle başa çıkma tarzlarının aracılık rolünün ne olduğudur. Bu ana sorunun yanı sıra aşağıda yer alan farklı sorulara da cevap aranacaktır. Bu sorular şu şekildedir;

- a. Flört şiddeti; yaşa, cinsiyete, medeni duruma, eğitim düzeyine, sosyo-ekonomik duruma, yaşanan yere göre farklılaşır mı?
- b. Çocukluk çağı travmaları; yaşa, cinsiyete, medeni duruma, eğitim düzeyine, sosyo-ekonomik duruma, yaşanan yere ve göre farklılaşır mı?
- c. Stresle başa çıkma tarzları; yaşa, cinsiyete, medeni duruma, eğitim düzeyine, sosyo-ekonomik duruma, yaşanan yere göre farklılaşır mı?
- d. Flört şiddeti ve alt boyutları ile çocukluk çağı travmaları arasından ilişki var mı?
- e. Çocukluk çağı travmaları ve alt boyutları ile stresle başa çıkma ilişki var mı?
- f. Flört şiddeti ve alt boyutları ile stresle başa çıkma tarzları arasında ilişki var mı?

1.5 ARAŞTIRMANIN HİPOTEZİ

H1 Genç yetişkinlerde (18-45 yaş) flört şiddeti ile çocukluk çağı travmaları arasındaki ilişkide stresle başa çıkma tarzlarının aracılık rolü bulunmaktadır.

1.6 ARAŞTIRMANIN SAYILTILARI

Araştırmanın sayıltıları aşağıda belirtilmektedir:

- a. Araştırmaya gönüllü olarak katılan bireylerin kullanılan aydınlatılmış onay formu, demografik bilgi formu, Flört Şiddeti Tutum Ölçeği (FŞTÖ), Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği (ÇÇTÖ), Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçeği (SBTÖ)'ne yansız ve içten cevaplar verdiği varsayılmaktadır.
- b. ÇÇTÖ'ye cevap veren katılımcıların çocukluğunda benzer yaşantılar geçirdiği varsayılmıştır.
- c. FŞTÖ'ye cevap veren katılımcıların flört şiddetinden aynı kavramı anladıkları varsayılmıştır.
- d. Araştırmanın örnekleminin evreni temsil ettiği varsayılmıştır.

Bu araştırmada kullanılan ölçme araçlarının her biri geçerli ve güvenilirlerdir.

1.7 ARAşTIRMANIN SINIRLILIKLARI

- a. Araştırmaya katılanlar 18-45 yaş arası 360 kişi ile sınırlı olmaktadır.
- b. Araştırmada kullanılan ölçekler, katılımcıların vermiş oldukları ifadelere dayandığından dolayı soruların gerçek bir şekilde yanıtlanmama olasılığı mevcuttur.
- c. Katılımcılardan flört şiddetine yönelik tutumları konusunda elde edilen veriler, Flört şiddeti tutum ölçeğinin ölçtüğü özelliklerle sınırlı olmaktadır.
- d. Katılımcılardan çocukluk çağı travma yaşantıları konusunda elde edilen veriler, çocukluk çağı travma yaşantıları ölçeğinin ölçtüğü özelliklerle sınırlı olmaktadır.
- e. Katılımcıların stresle başa çıkma tarzları konusunda elde edilen veriler, stresle başa çıkma tarzları ölçeğinin ölçtüğü özelliklerle sınırlı olmaktadır.

1.8 TANIMLAR

Bu bölümde, araştırmada yer alan anahtar kavram ve terimlerin tanımlarına yer verilmektedir.

şiddet: Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ) tanımına göre şiddet; kişinin sahip olduğu fiziksel gücü kasıtlı olacak şekilde ya kendisine ya da başka birine karşı, yaralanma, ölüm, psikolojik zarara sebebiyet verecek şekilde uygulamasıdır (Krug ve ark., 2002).

Flört şiddeti: Flört ilişkisi boyunca partnerlerin birbirlerine karşı hem sözel hem cinsel hem duygusal hem de fiziksel şiddet ya da bu tarz şiddet içeren davranışlar uygulamasıdır (Polat, 2015).

Çocukluk çağı travmaları: Bireyin çocukluk çağında hem akranları hem çevresi hem de ailesi tarafından fiziksel istismar, duygusal istismar, cinsel istismar, fiziksel ve duygusal ihmal, kötü muamele, sömürölme gibi tehlikelere genellikle kasıtlı şekilde maruz kalması sonucunda zarar görerek hayati risk yaşamasıdır (WHO, 2012).

Stresle Başı Çıkma: Bireyin problem çözme becerileri, stres yaratan faktörler karşısında çeşitli stratejiler belirlemesi, genellikle kullanmak için başvurulan ve zaman geçtikçe tekrarlayan başa çıkma tarzları gibi farklı yapıları içeren bir kavramdır (Şahin ve Durak, 1995).

2. GENEL BİLGİLER

2.1 ŞİDDET

Şiddet, geçmiş zamanlardan günümüze kadar çoğunluğun önemli derecede dikkatini ve ilgisini çekmeyi başarmıştır. İnsanlığın var olduğu tarihten günümüze kadar gelen, insanlardan kaynaklanan, toplumun tüm kesimleri için ileri boyutta bir rahatsızlık teşkil eden bir unsurdur şiddet. Şiddet, hayatımızın her daim her alanında var olan ve gün geçtikçe büyük bir hızla artan halk sağlığı problemi halini almıştır. Şiddet, insanların yanı sıra diğer canlılara, nesnelere karşı nefret, öfke, saldırganlık gibi duyguların yıkıcı bir hal alarak yönlendirilmesidir. Hatta şiddet kavramını kişilerin üstünde gereksiz bir iktidar kurma isteği ve çabası olarak da adlandırabiliriz. Şiddet, özünde birden fazla farklı öğeleri barındırdığı için her bir bireyi ister psikolojik isterse de fiziksel açıdan büyük ölçüde olumsuz etkilemektedir (Kocacık, 2001). Şiddetle ilgili çalışmalara bakıldığında 20.yüzyılın uzmanlar tarafından şiddet yüzyılı olarak adlandırıldığı görülmüştür (Arnett, 2023). Şiddet kavramı Psikoloji alanının yanı sıra Sosyoloji, Felsefe, Hukuk, Siyaset Bilimi gibi alanlarda da kendine önemli derecede yer edinmiştir (Arnett, 2023). Şiddet kavramı araştırıldığında kökeninin Latince olan ‘violentia’ kelimesine dayandığı bulunmuştur. Bu kelimenin Türkçe karşılığının ise zalimlik, gaddarlık, güç anlamına geldiği belirtilmiştir (Parlak, 2018). Yine yapılan çalışmalar sonucunda şiddet kavramının dilimizde pek çok farklı anlamlarda yer aldığı görülmüştür. Bunlara ‘sertlik’, ‘peklik’, ‘zorbalık’ anlamlarını örnek göstermek mümkündür (Dursun, 2011).

2.1.1 Şiddetin Tanımı

Şiddet tüm yaşantımızı hakimiyeti altına aldığına göre tek bir şekilde tanımlamak oldukça zor bir durumdur (Bal, 2014). Şiddet bir toplum için belirlenmiş bir zaman çerçevesinde şiddet olarak kabul edilirken, başka bir toplumda şiddet olarak kabul edilmeye bilinmektedir (Ediz ve Altan, 2017). Yapılan literatür taramaları sonucunda şiddetin pek çok farklı şekillerde tanımlanmış olduğu görülmektedir. Bu tanımların içinde en çok bilineni ve sıklıkla kullanılanı ise Dünya Sağlık Örgütü tarafından “Kişinin kasıtlı olarak kendine, çevresine, topluma karşı olarak ölüme, psikolojik zarar vermeye, yoksunluğa, hürriyetinden yoksun bırakmaya sebebiyet vermekle sonuçlanan fiziksel güç kullanması” şeklindedir

(WHO, 2002). Şiddet kavramı, bireyin hem kendisine hem başka bir kişiye hem de topluma yönelik olan, en basit şekilde yaralanma en ağır şekilde ise ölümle sonuçlanabilecek, fiziksel, psikolojik her türlü zarara sebebiyet verebilecek ve kasıtlı bir şekilde kullanılan güç ve kuvvet olarak tanımlanmaktadır (Rubio-Garay ve ark., 2017). Kavram insanların değerlendirmesine bırakıldığında ise ‘kavga’ ve ‘dayak’ olarak anlaşıldığı görülmüştür (Özgür ve ark., 2011). Şiddet hem kısa hem de uzun vadede kişiler üzerinde önemli ölçüde olumsuz etkileri olan ve görülme sıklığı oldukça yüksek olan toplumsal bir sorun olarak tanımlanmaktadır (Ulloa ve ark., 2014). Birinin başka bir kişiye fiziksel açıdan zarar vermesiyle sonuçlanan acı çekme durumu şiddetin tanımları arasında yer almaktadır (İçli, 1995). Başka bir tanıma göre ise, içinde fazla duygusallık, sertlik, olgu yoğunluğu barındıran herhangi bir eylem toplum tarafından şiddet olarak bilinmektedir (Tarhan, 2013). Başka bir uzman tarafından ise şiddet hem fiziksel hem duygusal hem de zihinsel olarak insanlara zarar veren bir etki olarak tanımlanmaktadır (Kalaycı, 1993). Budak (2017) ise bu önemli kavramı “öfkeyi, saldırganlığı, düşmanlığı içinde barındıran duyguların, bireyin etrafındaki kişi ya da nesnelere yönelterek eylemsel, yıkıcı fiziksel zor yoluyla dile getirilmesi” şeklinde tanımlanmaktadır. Farklı bir tanıma göre ise savaş, işkence, terör, tehdit, baskı, şantaj, gibi davranışlara da şiddet tanımları arasında yer vermek gerekmektedir (Yumuşak, 2013). Bir başka tanıma göreyse şiddet, kişiye zoraki bir şekilde iş yaptırmak, bilinçli bir şekilde kişiye zarar vermek, kişiyi kendi iradesi dışında herhangi bir adım atmaya mecbur bırakmak ve bunlar gibi benzeri olumsuz eylemler bütünüdür (Bonache ve ark., 2017). Bu tanımlara ilave olarak şiddet uygulamak birine karşı güç, baskı kullanmak, kişinin isteği dışında herhangi bir şey yapması ya da yaptırılması, kişiye hem bedensel hem de psikolojik açıdan acı çektirmek şeklinde tanımlanmaktadır (Birimoğlu, 2012). Tüm tanımları genel olarak ele alırsak eğer hepsinin ortak noktaları bireylerin fiziksel ve bedensel bütünlüğüne karşı içermiş olduğu tehdittir (Polat, 2016).

2.1.2 Şiddetin Tarihçesi

İlk çağda yaşamını sürdürmeye çalışan kişiler hiçbir şekilde iletişim becerilerine sahip değildiler. Hayatları boyunca sık sık çeşitli problemlerle karşı karşıya kalmışlar. İletişimle ilgili bilgi ve becerileri olmadığından dolayı ya problemlerden kaçmışlar ya da problemlerini savaşıarak halletmeye çalışmışlar. Böyle davranarak şiddetin oluşması için zemin

yaratmışlar. Böylelikle de bu zamandan günümüze kadar gelen ve hakimiyetini hala sürdüren şiddet oluştu (Chiodo ve ark., 2012).

2.1.3 Şiddet İçin Risk Faktörleri

Yapılan araştırmalar, çocukluk çağında cinsel ve fiziksel istismara uğramış olma, aile içi şiddet yaşama ve bu duruma tanıklık etme, ebeveyn kaybı yaşama gibi faktörler şiddet davranışları için mevcut olan riski daha da arttırdığını göstermektedir (Bailey ve Dlfapa, 2020). Bunların yanı sıra yoksulluk çekme, zararlı madde bağımlılığı olan ebeveynlere sahip olma, iş bulamama durumu, devamlı yaşanan aile içi sorunlar, olumsuz ebeveyn tutumları ile şiddet arasında bir ilişki olduğu bulunmuştur (Latzman ve ark., 2015). Çocuklukta döneminde sıklıkla görülen fakat hiçbir müdahale edilmeyen davranışsal ve duygusal problemler de bireyin yetişkinlik çağında saldırganlık ve şiddet içeren davranışlara karşı ilgili olması için risk faktörü oluşturmaktadır (Reef ve ark, 2009). Ayrıca birey herhangi bir grup ya da çete içerisinde yer alıyorsa, bu kişide alacağı her türlü bireysel kararlar geri planda kalacak ve şiddet davranışları artacaktır (Güleç ve ark., 2012). Hatta fazla kardeşe sahip olma, ailedeki kişilerin aralarındaki iletişimin zayıf olması ergenlik döneminde olan birinin gelişimini olumsuz etkileyerek şiddete meyilli olmasına zemin yaratmaktadır. Bu durum literatürde şiddet için ailevi risk faktörleri olarak bilinmektedir. Benlik saygısının düşük olması, okul hayatında başarısızlık, akran zorbalığına maruz kalma ya da bu zorbalığı uygulama, akranları arasında kendine yer bulamama halleri ise şiddet için kişisel risk faktörleri olarak bilinmektedir (Avcı ve Yıldırım, 2014).

2.1.4 Şiddet Türleri

Her toplumun kendine özgü kuralları bulunmaktadır. Bu kurallar, insanların rahat bir şekilde, beraber yaşamlarını sürdürmek için belirlenmiştir. Fakat bu kurallar düşünülenin ve planlananın tam aksine yeteri derecede huzur sağlamayarak, giderek şiddetin yoğunluğunun artması için olanak sunmaktadır (Özerkmen ve Gölbaşı, 2012). Hayatın her yerinde fazlaca yoğunluk gösteren şiddet en sık şekilde okul hayatımızda, evde, iş hayatımızda, sokaklarda görülmektedir (Kızmaz, 2006). Gündelik hayatımızın her anında bizimle çeşitli türlerde karşılaşan şiddet 2 önemli kategoriye ayrılmaktadır. Oldukça önem taşıyan bu kategoriler doğasına göre ve uygulayıcısına göre olmak üzere ele alınmaktadır. Doğasına göre şiddet

literatürde 5 ana kategori olarak yer almaktadır. Bu kategoriler fiziksel şiddet, cinsel şiddet, psikolojik şiddet, ekonomik şiddet ve siber şiddettir. Uygulayıcısına göre olanlar ise flört şiddeti, çocuklara yönelik şiddet, kadına yönelik şiddet, kişilerarası şiddet, kolektif şiddet, bireyin kendine yönlendirdiği şiddet gibi pek çok şekilde kendine yer edinmiştir (Zara ve İnce, 2008).

2.1.4.1 Fiziksel şiddet

Fiziksel şiddet, kesici, yaralayıcı alet ve bununla eşzamanlı olarak tekme, yumruk ve bu gibi çeşitli fiziksel unsurlar kullanılarak bireye önemli derecede bedensel zarar vermeyi planlayan şiddet türüdür (Kandemirci ve Kağnıcı, 2014). Bu şiddet türünde sıklıkla başvuru fiziksel unsurlar tekmelemek, yumruk atmak, kasıtlı itmek, tokat atmak, elini kolunu bükme, nefes almaması için çaba göstermek, eşya fırlatmak gibi ve toplum genelinde de “dövmek” ile özdeşleşmiş davranışlar topluluğu olarak yer almaktadır. Bunların yanı sıra kişilerin sağlıklarını olumsuz yönde etkileyerek onlara gereken yardım ve malzemelerden eksik bırakmak, kişilerin hayatlarına bağımlılık yaratacak unsurları dahil etmeye çalışmak, yani direkt fiziksel zarar vermek değil, fiziksel zarara yol açabilecek herhangi bir davranış ve duruma önayak olmak da fiziksel şiddetin içerisinde yer almaktadır (Eryılmaz, 2001). Şiddet üzerine yapılmış birçok çalışmalardan elde edilen bulgulara göre bu şiddet türü aile içerisinde oldukça sık görülen ve uygulanan türdür. Hatta Küresel Sağlık Gözlemevi konuyla ilişkili olan bir çalışmanın verilerinde yetişkinlik çağındaki bireylerin yaklaşık %23’nün çocukluk çağlarında fiziksel istismara maruz kaldıklarını belirtmiştir (Dünya Sağlık Örgütü, 2013).

2.1.4.2 Cinsel şiddet

Cinsel şiddet toplumun oldukça hassas olduğu önemli bir mevzudur. Şiddetin cinsel türü ise literatürde her türlü zorlama ile yapılan, karşılıklı olmayan, istek dışı olan sözler, dokunuşlar ile başlayabilen hatta cinsel birleşmeye kadar gidebilen tüm süreçleri içeren şiddet türüdür (Kandemirci ve Kağnıcı, 2014). Bu şiddet türü yalnızca tecavüz, taciz gibi düşünülmemelidir. Bu durumun aksine karşıdaki bireyin onayı ve isteği olmadığı için bir tehdit aracı olarak görülmelidir yani erken yaşta evlendirilmek, bireye cinsel obje muamelesi yapmak, kişiyi cinsel birlikteliğe zorlamak, kişiyi zoraki bir şekilde fuhşa itmek gibi

davranışlar cinsel şiddet örnekleri arasında yer almaktadır (Miller ve ark., 2017). Bunların yanı sıra doğum kontrol yöntemlerini kullanmamak ve kullandırtmamak, kişiyi çocuk doğurması ya da doğurmamasına zorlamak, kişiye cinsel içerikli mesajlar atmak, sözlü veya sözsüz cinsel taciz gibi davranışlar da literatürde cinsel şiddet örnekleri olarak yer almaktadır (Akcan, 2020). Yapılmış olan çalışmalar incelendiğinde dünyadaki kadınların %35'i yaşamları boyunca diğerleri tarafından cinsel şiddete maruz kaldıkları bulgularına ulaşılmıştır (Dünya Sağlık Örgütü, 2013). Başka bir araştırmanın bulgularına göre ise dünyadaki kadınların %7'si ise tüm yaşamları boyunca eşleri tarafından cinsel şiddete maruz kaldıkları ortaya çıkmıştır (Dünya Sağlık Örgütü, 2010). Bu konu baz alınarak yapılmış başka bir çalışma verilerine göre cinsel şiddete uğrayanların çoğunluğunun kadınlar olduğu ve şiddeti uygulayanların ise kadınların eşleri, sevgilileri, partnerleri hatta aileleri olduğudur (Barter, 2009).

2.1.4.3 Psikolojik şiddet

Psikolojik şiddet türünden literatürde sıkça duygusal şiddet olarak bahsedilmektedir. Psikolojik şiddete insan yaşamının her anında maruz kalınmaktadır ve bu türün tespit edilebilmesi her açıdan oldukça müşküldür. Psikolojik şiddeti kişinin hem psikolojik hem sosyal gelişimi açısından hem zihinsel hem de duygusal sağlığı açısından zarar verebilecek bir şiddet türü olarak tanımlamak mümkündür (Straus ve ark., 1996). Bireyi aşağılamak, bir şeyler yapmak için zorlamak, cezalandırmak, bireye öfke kusmak, gerginlik yansıtmak, baskı göstermek, her türlü istismar etmek, tehdit etmek psikolojik şiddetin sıklıkla kullanılan tanımlarından olmaktadır (Çetiner, 2006). Psikolojik şiddetti diğer türlerden farklılaştıran bazı belirgin unsurların mevcut olduğu bilinmektedir. Bu şiddet türünde kişi hiçbir şekilde fiziksel yaralanmayla karşı karşıya kalmaz (Bowen, 2011). Bireyler yalnızca duygusal şiddete maruz kalmakla beraber diğer türlerin eklenmesi sonucunda mağdur olabilmekte (Kandemirci ve Kağnıcı, 2014). Kişinin kendisini yetersiz hissetmesini sağlamak, sevgi ve ilgisiz bırakmak, kişiyi aşağılamak, küçük düşürmek, tehdit etmek, eleştirmek, kişiye bağırarak, küsmek, kişiyi sosyal çevresinden ve sevdiklerinden mahrum etmek, kişiyi sürekli kontrol altında tutmak, kişinin hayatına karışmak gibi eylemler psikolojik şiddet örnekleri olarak literatürde yer (Baldan ve Akış, 2017). Güler ve arkadaşları (2005) tarafından yapılan bir araştırma bulgularına göre, dayak yemek ve ölümle korkutulmak, kıskançlığa ve bundan

doğan kavgalara maruz kalmak, kanunsuz ve istenmeyen işler yapmaya zorlanmak kadınların en fazla maruz kaldığı psikolojik şiddet tarzları olarak belirtilmiştir.

2.1.4.4 Ekonomik şiddet

Kişilerin partnerleri üzerinde parasal konularla ilgili herhangi bir denetim kurmaya çalışması ya da kurması, baskı yapısı ya da baskı aracı olarak kullanması durumları toplumda ekonomik şiddet olarak bilinmektedir (Kandemirci ve Kağnıcı, 2014). Kişilerin, partnerine ya da diğer kişilere bağımlılık derecesine gelmesi ve bunun özellikle de parasal anlamda kişilerin yoksullaşmasına sebebiyet vermesi ekonomik şiddet içerikli davranışlardır (Bilican-Gökkaya ve Ayan, 2017). Bunların yanı sıra partnerlerinin çalışmasını engel olmak ya da aksine çalışması için zorlamak, zoraki şekilde parasını kullanmak, parasına el koymak, maddi anlamdaki özgürlüğünü elinden almak gibi davranışlar da ekonomik şiddet olarak bilinmektedir (Akış ve ark., 2019). Ayrıca, aile için gerekli ve önemli olan ekonomik ihtiyaçların karşılamaması da ekonomik şiddete örnekleridir. Aile içerisinde görülen ekonomik şiddette, ataerkil toplum yapısının hâkim olmasından kaynaklı, çalışan ve karısının çalışmasına izin vermeyen bir adam; karısına ekonomik şiddet uygulamış oluyor.

2.1.4.5 Siber şiddet

Siber şiddet son dönemlerde diğer şiddet türleri gibi toplumda kendine oldukça fazla yer edinmiştir. Aslında yeni bir kavram olmasına bakmayarak son zamanlarda büyük hızla gelişmiş olan teknolojinin de etkisiyle tüm yaşantımıza yayılmıştır. Bu şiddet türünü kendinde barındıran davranışlara medya ortamında kişilere ve onların bütünlüklerine zarar vermek için tehdit etmek ve bu içeriği barındıran mesajlar göndermek, şahsa özel fotoğrafları yine medya ortamında şahsın kendinin izni olmadan ve rahatsızlık verecek şekilde paylaşmak ve buna benzeri davranışlar örnektir (Polat, 2016). Bu örneklerle ek olarak sanal şiddet, teknolojik araçlar sayesinde karşıdaki kişiyi sık sık arayarak rahatsız etmek, kişinin kullanmış olduğu şahsi sosyal medya sayfalarını sürekli kontrol etmek ve kimlerle iletişimi olduğunu öğrenmeye çalışmak, kişiden gün içinde neredeyse her an yer bildirimi istemek, kişinin paylaşımlarının altına hakaret içerikli yorumlar yaparak kişiyi küçük düşürmek, kişiye özel olmasına rağmen sosyal medya hesaplarının şifrelerini talep etmek, kişiyi istem dışı bir şekilde cinsel içerikli paylaşımlar yapmaya mecbur etmek gibi davranışları

kapsamaktadır (Bakır, 2019). Şiddet türleri temel alınarak Arıcan ve arkadaşları (2008) tarafından 695 üniversite öğrencisi ile yapılmış olan bir çalışmada, örneklem grubunda yer alan 137 kişinin hayatlarında en az bir defa karşı tarafa zorba davranışlarda bulunduğu, 378 katılımcının en az bir kez bile olsa zorba davranışlara maruz kaldığı, geriye kalan 123 öğrencinin ise hem mağdur hem de uygulayıcı konumunda yer aldığı belirtilmiştir. Araştırmalardan elde edilen bulgular tüm şiddet türlerinin ortak bir noktasının mevcut olduğunu ve bu noktanın da mağdur olan kişinin hem duygusal hem psikolojik hem de fiziksel yönden zarar görmesi amacı taşıdığını göstermektedir. Temelin de siber zorbalığın araştırıldığı çalışmada ekonomik düzey açısından farklılıklara sahip 12- 19 yaş aralığında 269 öğrenci örneklem grubunu oluşturmuş ve bu grubun %36'sının sanal ortamda siber zorba olması tespiti bu bulgulara örnek olarak gösterilmiştir. Üniversite öğrencilerin %24'ünün hem mağdur olup hem de mağduriyet yaşattığı, öğrencilerin %6'sının ise sadece mağdur konumunda yer aldığı bu bulgular arasında yerini almıştır.

2.1.4.6 Bireyin kendine yönelik şiddet

Bireyin kendisine yönelik olan şiddet türünde kişi kendisine zararlı, yıkıcı, hüsrana niteliğinde olan tüm davranışları uygular. Bu davranışların sonucunda kişi kendine bedensel zarar vermeye hatta intihar haddine kadar gelebilir (Hatipoğlu, 2010). Kurban-fail ilişkisinde de bu şiddet türü yer almaktadır. Bu şiddet, failin de kurbanın da aynı kişi olduğunu ve yapılan intiharı da kişinin kendi kendine istismarı şeklinde ifade etmektedir.

2.1.4.7 Kolektif şiddet

Toplumda sıkça karşılaşmak zorunda kaldığımız bir diğer şiddet türü de kolektif şiddettir. Bu şiddetin temelinde bireysel şiddet vardır. Fakat bu duruma rağmen kolektif şiddet bir grubun, farklı bir gruba şiddet uygulaması ile karakterize (Hatipoğlu, 2010). Bu şiddet türüne terör olaylarını, savaşları ve bunlar gibi çeşitli olayları örnek göstermek mümkündür.

2.1.4.8 Kişilerarası şiddet

Bu kategoride yer alan bir diğer önemli şiddet türü de kişiler arası şiddettir. Bu şiddet türü kapsamında kadına yönelik, cinsel, yaşlıya yönelik, akranlar arası, kardeşler arası, flört, engelliye yönelik, LGBT, mülteci gibi şiddet türleri ile toplumda sıkça karşılaşılmaktadır

(Hatipoğlu, 2010). Buradan da görünüyor ki kişiler arası şiddet, yaşamın her alanında ve toplumun her kesimde kendini gösteren ve derinden etki eden türdür. Bu konuyla ilgili yapılan ve yüksek derecede önem arz eden Küresel Sağlık Gözlemevi tarafından yapılmış araştırma sonuçlarına göre 2012 yılında dünyanın genelinde gerçekleştirilen 475.000 cinayet, kişilerarası şiddet nedenini taşımaktadır. Kolektif şiddet türünde olduğu gibi bu türün de başlangıcında bireysel şiddet yer almaktadır. Biyolojik, sosyolojik, fizyolojik değişkenler, yaş faktörü, sosyoekonomik düzeyin düşük seviyede oluşu, medeni hal durumu ve şiddet geçmişinin varlığı gibi etkenler sayesinde şiddetin var olduğu bilinmektedir (Avcı ve Yıldırım, 2014).

2.2 FLÖRT ŞİDDETİ

Son dönemde büyük bir hızla yükselen ve özellikle de bireylerin ruh sağlığı açısından büyük ölçüde risk faktörü haline gelen şiddet türlerinden biri de flört şiddetidir. Literatürde yer alan flört şiddeti kavramlarının incelenmesinden önce flört kavramının incelenmesi gerekmektedir. Literatürde flört kavramı, bir kişinin hem romantik hem sosyal hem de cinsel açıdan ilgisinin olduğu kişiyle gerçekleştirmiş olduğu bir partner seçme durumudur (Niehuis, 2008). Bunun yanı sıra iki birey arasındaki arkadaşlık ilişkisinden başka yaşanan başta cinsel olmak üzere duygusal ve psikolojik çekimi içeren her bir beraberlik flört olarak adlandırılmaktadır (Mıhçıokur ve Akın, 2015). Farklı bir çalışmadan ise gençlerin flörtü “bireylerin birbirleriyle duygusal olarak bağ kurmadan önce, sevgililik aşamasına geçmeden önce yaşadıkları diyalog kurma aşaması” olarak belirtmiş oldukları bulgusu elde edilmektedir (Muslu, 2001).

2.2.1 Flört Şiddetinin Tanımı

Flört şiddeti kavramı ile ilgili araştırma yapıldığı zaman ise, bu kavramın yanı sıra yakın partner şiddeti, yakın partner istismarı, eş şiddeti ve istismarı, aile içi şiddet gibi kavramlarının da literatürde yer aldığı görülmektedir (Kılınçer ve Dost, 2012). Flört şiddeti kavramıyla ilgili pek çok çeşitli tanımların mevcut olduğu bilinmektedir. Flört şiddeti, romantik ilişki içinde olan bireylerden birinin karşısındaki kişiye karşı şiddet ve istismarda bulunması olarak tanımlanmaktadır. Flört şiddeti, şiddet türleri arasında ter almakta olan kişilerarası şiddet türlerinden biri ve en yaygın olarak kabul edilmektedir (Uluocak ve ark.,

2014). Öztürk (2014) tarafından flört şiddeti, ilişkinin başlarında, ilişki sırasında ya da ilişki bittikten sonra bireylerden birinin diğerine karşı yönelmiş olduğu fiziksel, cinsel, psikolojik, duygusal, dijital şeklinde ortaya çıkan farklı davranışlar olarak tanımlanmaktadır. Amerikan Hastalık Kontrol ve Korunma Merkezleri tarafından ise flört şiddeti; beraberlik sürdüren fakat resmi şekilde evli olmayan kişiler arasında yaşanan bir davranış türü olarak tanımlanmaktadır (Breiding ve ark., 2015). DSÖ (2013) tarafından ise flört şiddeti, ilişki devam ettiği süre boyunca kişiye hem fiziksel hem cinsel saldırganlık uygulama, kişiye karşı cinsel zorlama, bireyi psikolojik istismara maruz bırakmak, birey üzerinde kontrol edici tavırlar sergilemek gibi davranışlar dahil olmak üzere fiziksel, cinsel ve psikolojik zarara sebebiyet veren davranış bütünü olarak tanımlanmaktadır. Bir başka çalışma sonuçlarına göre ise flört şiddeti partnerlerden birinin diğerine karşı kasıtlı olacak şekilde hem psikolojik hem fiziksel hem de cinsel saldırıda bulunması davranışı şeklinde tanımlanmaktadır (Terzioğlu ve ark., 2016). Farklı bir çalışmada flört şiddeti, bireyin cinsel, fiziksel, psikolojik bütünlüğünü tehdit ederek onu tehlikeye atmak, bireye her açıdan zarar verebilecek davranışlar sergilemek, bireyi yönetmek ya da kontrol etmek amacıyla düşük seviyede bile olsa ona karşı şiddet kullanmak olarak modern bir şekilde tanımlanmaktadır (Ayyıldız ve Taylan, 2024).

2.2.2 Flört Şiddetinin Tarihçesi

Şiddetin oldukça yaygın bir türü olan flört şiddeti terim olarak çok yeni kullanılmasına rağmen şiddetin tarihinin insanlık tarihi kadar eski olduğu düşünülmektedir. Şiddet ve flört şiddeti konusu ile ilgili başka çalışmalar yapılarak tarihçesiyle ilişkili veriler elde edilmeye çalışılmıştır. Bunlardan biri de arkeologlar tarafından yapılmış olan bir araştırmadır. Bu araştırmada erkek ve kadın mumyalarındaki kemik kırıkları incelenerek kadınların vücutlarında erkeklerden daha fazla şiddet görmeden kaynaklandığı tahmin edilen kafa kırıklarına rastlanmasıyla sonuçlanmıştır ki bu da şiddetin ve özellikle de flört şiddetinin tarihçesinin çok eskiye dayandığını göstermektedir. Başka bir araştırmada ise 1900'li yılların ortasında kadar kadınların birinin malı olarak görüldüğü, kadınların aşağılandığı, erkeklere tanınmasına rağmen kadınlara hak tanınmadığı, yaşamın her alanında eşitsizliğe maruz kaldıkları, tüm bunların kadınları ezdiği göz ardı edilerek aksine bu durumlarda erkekleri destekleyerek onların şiddet içeren davranışlarını normal görüp, onaylandığı bulguları yer almaktadır (Özcan, 2009). Kadına yönelik şiddet 1960'lı yıllara kadar görünür

olmasına rağmen görmezden gelinse de İngiltere ve ABD'de başlatılan kadın hareketleriyle gündeme gelmeye başlamıştır. Uzun yıllar önceye dayanmasına rağmen bu problemin konu olarak ele alınıp akademik çalışması 50 yıllık bir geçmişe sahiptir (Çetiner, 2006).

Türkiye’de de uzun yıllardır varlığını sürdüren ve hayatın her alanını hakimiyeti altına alan şiddet 1980’li yıllardan sonra çalışılmaya başlamıştır. 4320 sayılı Ailenin Korunması Hakkında Kanun 1998 yılında yürürlüğe girmiş olduğu, yaşanan sorunları ortadan kaldırmak amacıyla yapılan değişikliklerin ise 2007 yılında yürürlüğe girmiş olduğu bilinmektedir. Yeni Türk Ceza Kanunu, kadınların mağdur edildiği birçok suçu bireye karşı işlenen suçlar arasında saymış, töre ve namus cinayetlerine ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası getirmiştir (T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, 2007).

Flört şiddeti ise modern dünyanın getirdiği bir problem olarak bilinerek son zamanlarda dikkatleri üzerine toplayan bir tehlike olarak da karşımıza çıkmaktadır.

2.2.3 Flört Şiddetinin Nedenleri

Flört şiddetinin ortaya çıkmasına sebebiyet veren birden fazla çeşitli nedenler bulunmaktadır. Bunlar biyolojik nedenler, endokrin bozukluklar, psikososyal nedenler, psikiyatrik bozukluklar ve diğer bozukluklar olarak kategorilere ayrılmaktadır.

- a. **Biyolojik Nedenler:** Şiddet her türünü içeren tüm davranışların, limbik sistemle, beynin temporal ve frontal lobları ile ilişkili olduğu bilinmektedir (Garza-Trevino, 1994).
- b. **Endokrin Bozukluklar:** 1) Alkol ve uyuşturucular: Alkol kullanımı bireylerin dürtü kontrollerine, muhakeme yeteneklerine etki ederek azalmasına sebep olmaktadır. Alkol kullanımı ve şiddet uygulama arasında yüksek derecede ilişki bulunmuştur (Garza-Trevino, 1994). 2) Nörotransmitterler: Serotonin miktarının azalması durumunun şiddet davranışlarının ortaya çıkarak sergilenmesinde oldukça etkili olduğu bilinmektedir. Yapılan çalışmalarda norepinefrin ve L-dopa düzeylerindeki görülen artışın şiddet davranışlarına da etki ederek arttırdığı görülmektedir (Garza-Trevino, 1994).
- c. **Psikososyal Nedenler:** Çocukluk dönemlerinde şiddet mağduru olmuş ya da uygulanan şiddete tanık olmuş bireylerin, ilerleyen süre zarfında kendinin de şiddet uygulayan bir yetişkin olma yolunda olduğu bilinmektedir.

- d. Psikiyatrik Bozukluklar: Psikotik bozukluklardan manik tip bipolar bozuklukta, şizofrenide, paranoid bozukluklarda çevreye karşı saldırgan davranışlar görülebilmektedir. 1) Nonpsikotik bozukluklardan post travmatik stres bozukluğu olan kişilerde borderline, antisosyal ve paranoid kişilik bozukluklarında şiddet içeren davranışlar sık görülmektedir.
- e. Diğer Bozukluklar: Uyuşturucu madde kullanımı santral sinir sistemini etkileyen bazı patolojilerin yanında yetişkin dikkat eksikliğinde saldırganlık görülmektedir (Subaşı ve Akın, 2003).

Sonuç olarak beliren yetişkinlik döneminde görülen flört şiddetinin birçok alt boyutu olmakla birlikte şiddetin temel sebeplerini yaratan etkenler ve şiddet gerçekleşikten sonra ortaya çıkan olumsuz sonuçlar bulunmaktadır.

2.2.4 Flört Şiddeti İçin Risk Faktörleri

Flört şiddeti için birden fazla çeşitli risk faktörleri bulunmaktadır. Bu risk faktörlerine cinsiyeti, yaşı, bağımlı madde kullanma durumunu, çocukluk çağında şiddet mağduru ya da şiddet tanığı olma durumunu, cinsiyet rolleri ile şiddet arasındaki ilişkiyi, ilişkide geçirilen süreyi, depresyon durumunu, kişilik bozukluklarının mevcut olmasını, akademik başarıda düşüşü, akranlar arası problemleri, sosyoekonomik sorunları ve bunlar gibi pek çok farklı faktörleri örnek olarak göstermek mümkündür (Aslan ve ark., 2008). Örneklem grubunu lise dönemindeki öğrencilerin teşkil ettiği bir araştırmada erkeklerin çocukluk çağlarında yaşadıkları istismarın flört şiddeti ile bir ilişki içerisinde olduğu bulunmuştur (Wekerle ve Wolfe, 1999). Yapılan başka bir çalışma sonucunda erkekler açısından çocukluk döneminde kötü muameleye maruz kalma ile ilerleyen zamanda eşe ya da partnere karşı zorlayıcı, saldırgan davranışlar sergilemek arasında oldukça güçlü bir ilişkinin varlığı bulunurken, kız katılımcılar için anlamlı yönde bir ilişki bulunmamıştır (Wekerle ve Wolfe, 1999).

Flört şiddeti ve cinsiyet arasındaki ilişki ile ilgili literatür taraması yapıldığında, sıklıkla kadınların erkeklere nazaran daha fazla şiddet mağduriyeti gördükleri belirtilmiştir (Lewis ve Fremouw, 2001). Yapılan araştırmalar ilişki içerisinde şiddet uygulayıcı veya şiddet mağduru olma durumunda cinsiyetin önemli rolünün olduğunu göstermektedir (Vatandaşlar ve Hatipoğlu-Sümer, 2019). Flört ilişkilerinde cinsiyet farklılıkları göz önünde bulundurularak yapılan bir araştırmanın sonucunda, kadınların erkeklere oranla ilişki

içerisinde daha fazla partner şiddeti mağduru olmaları bulgular arasında yer almaktadır (Chan, 2011). Flört şiddeti mağduru olan üniversite öğrencileri ile yapılan başka bir çalışmada, kadınların erkelerden daha fazla şiddet gördükleri belirtilmiştir (Demir ve Biçer, 2017). Simonelli ve Ingram (1998) tarafından yapılmış olan çalışmadan elde edilen sonuçlara göre, ilişki boyunca erkeklerin de kadınlar kadar hatta bazen kadınlardan daha fazla flört şiddeti mağduriyetlerinin bulunduğu belirtilmiştir. Tüm bu çalışmaların yanı sıra cinsiyetin flört şiddeti türlerine göre bir farklılıkları araştırılmıştır. Yapılan bir çalışmada erkeklerin kadınlardan fazla flört şiddetinin psikolojik boyutuna maruz kaldıkları görülmektedir (Kasian ve Painter, 1992). Başka bir çalışma bulgusuna göre ise, flört şiddetinin cinsel boyutu kadınlarda erkeklere nazaran kendini daha fazla göstermektedir (Burke ve ark., 1988).

Flört şiddeti ve yaş arasındaki ilişki incelendiği zaman yaşın önemli risk faktörü olduğundan bahseden araştırmaların mevcut olduğu görülmektedir. Flört ilişkilerinde 17-29 yaş aralığı şiddet görme açısından oldukça riskli bir dönem olarak kabul edildiği ve yetişkinlerinde kabul edilmesi mümkün olmayan bu tarz davranışları tam da bu yaş döneminde sergiledikleri (Merrill ve ark., 2005). Kadınların erkeklere nazaran romantik ilişkiye daha erken yaşlarda adım atmaları ilerleyen zamanlarda onların flört şiddetine maruz kalmaları ile sonuçlanmaktadır (Mihçioğur ve Akın, 2015). Yapılan araştırmalarda yaşça büyük olan çiftlerin yaşça küçük olan çiftlerden daha fazla hem şiddet mağduru hem de şiddet uygulayıcısı olduğu bulguları yer almaktadır (Caetano ve ark., 2008). Demir ve Biçer (2017) tarafından yapılmış olan bir çalışmada ise 19 yaşından küçük olan öğrencilerin 20 yaşından büyük olan öğrencilere kıyasla daha az flört şiddetine maruz kaldıkları belirtilmiştir. Yaş faktörü ve şiddetin diğer boyutları arasındaki ilişkiyle ilgili çalışma sonuçlarına bakıldığında, fiziksel şiddet türü ile yaş arasında yüksek güçte negatif yönlü bir ilişki, cinsel ve psikolojik şiddet türleri ile yaş arasında hiçbir şekilde bir ilişki olmadığı yer almaktadır (Basile ve ark., 2004).

Kişilerin eğitim düzeyleri ve flört ilişkilerinde şiddet tutumları arasında ilişki olduğu yapılmış çalışmalar aracılığıyla kanıtlanmıştır. Yapılan çalışmalar genellikle, kadınların sahip oldukları eğitim seviyelerindeki artışın etkisiyle partnerleri tarafından şiddete maruz kalma oranlarında azalma olduğunu göstermektedir (Demir ve Biçer, 2017). Başka bir araştırmadan elde edilenler yukarıda yer alan araştırma bulgularını destekleyerek, düşük

eğitim seviyesine sahip olan kadınların her türlü şiddete daha fazla ve daha sık maruz kaldıklarını ireli sürmektedir (Ergin ve ark., 2006). Partnerleri düşük eğitim seviyesine sahip şiddet gören kadınların partnerleri yüksek eğitim seviyesine sahip şiddet gören kadınlardan 2,7 kat daha fazla şiddet mağduru oldukları bulgulara yer almaktadır (Ergin ve ark., 2006). Şiddet uygulayan erkeklerin ve şiddet mağduru olan kadınların bu şiddeti hiç yaşamayan kadınlar ve hiç yaşatmayan erkeklerle kıyaslatıldığı zaman her ikisinin de düşük eğitim seviyesine sahip oldukları bulunmaktadır (Şahin ve ark., 2012). Kadınların eğitim seviyelerindeki artış, bu artışın etkisiyle elde ettikleri başarı, kazanç partnerleri tarafından hoş karşılanmaz, bu durumu partner kendisine tehdit olarak algılar ve böylelikle de ilişkide şiddetin meydana gelmesine olanak sağlar (Riger ve ark., 2000). Eğitim seviyesinin düşük olması ile fiziksel şiddet arasında güçlü ve anlamlı bir ilişki bulunurken, sözel şiddet ile arasında anlamlı ilişki (Rickert ve ark., 2002).

Sosyoekonomik düzey ve flört şiddeti arasında mevcut olan ilişki incelendiğinde literatürde pek çok farklı araştırmaların ter aldığı görülmektedir. Düşük sosyoekonomik düzeye sahip olma ile flört şiddeti uygulama arasında anlamlı bir ilişki mevcuttur. Sosyoekonomik düzeyde oluşan düşüş sonrasında ortaya çıkan stres saldırganlık düzeyinin ve şiddetin artmasına neden olmaktadır (Straus ve Gelles, 1986). Sosyoekonomik düzeyde azalma, mevcut flört ilişkisinde ister kadınlar isterse de erkekler için hem şiddet mağduru hem de şiddet uygulayıcısı olma riskini arttırmaktadır (Stets ve Henderson, 1991). Bunların yanı sıra işsizlik sorunu nedeniyle alkol kullanma davranışı artan kişilerin partnerlerine karşı şiddet eğilimi göstermeleri bilinmektedir. Kadınların ekonomik açıdan bağımsız olmamaları da hem şiddet görmelerine hem de mağdur oldukları halde yine de ilişkilerini devam ettirmelerine sebep olmaktadır (Schuler ve ark., 1996). Yapılan çalışmalar gösteriyor ki romantik ilişki içerisinde kadınların erkeklerden fazla ekonomik kaynağa sahip olmaları erkekler tarafından hoş karşılanmayarak eş ya da partnerlerine karşı şiddet uygulamalarına sebep olmaktadır (Tokuç ve ark., 2010).

Şiddetin varlığı ve aile içi yaşantıları kişilerin şu an ki yaşamlarında ve hatta ilerideki yaşamlarında da şiddet açısından risk faktörü olmaktadır. Bireyin çocukken aile içi şiddete maruz kalması yetişkinlik döneminde kendi ilişkilerinde saldırgan davranışlar ve şiddet eğilimi sergileme riskini arttırmaktadır (Aslan ve ark., 2008). Vagi ve arkadaşları (2013) tarafından yapılmış olan araştırmaya göre, kişinin çocukken aile içi şiddet mağduru ve tanığı

olması onun yetişkinlik çağında da eşi ya da partnerine karşı şiddeti uygulayıcı olmasına etki ederek bu riski arttırmaktadır. Bu konuyla araştırmalar yapan bilim insanları, genellikle çocukluk çağında şiddetin fiziksel boyutuna maruz kalınmanın ilerleyen dönemlerdeki yaşanan romantik ilişkilerde şiddete maruz kalma ile ilişkili olduğu düşüncesini savunmaktadır (Lewis ve Fremouw, 2001). Bu durumların yanı sıra eğer kişi çocukluk çağında hem ailesi hem de çevresi tarafından kötü muameleye karşı karşıya kalmışsa, yetişkinlik çağındayken kadın ise şiddete maruz kalma, erkek ise hem mağdur hem de şiddet uygulama riski artmaktadır (Wolfe ve ark., 2004). Anne-çocuk ya da baba-çocuk arasında kurulan ve sürdürülen ilişkilerin hem mağdur hem de fail olma durumuyla ilişkili olduğu bilinmektedir. Eğer ebeveyn çocuğuna karşı ilgiliyse ve normal ilişkileri varsa çocuğun ileride şiddete uğrama riski oldukça azalmaktadır (Chiesa ve ark., 2018). Bunun aksine ebeveyn çocuğuna karşı ihmalkâr davranıyorsa ve normal ilişkileri yoksa bu durum çocuğun ilerideki yaşamında şiddet mağduru olması için olanak sunmaktadır (Chiesa ve ark., 2018). Yapılan araştırmalar çocukluğunda ebeveynleri tarafından şiddet görmüş kadınların da hem şiddet mağduru hem de şiddet faili olma risklerinin oldukça yüksek olduğunu göstermektedir (Choi ve Temple, 2016).

Partnerlerin flört ilişkilerinde geçirdikleri sürenin de flört şiddetinin risk faktörleri arasında önemli bir yer aldığı bilinmektedir. Birey eğer flört ilişkisine devam ediyorsa, onun bu ilişkide partneri tarafından maruz kaldığı flört şiddetini tekrar tekrar yaşama olasılığı artmaktadır (Mihçioğur ve Akın, 2015). Bireylerin yaşadıkları ilişkilerin süresi uzadıkça birbirleriyle ilgili daha fazla bilgi edinirler, birbirlerini her açıdan daha iyi tanırlar, birbirlerinin zayıf yönlerini daha iyi bilirler ki bu da partnerler arasında şiddetin meydana çıkma olasılığının artması için zemin sağlamaktadır (Stets ve Pirog-Good, 1987). Yapılan başka bir çalışma sonuçlarında ise kadınlar açısından ilişkide zaman geçirmekle şiddetin psikolojik boyutu arasında anlamlı bir ilişki olduğu, erkekler açısından ise anlamlı bir ilişkinin mevcut olmadığı belirtilmiştir (Baker ve Stith, 2008). Cascardi ve O'Leary (1992) tarafından yapılmış olan bir çalışmada ise, özsaygı ile flört şiddeti arasında ilişki olduğu ve özsaygının düşüklüğünün hem şiddet faili hem de şiddet mağduru açısından risk faktörü oluşturduğu belirtilmektedir. Bunların yanı sıra kişinin eğitim hayatında yaşamış olduğu başarısızlıklar, kişinin flört dışı ilişkide şiddet görmesi, kişide anksiyete, sinir, depresyon gibi durumların mevcut olduğu, kişinin eş ya da partnerleriyle risk içeren cinsel davranışlar

yaşaması ve bunlar gibi farklı olumsuz deneyimlerin de flört şiddeti ile ilişkili olduğu bilinmektedir (Kütük ve ark., 2018). Bireylerin flört ilişkilerinde deneyim sahibi olmamaları, buradan kaynaklanan problemler yaşamaları, şiddetin toplumumuzda genellikle normal karşılanması, şiddetin ekrandan ya da sosyal medyadan normalmiş gibi yansıtılması ve bu gibi başka durumlar flört şiddeti için önemli derecede risk faktörü oluşturmaktadır (Kaplan, 2020).

2.2.5 Flört Şiddeti Döngüsü

Kişilerin yaşadıkları romantik ilişkilerinde şiddet bir döngü halinde varlığını sürdürmeye devam etmektedir. Belli bir zaman ilerledikçe bireyin maruz kaldığı flört şiddetinin yoğunluğu ve etkisi artar ki bu da aynı şiddet davranışların tekrar meydana çıkmasına sebep olmaktadır. Yaşanan bu durum şiddet döngüsünün devam etmesine neden olarak bireyin gerekli önlemleri alması için yeterince zorluk oluşturmaktadır. Yapılan araştırmalar şiddet kavramının durağan olmayan ve devamlı birbirlerini takip eden dört farklı aşamadan oluştuğunu belirtmektedir (Rakovec Felser, 2014). İlk aşama gerilimin arttığı dönemdir. Bu dönemde şiddet uygulayan kişi sürekli olarak gerilim yaratır ve karşısındaki kişi üzerinde devamı bir hakimiyet kurmaya çalışır. Bu aşamada şiddet uygulayan ve şiddet gören kişi arasındaki iletişimin sık sık kesilmesi halleri şiddet mağdurunun kendini tedirgin ve huzursuz hissetmesine sebep olmaktadır. Böyle devam eden süreçte mağdur olan kişi hem yaşadığı şiddeti hem de bu şiddeti ona uygulayan kişiyi mecburiyet karısında kalarak kabul etmektedir. İkinci aşama ise harekete geçme dönemidir. Her türlü şiddet içeren tüm davranışlar uygulayıcısı tarafından bu dönemde yoğun bir şekilde karşı tarafa uygulanmaya başlanmaktadır. Üçüncü aşama ise balayı dönemidir. Burada şiddet uygulayan kişi, partnerine uyguladığı her türlü şiddet içeren davranışlardan dolayı özür diler ve karşısındaki kişiye bir daha böyle hallerin yaşanmayacağına dair sözler verir. Son aşama ise sakinlik dönemidir. Burada artık şiddet uygulayan kişi karşı tarafa yönelik hiçbir şiddet davranışında bulunmaz ve sanki daha önce partneriyle arasında hiç şiddet deneyimi yaşanmamış gibi davranır. Şiddet uygulayıcısı balayı döneminde partnerine verdiği sözleri tutarak şiddet içeren davranışlarda bulunmazsa karşı tarafı bu duruma inandırabilir. Partnerinde oluşan bu inancı ona çeşitli hediyeler vererek besler ve böylece bu inanç güçlenmeye başlar. Bu durum partnerin ilişkiyi sürdürmesine neden olur ki bu da daha sonraki zamanlarda tekrardan ortaya çıkabilecek şiddet içeren davranışlara zemin hazırlar. Yapılmış olan çalışmalar flört şiddeti

döngüsünün varlığını desteklemektedir. Birçok araştırma, ilişkide bir defa yaşanan şiddetin ilerleyen dönemlerde tekrarlanma riskinin oldukça yüksek olduğunu göstermektedir (Öztürk ve ark., 2018). Tüm bu nedenlerden dolayı şiddeti bilmek, doğasını anlamak, şiddet döngüsü ve işleyişi hakkında yeterince bilgi edinmek mevcut tüm farklılıklara bakmaksızın her toplum için büyük ölçüde önem arz eden bir konudur.

2.2.6 Flört Şiddetinin Etkileri ve Sonuçları

Flört şiddeti hem mağduriyet yarattığı hem de maruz kalındığından dolayı özellikle son dönemlerde toplumda sıkça görülmektedir. Bu sebeple de flört şiddetinin etkileri ve sonuçlarına yönelik pek çok çeşitli bilgi literatürde kendine yer edinmektedir. Şiddetin sıkça karşılanan türü olan flört şiddetinin hem yakın hem de uzak vadede sonuçları mevcuttur. Kişinin yaralanması, vefat etmesi şiddetin yakın vadede, zararlı madde kullanımı, ruhsal bozuklukların görülmesi, yeme bozukluklarının mevcut olması, başka sağlık problemlerinin yaşanması gibi haller ise uzak vadede şiddet etkileri arasında yer almaktadır (Baldan ve Akış, 2017).

Flört ilişkilerinde yaşayan şiddet kadınları ve erkekleri farklı şekillerde etkilemektedir. Kadınlar maruz kaldıkları şiddet içeren davranışlardan dolayı kaygı düzeyleri artar, korku hissederler ve bu yüzden yaşadıkları şiddetten, şiddet içerikli olaylardan ya uzaklaşmaya çalışırlar ya da kendileri de mecburen saldırıya geçerler. Erkekler ise kendileri ve saldırgan davranışları sebebi sonucunda kadınlarda oluşan agresyona karşı öfke hissetmeye başlarlar (Wolfe ve ark., 2005). Flört şiddeti yaşanırken buradaki tek mağdur sadece flört şiddeti uygulanan kişi değildir. Mağdurun yanı sıra maalesef çevresinde olan arkadaşları da ailesi de bu şiddetten paylarına düşeni almaktadırlar (Akcan, 2020).

Flört şiddeti bireyleri hem duygusal hem fiziksel hem ekonomik hem de sosyal açıdan oldukça yüksek düzeyde olumsuz şekilde etkilemektedir. Yapılan araştırmalar flört şiddetine maruz kalan bireylerin mağduriyet seviyeleri ile ilişki doyumları arasında bir ilişki olduğunu göstermektedir. Eğer kişilerin flört şiddetine maruz kalmaları oldukça yüksek düzeyde ise ilişki memnuniyet düzeylerinde de görülür derecede düşüş yaşanmaktadır (Kaura ve Lohman, 2007). Eğer birey mağduru olduğu flört şiddetini göz ardı ederse, duruma tolerans gösterip kabullenirse bunun sonucunda bu şiddeti kabullenmeyen bireye nazaran daha fazla ruhsal bozukluk yaşayacaktır (Jackson ve ark., 2000).

Bunların yanı sıra flört şiddetinin mağdur ettiği kişilerin öz saygılarında fark edilecek derecede azalma, yaşadıklarından dolayı post travmatik stres bozukluğu, zararlı madde kullanımına başlama ya da artış, yeme problemleri, depresyon, intihar düşünceleri gibi pek çok farklı tehlikeler ortaya çıkmaktadır (Holmes ve Sher, 2013).

Yapılan çalışmalar sonucunda flört şiddetini cinsel boyutuna maruz kalan kişilerde plan dışı gebelik, sıklıkla düşük yapma ya da düşük riski taşıma, cinsel yolla bulaşan hastalıklara yakalanma ve bunlar gibi başka önemli sorunların sıklıkla görüldüğü bilinmektedir (Mihçioğur ve Akın, 2015). Bu sorunların yanı sıra cinsel flört şiddeti mağduru olan kişiler, idrar yolları enfeksiyonu, vajinal enfeksiyon, vajinal kanama, vajinal tahriş, cinsel ilişki sırasında ağrı yaşama, cinsel işlev düşüklüğü gibi problemlerle karşı karşıya kalmaktadırlar (Campbell, 2002). Flört şiddeti bireylerin hayatlarına olumsuz etki göstererek ruhsal sorunlar yaşamalarına, uyku sorunu yaşamalarına, akademik kariyerlerinde düşüşe, öz güvenlerinde düşüşe, kendilerini suçlu ve gereksiz hissetmelerine, kendilerinden utanmalarına yol açmaktadır (Koçak ve Can, 2019). Flört şiddetine maruz kalanların sosyalliklerinden vazgeçerek kendilerini izole ettikleri de görülmektedir (Smith ve Donnelly, 2000). Flört şiddetinin bireylerin birbirleri ile olan iletişimlerine olumsuz etki ederek ilişki kalitesini de düşürdüğü bilinmektedir (Türk ve ark., 2020). Yapılan araştırmalardan elde edilen bulgulara maruz kalınan flört şiddetinin her boyutunun evliliğe etki ederek ileride aile içi şiddete sebebiyet verdiği belirtilmiştir (Frieze, 2000).

Tüm bu mevcut olan etkilerden dolayı yaşatılan flört şiddetinden sonra varılan sonuçları, oluşan tehlikeyi önlemek amacıyla koruyucu çalışmaların yapılması, toplumun bilgilendirilerek farkındalıklarının artırılmasının bu problem açısından oldukça gerekli ve önemli olduğu düşünülmektedir (Makin-Byrd ve Bierman, 2013).

2.2.7 Flört Şiddetinin Türleri

Literatür taraması yapıldığında şiddetin birçok türünün mevcut olduğu görülmüştür. Bu türler genellikle, fiziksel şiddet, psikolojik şiddet ve cinsel şiddet olarak 3 ana başlık altında toplanmıştır. Bu şiddet türlerini birbirinden ayıran belirlenmiş sınırlar yoktur aksine bu türler iç içe geçerek birbirleriyle her daim etkileşim halindedirler. Yani birey bu şiddet türlerinden herhangi birine maruz kalıp mağduriyet yaşıyorsa geri kalan diğer şiddet türlerini yaşama riski de artıyor.

2.2.7.1 Fiziksel şiddet ve yaygınlığı

Fiziksel şiddet toplum tarafından şiddet denildiğinde ilk akla gelen şiddet türü olmaktadır (Uluocak ve ark., 2014). Bu şiddet türü, kişilerde bırakmış olduğu izlere göre başkaları tarafından oldukça kolay bir şekilde fark edilmektedir (Uluocak ve ark., 2014). Fakat bir kişinin fiziksel şiddet mağduru olmasını anlamak ve fark etmek için onun vücudunda herhangi bir belirtinin olup olması gerekli bir faktör değildir (Öztürk, 2008). Yapılan çalışmalarda fiziksel şiddet birçok şekilde tanımlanmaktadır. Yapılmış olan bir araştırma fiziksel flört şiddetini, romantik beraberlik yürüten partnerlerden birinin diğerine karşı kasıtlı şekilde davranarak özellikle kişinin bedenine zarar vermesi olarak tanımlanmaktadır (Fidan ve Yeşil, 2018). Bunun yanı sıra birini öldürme, tokatlama, tekmeleme, yakma, ısırma, itme, bir şeyler fırlatma gibi davranışlar bu şiddet türünde yer almaktadır (Özdere ve Kürtül, 2018). Bu davranışlardan ilave kesici alet kullanarak birini yaralamak, boğmaya çalışmak gibi davranışlar sergilemenin sonucunda kişinin bedeninin kasıtlı olarak zarar görmesi fiziksel şiddet sayılmaktadır (Solmuş, 2011). Kişiyi sarsmak, saçını çekmek, vücudunu herhangi bir maddeyle yakmak, vücudu üzerinde sigara söndürmek gibi davranışlar da fiziksel şiddetin tanımları arasında kendine yer edinmektedir (T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, 2008). Bir kişinin silah ya da kesici, zarar verici aletler kullanmasına göre başka birinin ölmesiyle neticelenen davranışlar en tehlikeli fiziksel şiddet davranışları olarak bilinmektedir (Aktaş, 2006). Fiziksel şiddet sadece kişinin başkasına karşı yöneltmiş olduğu zarar verici davranışları değil, kendine karşı yönelttiği intihar gibi zarar verici davranışları da kapsamaktadır (Ünsal, 1996).

2.2.7.2 Cinsel şiddet ve yaygınlığı

Flört ilişkileri boyunca uygulandığı taktirde sonuçları en ağır olan şiddet türü olarak bilinmektedir. Cinsel şiddet, kişinin evli olduğu halde bile olsa, partneri tarafından istemediği zamanda ve istemediği şekilde cinsel ilişki yaşamaya mecbur bırakılması, kürtaj yapması için üzerinde baskı kurulması, uygunsuz ilişkilere mecbur edilmesi, zorla fuhuşa sürüklenmesi, hem sözlü hem de yazılı şekilde cinsellik içeren davranışlarla partneri rahatsız etmesi, çocuk sahibi olma ya da olmama konusunda partner üzerinde baskı kurulması gibi davranışlar olarak bilinmektedir (T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, 2008). Bireyin rızası olmadığı halde ona karşı yapılan acı veren, korunmasız ve onu her

fırsatta aşağılayacak her türlü cinsel davranışın şiddetin cinsel boyutu olduğu bilinmektedir (Fidan ve Yeşil, 2018). Yaşanması normal olan cinsellik partnere karşı bir ceza yöntemi olarak kullanılıyorsa bu da cinsel şiddet davranışdır (Ali ve ark., 2016). Bunun yanı sıra partnerin mahreminin korumaması da cinsel şiddet davranışı olmaktadır (Solmuş, 2011). Romantik ilişki içerisinde birey partnerini cinsel beraberliğe zorlaması ve bu duruma karşı partnerinden ‘hayır’ cevabını almasına rağmen bunu kabul etmemesi literatürde cinsel şiddet davranışı olarak geçmektedir (Fidan ve Yeşil, 2018). Maalesef ki birey partnerinden almış olduğu cevabı kabullenmemekle kalmıyor, partnerinden istediğini almak için çaba gösteriyor. Böylece partnerinden kendi istekleri doğrultusunda cevap alana kadar ona hediyeler alma, iltifatlar etme, kendini acındırma hatta partnerini tehdit etme gibi davranışlar sergilemektedir (Öztürk, 2017). Yapılan araştırmalar bireyin flört ilişkisi içerisinde mevcut olan ve sık sık kendini gösteren cinsel saldırganlık ve tecavüz davranışlarının bilinenden daha fazla olduğunu ve önemli bir tehlike olduğunu göstermektedir (Kaplan, 2020). Örneklemine üniversite öğrencileri teşkil eden bir çalışmada, flört ilişkisi olan kadınların %77,6’nın, erkeklerin ise %57,3’nün cinsel saldırganlık davranışlarına karıştığı bulguları yer almaktadır. Bu bulgulara ek olarak, kadın katılımcıların %14,7’sinin erkek katılımcıların ise %7,1’nin tecavüz davranışlarında iştirak ettiği bulunmuştur (Kaplan, 2020).

2.2.7.3 Psikolojik şiddet ve yaygınlığı

Bu şiddet türü sıklıkla diğer şiddet türleriyle birlikte görüldüğü için fark edilmesi diğerlerine nazaran daha zordur. Bu şiddet türü bireyin psikolojik açıdan çökmesine sebep olmaktadır. Bu şiddet türüne maruz kalan birey yavaş yavaş kendini kötü hissetmeye, özgüvenini yitirmeye başlar ki bu da onun ruh sağlığını kaybetmesiyle sonuçlanmaktadır. Şiddetin psikolojik boyutu tam anlamıyla bireyin partneri tarafından hayatının her alanının kontrol altına alınmasını içerir. Partneri tarafından bireye karşı hakaret etme, bireyi eleştirme, küçük düşürme, azarlama, bireyi terk etmekle tehdit etme, bireyin başkalarıyla olan iletişimini sürekli takip etme, bireyin nerede, kiminle olduğunu, ne yaptığını sürekli kontrol etme, bireyin varlığını görmezden gelme gibi çeşitli davranışlar psikolojik şiddet olarak bilinmektedir (Offenhauer ve Buchalter, 2011). Psikolojik flört şiddeti, partneri tarafından ilgi, sevgi gibi ihtiyaçlarının karşılanmaması ya da bireyin partnerine göstermiş olduğu ilgi, sevgi gibi duyguların görmezden gelinmesi, bireyin sosyal hayatını kısıtlayarak çevresinden izole edilmesi, bireyin çalışma hayatının kısıtlanması gibi davranışları içermektedir

(Solmuş, 2011). Bu davranışlara ek olarak, bireyin ulaşımını, telefon kullanımını yasaklamak, bireyin yakınlarını ve çocuklarını kullanarak tehdit etmek, bireyin sahip olduklarını mahvetmek, bireyin özel bilgilerini izinsiz ifşa etmek gibi davranışlar da psikolojik flört şiddeti olarak bilinmektedir (Atakay, 2014). Eğer birey partneri tarafından korkutularak, kendine olan saygısı ve öz güveni azalıyorsa bu da psikolojik şiddet içeren davranıştır (Fidan ve Yeşil, 2018). İlişki içerisinde partnerlerin birbirlerine lakap takmaları, bununla dalga geçmeleri, birbirlerine küfretmeleri, başkalarının önünde birbirlerine küçük düşürücü davranışlarda bulunmaları, birbirlerinin giyim şekillerine ve yaşam tercihlerine saygı duymamaları gibi farklı birçok davranışlar psikolojik flört şiddetinde sık sık karşımıza çıkmaktadır (Kaplan, 2020). Bu tarz davranışlara ek olarak, partnerlerin birbirlerini sürekli manipüle etmeleri, birbirlerini başkalarıyla kıyaslamaları gibi davranışlar da psikolojik şiddet türü örneklerindendir (Öztürk, 2017). Yapılan çalışmalarda şiddetin psikolojik boyutunun kendi içinde; sosyal veya ekonomik izolasyon, sözlü saldırı, sahip olma isteği, partnerin sosyal hayatına yönelik tehdit, boşanma ya da erk etmeye yönelik tehdit ve partnerin eşyalarına zarar vermek şeklinde birbirinden farklı altı boyutta değerlendirildiği belirtilmiştir (Follingstad ve ark., 1990). 1990 yılında Follingstad ve arkadaşları tarafından 230 kadın katılımcıyla yapılmış olan bir araştırmada, katılımcıların yaşadıkları ilişki süresi boyunca tüm şiddet türleri arasından %99 oranla en çok bu şiddet türüne karşı mağduriyetlerinin olduğu görülmüştür. Yapılan farklı bir araştırma da ise, %70 ve %90 oranda erkeklerin her yıl yaşamış oldukları ilişkiler de psikolojik şiddete maruz kalmış oldukları belirtilmiştir (Shorey ve ark., 2012).

2.2.8 Flört Şiddeti ile İlgili Araştırmalar

Toplu ve Hatipoğlu-Sümer (2011) tarafından yapılan araştırmanın örneklem grubunu Ankara ilinde olan bir üniversitenin yüksek lisans programında eğitim gören 843 öğrenci teşkil etmektedir. Katılımcıların %25'inin psikolojik şiddete, %10'unun fiziksel şiddete, %6'sının ise cinsel şiddete maruz kaldığı çalışmadan elde edilen bulgudur.

Bursa ilinde 1010 kadının katılımı ile gerçekleştirilen araştırmanın sonuçlarına göre katılımcıların %32,6'sının evli kaldıkları süre zarfında en az bir defa kocaları tarafından şiddet gördükleri bulgusu elde edilmiştir. Şiddet mağduriyeti yaşayan kadınlarda en fazla

görülen şiddet türü %34,1 oranla fiziksel şiddet, %15,8 oranla ise duygusal şiddet türünün olması bu çalışmadan elde edilen bir diğer önemli sonuç olmaktadır (Ergin ve ark., 2006).

602 evli kadın katılımcıyla İzmir’de yapılmış olan bir çalışmadan elde edilen bulgulara göre katılımcıların %59 oranının son bir yılda kocaları tarafından şiddete maruz kaldıkları, %19,3 oranının ise son bir ayda eşleri tarafından şiddete maruz kaldıkları saptanmıştır (Güçlü ve Can, 2018).

Örneklem grubu hem evli hem de flört ilişkisi olan kadınlardan oluşan Türkiye’de yapılan bir araştırma sonuçlarına göre, katılımcıların son bir yılda kocaları ya da sevgilileri tarafından gördükleri duygusal veya psikolojik şiddetin oranı %26, fiziksel şiddetin oranı %8, cinsel şiddetin oranı %5, ekonomik şiddetin oranı ise %15 olarak elde edilmiştir. (KSGM, 2014).

Üniversite öğrencilerinin katılımı ile yapılmış olan çalışmadan elde edilen bulgulara göre, flört ilişkisi süresi boyunca erkeklerin partnerleri tarafından psikolojik şiddete maruz kalma oranları %41,2, fiziksel şiddete maruz kalma oranları %6,5, cinsel şiddete maruz kalma oranları ise %1,6 olarak elde edilmiştir. Bu bulgunun yanı sıra, flört ilişkisi süresi boyunca kadınları partnerleri tarafından psikolojik şiddete maruz kalma oranları %48,1, fiziksel şiddete maruz kalma oranları %10,1, cinsel şiddete maruz kalma oranları ise %14,4 olarak elde edilmiştir (Aba, 2008).

Üniversite öğrencilerinin katılımı sayesinde yapılan bir başka araştırmadan ise kadınların %77,6’sının eşleri ya da sevgilileri tarafından, erkeklerin ise %65,5’inin eşleri ya da sevgilileri tarafından ilişki süresi boyunca en az bir kez cinsel şiddet içeren her türlü davranışa maruz bırakıldıkları bulgusu yer almaktadır. Bu bulgunun yanı sıra kadınların %14,2’sinin eşleri ya da sevgililerine karşı, erkeklerin ise %28,9’unun eşleri ya da sevgililerine karşı ilişki süresi boyunca en az bir kez cinsel saldırganlık içeren her türlü davranışları sergiledikleri yer almaktadır (Schuster ve ark., 2016).

Bu konuyla ilgili yapılan çeşitli çalışmalardan elde edilen bulgulara göre flört ilişkisi içerisinde partnerleri tarafından şiddetin her türüne maruz kalmaları gelecekte yapacakları evliliklerde de eşleri tarafından şiddet görme risklerini arttırmaktadır (Smith ve Donnelly, 2000).

Flört şiddeti konusu kapsamında yapılan farklı araştırmalardan elde edilen ortak sonuca göre bireyin çocukluk döneminde şiddete mağduru olması, yaşının artmasıyla bireyin şiddet uygulayıcısı olmasına sebep olabileme riskini oldukça arttırmaktadır (Özgür ve ark., 2011).

Yaman Efe ve Ayaz (2010) tarafından yapılmış olan çalışmadan sosyoekonomik düzeyle şiddet arasında ilişki olduğu bulgusu elde edilmiştir. Araştırmaya göre ekonomik durumular yüksek düzeyde olan kadınların eşleri ya da partnerleri tarafından hiçbir şekilde şiddete maruz kalmadıkları ya da daha az şiddete maruz kaldıkları bulgusu ortaya çıkmıştır.

Karabacak ve Kodan- Çetinkaya (2015) tarafından yürütülen araştırmadan eğitim düzeyi ile şiddet arasında bir ilişki olduğu bulunmaktadır. Araştırmaya göre bireyin eğitim düzeyindeki azalma onun şiddet görme olasılığında artışa sebep olmaktadır.

Psikiyatri polikliniğine ilk kez başvuruda bulunan kadınlardan evli olanların bekar olanlara nazaran daha fazla şiddete maruz kaldıkları, evli olanlardan da %62'sinin en az bir kez eşleri tarafından fiziksel şiddete maruz kaldıkları saptanmıştır (Doğanavşargil ve Vahip, 2006).

Yapılan başka bir araştırmada ise yaşla şiddet arasında bir ilişki olduğu saptanmıştır. Araştırmaya göre yaşı büyük olan bireylerin yaşı küçük olanlara nazaran, ilişkileri süresi boyunca daha çok şiddet mağduru oldukları bulgusu elde edilmiştir (Kılınçer ve Dost, 2012).

Bu araştırmanın yanı sıra yaş arttıkça flört şiddetinin azaldığını destekleyen çalışma mevcuttur. Bu araştırmadan bireylerin daha çok ortaokul yaşlarında flört ilişkileri yaşamaları ve şiddet görmeleri, yaş arttıkça ise flört şiddetinin de azalması yönünde bulgular elde edilmiştir (Brooks-Russell ve ark, 2015).

Sakarya (2013) tarafından Konya ilinde üniversite öğrencileri ile yapılan bir araştırmadan, köyde yaşayan kişilerin ilde yaşayanlara, sosyoekonomik düzeyi düşük seviyede olanların sosyoekonomik düzeyi orta ve yüksek seviyede olanlara nazaran daha fazla şiddete maruz kaldıkları ve bu durumu kabul edilebilir gördükleri gibi farklı bulgular elde edilmiştir.

Hindistan'ın doğu kesiminde yapılmış bir araştırmadan ise kadınlardan oluşan kadınların fiziksel şiddete maruz kalma oranları %16, psikolojik şiddete maruz kalma oranları %52, cinsel şiddete maruz kalma oranları ise %25 olarak belirtilmiştir (Babu ve Kar, 2009).

Yeni Delhi’de kadınların katılımı sayesinde gerçekleştirilmiş olan başka araştırmadan ise katılımcıların %43’ünün evli kaldıkları süre zarfında eşleri tarafından genel şiddetin en az bir türüne karşı mağduriyetlerinin olduğu bulgusu saptanmıştır (Vachher ve Sharma, 2010).

Almış ve arkadaşları (2018) tarafından yapılmış olan bir çalışmada, şiddetin fiziksel türüne maruz kalan kadınlarla böyle bir mağduriyeti olmayan kadınlar karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırılmadan şiddet mağduru kadınların çocukluklarında da ebeveynleri tarafından fiziksel şiddete maruz kaldıkları bulgusu elde edilmiştir.

Çocukluk döneminde istismar ve şiddet mağduru olmuş kadınların gelecekteki eşlerinin şiddet uygulayıcısı, evliliklerinin ise şiddeti normal kabul eden bir ortam olma riski oldukça yüksek olduğu saptanmıştır (Kwong ve ark., 2003).

İnan-Arslan (2002) tarafından üniversite öğrencilerinin katılımı ile yürütülen araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, kadın öğrencilerin %79,3’ü, erkeklerin ise %70,1’i ilişkileri boyunca az en az bir kez bile olsa sevgililerine karşı her türlü şiddet içeren davranışlarda bulunmuşlar. Şiddetin psikolojik türüne kadın öğrenciler %79,1 oranla, erkek öğrenciler ise %85,6 oranla maruz kalmaktadırlar. Kadın öğrencilerin partnerleri tarafından fiziksel şiddete maruz kalma oranları %8,3, partnerlerine fiziksel şiddet uygulama oranları ise %12,4 olmaktadır. Erkek öğrencilerin partnerleri tarafından fiziksel şiddete maruz kalma oranları %12,3 iken partnerlerine karşı fiziksel şiddet uygulama oranlarının %19,2 olduğu saptanmıştır. Erkek öğrencilerin partnerlerine karşı cinsel şiddet davranışları sergileme oranları %10,4 iken kadın öğrencilerde ise bu oran %3 olarak elde saptanmıştır.

Konuyla ilgili yapılan literatür taramasından elde edilen çeşitli çalışma sonuçlarına göre flört şiddeti ve cinsiyet arasında ilişkinin varlığı saptanmıştır. Çalışmalar kadınların erkeklere nazaran daha fazla şiddete maruz kaldıklarını göstermektedir (Ackard ve ark., 2012).

Başka çalışma bulgularında da erkeklerin kadınlara oranla maruz kalınan flört şiddetini oldukça fazla şekilde tolere ettikleri yer almaktadır (Kepir-Savoly ve ark., 2015).

Amerika’da yapılan çeşitli araştırma sonuçlarından çocukluk çağlarında aileleri tarafından her türlü şiddete maruz kalan kişilerin yetişkinlik çağlarında eşleri ya da flörtleri tarafından şiddetin her türüne karşı mağdur olmalarının risk unsuru içerdiği saptanmıştır (Wolfe ve ark., 2001).

Yaralanmaları Önleme ve Kontrol Merkezi tarafından gerçekleştirilmiş olan çalışmalarda, kadın katılımcıların %23'ü, erkek katılımcıların ise %17'si ilişkileri boyunca partnerlerinden şiddet özellikle de fiziksel şiddet gördüklerini belirtmişlerdir (Niolon ve ark., 2017).

2002 yılında Dünya Sağlık Örgütü tarafından yayınlanan rapora göre, bireylerin yaşam yerleri ile şiddet arasında bir ilişkinin varlığından bahsetmek mümkündür. Raporlara göre daha gelişmiş, orta ve yüksek sosyo-ekonomik duruma sahip olan ülkelerde flört ilişkisi içinde kadınların partnerleri tarafından şiddet görme oranları %3'ten az iken, Nikaragua'da şiddet oranı %27 olmaktadır. Kore Cumhuriyeti'nde ise kadınların eşleri ya da sevgilileri tarafından şiddetin her türüne maruz kalma oranları %38 iken, Filistin'de ikamet eden kadınların şiddet mağduru olma oranları %52 olmaktadır (Krug ve ark., 2002).

Salman (2015) tarafından gerçekleştirilen çalışmadan elde edilen bulgulara göre, bir bireyin çocukluk döneminde travma mağduru olması gelecekteki romantik ilişkilerinde eşleri ya da sevgilileri tarafından hem fiziksel hem psikolojik hem de cinsel şiddete maruz bırakılabilmesi hatta kendinin de partnerlerine karşı şiddet uygulayabilmesi oldukça risk unsuru taşımaktadır.

Yapılan farklı araştırmada ise çocukluk çağında ihmal ve istismar mağduru olan bireylerin evliliklerinde ya da flört ilişkilerinde partnerini şiddete maruz bırakma ve partneri tarafından şiddete maruz bırakılma oranlarının böyle bir mağdurluğu olmayan bireylerden iki kat daha fazla olduğu bulgusu elde edilmiştir (Kaukinen ve ark., 2015).

2.3 ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALARI

2.3.1 Travmanın Tanımı

Tüm yaşamımız boyunca sürekli olumlu olumsuz birçok olaylarla karşılaşırız. Bu olumsuz olaylar bize oldukça stresli ve olumsuz duygular yaşatmaktadır. Yaşanılan bu olaylar toplum tarafından travma olarak kabul edilmektedir. Hayatımız boyunca maruz kalınan kötü ve zorlu olayları travmadan ayıran faktörler travmanın doğru bir şekilde tanımlanması için yardımcı olmaktadır. Buradan yola çıkarak travmayı bir kişinin hem kendisi hem de başka kişilerin hayati ve bedensel bütünlüğüne karşı tehdit olarak algılaması, şiddet hatta ölüme kadar gidecek olan tehlikeye maruz kalmak olarak tanımlamak mümkündür (Türksoy, 2003). Bu tanımın yanı sıra başka bir tanıma göre ise kişinin hem ruhsal hem de bedensel varlığının

çeşitli şeiillerde tehdit altına alan her türlü davranış travma olarak tanımlanmaktadır (Özen, 2019). Tüm bu tanımlara ek olarak farklı bir bakış açısıyla travma bireylerin başına gelen tüm olumsuzluklar şeklinde tanımlanmaktadır (Eyüpoğlu, 2008). Yukarıda ve literatürde yer alan tüm tanımları özetleyecek olursak travma, insanların başına gelmiş olan her türlü kazalar, maruz kalmış oldukları her türlü şiddet ve saldırılar, yaşamış oldukları duygusal ve cinsel istismar, savaş, deprem, yangın gibi her türlü doğal afet mağduru olma ve bunlar gibi pek çok olaylara tanıklık etmeleri şeklinde tanımlanmaktadır (Kayacı ve Özbay, 2016).

2.3.2 Travmanın Tarihçesi

Travma hem doğal yollardan hem de insanlardan kaynaklanan bir tehlike olarak toplum için önemli bir durum halini almıştır. Travma kavramı 19.yy'dan 20.yy'ın ilk yarısına kadar sadece 'fiziksel travma' şeklinde kullanıldığı bilinmektedir (Herman, 2016). Travma, fiziksel travma anlamı dışında 1870 senesinden itibaren farklı bir şekilde tanımlanmaktadır. 1870 yılında yaşanmış olan Fransa ve Prusya savaşı sonrasında yaşanan travmatik olayların askerlerde görülen bedensel hasarlara ek olarak farklı problemleri de ortaya çıkaracağı düşüncesini ortaya çıkarmıştır (Kardiner, 1959).

Travma kavramı 1.dünya Savaşı sonrasında oldukça dikkat çekerek konu haline gelmiştir. Bu sebeple de travma psikoloji alanında daha iyi gözlemlenme ve daha iyi çalışılma imkânı elde etmiştir (Kokurcan ve Hüseyin, 2012). Savaş sonrasında travmanın yarattığı psikolojik etkileri iyi bir şekilde öğrenilmiştir. Savaşta iştirak eden askerlerde görünen psikolojik belirtiler bu konuyla ilgili yapılan araştırmalara karşı olan merakın ve araştırmaların sayısının artmasına sebebiyet vermiştir (Jones ve Wessely, 2007).

Travma kavramı ilk kez Fransız nörolog Charcot tarafından psikoloji alanında kullanılmıştır. Charcot tarafından yapılan bu çalışma ilk kez histeri hastalarıyla çalışılmıştır (Herman, 2011). Yaşanılan travmanın bireylerde yaratmış olduğu psikolojik etkiler hiçe sayılarak travmatik bir olay yaşandıysa şayet ve sonrasında hala semptomlar devam ediyorsa kişinin farklı bir hastalığı olduğuna inanılmıştır (Norman, 1989).

2.3.3 Travma İçin Risk Faktörleri

Bireyin çocukluğunda travmaya maruz kalıp kalmadığı, ailesi ya da toplum tarafından travmaya karşı koruyucu etkenler geliştirip geliştirmediği ve bunlar gibi pek çok faktörler

travma için risk faktörler olarak olumlu ya da olumsuz etkiler de bulunabilmektedirler (NCTSN, 2010). Travma yaşamaya sebep olacak olayın ciddiyeti, olay yaşanırken mağdur olanların fiziksel yaralanma veya ölme durumu, olaya polisin karışıp karışmama durumu, olay mağduru olan çocukların bakımdan mahrum kalıp kalmaması gibi durumlar travma için risk faktörü olmaktadır (NCTSN, 2010). Bu risk faktörlerinin haricinde travmaya sebep olan olaylarla çocukların birincil dereceden ilişkisinin olup olmaması, çocukların televizyondan veya sosyal medyadan gördükleri sonucunda travma yaşama olasılıkları, travma yaşayan bireyin özellikle de çocukların ihtiyaçlarının karşılanıp karşılanmaması travmaya olumsuz etki edecek risk faktörleri olarak bilinmektedir. Bu faktörlere ilave olarak sürekli travmaya maruz kalarak mağdur olan bireylerin sonrasında reaksiyon gösterme durumları, kültürel farklılıklar, ırk ve etnik köken farklılıkları travmaya karşı koruyucu faktörler olmaktadır. Travmaya maruz kalan bireylerin ailelerinin özellikle de toplumun yaşanan travma sonrasında sergiledikleri tepkiler, iyileştirmek için yaptıkları davranışlar koruyucu faktörler olarak literatürde kendilerine önemli yer edinmektedir (NCTSN 2010).

Yapılan çalışmalardan elde edilen bulgular travma yaşama olasılığının sosyodemografik özelliklerle ilişkili olduğunu göstermektedir. Yani toplumun alt kesimleri diğer kesimlere nazaran daha fazla travma yaşamaya mecbur bırakılmaktadırlar. Çalışmalar gösteriyor ki yaşlılar, azınlık grup bireyleri, ekonomik açıdan alt sınıf olan kesimler, kadınlar, orta sınıf şehirlerde yaşayanlar kesimler diğerlerine nazaran daha fazla travma yaşamaktadırlar (Amasyalı, 2009). Yapılan başka çalışmalar sonucunda cinsiyet ayrımının da travmanın risk faktörleri arasında olduğu belirtilmektedir. Yani kadınlar erkeklere nazaran daha az risk içeren grupta yer almaktadırlar (Amasyalı, 2009).

Çeşitli çalışmalardan elde edilen tüm bu bulgulara ek olarak daha öncesinde travma yaşamının ileride de travmanın tekrardan nüks etmesine sebep olduğu literatürde yer almaktadır. Bunların yanı sıra nevrotik kişilik özelliklerine sahip olan bireylerin ilişkilerinde yaşamış oldukları problemler, aile fertlerinin psikolojik geçmişlerinin olma olasılığı, bireyin kendisinin geçmişinde psikolojik rahatsızlık yaşama durumu travmaya maruz kalmada risk faktörleri olarak önemli derecede olumsuz etki göstermektedir (Amasyalı, 2009).

2.3.4 Çocukluk Çağı Travmalarının Tanımı

Literatür taraması yapıldığında çocukluk çağı travmalarının bireyin ya çocukluk çağlarında ya da genç yetişkinlik çağlarında yaşamış oldukları kapsayan genel bir tanım olmaktadır. Çocukluk çağı travmaları cinsel istismar, duygusal istismar, fiziksel istismar, duygusal ihmal ve fiziksel ihmal olmak üzere beş ana başlık halinde kategorileşmektedir (Demirkapı, 2013). Çocukluk çağı travması Dünya Sağlık Örgütü tarafından ister bir yetişkin tarafından ister başka bir çocuk tarafından isterse de toplum tarafından bir çocuğun hem fiziksel hem duygusal gelişimlerine olumsuz yönde etki gösteren tüm davranışlar şeklinde tanımlanmaktadır (Kırımsoy ve ark., 2013). Başka bir tanıma göre 18 yaşını doldurmamış her bir çocuğun her türlü gelişimlerine negatif bir şekilde etki gösteren hem emosyonel ve hem de fiziksel davranışlar çocukluk çağı travmaları olarak bilinmektedir. Bunun yanı sıra 18 yaşını doldurmamış çocukların hem eğitim hem de hayatlarını devam ettire bilmeleri için önemli ve gerekli olan tüm ihtiyaçlarının özellikle aileleri tarafından karşılanmaması ihmal başlığı altında toplanarak çocukluk çağı travmalarını şeklinde tanımlanmaktadır (Demirkapı, 2013). Yukarıda yer alan tüm çocukluk çağı travmaları tanımlarına ilave olarak, dış etkenlerin sebep olması sonucunda bireylerde meydana çıkan ve onlarda ya bedensel açıdan ya da ruhsal açıdan olumsuz bir iz bırakan durumlar tanımı da literatürde kendine önemli bir yer edinmektedir (Budak, 2017).

2.3.5 Çocukluk Çağı Travmalarının Tarihçesi

Çocukluk çağı travmalarının ortaya çıkma tarihinin insanlığın var olmasına dayandığı ama bu konuyla ilgili literatür taraması yapıldığında 1860 yılından öncesinde böyle bir kavrama rastlanılmadığı da bilinmektedir (Bedirhanbeyoğlu, 2018). Bu konuyla ilgili yapılan ilk çalışma 1946 senesinde çocuğa kötü muamele başlığı altında yapılmıştır. Yapılan bu araştırmanın sonucunda yürütücüsü John Caffey tarafından çocuğa karşı sergilenen kötü muamelenin ilk tanımını yapılarak ‘Caffey Sendromu’ şeklinde adlandırılmıştır (Çakmak, 2016). Kempe ve arkadaşları tarafından 1962 senesinde ‘hırpalanmış çocuk’ tanımı ortaya atılmış ve ilk kez akademik alanda çocukluk çağı travmalarından (Müjdecioğlu, 2017).

Travma kavramı ile ilgili il bilgi ilk kez DSM-3’te yer almaktadır (Jones ve Wessely, 2007). Yapılan çalışmalar 1970 senesine kadar travmanın yaşanmasından sonra bireylerin

görünümünün ruhsal ve yapılarıyla ilgili olduğu ve maruz kalınan travmanın bir tetikleyici rolüne sahip olduğu fikrinin hâkim olduğunu göstermektedir. (Özen, 2019).

DSM-3'te yapılan tanım yeterli olmadığından dolayı DSM-4'te travma kavramı yeniden tanımlanmaya çalışılmıştır. Bu yeni düşünceye göre ise travma kavramı bireyin ya kendisini ya da başka bir insanı hem bedensel bütünlüğü hem de ölümü ile tehdit ederek olumsuz şekilde sonuçlanmasına sebebiyet veren her bir olay şeklinde tanımlanmaktadır (Çolak ve ark., 2010).

2.3.6 Çocukluk Çağı Travmalarının Risk Faktörleri

Bireylerin çocukluk çağlarında olumsuz olaylar özellikle de istismar ve ihmal yaşamaları sonucunda travmalara maruz kalmaların da pek çok farklı faktörler risk olanağı taşımaktadır. Bir çocuğun ya dört yaştan küçük olması ya da ergenlik dönemini yaşamış olması onun travmaya maruz kalması açısından önemli derecede risk faktörü olmaktadır (Zeren ve ark., 2017). Ebeveynleri tarafından çocuğun yaşamını sürdürmesi açısından gerekli ve önemli ihtiyaçlarının giderilmemesi, özel bir gereksiniminin mevcut olması ve bu durumun da ebeveynler tarafından karşılanmaması çocukluk çağı travmaları için risk faktörü olarak artışa sebep olabilmektedir (Zeren ve ark., 2012). Anne babalarının çocuğa karşı sergiledikleri düzgün olmayan özellikle de istismarcı tutumlar risk faktörü taşıyarak çocukluk çağında travma mağduru olma olasılığını arttırdığı bilinmektedir (Sadock, 2015).

2.3.7 Çocukluk Çağı Travmalarının Türleri

Çocukluk çağı travmaları ile ilgili literatür taraması yapılması sonucunda bu konuyu istismar ve ihmal kavramı olacak şekilde iki ana kategoriye ayrıldığı bulgusu elde edilmektedir. Çocuğun ebeveynleri ya da birincil dereceden bakım verenleri tarafından fiziksel, duygusal ve cinsel açıdan zarar vermek literatürde çocuğa karşı istismar olarak yer almaktadır (McCoy ve Keen, 2014). Çocuğun yine aynı şekilde ebeveynleri ya da birincil dereceden bakım verenleri tarafından hem sağlık hem eğitim hem güvenlik hem bakım hem de barınma için gerekli ve önemli olan ihtiyaçlarının karşılanmaması durumu literatürde çocuk ihmali olarak bilinmektedir (McCoy ve Keen, 2014).

2.3.7.1 Fiziksel istismar

Fiziksel istismar 18 yaşını doldurmamış çocukların birincil dereceden bakım verenleri ve özellikle de anne babaları tarafından zarar görmeleri, fiziksel şekilde yaralanmaları şeklinde tanımlanmaktadır (Pelendecioğlu ve Bulut, 2009). Kişinin kaza sonucunda değil başkaları tarafından yaralanarak olumsuz şekilde etki görmesi literatürde fiziksel istismar olarak yer almaktadır. Bireylerde fiziksel istismar yaşamaları sonrasında sosyal açıdan gerileme, ikili ilişkiler kurmakta zorluk, romantik ilişkilerinde saldırganlığa, şiddete ve diğer travmalara maruz kalma gibi olumsuz durumlar görülmektedir (Kaplan ve ark., 1999). Bu tarz olumsuz durumların yanı sıra istismarın fiziksel türüne maruz kalan bireylerde intiharla ilgili düşünceler ve girişimlere sıklıkla rastlanmaktadır (Kaplan ve ark., 1999).

Diğer istismar türlerine nazaran oldukça basit şekilde tanımlanabilen fiziksel istismar türünde çocuğun vücudunda nedeni belirsiz olan çeşitli izler bulunmaktadır (Bahçecik ve Kavaklı, 1994). Çocuklarda duyarsızlaşma, eskiye nazaran aşırı hassas olma, yaşanan ağrıya karşı tepkisiz kalma, vücudunda çeşitli yara izlerinin olması ve bunlar gibi başka önemli belirtilerin görülmesi fiziksel istismara uğradıklarını göstermektedir (Polat, 2016).

2.3.7.2 Cinsel istismar

Çocuğun kendinde daha güçlü olan başka yetişkin bireyler hatta başka çocuklar ya da ergenler tarafından maruz kaldığı iğrenç davranışların tümüne cinsel istismar adı verilmektedir (Arar, 2019). Literatürde cinsel istismar adı altında toplanan tüm davranışların fiziksel temas içeren ve fiziksel temas içermeyen iki ana kategoriye ayrıldığı bilinmektedir. Eğer bir çocuğun bedenine izni olmadan ve rahatsızlık duyacağı şekilde temas edilirse, çocuk başka birinin cinsel organına dokunması için mecbur bırakılırsa, çocuk izni ve isteği olmadan porno için kullanılırsa ve bu tarz farklı davranışlar sergilenirse o zaman çocuğun fiziksel temas içeren cinsel istismara maruz kaldığı bilinmektedir (Eslek, 2018). Çocuğun izni ve isteği dışında cinsel içerikli konuşmalar yapmasına zorlama, çocuğa zoraki şekilde erotik videolar ya da fotoğraflar izlettirilirse, çocuğa karşı teşhircilik yapılması ve bu şekilde olan başka çeşitli davranışlar fiziksel temas içermeyen cinsel istismar davranışları olarak bilinmektedir (Eslek, 2018). Literatür taraması sonucunda yapılan çalışmalarda cinsel istismar kavramı, yetişkinlik çağına gelmiş olan bir bireyin kendi cinsel ihtiyaçlarını karşılaması için zor kullanarak, tehdit ederek ya da kandırarak 18 yaşını tamamlamamış olan

bir çocuğu kullanması şeklinde tanımlanmaktadır (Polat, 2007). Çocukluk çağı travmalarıyla ilgili yapılan çalışmalarda yer alan bilgilere göre başkası tarafından çocuğa genital temasta bulunma, çocuğu okşama, izni olmadan çocuğa dokunma gibi çeşitli davranışlar çocukların genellikle mağduru olduğu cinsel istismar davranışları olmaktadır (Polat, 2007).

2.3.7.3 Duygusal istismar

Çocukluk çağı travmaları arasında yer alan duygusal istismar literatürde çocuğun ya da ergenin duygusal olan bütünlüğünü ve gelişimini bozarak olumsuz tarzda etki eden ve bir döngü halinde tekrarlayan davranışların bütünü duygusal istismar olarak yer almaktadır kişilik gelişimini ve duygusal bütünlüğünü olumsuz etkileyen sıklıkla devamlılık gösteren davranışlar olarak tanımlanmaktadır (Taner ve Gökler, 2004). Bir çocuğun ya da ergenin çocukluk çağı travmasına özellikle de duygusal istismara maruz kaldığını tespit etmenin, bu durumu tanımlamanın ve bu durumu anlamının oldukça zor olduğu bilinmektedir (Yiğit ve Erden, 2015). Yapılan çalışmalarda yer alan bilgilerden bu çocukluk çağı travma türünün çocuğa etki edecek diğer istismar türlerine de sebebiyet verdiği bilinmektedir (Taner ve Gökler, 2004). Bu bulguların yanı sıra yapılan başka araştırmalardan elde edilen bulgulara göre travma olan duygusal istismarın özellikle 6 ve 8 yaşlarından başlayarak ergenlik çağına kadar devam eden ve genellikle bir döngü şeklinde tekrarlanan bir tehlike olmaktadır (Açar ve Tekin, 2018). Çocukluk çağı travmalarıyla ilgili yapılan çalışmalarda duygusal istismar kavramı bir çocuk ya da ergen için gerekli ve önemli olan ihtiyaçların özellikle de ilgi, bakım ve barınma açısından olanların ebeveyn ya da bakım verenler tarafından karşılanmaması ve bu davranışlar sonucunda da mağduru başta psikolojik olmak üzere her açıdan zarar görmesi şeklinde tanımlanmaktadır (Yiğit ve Erden, 2015).

2.3.7.4 Fiziksel ihmal

Ebeveynler tarafından çocuğun ya da ergenin hem sağlık hem güvenlik hem yeme içme hem barınma ve başka farklı gereksinimlerin karşılanmaması literatürde fiziksel ihmal olarak yer almaktadır (Koç, 2007). Bu konuyla ilgili yapılan çalışmalarda çocukluk çağı travmalarından olan fiziksel istismar kavramı 18 yaşını doldurmamış bir çocuğun ya da ergenin özellikle ailesi ve çevresi tarafından yaşamını devam ettirmesi için gerekli ve önemli olan her türlü ihtiyaçların ya yeterince karşılanmaması ya geciktirilmesi ya da tamamen

karşılanmaması şeklinde tanımlandığı görülmektedir (Güler ve ark., 2002). Bir çocuğun besinsiz kalması, barınacak yerinin ve imkanının olmaması, sağlık desteğinin bulunmaması, sağlığı açısından zor durumlar yaşaması ve bunlar gibi çeşitli davranışlar fiziksel ihmal davranışları arasında yer almaktadır (Bilir ve ark., 1991). Bir çocuğun ya da ergenin sağlık durumu açısından problemlerinin fark edilmemesi, ertelenmesi, yaşamını idam ettirmesi için ortamın olmaması ya da bu ortamın temiz olmaması, yaşamını sürdürdüğü yerin güvenlik açısından eksik olması gibi durumlar çocuğun fiziksel ihmal travmasıyla karşı karşıya kaldığını göstermektedir (Güler ve ark., 2002). Ebeveynleri ya da bakım verenleri tarafından bir çocuğa rehberlik edilmemesinden sonra yaşanan olumsuzluklar sonucunda çocuğun ya da ergenin fiziksel ihmale maruz kaldığı bilinmektedir (Kaplan ve ark., 1999). 18 yaşını tamamlamamış çocukların ya da ergenlerin hayatlarını düzgün bir şekilde idam ettirmeleri için gerekli olan eğitimlerinin, hijyenlerinin, giyimlerinin, güvenliklerinin ve başka önemli faktörlerin fark edilmemesi, bu gereksinimlere karşı kayıtsız kalınması ve özellikle de anne babaları tarafından karşılanmaması durumu toplum tarafından fiziksel ihmal davranışları olarak bilinmektedir (Güler ve ark., 2002).

2.3.7.5 Duygusal ihmal

Eğer bir çocuk ya da ergen hem ebeveynleri hem bakım verenleri hem de çevresi tarafından duygusal açıdan gerekli olan destekten, yakınlıktan, ihtiyaçlardan mahrum edilmeleri duygusal ihmal olarak bilinmektedir (Gülirmak, 2019). Bu tanıma ilave olarak çocukluk çağı travmalarından olan duygusal ihmal türünün bir çocuğun ya da ergenin alması gereken sevginin, ilginin ya eksik şekilde ya da tamamen karşılanmaması sonucunda duygusal gelişimin negatif etkilenmesi şeklinde tanımlanmasıdır (Gülirmak, 2019). Ailesi ya da çevresi tarafından duygusal ihmala maruz kalmasının sonucunda bir çocukta ya da bir ergende kendini önemsiz görme, değersiz hissetme, istenilmeyen çocuk olduğunu düşünme, ailesi ya da çevresine yetersiz geldiğini hissetme ve bunlar gibi pek çok olumsuz duyguların hâkim olduğu bilinmektedir (Glaser ve ark., 2002). Yapılan çeşitli araştırmalarda yer alan bilgilere göre duygusal ihmal kavramı çocuklar için gerekli olan ilgiyi, değeri, duygusal doygunluğu karşı taraftan alamamaları şeklinde ifade edilmektedir (Topçu, 2009). Yapılan başka bir araştırmada ise duygusal ihmal kavramı karşılanmayan gereksinimler sonucunda çocuğun özellikle psikolojik açıdan zarar görmesi olarak tanımlanmaktadır (Zoroğlu ve ark., 2001).

2.3.8 Çocukluk Çağı Travmaları ile İlgili Çalışmalar

18 ile 25 yaş aralığında olan erkeklerin katılımı ile 2003 senesinde yapılan bir çalışmada Aydın (2003) tarafından katılımcıların çocukluk dönemlerindeki travma yaşantıları incelenmiştir. Bu çalışmadan elde edilen sonuçlara göre, 18-20 yaş aralığında yer alan olan katılımcıların 21-25 yaş aralığında yer alan katılımcılara nazaran daha fazla duygusal ihmal ve istismara maruz kaldıkları elde edilmiştir.

UNICEF (2015) tarafından Türkiye’de gerçekleştirilmiş Aile Yapısı Araştırmasında 3 ile 17 yaş aralığında bulunan erkek katılımcıların %17’si, kadın katılımcıların ise %35’i çocukluk çağlarında ebeveynleri tarafından fiziksel istismara maruz kaldıklarını belirtmişler.

Örneklem grubunu 14 evli çiftin oluşturduğu bir çalışmadan, katılımcıların lise çağlarına kadar yaşamış oldukları çocukluk travmalarını fark etmedikleri, liseden mezun oldukları dönemden sonra ise travma konusuyla ilgili daha fazla bilgi edindikleri ve yaşamış oldukları travmaların daha fazla farkına vardıkları bulgusu elde edilmiştir (Kurtulmuş, 2018).

385 üniversite öğrencisinin katılımıyla Durmuş tarafından gerçekleştirilen çalışmadan, erkek katılımcıların kadın katılımcılara kıyasla daha fazla duygusal istismar ve ihmal yaşadıkları bulgusu elde edilmiştir (Durmuş, 2020).

Örsel ve arkadaşları tarafından (2011) yapılan araştırmada katılımcıların %65,7’si çocukluk çağlarında istismarlardan en az birine; %6,1’i ise hem duygusal hem fiziksel hem de cinsel istismara maruz kaldıklarını belirtmişler. Çocukluk travmalarının cinsiyete göre değişim göstermesinde kadın katılımcıların %70,3’ünün, erkek katılımcıların ise %58,2’sinin çocukluk çağında istismar yaşadıkları bulgusu saptanmıştır. Bu araştırmadan elde edilen diğer önemli bulgulara göre ise katılımcıların medeni durumları, eğitim seviyeleri ve yaşam yerinin değişimi ile çocukluk çağında travma yaşama arasında ilişki görülmüştür.

Demirkapı (2013) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada, sosyoekonomik durumu düşük olan katılımcıların sosyoekonomik durumu orta ve yüksek olduğu katılımcılara nazaran daha fazla çocukluk çağında travmalara maruz kaldıkları sonuçlarına varılmıştır.

Yapılan başka bir çalışmada, katılımcıların %42,5'inin 13-15 yaş aralıklarında çocukluk çağı travmalarının en önemli türlerinden olan cinsel istismara uğramış oldukları saptanmıştır (Taner ve Gökler, 2004).

Psikiyatri polikliniğine çocukluk travması özellikle de cinsel istismarı sebebiyle başvuruda bulunan 94 katılımcıyla yapılan çalışmadan mağdur olanların yaş ortalamasının yaklaşık 12,5 olması, mağdur olanların genelinde kız çocuğu olması, sosyoekonomik durumlarının düşük olması, düşük eğitim seviyesine sahip olması gibi farklı sonuçlar elde edilmiştir (Koçtürk, 2016).

Adli Tıp Kurumu'na çocukluk travmalarının önemli türü arasında yer alan cinsel istismara uğrama sebebi ile başvuruda bulunan 15-24 yaş aralığına sahip olan 50 birey sayesinde bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Cinsel istismara maruz kalan bireyleri eğitim seviyeleri karşılaştırılması sonucunda ise liseyi terk eden bireylerin liseyi bitirerek mezun olan bireylere kıyasla daha fazla cinsel istismara uğradıkları tespit edilmiştir (Koçtürk, 2019).

Türkiye'de çocuklara karşı gösterilen ihmal ve istismar davranışlarıyla ilişkili yapılmış olan çeşitli çalışmalardan çeşitli sonuçlar elde edilmiştir. Araştırmalara katılan toplam 50473 çocuğun ebeveynleri ile yapılmış mülakattan ihmal ve istismar gören çocukların 4-12 yaş aralıklarında oldukları ve çocukların neredeyse %62'sinin özellikle fiziksel istismar ve ihmala maruz kaldıkları bulguları elde edilmiştir (Bilir ve ark., 1991).

Bu konuyla ilgili yapılan çeşitli çalışmalardan elde edilen sonuçlara göre, bireylerin çocukluk çağlarında genellikle fiziksel istismar yaşamalarıyla yetişkinlik çağlarında eşleri ya da sevgilileri tarafından hem fiziksel istismar hem de duygusal istismara maruz kalma arasında ilişki mevcuttur. Bu çalışmalardan elde edilen bir diğer önemli bulguya göre ise bireyin çocukluk dönemlerinde özellikle cinsel istismara maruz kalmaları ilerideki romantik ilişkileri içerisinde genellikle duygusal istismara maruz kalmaları açısından büyük oranda risk taşımaktadır (Bensley ve ark., 2003).

Genç yetişkinlerin katılımı ile yapılan çalışmada, kadın katılımcıların çocuk dönemlerinde maruz kaldıkları travma düzeylerinin özellikle de travmanın önemli türlerinden olan duygusal istismar düzeylerinin erkeklerin yaşamış oldukları hem duygusal hem de geri kalan

diğer travma türleri düzeylerine nazaran daha yüksek olduğu bulgusu tespit edilmiştir (Zeren ve ark., 2012).

Cinsel istismar mağduriyeti bulunan 47.869 kişinin katılımıyla yapılan çalışmanın sonucunda, yaşı büyük olan bireylerin, erkeklere nazaran kadınların, daha yüksek eğitim seviyesine sahip olan kişilerin, yüksek sosyoekonomik düzeye sahip olan bireylerin, çalışan ve daha iyi işe sahip olanların çocukluk dönemlerinde diğer bireylere nazaran daha az travmaya özellikle de cinsel istismara maruz kaldıkları bulgusu elde edilmiştir (Whitelock ve ark., 2013).

Bu konuyla ilgili yapılan bir diğer önemli araştırmadan, 16 yaşından küçük olan kız çocuklarının %6-16 oranla, 16 yaşından küçük olan erkek çocuklarının ise %1-15 oranla istismarın cinsel türüne maruz kalmaları bilgisi elde edilmiştir (Lampe, 2002).

18-59 yaş aralığında bulunan bireylerin katılımıyla Avusturalya’da yapılan çalışmada, kadın katılımcıların %33,6’sı, erkek katılımcıların ise %15,9’u 16 yaşlarından önce cinsel istismar içeren her türlü davranışlara maruz kaldıklarını belirtmişler (Dunne ve ark., 2003).

Yetişkinlerle ilgili yapılmış olan çeşitli araştırmalardan elde edilen ortak bulgulara göre, 18 yaşını doldurmamış kadın katılımcıların %12-35 oranı, 18 yaşını doldurmamış erkek katılımcıların ise yaklaşık %4-9 oranı travmaya özellikle de duygusal ve cinsel istismara maruz kaldıklarını ifade etmişler (Putnam, 2003).

Bu konuyla ilgili yapılan birden fazla farklı çalışmalarda, çocukluk çağı istismar ve ihmal yaşantıları ile düşük sosyoekonomik düzeye sahip olma arasında ilişkinin varlığı tespit edilmiştir (Yulaf ve Gümüştaş, 2013).

Çocukluk çağı travmalarıyla flört şiddeti arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışmadan elde edilen bulgulara göre, bireyin çocukluk çağlarında yaşadıkları travmalar özellikle de fiziksel istismar ve duygusal ihmalin stresi yordadığı tespit edilmiştir (Özkoç, 2014).

Üniversite öğrencilerinin katılımı sayesinde çocukluk çağı travmalarının alt boyutlarıyla flört şiddeti arasında olan ilişkinin incelenmesi sonucunda önemli bulgular elde edilmiştir. Sonuçlara göre, bireyler cinsel ve fiziksel istismar alt boyutlarında genellikle problem

odaklı, duygusal istismar, duygusal ihmal ve fiziksel ihmal alt boyutlarında ise duygu odaklı stresle başa çıkma tarzlarının kullanıldığı tespit edilmiştir (Tatar, 2019).

2.4 STRESLE BAŞA ÇIKMA

2.4.1 Stresin Tanımı

Literatür taraması yapıldığında stres kavramıyla ilgili birden fazla farklı tanımların mevcut olduğu sonucu bilinmektedir. Her şeyden önce stres toplumda son dönemlerin büyük bir sorunu olarak, özellikle de 20.yüzyılın hastalığı olarak bilinmektedir (Akat ve ark., 1999). Literatürde stresin kökeninin Latince'den gelerek “estrectia” sözcüğü ile eş anlamlı olduğu bilgisi yer almaktadır (Güçlü, 2001). 17. yüzyıl zamanında toplum tarafından stres sözcüğünün karşılığı felaket, bela, hastalık gibi olumsuz kavramlar şeklinde, 18. ve 19. yüzyıllardan itibaren ise, anlam açısından farklılıklar gösterse de yine de baskı, güç gibi olumsuz sözcüklerle aynı anlamı taşımaktadır (Güçlü, 2001). Tanımlardan birinde stres kavramı bireylerin yaşamlarında mevcut olan etkinlikleri ve bunlardan elde ettikleri verimlilikleri düşüşe uğratarak, yaşamdan haz almalarını ya azaltan ya da tamamen engelleyen bir tehlike unsuru şeklinde tanımlanmaktadır (Gürüz ve Gürel, 2009). Başka bir kaynakta ise bir bireyin çevresinde olan canlı ve cansız her uyarandan almış olduğu negatif ve pozitif her uyarıya karşı gerekli şekilde yanıtlanmaması durumu stres olarak tanımlanmaktadır (Bilgin, 2003). Başka bir şekilde stres kavramı bir kişinin davranışlarının çevresinde yer alan her türlü faktörlerin etki etmesi sonucunda değişime uğraması olarak tanımlanmaktadır (Baltaş ve Baltaş, 2021). Davis'e göre ise insanlar için tehlike unsuru olan stres, onların duygu, düşünce ve davranışlarına olumsuz şekilde önemli derecede etki gösteren bir tehdit niteliği taşımaktadır (Davis, 1977). Cohen ve arkadaşları (1983) tarafından ise her bir toplum için bir tehlike olan stres olgusu bir bireyin hayatında mevcut olan sınırlarının tehdit altında olması ya da ya tamamen bozulması sonucunda kişi de gerginlik gibi duyguların ortaya çıkması olarak tanımlanmaktadır.

Stres kavramı toplumlar tarafından maalesef ki pozitif bir anlam taşımamaktadır. Genellikle olumsuz, kişiye ve çevresine zarar veren, kişinin sürekli gerilim yaşamasına sebep olan her durum olarak bilinmektedir. Fakat stres bu kadar olumsuzluklara rağmen bu kadar kaçınılması gereken bir durum değildir. Buradan yola çıkarak stres olgusunun hem olumlu hem de olumsuz olmak üzere iki kategoride ele alındığı bilinmektedir (Gürüz ve Gürel,

2009). Yapılan çalışmalardan yer alan çeşitli bilgilere göre olumlu olan stres bireyin hayatına olumu etkilerde bulunarak yaratıcıklarının artmasına, daha mutlu olmalarına, yaşamlarından daha fazla keyif almalarına, motivasyonlarının eskiye nazaran yükselmesine sebebiyet vermektedir (Tengilimoğlu ve ark., 2009).

2.4.2 Strese Neden Olan Faktörler

Uzun yıllar boyunca insanlık için tehlike yaratan stres insanların yaşamlarının genellikle her alanında farklı şekillerde ortaya çıkabilmektedir. Bir strese maruz kalındığı anda neler yapılmasını, nasıl davranılmasını bilmek için ilk başta stresin nereden kaynaklandığını yani stresin meydana çıkmasına neden olan faktörleri bilmek gerekmektedir (Korkmaz, 2014). Bu konuyla ilgili yapılan çalışmalar strese neden olan faktörlerin hem duygusal hem biyolojik hem maddi olabilme ihtimaline sahip olduğunu göstermektedir (Ülev, 2014). Bu kaynakların yanı sıra kişinin yaşam şekli ve kişinin yaşı bir stresin mevcut olabilmesi için gerekli olan faktörler arasında yer almaktadır (Eren, 2014). Yapılan çalışmalardan elde edilen bulgulara göre bir kişinin gençlik çağında karşı karşıya geldiği pek çok stres faktörleri olabilmektedir. Bu faktörlerin genellikle aile içi sorunlar, akran problemleri, çocukluk çağı travmalarına maruz kalma, ekonomik sıkıntılar, ebeveyn kaybı ya da ebeveyn boşanması, okul hayatı, aileden ya da çevreden gelen baskı ve yüklenen sorumluluklar olmak üzere pek çok farklı çeşitleri (Sümer, 2008).

Literatürde her türlü strese neden olan faktörlerin ‘stresör’ adlandırıldığı bilinmektedir. Bu stresörlerin de altı ana başlık altında toplanarak farklı kategorilere ayrıldığı bilinmektedir (Izgar ,2003). Bu başlıklar fiziksel etkenler, psikolojik etkenler, iş ile ilgili etkenler, durumsal etkenler, ruhsal etkenler ve toplumsal etkenler olmak üzere literatürde kendilerine önemli yer edinmektedirler. Bir kişi sahip olduğu düşünceleri ile stres yaşıyorsa, bu stresin ortaya çıkmasında psikolojik etkenler rol oynamaktadır. Kişi iş ortamı, maaş, iş arkadaşları ile ilgili stres yaşıyorsa, yaşanan bu stres işle ilgili etkenler kökenlidir. Eğer birey destek açısından stres yaşıyorsa, bu stres durumsal etken, diğer insanlarla ve ekonomik durumla ilgili stres yaşıyorsa toplumsal etken kaynaklıdır. Bunların yanı sıra eğer bir kişi hayatıyla, amaçlarıyla ve değerle ilgili stres yaşıyorsa, maruz kalınan bu stres ruhsal etkenlerden, kişinin içinde olduğu ve olmadığı durumlardan dolayı stres yaşıyorsa fiziksel etkenlerden kaynaklanmaktadır (Izgar, 2003).

2.4.3 Stresin Belirtileri

Yapılan çalışmalar sonucunda literatürde yer alan bilgilere göre stres kavramıyla ilgili olan pek çok farklı belirtilerin mevcut olduğu bilinmektedir. Bu belirtiler psikolojik, fizyolojik, bilişsel, duygusal ve sosyal olmak üzere beş ana başlık altında toplanmaktadır (Rowshan, 1998).

1995 senesinde Pehlivan tarafından yapılmış olan bir çalışmadan elde edilen bilgilere göre kişinin maruz kaldığı herhangi bir stres sonrasında pek çok farklı fiziksel belirtiler göstermektedir. Kişi tarafından tepki olarak gösterilen fiziksel belirtilere terleme, iştahsızlık, kilo kaybı, sindirim bozuklukları, uyku problemleri, tansiyon problemleri, nefes darlığı, yorgunluk, baş ağrısı ve çeşitli ağrılar, gereğinden fazla ilaç kullanma, mide bulantısı gibi farklı şekilde kendini göstermektedir. Bu belirtilerin yanı sıra kişide kalp rahatsızlıkları, sürekli baygınlık hali, çeşitli cilt sorunları, cinsel isteksizlikler, madde kullanımı, diş problemleri, menstrüel döngüde bozulma şeklinde sık sık fiziksel belirtiler görülmektedir (Rowshan, 1998).

Stres mağduriyeti sonucunda insanlarda sıklıkla çeşitli psikolojik belirtiler meydana gelmektedir. Kişinin depresyon yaşaması, anksiyete mağduriyetinin ortaya çıkması, uyku düzeninin bozulması, kendisine ve çevresine karşı kızgınlık duygularını yaşaması, şiddete ve saldırganlığa meyletme, farklı iletişim problemlerine maruz kalmak, kendisini büyük bir boşlukta hissetmek, konsantrasyon sorunları yaşamak gibi davranışlar psikolojik belirtiler arasında önemli yer almaktadır (Rowshan, 2003).

Maruz kalınan stresten sonra insanlar tarafından çeşitli bilişsel belirtiler sergilenmektedir. Bu belirtilere kişinin sık sık unutkanlık yaşamasını ya da tamamen hafızasını kaybetmesini, dikkat kaybı yaşamasını, çeşitli fikir karmaşası yaşamasını, karar verememesini, intihar düşünceleri içinde olmayı örnek göstermek mümkündür (Rowshan, 1998).

Kişiler tarafından sergilenen duygusal belirtilere ise, sürekli gergin olma, sık sık ruh halinde çalkantı yaşama, depresif ruh haline bürünme, sürekli rahatsızlık verecek rüyalar ve kabuslar görme, ümitsizliğe kapılma, duygusal boşlukta olma, ağlama ve sinir krizleri yaşama şeklinde kendini göstermektedir (Morgan, 1993).

Mevcut stres belirtilerinin sosyal türünde ise, kişi kendisini sosyal çevresinden soyutlar, içine kapanık hale gelir, yalnızlık hissi yaşar, ikili ilişkiler yaşamaktan korkar ve kaçınır, eskiye nazaran daha kırılgan birine dönüşür, çevresine karşı hoşgörüsü azalır ve bunlar gibi çeşitli belirtiler sergilenir (Rowshan, 2011).

2.4.4 Stresin Türleri

Conlan (2001) tarafından yapılan bir araştırmadan elde edilen bulgulara göre stres, akut stres, subakut stres, kronikleşme sürecinde stres ve kronik stres olarak dört kategoriye ayrılmaktadır. Fried (1982) tarafından ise stres, ortaya çıkmasına göre üç farklı seviyede ele alınmaktadır. Bu bulguya göre ilk seviyedeki stres felaket stresi olmaktadır. Bu seviyedeki streste insanlar çeşitli faktörler aracılığı ile etkilenmektedirler. İkinci seviyedeki stres ise akut stres olarak bilinmektedir. Bu seviyede anlık gelişen durumlardan dolayı kişiler etkilenmektedirler. Son seviyedeki stres ise günlük yaşanan strestir. Buradaki stres ise içinde günlük yaşamda oluşan zorlu durumları barındırmaktadır.

Literatür taraması yapılması sonucunda elde edilen bilgilere göre Amerikan Psikiyatri Birliği stresin üç farklı türünün olduğunu belirtmektedir (APB, 2014). Bunlar akut stres, epizodik stres ve kronik stres türleridir ve her bir türün kendine özgü çeşitli belirtileri olmaktadır (APB, 2014).

Stresin akut stres türü, kişinin mevcut olan hayat kalitesini genellikle bozacak şekilde ortaya çıktığından dolayı diğer türlere nazaran yaygın bir biçimde olmaktadır. Bu stres türü her kişinin hayatının neredeyse her alanında karşısına çıkan bir tehlike olsa da kolay bir şekilde hem tedavisi edilebilmesi hem de yönetilebilmesi mümkündür. Akut stres ilk başlar da çok az bir şekilde etki eden ve kişilerde heyecan yaratarak hoş karşılanan bir durumken, zaman geçtikçe etki etme derecesi fazlalaşarak kişilerde hem denge hem de işlevsellik de bozulmalara sebebiyet veren olumsuz bir durum halini almaktadır. Akut stres genellikle dikkat problemleri, vücudun farklı yerlerinde sık sık oluşan ağrılar, ruhsal sorunlar şeklinde karşımıza çıkmaktadır (APB, 2014).

Stresin diğer bir önemli türü olan epizodik akut stres, genellikle akut stres türüyle eş zamanlı bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Bu stres akut stresten farklı olarak kişiye etki ederek sürekli baskı altında kalarak stres mağduriyeti yaşamalarına sebep olmaktadır. Maruz kalınan bu

stresten dolayı kişi her açıdan olumsuz bir şekilde etkilenmektedir. Bu stres türüne maruz kalan kişinin hem kendine hem de çevresine karşı sergilemiş olduğu davranışlarda birtakım değişiklikler görülmektedir. Epizodik akut stres hem tedavi edilebilmesi hem de yönetilebilmesi açısından zor ve bir o kadar da zamana alıcı bir stres türü olmaktadır (APB, 2014).

Stresin bir diğer önemli türü de kronik strestir. Bu stres türü bireyin yaşamında ve bütünlüğünde tehdit unsuru yaratan, kişi de denge sorunlarının ortaya çıkmasını sebep olan ve içinde bulunulan bu durumlardan dolayı kişinin uzun bir süre kaygı ve korku duygularını yaşamasına neden olmaktadır. Kronik halini alan bu stres kişinin çocukluk çağından yaşamının sonuna kadar sahip olduğu çeşitli travmatik olayların aracılığıyla ortaya çıkabilmektedir. Kronik stres türünde kişinin yaşamının sonlanmasına etki edebilecek kalp krizi, intihar düşünceleri ve girişimleri gibi farklı davranışlar barınmaktadır (Miller ve ark., 1993). Kronik stresin farkına varılması, tedavi edilebilmesi ve yönetilebilmesi mümkündür. Bu stres türünün ilaçlar ve psikoterapi seansları sayesinde tedavi edilmesi mümkündür. Bunların yanı sıra kronik stresin tedavisinde düzenli spor yapma, düzenli ve sağlıklı beslenme, uyku düzenini normalleştirme gibi pek çok yöntem başvurulmaktadır (Özgen ve Aydın, 1999).

2.4.5 Stresle Başa Çıkmanın Tanımı

Stres yaşanmasına neden olan faktörlerin etkilerinin azalması ya da tamamen bitmesi için yapılanlar stresle başa çıkma kavramı olarak tanımlanmaktadır (Yurtsever, 2009). Toplum tarafından strese sebep olan durumlardan, bu durumların olumsuz etkilerinden ve oluşan sonuçlardan uzak durmak, gerektiğinde kaçmak ve böylece kendinin korumak stresle başa çıkmanın ana amacı olarak bilinmektedir. Literatürde yer alan çeşitli tanımlardan bir diğerine göre ise stresle başa çıkma kavramı, stres faktörünün farklı etkilerinin sürekli pozitif seviyede tutularak devam ettirilmesinin öğrenilmesi anlamında bilinmektedir (Şahin, 1998). Diğer bir tanıma göre ise stresle başa çıkma davranışı olarak bilinen her davranış bir bireyin dolayı ya da doğrudan yollarla onu olumsuz etkileyen her durumun üstesinden gelmek için her türlü değişim gösteren hem davranışsal hem de bilişsel çabaları olarak tanımlanmaktadır (Folkman ve Lazarus, 1984). Eğer bir birey kendinde veya hayatında strese sebebiyet verebilecek olan ya da doğrudan stres yaratan faktörlerden koruna biliyorsa o zaman bu

bireyin stresle başa çıkma stratejilerinin olumlu yönde olduğu söylenilebilmektedir. Fakat bu durumun aksine, birey kendinde veya hayatında strese neden olabilecek ya da doğrudan neden olan faktörlerden koruna bilmiyorsa o zaman bu bireyin stresle başa çıkma stratejilerinin olumsuz yönde olduğu söylenilebilmektedir. Bireylerin stresle başa çıkma yetenekleri onların mevcut kişilikleri, gelmiş oldukları kültürleri ve sahip oldukları hem zihinsel hem de fiziksel kaynaklarla ilişkili olarak çeşitli farklılıklar göstermektedir (Taylor, 1986).

2.4.6 Stresle Başa Çıkma Tarzları

Literatür taraması sonucunda elde edilen bulgulara esasen bireyler tarafından kullanılan stresle başa çıkma tarzları problem odaklı ve duygusal odaklı olmak üzere iki ana kategoriye ayrılmaktadır (Lazarus ve Folkman, 1984). Problem odaklı başa çıkma aktif başa çıkma yöntemi, duygusal odaklı başa çıkma ise pasif başa çıkma yöntemi olarak da literatürde yer almaktadır (Lazarus ve Folkman, 1984).

Problem odaklı başa çıkma metodu öncelik olarak strese sebebiyet veren olayların ya da durumların ortadan kaldırılmasıyla ilgili olan bilgileri ve bir planlı eylemin gerçekleşmesine neden olan her türlü mantıklı analizleri içermektedir. Problem odaklı başa çıkma yöntemleri, stres yaratan her bir durum ya da olayın değiştirilmesi zamanında agresif davranışlarla eş zamanlı olarak soğukkanlı ve gerçekçi davranışlar da göstermektedirler (Folkman ve ark., 1984). Bu başa çıkma yöntemi, ortaya çıkan bir sorunu çözme, gerektiği zaman ve durumlarda karar alma, bir hareket aracılığıyla herhangi bir kontrolü sağlamak, sorunlu çevre-insan ilişkisini kontrol etmek gibi davranışları içermektedir (Lazarus, 2006). Aktif başa çıkma yöntemi, gerekli olduğu düşünülmeyen her türlü ihtiyaçların azaltılması ya da bu ihtiyaçların tamamen yok edilmesi aracılığıyla başa çıkma davranışlarını sergilemek maksadıyla gerekli olan kaynakların sayısının daha fazla olması için doğrudan eylemler şeklini de alabilmektedir (Folkman ve Lazarus, 1984). Problem odaklı olan stresle başa çıkma davranışlarının kullanılması birey ve onun çevresi arasında yaranan ve varlığını devam ettiren ilişkiyi kontrol etmeyi sağladığında ya da bu ilişkiyi değiştirebilmeyi sağladığın da diğer zamanlara nazaran daha uygun bir hal almaktadır. Problem odaklı olan başa çıkma metotları, stres etkenlerini tanımak, bu etkenlerin fark edilmesini ve aktif olarak değerlendirilmesi, mevcut olan stres durumunu değiştirebilmek için sunulan çeşitli

seçeneklerden birini seçmek ve meydana ıkmaş olan sorunu ortadan kaldırmak için harekete geçmek gibi çeşitli stratejileri içermektedirler (Kara ve Koç, 2009).

Bu konuyla ilgili yapılmış olan araştırmalardan elde edilen bulgulara göre aile-evre konularında ortaya çıkan stres faktörleri ve stresle baş etmek için genellikle problem odaklı başa çıkma yöntemleri kullanılmaktadır (Folkman ve Lazarus, 1980). Problem odaklı başa çıkma yöntemleri kendi içerisinde stresle başa çıkma tarzlarının kendine güvenli yaklaşıma, iyimser yaklaşıma ve sosyal desteğe başvurma at boyutlarını barındırmaktadır (Yüksel, 2014).

Duygusal odaklı başa çıkma yöntemleri sayesinde kişiler, istemeleri dışında oluşan her bir durumun sonucunda ortaya çıkan duygularını ortadan kaldırabilmektedirler. Pasif olan başa çıkma metodun da olayların ya da durumların sahip oldukları çekimser ve araçsal her türlü özelliklerde kendilerine yer eden tehlikeler sebebiyle kişiler kendi içerisindeki gerekliēe önem vermezler. Bu başa çıkma tarzı mümkün oldukça sorunlarla araya mesafe koyma, reddetme, kaçma ya da kaçınma, sosyal açıdan yardım arama, evhamlı düşünme, yüzleştirme başarısı, problemlerle zihni olarak ilgilenmeme gibi faaliyetleri barındırır (Lazarus, 1993). İnkr etme faaliyetinde mevcut olan sorunla ilişkili olan duruma ait doērular asla kabul görmez. Kaçma-kaçınma tarzında bireyler sigar ve alkol kullanarak, çeşitli ilaçlar kullanarak, sürekli yemek yeme, geźme davranışlarını sergileyerek meydana olan stresle başa çıkmaya çalışmaktadırlar. Uzak durma yönteminde ise stresle karşı karşıya kalan kişiler bu stresin ortaya çıkmasına sebebiyet veren her türlü faktörle ilgili olan düşünceleri reddederek stresle başa çıkmaya çalışmaktadırlar (Türküm, 1999). Duygu odaklı başa çıkma tarzında yer alan sosyal açıdan yardım arama faaliyetinde kiři sahip olduēu, yařadıēı duygularıyla ilgili ona yakın olanlarla konuşabilmektedir. Yüzleřtirme başarısı faaliyetinde ise kiři karşısında olan, stres faktörü ve sorun olarak grdēu kişiye karşı öfkesini aktarır. Evhamlı düşünme yönteminde ise büyük sorun olan stresin meydana gelmesiyle oluşan olumsuzlukların ortadan kaldırılmasına yönelik çeşitli planlar yapılmaktadır. Problemlerle zihni olarak ilgilenmeme faaliyetinde ise stres sonucunda ortaya çıka sorunla ilgilenmeme, mevcut problemin düşünmemek için çaba gösterme gibi davranışları kapsamaktadır (Türküm, 1999). Bütün bu başa çıkma tarzlarının kullanıldıēı alanların yanı sıra bireyin fiziki açıdan saēlık problemleri yařadıēı anda sosyal destek olarak ve duygusal odaklı başa çıkma tarzını kullanarak stresle başa çıkmaya üstünlük verdiēi bilinmektedir (Halstead ve

ark., 1993). Duygu odaklı olan stresle başa çıkma davranışlarının kullanılması ilişkinin kontrolü ya da değiştirilmesi sağlanmadığı zaman diğer zamanlara nazaran daha uygun bir hal almaktadır. Duygusal odaklı başa çıkma tarzlarının ise mevcut olan duygusal sorunların düzeyleri ile ilişkili olduğu bilinmektedir (Compas ve ark., 1992). Duygusal odaklı başa çıkma yöntemleri kendi içerisinde stresle başa çıkma tarzlarının çaresiz yaklaşım ve boyun eğici yaklaşım alt boyutlarını barındırmaktadır (Yüksel, 2014).

2.4.7 Stresle Başa Çıkmayı Etkileyen Faktörler

Bireylerin hayatlarında her türlü strese sebebiyet veren durumlarla başa çıkma davranışlarını hayata geçirebilmelerini etkileyen birçok faktörler mevcuttur. Bu faktörler arasında toplum tarafından en çok bilineni ve diğerlerine nazaran en fazla kullanılanı strese neden olan olaylara ya da durumlara ait olan özellikleri fark etmek ve bilmektir. Literatür taraması yapıldığında bu konuyla ilgili yapılmış olan çalışmalarda yer alan bilgilere göre bu faktörün yanı sıra bireyin mevcut problemi nasıl algıladığı ve bu problemi nasıl değerlendirdiği, problemin yaşanmış olduğu alan ve bu alana ait olan özellikler, bireyin kendine ait olan kişilik özellikleri gibi pek çok faktörlerin de etkisinin olduğu bilinmektedir (Parkes, 1986). Ortaya çıkan bir problemin, birey tarafından nasıl algılandığı ve bu problemin nasıl değerlendirildiği durumsal faktörler arasında yer almaktadır. Bu özellikler stresin yaranmasına sebep olan faktörlerin doğasıyla ilişkili olarak bu başa çıkma davranışlarını şekillendirmektedir (Parkes, 1986).

Kişilerin maruz kalınan stres karşısında sergilemiş oldukları her türlü davranışlara etkisi olan çeşitli bireysel faktörlerin varlığı bilgisi yapılan çalışmalarda yer almaktadır. Benlik saygısı faktörünün önemli bireysel faktörler olarak toplum tarafından sıkça kullanıldığı bilinmektedir. Yapılan çalışmalar benlik saygısı düzey değişimlerinin stresle doğrudan ilişkili olduğunu göstermektedir. Yani bir bireyin benlik saygısı düzeyi yüksek olursa maruz kalınan her türlü stres karşısında daha düzgün ve daha aktif başa çıkma davranışlarının kullanılması olağan bir durumdur (Hamarat ve ark., 2001). Yapılan çeşitli çalışmalardan elde edilen bulgulara göre bireyin iyimser ya da kötümser oluşuyla stres ve stresle başa çıkma davranışları arasında ilişki olmaktadır (Folkman ve Lazarus, 1985). Yukarıda yer alan çeşitli bireysel faktörlerin yanı sıra cinsiyet ve duygu faktörlerinin de stresle başa çıkma

davranışlarında yeterince önemli oldukları yapılan çeşitli araştırmalardan elde edilen bulgularda yer almaktadır (Renk ve Creasey, 2003).

Bireysel faktörlerin yanı sıra çevresel faktörlerin de stresle baş çıkma davranışlarına önemli derecede etkilerinin olduğu bilinmektedir. Stresin ortaya çıkması için sebebiyet veren her türlü durumların görüldüğü çevreye ait olan doğanın önemli etkenler arasında yer aldığı bilinmektedir. Bireylerin stres yaratan faktörler ve doğrudan stres karşılaştıkları zamanlar da çevrelerinden gelen sosyal destekle başa çıkma metotları arasında bir ilişki olduğu bilinmektedir (Holahan ve Moos, 1986). Bireylerin mevcut olan sosyoekonomik düzeylerinin ve eğitim seviyelerinin de çevresel faktörlerin içinde önemli yer tuttuğu bulgusu yapılan çalışmalar sonucunda elde edilmiştir. Yapılan araştırma sonuçları alt sosyoekonomik düzeylerde yer alan ve düşük eğitim seviyesine sahip olan kişilerin diğer sosyoekonomik düzeylerde yer alan kişilere nazaran stres içeren durumlarla daha fazla karşılaştıklarını göstermektedir (Aneshensel ve ark., 1991). Bu kesimde yer alan bireylerin kullanmış oldukları başa çıkma metotlarında mantık dışılığın olduğu bulguları çeşitli çalışmalarda yer almaktadır (Barker ve ark., 1990). Yüksek eğitim seviyesine ve ekonomik düzeye sahip olan bireyler ise stresle karşılaştıkları zamanlarda başa çıkma metotları seçerken mantıklı tercihlerde bulunmakta, daha fazla uyumlu ve uygun başa çıkma metotları kullanmaktadırlar (Barker ve ark., 1990).

2.4.8 Stresle Başa Çıkma Tarzları ile İlgili Araştırmalar

Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesinde eğitimini devam ettiren 302 öğrencinin katılımı sayesinde yapılan bir araştırmadan, stresle başa çıkma tarzlarının cinsiyete, okunan bölüme ve sosyoekonomik düzeye göre değişim gösterdiği bulgusu elde edilmiştir (Savcı ve Aysan, 2014).

2014 yılının Mart ayından 2015 yılının Nisan ayına kadar 504 üniversite öğrencisinin katılımıyla, betimsel tarama modeli kullanılarak hayata geçirilen araştırmanın sonuçlarında ise, katılımcıların stresle baş etme tarzlarının yaş, sahip olunan eğitim seviyesi, okunulan bölüm, öğrencilik dönemi boyunca yaşanan yer, sosyoekonomik durum açısından hiçbir şekilde değişim göstermediği bilgisi yer almaktadır (Aşçı ve ark., 2015).

Gazi Üniversitesinde eğitimini devam ettiren 264 öğrenci katılımı sayesinde hayata geçirilmiş olan araştırmadan, katılımcıların stresle başa çıkma tarzlarıyla cinsiyetleri arasında anlamlı ve pozitif yönde olan bir ilişkinin varlığı bulgusu saptanmıştır (Terzi, 2008).

2006 tarihinde üniversite öğrencileri kullanılarak yapılan başka bir araştırma sonucuna göre ise, katılımcıların cinsiyetleri, eğitim gördükleri bölümleri ve kaçınıcı sınıf öğrencisi oldukları ile stresle başa çıkma tarzları arasında anlamlı bir ilişkinin mevcut olduğu tespit edilmiştir (Eroğlu, 2006).

Üniversite öğrencileriyle yapılan başka bir çalışmadan, katılımcıların cinsiyetleri, katılımcıların yaşları ve sahip oldukları sosyoekonomik düzeyleri ile stresle başa çıkma tarzları arasındaki ilişkinin incelenmiştir. Katılımcıların cinsiyetleri ile stresle başa çıkma tarzları arasında anlamlı bir ilişkinin mevcut olmadığı tespit edilmiştir. Katılımcıların yaşları ve sosyoekonomik düzeyleri ile stresle başa çıkma tarzları arasında ise anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Yamaç, 2009).

2020 yılında gerçekleştirilmiş olan başka bir çalışmaya göre ise, katılımcıların eğitim seviyeleri, medeni durumları ve sahip oldukları aylık gelirleriyle stresle başa çıkma tarzları arasında gözle görülür derecede farklılıkların olduğu sonucuna varılmıştır (Çetin-Özden, 2010).

2009 yılında 202 fabrika işçisinin katılımıyla stres ve stresle başa çıkma tarzlarının ölçülmesi amacıyla gerçekleştirilmiş olan araştırmadan farklı sonuçlar elde edilmiştir. Stresle başa çıkma tarzlarının cinsiyete göre değişim gösterdiği, erkek katılımcıların oranının %65,8 kadın katılımcıların oranının ise %34,2 olmasıyla ortaya çıkmıştır. Stresle başa çıkma tarzlarının bireylerin medeni durumuna göre değişim gösterdiği %52,5 oranda bireyin evli, %47,5 oranda bireyin ise bekar olması bulgusuyla ortaya çıkmıştır (Turunç, 2009).

2006 tarihinde hayat geçirilmiş olan çalışmadan farklı bulgular elde edilmiştir. Katılımcıların eğitim seviyelerinin ve öğrenim yıllarının farklı olmalarıyla karşılaştıkları strese maruz kalma seviyeleri ve stresle başa çıkma tarzlarının kullanmaları arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Yani öğrenim yılı dört ve eğitim seviyeleri yüksek olanların, öğrenim yılı iki ve eğitim seviyeleri düşük olanlara kıyasla daha az düzeyde

stresten etkiledikleri ve stresle başa çıkma tarzlarını kullandıkları saptanmıştır (Durna, 2006).

300 kişinin katılımı sayesinde hayata geçirilmiş olan çeşitli çalışmalardan elde edilen ortak sonuçlara göre ise, kişilerin stresle başa çıkma tarzlarıyla sosyoekonomik düzeyleri, yaşadıkları yer ve aile yaşantılarının ilişkili olduğu ve bu ilişkinin de pozitif yönde anlamlı olduğu saptanmıştır (Yurtsever, 2009).

Yapılan çeşitli araştırmalardan elde edilen sonuçlara göre, bireylerin diğer dönemlerine nazaran genellikle ergenlik çağlarında stres faktörlerine maruz kaldıkları ve stresle başa çıkma tarzlarını kullandıkları bulgusu elde (Price ve Stuart, 2002).

Craver (2000) tarafından gerçekleştirilmiş olan bir araştırmadan romantik ilişkisi olan kadın katılımcıların ilişkileri devam eden süre zarfında flörtleri tarafından şiddet mağduriyetlerinin olmasıyla stresle başa çıkma tarzları arasında anlamlı ilişkinin olmadığı bulgusu elde edilmiştir.

Bu konuyla ilgili yapılmış çeşitli araştırmalardan elde edilen ortak bulgulara göre, şiddetin fiziksel türüne maruz kalan bireylerin genellikle duygusal odaklı başa çıkma tarzını kullandıkları bilinmektedir. Bunun yanı sıra çocukluk dönemlerinde şiddet mağduru olan kişilerin, yetişkinlik çağlarında da şiddet yaşadıkları zaman sıklıkla ve doğru şekilde stresle başa çıkma tarzlarını kullandıkları tespit edilmiştir (Waldrop ve Resick, 2004).

Farklı çalışma sonuçlarına göre, flört ilişkilerinde maruz kaldıkları şiddet davranışlarını uygulayan partnerinin suçlu olduğunu düşünen kadınların partnerinin suçlu olmadığını düşünen kadınlara nazaran oldukça fazla stresle başa çıkma tarzlarını kullandıkları bulgusu saptanmıştır (Meyer ve ark., 2010)

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1 ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu çalışma, genç yetişkinlerde (18-45 yaş) flört şiddeti ile çocukluk çağı travmaları arasındaki ilişkide stresle başa çıkma tarzlarının aracı rolünü, flört şiddeti tutum ölçeği, çocukluk çağı travmalar ölçeği ve stresle başa çıkma tarzları ölçeği aracılığı ile 360 bireyin katılımıyla yordayan nicel bir çalışmadır.

3.2 ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ

Genç yetişkinlerde (18-45 yaş) flört şiddeti ile çocukluk çağı travmaları arasındaki ilişkide stresle başa çıkma tarzlarının aracı rolünü inceleyen bu araştırmanın örneklemini, 18-45 yaş arasındaki sınıra dahil olan ve sosyal iletişim araçlarını kullanan kadın ve erkeklerden oluşan (whatsapp, instagram, facebook) tüm bireylerden oluşmaktadır.

3.3 ARAŞTIRMANIN YERİ VE ZAMANI

Çalışmanın verileri online şeklinde katılımcılara sunulan ölçek formundan oluşmaktadır. Çalışmanın merkezi İstanbul olmaktadır. Türkiyede'ki tüm illere sosyal medya ve iletişim araçları yolu ile ulaştırılmıştır. Veriler 2024 yılının Şubat ayında toplanmaya başlamış ve yine 2024 yılının Eylül ayında analizleri gerçekleştirilmiştir.

3.4 VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmada 18-45 yaş arası bireyler arasında veri toplama için ilk önce bireylerin çalışmaya katılımları konusunda ve verecekleri cevapların gizliliği konusunda onaylarını alan ve bu çalışmanın ek kısmında sunulan Aydınlatılmış Onam Formu yer almakta, hemen ardından yine çalışmanın son kısmında ek olarak sunulan cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim, yaşanan yer, çalışma durumu, daha önce romantik ilişkiye sahipliği, romantik ilişki sayısı, romantik ilişki süresi, çocukluk çağında travma yaşama durumu, stres ile ilgili sorulardan oluşan demografik bilgi formu bulunmaktadır. Veri toplama aracı olarak bu formlarla eş zamanlı şekilde Flört Şiddeti Tutum Ölçeği, Çocukluk Çağı Travmalar Ölçeği ve Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçeği kullanılmıştır.

3.4.1 Aydınlatılmış Onam Formu

Katılımcılara, çalışma hakkında bilgi verilmesi için Aydınlatılmış Onam Formu (Ek-1) sunulacaktır. Araştırmanın kim tarafından yapılacağı, amacı, katılımcılardan beklenenler, anketi doldurmak için ne kadar sürenin gerektiği, araştırmaya katılmanın gönüllülük ve gizlilik esasında olduğu, istemedikleri durumda anketi doldurmaktan vazgeçebilme haklarının olduğu gibi bilgilerin yer aldığı formda, katılımcıların onayı alınarak ankete başlanacaktır.

3.4.2 Demografik Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanıp çalışmanın katılımcılarına sunulacak olan formda (Ek-2) katılımcıların yaşı, cinsiyeti, eğitim düzeyi, medeni durumu, gelir durumu, çalışma durumu, mevcut romantik ilişkisi, romantik ilişki süresi ile ilişkili sorular mevcuttur.

3.4.3 Flört Şiddeti Tutum Ölçeği

Flört şiddeti tutum ölçeği, 2015 yılında flört ilişkilerinde kişilerin şiddete yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla Terzioğlu ve arkadaşları tarafından geliştirilmiştir. Bu ölçek 28 maddeyi kendinde bulunduran, beşli likert tipi bir ölçektir. Yanıt seçenekleri (1) kesin katılmıyor, (2) katılmıyor, (3) kararsız, (4) katılıyor, (5) kesin katılıyor şeklinde olmaktadır. Ölçek 5 alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar genel şiddet (1,2,3,4,5), fiziksel şiddet (6,7,8,9,10), duygusal şiddet (11,12,13,14,15,16), ekonomik şiddet (17,18, 19,20,21) ve cinsel şiddet (22,23,24,25,26,27,28) şeklindedir. Ölçekte yer alan 2, 17, 23, 24 ve 27. maddeler hariç geri kalan tüm maddeler ters kodlanmıştır. Ölçekteki maddeler tersine çevrildikten sonra puanlanma yapılmıştır. Ölçeğin her bir maddesinden alınabilecek en yüksek puan 5, en düşük puan ise 1'dir. Ölçekten elde dilen puan ortalamasının beşe yaklaşması kişilerin flört şiddetine yönelik sahip oldukları tutumlarının flört şiddetini desteklediğini göstermektedir. Bu ölçekten elde edilebilecek en düşük puan 28, elde edilebilecek en yüksek puan ise 116'dır. Ölçeğin geçerlik ve güvenirliği test edilen araştırmanın örneklem grubunu 1021 kişi oluşturmaktadır. Flört Şiddeti Tutum Ölçeğinin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı .91, alt ölçeklerin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayıları .72-.85 olarak hesaplanmıştır (Terzioğlu ve ark., 2016).

Bu tez kapsamında Flört Şiddeti Tutum Ölçeği Ek-3'te sunulmuştur.

ALT BOYUTLARI	İLGİLİ MADDELER
Genel Şiddet	1, 2, 3, 4 ve 5. Maddeler
Fiziksel Şiddet	6, 7, 8, 9 ve 10. Maddeler
Duygusal Şiddet	11, 12, 13, 14, 15 ve 16. Maddeler
Ekonomik Şiddet	17, 18, 19, 20 ve 21. Maddeler
Cinsel Şiddet	22, 23, 24, 25, 26, 27 ve 28. Maddeler

Şekil 3.1: Flört Şiddeti Ölçeği Alt Boyutları ve İlgili Maddeler

3.4.4 Çocukluk Çağı Travmalar Ölçeği

1994 yılında Bernstein ve arkadaşları tarafından ölçek 70 madde olarak geliştirilmiş ölçek, daha sonradan 28 maddeye düşürülmüş ve Şar ve ark. (2012) tarafından Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmıştır. Bu ölçek cinsel istismarı, fiziksel istismarı, duygusal istismarı, duygusal ve fiziksel ihmali değerlendirmektedir. Çocukluk Çağı Travmalar Ölçeği bireylerin çocukluk ve ergenlik dönemlerinde maruz kaldıkları istismar ve ihmal yaşantılarını değerlendirmektedir. Ölçek 28 maddeden oluşarak, 1-5 arası puanlanan likert tipi niteliğinde olmaktadır. Ölçeğin yanıt seçenekleri (1) hiçbir zaman, (2) nadiren, (3) zaman zaman, (4) sıklıkla, (5) çok sık şeklinde olmaktadır. Ölçeğin 5 alt boyutu vardır: fiziksel istismar (madde 9, 11, 12, 15, 17) cinsel istismar (1, 2, 4, 6, 26), duygusal istismar (madde 3, 8, 14, 18, 25), fiziksel ihmal (madde 20, 21, 23, 24, 19) ve duygusal ihmal (madde 5, 7, 13, 19, 28). Ölçeğin her bir alt faktörü 5 maddeden oluşmaktadır. 2., 5., 7., 13., 26. ve 28. Maddelerinin ters puanlanması gerekmektedir. Ölçekte yer alan 10., 16. ve 22. maddeleri ise kontrol amacı taşıyarak puanlamaya alınmamaktadır. Buradaki her alt faktörden elde edilen puanların toplamı Çocukluk Çağı Travmaları toplam puanını vermektedir. Ölçeğin alt puanları 5-25, toplam puanı ise 25- 125 sınırları arasında yer almaktadır. Cinsel ve fiziksel istismar alt boyutları için 6 puan ve üstü, fiziksel ihmal ve duygusal istismar alt boyutları için 8 puan ve üstü, son olarak duygusal ihmal alt boyutu için ise 13 puan ve üstü anlamlı kabul edilmektedir. Ölçeğin uyarlanmamış hali için iç tutarlılık katsayısı .79 ile .94 arasında değişmektedir. Ölçeğin Türkçeye uyarlanmış halinin iç tutarlılığını gösteren Cronbach alfa değeri bütün katılımcılardan oluşan grup için (N=123) .93, Guttman yarım test katsayısı, .97 olarak, test tekrar test korelasyon katsayısı ise $r=.90$ olmaktadır (Şar ve ark., 2012).

Bu tez kapsamında Çocukluk Çağı Travmalar Ölçeği Ek-4'te sunulmuştur.

ALT BOYUTLARI	İLGİLİ MADDELER
Fiziksel İstismar	9, 11, 12, 15 ve 17. Maddeler
Cinsel İstismar	1, 2, 4, 6 ve 26. Maddeler
Duygusal İstismar	3, 8, 14, 18 ve 25. Maddeler
Fiziksel İhmal	19, 20, 21, 23 ve 24. Maddeler
Duygusal İhmal	5, 7, 13, 19 ve 28. Maddeler

Şekil 3.2: Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği Alt Boyutları ve İlgili Maddeler.

3.4.5 Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçeği

Lazarus ve Folkman tarafından 1984 yılında geliştirilen bu ölçeğin zamansal olarak oldukça kısa sürede ve oldukça stresli durumlarda geçerliliği kabul görülmüştür. Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçeği içinde depresyon ve yalnızlık belirtileriyle ilişkili olan başa çıkma mekanizmalarını barındırmaktadır. Özgün adı “Başa Çıkma Yolları Envanteri” olan ölçeğin ilk hali 66 maddeden oluşmaktadır. Ölçek 1995 yılında Şahin ve Durak tarafından Türkçeye uyarlanarak 4'lü Likert tipi yanıtla 30 maddelik forma dönüştürülmüştür. Uyarlanarak Türkçede kullanılan bu ölçeğin adı "Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçeği" olmaktadır. Ölçekte sosyal desteğe başvurma, kendine güvenen yaklaşım, iyimser yaklaşım gibi boyutlar Problem Odaklı stilin alt boyutlarını oluşturmaktadır. Çaresiz bir yaklaşım ve teslimiyetçi bir yaklaşım gibi alt boyutları ise Duygu Odaklı stilin alt boyutlarını oluşturmaktadır. Hangi tarzın daha çok kullanıldığını ölçekten alınan puanların yüksekliği ile belli olmaktadır. Stresle başa çıkabilmede özgüvenli ve iyimser alt boyutlarının diğer alt boyutlara nazaran daha etkili olduğu bilinmektedir. Stresle başa çıkamayan kişilerin ise genellikle çaresiz ve boyun eğici alt boyutlarını kullandıkları belirtilmiştir (Şahin ve Durak, 1995). Ölçek 0-3 arası bir skalayla puanlanmaktadır. Yani ölçek puanlamasından elde edilen 0 puan = %0, 1 puan = %30, 2 puan = %70, 3 puan = %100 denk gelmektedir. Ölçekte yer alan 1. ve 9. Maddeleri puanlama esnasında ters puanlanmaktadır. Ölçekte yer alan her bir alt boyut maddeleri ayrı ayrı puanlanmakta ve toplam puan dikkate alınmamaktadır. Ölçeğin Türkçeye uyarlanmış halinde sosyal desteğe başvurma yaklaşımı alt boyutunun Cronbach Alpha güvenirlik katsayıları .47 ile .45 arasında değişmektedir. Kendine güvenli yaklaşım alt boyutunun güvenirlik katsayıları .62 ile .80 arasında değişmektedir. İyimser yaklaşım alt boyutunda bu katsayılar .68 ile .49 arasında; Çaresiz yaklaşım alt boyutunda ise bu

katsayılar .64 ile .73 arasında değişmektedir. Son olarak boyun eğici yaklaşım alt boyutunun güvenilirlik katsayıları ise. 0.47 ile 0.72 arasında değişmektedir.

Bu tez kapsamında Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Ek-5'te sunulmuştur.

ALT BOYUTLAR	İLGİLİ MADDELER
1) Sosyal Desteğe Başvurma Yaklaşımı	1, 9, 29 ve 30. Maddeler
2) Kendine Güvenli Yaklaşım	8, 10, 14, 16, 20, 23 ve 26. Maddeler
3) İyimser Yaklaşım	2, 4, 6, 12 ve 18. Maddeler
4) Çaresiz Yaklaşım	3, 7, 11, 19, 22, 25 ve 27. Maddeler
5) Boyun Eğici Yaklaşım	5, 13, 15, 17, 21 ve 24. Maddeler

Şekil 3.3: Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Alt Boyutları ve İlgili Maddeler.

3.5 BAĞIMLI, BAĞIMSIZ VE ARACI DEĞİŞKENLER

Bu çalışmada 18- 45 yaş arasındaki genç yetişkinlerin çocukluk çağı travmaları bağımsız değişken, flört şiddeti çocuklukta travma yaşayıp yaşamama durumundan etkilenen bağımlı değişken ve stresle başa çıkma tarzları ise bağımlı değişken ile bağımsız değişken arasındaki rolü incelenen aracı değişkendir.

3.6 İŞLEM

Altınbaş Üniversitesi etik kurulu onayının alınmasından sonra sosyal medya ağlarında paylaşılma aracılığıyla toplanılması planlanmıştır. Veri toplama süreci Şubat 2024 ile Eylül 2024 tarihleri arasında yapılacaktır. Katılımcılara ilk olarak aydınlatılmış onam formu, demografik bilgi formu sonra sırasıyla Flört Şiddeti Tutum Ölçeği, Çocukluk Çağı Travmalar Ölçeği, Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçeği sunulacaktır. Ölçeklerin doldurulmasının 20-25 dakika sürmesi planlanmaktadır.

3.7 ARAŞTIRMANIN VERİ ANALİZİ

Araştırmaya katılanların demografik bulgularına ilişkin frekans analizleri uygulanmış, gruplara ait frekans (n) ve yüzde (%) değerleri hesaplanmıştır. Daha sonra ölçek düzeylerine ilişkin frekans analizleri, gruplara ait ortalama (Ort), standart sapma (SS), minimum (Min) ve maksimum (Maks) değerleri hesaplanmıştır. Değişkenlerin normal dağılımdan gelme durumları araştırılırken çarpıklık basıklık katsayılarından yararlanılmış olup, Tabachnik ve Fidell (2013)' e göre skewness (çarpıklık) ve kurtosis (basıklık) değerleri -1.50 ile +1.50

arasında ise normal dağılım olduğu kabul edilir olması durumunda değişkenlerin normal dağılımdan geldiği belirtilmiştir. Varyans homojenlik varsayımı için Levene testi kullanılmıştır. Güvenilirlik için iç tutarlılık katsayısı Cronbach's Alpha test istatistiğinden yararlanılmış olup, Güvenirlik katsayısı $0.00 \leq \alpha < 0.40$ (güvenilir değil); $0.40 \leq \alpha < 0.60$ (düşük güvenirlikte); $0.60 \leq \alpha < 0.80$ (oldukça güvenilir) ve $0.80 \leq \alpha < 1.00$ (yüksek derecede güvenilir) olarak belirlenmiştir (Kalaycı, 2008). Dikkate alınarak güvenilirlik sonuçları verilmiştir. Gruplar arasındaki farklılıklar incelenirken değişkenlerin normal dağılımdan gelmeleri nedeniyle 2 bağımsız grup karşılaştırma testlerinden bağımsız örneklem t-testi ve 3 veya daha fazla bağımsız grup karşılaştırma testlerinden Anova (varyans analizi) testi kullanılmıştır. Parametrik testlerde varyanslar homojen dağılmadığında Welch testi sonuçları baz alınmıştır. Anova testi sonucunda anlamlı bulunan grupların çoklu karşılaştırmalarında varyans homojenliğine göre Tukey veya Tamhane testi uygulanmıştır. Sürekli değişkenler arasında ilişki bakılırken pearson korelasyon testlerinden yararlanılmıştır. Aracı değişken analizi için SPSS 27 üzerinde Process v4.2 kullanılmış, Hayes' in model 4' ü baz alınarak uygulanmıştır. Sonuçlar yorumlanırken anlamlılık düzeyi olarak 0.05 kullanılmış olup; $p < 0.05$ olması durumunda anlamlı bir farklılığın olduğu, $p > 0.05$ olması durumunda ise anlamlı bir farklılığın olmadığı belirtilmiştir. Çalışmadan elde edilen veriler lisanlı SPSS 27 paket programı ile analiz edilmiştir.

4. BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde, araştırmanın hedefi doğrultusunda genç yetişkinlerde flört şiddeti ile çocukluk çağı travmaları arasındaki ilişkide stresle başa çıkma tarzlarının aracı rolüne ilişkin ölçekler yolu ile elde edilen veriler sonucunda istatistiksel olarak elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

4.1 ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN DEMOGRAFİK VERİLERİNİN DAĞILIMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Tablo 4.1: Sosyo-Demografik Özelliklerin Frekans Dağılım Tablosu.

Değişken	Kategori	N	%
Yaş	18-25	111	30.83
	26-33	120	33.33
	34-39	71	19.72
	40-45	58	16.11
Cinsiyet	Kadın	180	50.00
	Erkek	180	50.00
Eğitim Düzeyi	Üniversite Öğrencisi	94	26.11
	Üniversite Mezunu	175	48.61
	Lisansüstü Öğrencisi	49	13.61
	Lisansüstü Mezunu	42	11.67
Medeni Durum	Evli	129	35.83
	Bekar	186	51.67
	Boşanmış / Dul	45	12.50
Gelir Düzeyi	Düşük	41	11.39
	Orta	204	56.67
	Yüksek	115	31.94
Çalışma Durumu	Evet	266	73.89
	Hayır	94	26.11
Romantik İlişki Durumu	Evet	293	81.39
	Hayır	67	18.61
Evetse, Süre	1 Yıl -	72	24.57
	1-3 Yıl	100	34.13
	3-5 Yıl	42	14.33
	5 Yıl +	79	26.96

Katılımcıların yaş dağılımına baktığımızda, 18-25 yaş aralığında olanların %30.83'ünü (n=111), 26-33 yaş aralığında olanların %33.33'ünü (n=120), 34-39 yaş aralığında olanların

%19.72'sini (n=71) ve 40-45 yaş aralığında olanların %16.11'ini (n=58) oluşturduğu görülmektedir. Cinsiyet açısından katılımcıların %50.00'si (n=180) kadın ve %50.00'si (n=180) erkektir. Eğitim düzeyi incelendiğinde, katılımcıların %26.11'i (n=94) üniversite öğrencisi, %48.61'i (n=175) üniversite mezunu, %13.61'i (n=49) lisansüstü öğrencisi ve %11.67'si (n=42) lisansüstü mezunu olduğu saptanmıştır. Medeni durum dağılımına göre, katılımcıların %35.83'ü (n=129) evli, %51.67'si (n=186) bekar ve %12.50'si (n=45) boşanmış veya dul olarak belirtilmiştir. Gelir düzeyine göre katılımcıların %11.39'u (n=41) düşük gelir, %56.67'si (n=204) orta gelir ve %31.94'ü (n=115) yüksek gelir düzeyindedir. Çalışma durumu açısından katılımcıların %73.89'u (n=266) çalışmakta, %26.11'i (n=94) ise çalışmamaktadır. Romantik ilişki durumu incelendiğinde, katılımcıların %81.39'u (n=293) romantik bir ilişki içindeyken, %18.61'i (n=67) ilişkisi olmadığını belirtmiştir. İlişki süresi açısından katılımcıların %24.57'si (n=72) 1 yıldan kısa süredir, %34.13'ü (n=100) 1-3 yıldır, %14.33'ü (n=42) 3-5 yıldır ve %26.96'sı (n=79) 5 yıldan uzun süredir romantik bir ilişki içerisindeyken, %18.61'i (n=67) ilişkisi olmadığını belirtmiştir.

4.2 ARAŞTIRMADA KULLANILAN FLÖRT ŞİDDETİ TUTUM, ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALAR VE STRESLE BAŞA ÇIKMA TARZLARI ÖLÇEĞİNE AİT İFADELERİN ORTALAMA PUANLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Bu bölümde; araştırmada Flört Şiddeti Tutum, Çocukluk Çağı Travmalar ve Stresle Başa Çıkma Tarzları ölçeğine ait ifadelerin ortalama puanları ve standart sapmaları değerlendirilmiştir. En yüksek ve en düşük ortalama puanlara sahip ifadeler belirtilmiştir.

Tablo 4.2: Ölçek Düzeylerinin Frekans Dağılım Tablosu.

Değişken	Ort.	Min.	Maks.	SS
Genel Şiddet	20.96	8.00	25.00	4.01
Fiziksel Şiddet	20.96	9.00	25.00	4.17
Duygusal Şiddet	23.18	7.00	30.00	5.06
Ekonomik Şiddet	18.71	6.00	25.00	3.96
Cinsel Şiddet	30.22	14.00	35.00	4.95
Flört Şiddeti Tutum Ölçek	114.03	60.00	140.00	17.03

Tablo 4.2: Ölçek Düzeylerinin Frekans Dağılım Tablosu (Devamı).

Fiziksel İstismar	7.72	5.00	25.00	4.00
Cinsel İstismar	13.71	9.00	20.00	1.56
Duygusal İstismar	8.44	5.00	22.00	3.89
Fiziksel İhmal	8.39	5.00	22.00	2.64
Duygusal İhmal	13.72	7.00	21.00	3.05
Çocukluk Çağı Travmalar Ölçek	51.98	37.00	100.00	11.58
Sosyal Desteğe Başvurma	5.24	0.00	12.00	2.77
Kendine Güvenli Yaklaşım	14.20	3.00	21.00	4.02
İyimser Yaklaşım	8.68	2.00	15.00	3.15
Çaresiz Yaklaşım	8.30	0.00	20.00	4.00
Boyun Eğici Yaklaşım	4.75	0.00	14.00	2.99

Tablo 4.2'de yer alan ölçek düzeylerinin dağılımına göre, katılımcıların genel şiddet düzeyi ortalaması 20.96 (SS=4.01) olup, en düşük 8.00 ve en yüksek 25.00 arasında değişmektedir. Fiziksel şiddet düzeyi ortalaması da 20.96 (SS=4.17) olup, 9.00 ile 25.00 arasında bir değişim göstermektedir. Duygusal şiddet düzeyinde ortalama 23.18 (SS=5.06) olup, değerler 7.00 ile 30.00 arasında değişmektedir. Ekonomik şiddet düzeyi ortalaması 18.71 (SS=3.96) ile en düşük 6.00 ve en yüksek 25.00 değerleri arasında yer almaktadır. Cinsel şiddet düzeyi ortalaması ise 30.22 (SS=4.95) olarak belirlenmiş olup, değerler 14.00 ile 35.00 arasında değişmektedir. Flört şiddeti tutum ölçeği ortalaması 114.03 (SS=17.03) olup, minimum 60.00 ve maksimum 140.00 arasında değişim göstermektedir.

Fiziksel istismar düzeyi ortalaması 7.72 (SS=4.00) olup, 5.00 ile 25.00 arasında değişim göstermektedir. Cinsel istismar düzeyi ortalaması 13.71 (SS=1.56) ile 9.00 ve 20.00 değerleri arasında yer almaktadır. Duygusal istismar düzeyinde ortalama 8.44 (SS=3.89) olup, 5.00 ile 22.00 arasında değişmektedir. Fiziksel ihmal düzeyi ortalaması 8.39 (SS=2.64) olup, en düşük 5.00 ve en yüksek 22.00 arasında değişim göstermektedir. Duygusal ihmal düzeyi ortalaması 13.72 (SS=3.05) olarak belirlenmiş olup, değerler 7.00 ile 21.00 arasında değişmektedir.

Çocukluk çağı travmaları ölçeği ortalaması 51.98 (SS=11.58) ile 37.00 ve 100.00 arasında değişmektedir. Sosyal desteğe başvurma düzeyi ortalaması 5.24 (SS=2.77) olup, minimum 0.00 ve maksimum 12.00 arasında değişim göstermektedir. Kendine güvenli yaklaşım düzeyinde ortalama 14.20 (SS=4.02) olup, 3.00 ile 21.00 arasında değişmektedir. İyimser

yaklaşım düzeyinde ortalama 8.68 (SS=3.15) olup, 2.00 ile 15.00 arasında değişmektedir. Çaresiz yaklaşım düzeyi ortalaması 8.30 (SS=4.00) olup, en düşük 0.00 ve en yüksek 20.00 arasında değişim göstermektedir. Boyun eğici yaklaşım düzeyi ortalaması 4.75 (SS=2.99) olup, minimum 0.00 ve maksimum 14.00 arasında değişim göstermektedir.

Tablo 4.3: Ölçek Düzeylerinin Normallik ve Güvenilirlik Testi Sonucu.

Değişken	Çarpıklık	Basıklık	Güvenilirlik
Genel Şiddet	-0.44	0.77	0.85
Fiziksel Şiddet	-0.32	0.12	0.88
Duygusal Şiddet	-0.58	-0.35	0.88
Ekonomik Şiddet	-0.74	0.24	0.74
Cinsel Şiddet	-0.95	-0.21	0.78
Flört Şiddeti Tutum Ölçek	-0.28	0.33	0.92
Fiziksel İstismar	0.83	0.22	0.93
Cinsel İstismar	0.18	0.70	0.76
Duygusal İstismar	0.28	0.97	0.88
Fiziksel İhmal	1.05	1.13	0.71
Duygusal İhmal	0.28	-0.56	0.85
Çocukluk Çağı Travmalar Ölçek	0.52	1.13	0.85
Sosyal Desteğe Başvurma	-0.02	-0.12	0.81
Kendine Güvenli Yaklaşım	-0.34	-0.40	0.82
İyimser Yaklaşım	-0.03	-0.64	0.82
Çaresiz Yaklaşım	0.37	-0.13	0.80
Boyun Eğici Yaklaşım	0.76	0.61	0.84

Tablo 4.3'te yer alan ölçek düzeylerinin normallik ve güvenilirlik testleri sonuçlarına göre, genel şiddet ölçeğinde çarpıklık değeri -0.44, basıklık değeri 0.77 olup, ölçeğin güvenilirlik katsayısı 0.85'tir. Fiziksel şiddet ölçeğinde çarpıklık değeri -0.32, basıklık değeri 0.12 olarak bulunmuş ve güvenilirlik katsayısı 0.88'dir. Duygusal şiddet ölçeğinde çarpıklık değeri -0.58, basıklık değeri -0.35 olup, güvenilirlik katsayısı 0.88 olarak hesaplanmıştır. Ekonomik şiddet ölçeğinde çarpıklık değeri -0.74, basıklık değeri 0.24 olup, güvenilirlik katsayısı 0.74'dir. Cinsel şiddet ölçeğinde çarpıklık değeri -0.95, basıklık değeri -0.21 olarak bulunmuş ve güvenilirlik katsayısı 0.78'tür. Flört şiddeti tutum ölçeğinde çarpıklık değeri -0.28, basıklık değeri 0.33 olup, güvenilirlik katsayısı 0.92 olarak oldukça yüksek bir güvenilirlik sergilemektedir.

Fiziksel istismar ölçeğinde çarpıklık değeri 0.83, basıklık değeri 0.22 olup, güvenilirlik katsayısı 0.93 olarak bulunmuştur. Cinsel istismar ölçeğinde çarpıklık değeri 0.18, basıklık değeri 0.70 olup, güvenilirlik katsayısı 0.76'tir. Duygusal istismar ölçeğinde çarpıklık değeri 0.28, basıklık değeri 0.97 olup, güvenilirlik katsayısı 0.88'tir. Fiziksel ihmal ölçeğinde çarpıklık değeri 1.05, basıklık değeri 1.13 olup, güvenilirlik katsayısı 0.71 olarak bulunmuştur. Duygusal ihmal ölçeğinde çarpıklık değeri 0.28, basıklık değeri -0.56 olup, güvenilirlik katsayısı 0.85'tir. Çocukluk çağı travmalar ölçeğinde çarpıklık değeri 0.52, basıklık değeri 1.13 olup, güvenilirlik katsayısı 0.85 olarak hesaplanmıştır.

Sosyal desteğe başvurma ölçeğinde çarpıklık değeri -0.02, basıklık değeri -0.12 olup, güvenilirlik katsayısı 0.81 olarak bulunmuştur. Kendine güvenli yaklaşım ölçeğinde çarpıklık değeri -0.34, basıklık değeri -0.40 olup, güvenilirlik katsayısı 0.82'tir. İyimser yaklaşım ölçeğinde çarpıklık değeri -0.03, basıklık değeri -0.64 olup, güvenilirlik katsayısı 0.82 olarak bulunmuştur. Çaresiz yaklaşım ölçeğinde çarpıklık değeri 0.37, basıklık değeri -0.13 olup, güvenilirlik katsayısı 0.80'tir. Boyun eğici yaklaşım ölçeğinde çarpıklık değeri 0.76, basıklık değeri 0.61 olup, güvenilirlik katsayısı 0.84 olarak hesaplanmıştır.

Bu sonuçlar, ölçeklerin genellikle normallik varsayımını karşıladığını ve güvenilirliklerinin yeterli düzeyde olduğunu göstermektedir.

4.3 DEMOGRAFİK VERİLERE GÖRE FLÖRT ŞİDDETİ TUTUM, ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALAR VE STRESLE BAŞA ÇIKMA TARZLARI ÖLÇEKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Tablo 4.4: Flört Şiddeti Tutum Ölçek Düzeylerinin Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılması.

Değişken	Kategori	Yaş		ANOVA		
		Ort.	SS	F	P	Fark
Genel Şiddet	18-25 ⁽¹⁾	20.97	4.22	4.18	0.01*	2>3
	26-33 ⁽²⁾	21.88	2.68			
	34-39 ⁽³⁾	19.99	4.69			
	40-45 ⁽⁴⁾	20.26	4.63			
Fiziksel Şiddet	18-25 ⁽¹⁾	20.82	4.31	5.82	0.001*	2>3,2>4
	26-33 ⁽²⁾	22.14	3.24			
	34-39 ⁽³⁾	20.00	4.60			
	40-45 ⁽⁴⁾	19.97	4.56			
Duygusal Şiddet	18-25 ⁽¹⁾	22.78	5.27	2.51	0.06	-
	26-33 ⁽²⁾	24.18	4.55			

Tablo 4.4: Flört Şiddeti Tutum Ölçek Düzeylerinin Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılması
(Devamı).

	34-39 ⁽³⁾	22.38	5.26			
	40-45 ⁽⁴⁾	22.84	5.19			
Ekonomik Şiddet	18-25 ⁽¹⁾	19.46	3.90	2.49	0.06	-
	26-33 ⁽²⁾	18.61	3.76			
	34-39 ⁽³⁾	17.87	4.08			
	40-45 ⁽⁴⁾	18.50	4.19			
Cinsel Şiddet	18-25 ⁽¹⁾	30.49	4.85	0.19	0.91	-
	26-33 ⁽²⁾	30.18	4.87			
	34-39 ⁽³⁾	29.97	4.77			
	40-45 ⁽⁴⁾	30.07	5.57			
Flört Şiddeti Tutum Ölçek	18-25 ⁽¹⁾	114.52	17.63	2.86	0.04*	2>3
	26-33 ⁽²⁾	116.99	12.80			
	34-39 ⁽³⁾	110.21	19.36			
	40-45 ⁽⁴⁾	111.64	19.52			

* $p<0.05$; $F=ANOVA$ Testi; $Fark=Tukey$ Testi

Tablo 4.4'te flört şiddeti tutum ölçek düzeylerinin yaş gruplarına göre karşılaştırılması incelenmiştir. Genel şiddet düzeyinde, ANOVA testi sonuçlarına göre yaş grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($F=4.18$, $p=0.01$). 26-33 yaş grubundakilerin (Ort.=21.88, $SS=2.68$) genel şiddet düzeyi, 34-39 yaş grubundakilere (Ort.=19.99, $SS=4.69$) göre anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Fiziksel şiddet düzeyinde de yaş grupları arasında anlamlı farklar saptanmıştır ($F=5.82$, $p=0.001$). 26-33 yaş grubundakilerin (Ort.=22.14, $SS=3.24$) fiziksel şiddet düzeyi, hem 34-39 yaş grubundakilere (Ort.=20.00, $SS=4.60$) hem de 40-45 yaş grubundakilere (Ort.=19.97, $SS=4.56$) göre anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Duygusal şiddet düzeyinde yaş grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($F=2.51$, $p=0.06$). Ekonomik şiddet düzeyi açısından da yaş grupları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($F=2.49$, $p=0.06$). Cinsel şiddet düzeyi için yapılan ANOVA testi sonuçları, yaş grupları arasında anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir ($F=0.19$ $p=0.91$). Flört şiddeti tutum ölçeği genelinde ise yaş grupları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($F=2.86$, $p=0.04$). 26-33 yaş grubundakilerin (Ort.=116.99, $SS=12.80$) flört şiddeti tutum ölçeği puanları, 34-39 yaş grubundakilere (Ort.=110.21, $SS=19.36$) göre anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Bu sonuçlar, yaş gruplarına göre bazı şiddet türleri ve genel tutumlar arasında farklılıklar olduğunu göstermektedir. Ancak, duygusal, ekonomik ve cinsel şiddet açısından yaş grupları arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır.

Tablo 4.5: Çocukluk Çağı Travmaları Ölçek Düzeylerinin Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılması.

Değişken	Kategori	Yaş		ANOVA		
		Ort.	SS	F	P	Fark
Fiziksel İstismar	18-25 ⁽¹⁾	7.26	3.49	5.33	0,001*	4>1.4>2
	26-33 ⁽²⁾	7.05	3.34			
	34-39 ⁽³⁾	8.28	4.28			
	40-45 ⁽⁴⁾	9.31	5.19			
Cinsel İstismar	18-25 ⁽¹⁾	13.67	1.45	2.88	0.04*	4>2
	26-33 ⁽²⁾	13.46	1.51			
	34-39 ⁽³⁾	13.80	1.55			
	40-45 ⁽⁴⁾	14.17	1.81			
Duygusal İstismar	18-25 ⁽¹⁾	8.52	3.63	2.49	0.06	-
	26-33 ⁽²⁾	7.73	3.28			
	34-39 ⁽³⁾	8.90	4.33			
	40-45 ⁽⁴⁾	9.21	4.72			
Fiziksel İhmal	18-25 ⁽¹⁾	8.52	2.80	0.20	0.90	-
	26-33 ⁽²⁾	8.34	2.33			
	34-39 ⁽³⁾	8.42	3.03			
	40-45 ⁽⁴⁾	8.21	2.49			
Duygusal İhmal	18-25 ⁽¹⁾	13.79	3.09	3.53	0.02*	4>2
	26-33 ⁽²⁾	13.08	2.92			
	34-39 ⁽³⁾	14.00	3.00			
	40-45 ⁽⁴⁾	14.55	3.10			
Çocukluk Çağı Travmaları Ölçek	18-25 ⁽¹⁾	51.77	9.94	3.81	0.01*	4>2
	26-33 ⁽²⁾	49.65	10.43			
	34-39 ⁽³⁾	53.41	12.91			
	40-45 ⁽⁴⁾	55.45	13.99			

* $p < 0.05$; F=ANOVA Testi; Fark=Tukey Testi

Tablo 4.5'te çocukluk çağı travmaları ölçek düzeylerinin yaş gruplarına göre karşılaştırılması incelenmiştir. Fiziksel istismar düzeyinde, ANOVA testi sonuçlarına göre yaş grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($F=5.33$, $p=0.001$). 40-45 yaş grubundakilerin (Ort.=9.31, SS=5.19) fiziksel istismar düzeyi, hem 18-25 yaş grubundakilere (Ort.=7.26, SS=3.49) hem de 26-33 yaş grubundakilere (Ort.=7.05, SS=3.34) göre anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Cinsel istismar düzeyinde de yaş grupları arasında anlamlı farklar saptanmıştır ($F=2.88$, $p=0.04$). 40-45 yaş grubundakilerin (Ort.=14.17, SS=1.81) cinsel istismar düzeyi, 26-33 yaş grubundakilere (Ort.=13.46, SS=1.51) göre anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Duygusal istismar düzeyinde yaş grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($F=2.49$, $p=0.06$). Fiziksel ihmal düzeyi açısından da yaş grupları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($F=0.20$, $p=0.90$). Duygusal ihmal düzeyi için yapılan ANOVA testi sonuçları, yaş grupları

arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($F=3.53$, $p=0.02$). 40-45 yaş grubundakilerin (Ort.=14.55, SS=3.10) duygusal ihmal düzeyi, 26-33 yaş grubundakilere (Ort.=13.08, SS=2.92) göre anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Çocukluk çağı travmaları ölçeği genelinde ise yaş grupları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($F=3.81$, $p=0.01$). 40-45 yaş grubundakilerin (Ort.=55.45, SS=13.99) çocukluk çağı travmaları puanları, 26-33 yaş grubundakilere (Ort.=49.65, SS=10.43) göre anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Bu sonuçlar, yaş gruplarına göre fiziksel ve cinsel istismar, duygusal ihmal ve çocukluk çağı travmaları ölçeği genelinde bazı farklılıklar olduğunu göstermektedir. Ancak, duygusal istismar ve fiziksel ihmal açısından yaş grupları arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır.

Tablo 4.6: Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçek Düzeylerinin Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılması.

Değişken	Kategori	Yaş		ANOVA		
		Ort.	SS	F	P	Fark
Sosyal Desteğe Başvurma	18-25 ⁽¹⁾	5.41	2.70	0.53	0.66	-
	26-33 ⁽²⁾	5.32	2.81			
	34-39 ⁽³⁾	4.90	2.77			
	40-45 ⁽⁴⁾	5.19	2.86			
Kendine Güvenli Yaklaşım	18-25 ⁽¹⁾	14.08	4.05	0.24	0.87	-
	26-33 ⁽²⁾	14.44	3.77			
	34-39 ⁽³⁾	14.14	4.28			
	40-45 ⁽⁴⁾	13.98	4.22			
İyimser Yaklaşım	18-25 ⁽¹⁾	8.42	2.95	1,04	0.38	-
	26-33 ⁽²⁾	9.08	3.09			
	34-39 ⁽³⁾	8.45	3.41			
	40-45 ⁽⁴⁾	8.60	3.32			
Çaresiz Yaklaşım	18-25 ⁽¹⁾	8.03	3.69	1.83	0.14	-
	26-33 ⁽²⁾	7.86	4.09			
	34-39 ⁽³⁾	9.01	4.23			
	40-45 ⁽⁴⁾	8.88	4.00			
Boyun Eğici Yaklaşım	18-25 ⁽¹⁾	4.58	2.61	1.31	0.27	-
	26-33 ⁽²⁾	4.48	3.00			
	34-39 ⁽³⁾	4.99	3.10			
	40-45 ⁽⁴⁾	5.33	3.48			

* $p<0.05$; $F=ANOVA$ Testi; $Fark=Tukey$ Testi

Tablo 4.6'da stresle başa çıkma tarzları ölçek düzeylerinin yaş gruplarına göre karşılaştırılması incelenmiştir. Sosyal desteğe başvurma düzeyinde, ANOVA testi sonuçlarına göre yaş grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($F=0.53$, $p=0.66$). Benzer şekilde, kendine güvenli yaklaşım düzeyinde de yaş grupları

arasında anlamlı fark saptanmamıştır ($F=0.24$, $p=0.87$). İyimser yaklaşım düzeyinde yaş grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($F=1.04$, $p=0.38$). Çaresiz yaklaşım düzeyinde de yaş grupları arasında anlamlı fark saptanmamıştır ($F=1.83$, $p=0.14$). Boyun eğici yaklaşım düzeyi açısından da yaş grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($F=1.31$, $p=0.27$). Bu sonuçlar, stresle başa çıkma tarzları açısından yaş grupları arasında anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir. Yaş gruplarının stresle başa çıkma yöntemleri arasında belirgin bir farklılık gözlenmemiştir.

Tablo 4.7: Flört Şiddeti Tutum Ölçek Düzeylerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması.

Değişken	Cinsiyet				t testi	
	Kadın		Erkek			
	Ort.	SS	Ort.	SS	T	P
Genel Şiddet	21.66	3.42	20.27	4.43	3.32	0.001*
Fiziksel Şiddet	21.92	3.53	20.01	4.54	4.46	0.001*
Duygusal Şiddet	24.20	4.64	22.16	5.26	3.90	0.001*
Ekonomik Şiddet	19.34	3.72	18.07	4.11	3.08	0.002*
Cinsel Şiddet	30.32	4.83	30.11	5.07	0.40	0.69
Flört Şiddeti Tutum Ölçek	117.44	14.41	110.62	18.72	3.87	0.001*

* $p<0.05$; t =bağımsız örneklem t testi

Tablo 4.7'de flört şiddeti tutum ölçek düzeylerinin cinsiyete göre karşılaştırılması incelenmiştir. Bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre, kadınların genel şiddet düzeyi (Ort.=21.66, SS=3.42), erkeklerin genel şiddet düzeyine (Ort.=20.27, SS=4.43) göre anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur ($t=3.32$, $p=0.001$). Fiziksel şiddet düzeyinde de kadınların ortalama puanı (Ort.=21.92, SS=3.53), erkeklerin ortalama puanına (Ort.=20.01, SS=4.54) göre anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur ($t=4.46$, $p=0.001$). Aynı şekilde, duygusal şiddet düzeyi kadınlarda (Ort.=24.20, SS=4.64), erkeklere göre (Ort.=22.16, SS=5.26) daha yüksek olup, bu fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($t=3.90$, $p=0.001$). Ekonomik şiddet düzeyinde de kadınların ortalama puanı (Ort.=19.34, SS=3.72), erkeklerin ortalama puanına (Ort.=18.07, SS=4.11) göre anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur ($t=3.08$, $p=0.002$). Ancak, cinsel şiddet düzeyi açısından kadınlar (Ort.=30.32, SS=4.83) ve erkekler (Ort.=30.11, SS=5.07) arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($t=0.40$, $p=0.69$). Flört şiddeti tutum ölçeği genelinde ise kadınların ortalama puanı (Ort.=117.44, SS=14.41), erkeklerin ortalama puanına (Ort.=110.62, SS=18.72) göre anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur ($t=3.87$, $p=0.001$). Bu sonuçlar, kadınların genel olarak flört şiddeti tutumları açısından daha yüksek puanlar aldığını ve özellikle genel, fiziksel, duygusal ve ekonomik

şiddet düzeylerinde erkeklere göre anlamlı derecede daha yüksek değerlere sahip olduğunu göstermektedir. Cinsel şiddet düzeyi açısından ise cinsiyetler arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Tablo 4.8: Çocukluk Çağı Travmaları Ölçek Düzeylerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması.

Değişken	Cinsiyet				t testi	
	Kadın		Erkek			
	Ort.	SS	Ort.	SS	t	P
Fiziksel İstismar	7.04	3.21	8.41	4.56	-3.29	0.001*
Cinsel İstismar	13.53	1.46	13.88	1.65	-2.17	0.03*
Duygusal İstismar	8.15	3.69	8.73	4.06	-1.43	0.16
Fiziksel İhmal	8.62	2.74	8.17	2.53	1.62	0.11
Duygusal İhmal	13.52	3.08	13.91	3.01	-1.21	0.23
Çocukluk Çağı Travmalar Ölçek	50.86	10.53	53.10	12.47	-1.85	0.07

* $p < 0.05$; t =bağımsız örneklem t testi

Tablo 4.8'de çocukluk çağı travmaları ölçek düzeylerinin cinsiyete göre karşılaştırılması incelenmiştir. Bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre, erkeklerin fiziksel istismar düzeyi (Ort.=8.41, SS=4.56), kadınların fiziksel istismar düzeyine (Ort.=7.04, SS=3.21) göre anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur ($t=-3.29$, $p=0.001$). Cinsel istismar düzeyinde de erkeklerin ortalama puanı (Ort.=13.88, SS=1.65), kadınların ortalama puanına (Ort.=13.53, SS=1.46) göre anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur ($t=-2.17$, $p=0.03$). Duygusal istismar, fiziksel ihmal, duygusal ihmal ve çocukluk çağı travmaları ölçeği genelinde ise cinsiyetler arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Duygusal istismar düzeyinde ($t=-1.43$, $p=0.16$), fiziksel ihmal düzeyinde ($t=1.62$, $p=0.11$), duygusal ihmal düzeyinde ($t=-1.21$, $p=0.23$) ve çocukluk çağı travmaları ölçeği genelinde ($t=-1.85$, $p=0.07$) istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır. Bu sonuçlar, erkeklerin fiziksel ve cinsel istismar düzeylerinde kadınlara göre daha yüksek puanlar aldığını göstermektedir. Ancak, duygusal istismar, fiziksel ihmal, duygusal ihmal ve genel çocukluk çağı travmaları açısından cinsiyetler arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

Tablo 4.9: Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçek Düzeylerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması.

Değişken	Cinsiyet				t testi	
	Kadın		Erkek			
	Ort.	SS	Ort.	SS	t	P
Sosyal Desteğe Başvurma	5.46	2.69	5.03	2.84	1.45	0.15
Kendine Güvenli Yaklaşım	14.16	3.79	14.23	4.26	-0.17	0.87
İyimser Yaklaşım	8.52	3.09	8.84	3.22	-0.97	0.33
Çaresiz Yaklaşım	8.49	4.29	8.12	3.69	0.88	0.38
Boyun Eğici Yaklaşım	4.96	3.27	4.53	2.68	1.36	0.18

* $p < 0.05$; t =bağımsız örneklem t testi

Tablo 4.9'da stresle başa çıkma tarzları ölçek düzeylerinin cinsiyete göre karşılaştırılması incelenmiştir. Bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre, sosyal desteğe başvurma düzeyinde kadınlar (Ort.=5.46, SS=2.69) ile erkekler (Ort.=5.03, SS=2.84) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($t=1.45$, $p=0.15$). Kendine güvenli yaklaşım düzeyinde de kadınlar (Ort.=14.16, SS=3.79) ve erkekler (Ort.=14.23, SS=4.26) arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır ($t=-0.17$, $p=0.87$). Benzer şekilde, iyimser yaklaşım düzeyinde kadınlar (Ort.=8.52, SS=3.09) ve erkekler (Ort.=8.84, SS=3.22) arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($t=-0.97$, $p=0.33$). Çaresiz yaklaşım düzeyinde de kadınlar (Ort.=8.49, SS=4.29) ile erkekler (Ort.=8.12, SS=3.69) arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($t=0.88$, $p=0.38$). Boyun eğici yaklaşım düzeyinde de kadınlar (Ort.=4.96, SS=3.27) ile erkekler (Ort.=4.53, SS=2.68) arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır ($t=1.36$, $p=0.18$). Bu sonuçlar, stresle başa çıkma tarzları açısından kadınlar ve erkekler arasında anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir. Her iki cinsiyetin stresle başa çıkma yöntemleri arasında belirgin bir farklılık gözlenmemiştir.

Tablo 4.10: Flört Şiddeti Tutum Ölçek Düzeylerinin Eğitim Düzeylerine Göre Karşılaştırılması.

Değişken	Kategori	Eğitim Düzeyi		ANOVA		
		Ort.	SS	F	P	Fark
Genel Şiddet	Üniversite Öğrencisi ⁽¹⁾	20.44	3.89	1.73	0.16	-
	Üniversite Mezunu ⁽²⁾	20.89	4.29			
	Lisansüstü Öğrencisi ⁽³⁾	21.33	3.94			
	Lisansüstü Mezunu ⁽⁴⁾	22.05	2.85			
Fiziksel Şiddet	Üniversite Öğrencisi ⁽¹⁾	20.84	4.30	0.90	0.44	-
	Üniversite Mezunu ⁽²⁾	20.75	4.27			
	Lisansüstü Öğrencisi ⁽³⁾	21.16	4.24			
	Lisansüstü Mezunu ⁽⁴⁾	21.88	3.31			

Tablo 4.10: Flört Şiddeti Tutum Ölçek Düzeylerinin Eğitim Düzeylerine Göre Karşılaştırılması
(Devamı).

Duygusal Şiddet	Üniversite Öğrencisi ⁽¹⁾	23.07	5.47	3.22	0.02*	4>2.4>3
	Üniversite Mezunu ⁽²⁾	22.86	4.96			
	Lisansüstü Öğrencisi ⁽³⁾	22.61	5.31			
	Lisansüstü Mezunu ⁽⁴⁾	25.40	3.58			
Ekonomik Şiddet	Üniversite Öğrencisi ⁽¹⁾	18.70	3.71	1.01	0.35	-
	Üniversite Mezunu ⁽²⁾	18.48	4.02			
	Lisansüstü Öğrencisi ⁽³⁾	18.67	4.38			
	Lisansüstü Mezunu ⁽⁴⁾	19.71	3.73			
Cinsel Şiddet	Üniversite Öğrencisi ⁽¹⁾	29.52	5.26	2.24	0.08	-
	Üniversite Mezunu ⁽²⁾	30.17	4.85			
	Lisansüstü Öğrencisi ⁽³⁾	30.31	4.90			
	Lisansüstü Mezunu ⁽⁴⁾	31.88	4.43			
Flört Şiddeti Tutum Ölçek	Üniversite Öğrencisi ⁽¹⁾	112.57	16.66	2.73	0.04*	4>2.4>3
	Üniversite Mezunu ⁽²⁾	113.14	17.47			
	Lisansüstü Öğrencisi ⁽³⁾	114.08	17.90			
	Lisansüstü Mezunu ⁽⁴⁾	120.93	13.45			

* $p < 0.05$; $F = \text{ANOVA Testi}$; $F_{\text{ark}} = \text{Tukey Testi}$

Tablo 4.10'da flört şiddeti tutum ölçek düzeylerinin eğitim düzeylerine göre karşılaştırılması incelenmiştir. ANOVA testi sonuçlarına göre, genel şiddet düzeyinde ($F=1.73$, $p=0.16$), fiziksel şiddet düzeyinde ($F=0.90$, $p=0.44$), ekonomik şiddet düzeyinde ($F=1.01$, $p=0.35$) ve cinsel şiddet düzeyinde ($F=2.24$, $p=0.08$) eğitim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Ancak, duygusal şiddet düzeyinde eğitim düzeyleri arasında anlamlı farklar saptanmıştır ($F=3.22$, $p=0.02$). Lisansüstü mezunlarının (Ort.=25.40, SS=3.58) duygusal şiddet düzeyi, hem üniversite mezunlarına (Ort.=22.86, SS=4.96) hem de lisansüstü öğrencilerine (Ort.=22.61, SS=5.31) göre anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Flört şiddeti tutum ölçeği genelinde de eğitim düzeyleri arasında anlamlı farklar bulunmuştur ($F=2.73$, $p=0.04$). Lisansüstü mezunlarının (Ort.=120.93, SS=13.45) flört şiddeti tutum ölçeği puanları, hem üniversite mezunlarına (Ort.=113.14, SS=17.47) hem de lisansüstü öğrencilerine (Ort.=114.08, SS=17.90) göre anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Bu sonuçlar, özellikle duygusal şiddet ve genel flört şiddeti tutumları açısından eğitim düzeyine göre bazı farklılıklar olduğunu göstermektedir. Lisansüstü mezunları, bu iki ölçekte diğer eğitim düzeylerine göre daha yüksek puanlar almıştır. Ancak, genel şiddet, fiziksel şiddet, ekonomik şiddet ve cinsel şiddet düzeylerinde eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Tablo 4.11: Çocukluk Çağı Travmaları Ölçek Düzeylerinin Eğitim Düzeylerine Göre Karşılaştırılması.

Değişken	Kategori	Eğitim Düzeyi		ANOVA		
		Ort.	SS	F	p	Fark
Fiziksel İstismar	Üniversite Öğrencisi ⁽¹⁾	7.78	3.94	1.80	0.15	-
	Üniversite Mezunu ⁽²⁾	8.11	4.31			
	Lisansüstü Öğrencisi ⁽³⁾	7.02	3.93			
	Lisansüstü Mezunu ⁽⁴⁾	6.81	2.38			
Cinsel İstismar	Üniversite Öğrencisi ⁽¹⁾	13.66	1.65	1.98	0.12	-
	Üniversite Mezunu ⁽²⁾	13.87	1.56			
	Lisansüstü Öğrencisi ⁽³⁾	13.61	1.37			
	Lisansüstü Mezunu ⁽⁴⁾	13.24	1.53			
Duygusal İstismar	Üniversite Öğrencisi ⁽¹⁾	8.61	3.65	2.03	0.11	-
	Üniversite Mezunu ⁽²⁾	8.79	4.19			
	Lisansüstü Öğrencisi ⁽³⁾	7.80	3.82			
	Lisansüstü Mezunu ⁽⁴⁾	7.38	2.85			
Fiziksel İhmal	Üniversite Öğrencisi ⁽¹⁾	8.43	3.07	0.35	0.79	-
	Üniversite Mezunu ⁽²⁾	8.45	2.70			
	Lisansüstü Öğrencisi ⁽³⁾	8.47	2.24			
	Lisansüstü Mezunu ⁽⁴⁾	8.00	1.65			
Duygusal İhmal	Üniversite Öğrencisi ⁽¹⁾	14.27	3.05	5.18	0.002*	4<2.4<3
	Üniversite Mezunu ⁽²⁾	13.97	2.99			
	Lisansüstü Öğrencisi ⁽³⁾	12.73	2.72			
	Lisansüstü Mezunu ⁽⁴⁾	12.60	3.21			
Çocukluk Çağı Travmaları Ölçek	Üniversite Öğrencisi ⁽¹⁾	52.73	10.93	3.12	0.02*	4<3
	Üniversite Mezunu ⁽²⁾	53.18	12.60			
	Lisansüstü Öğrencisi ⁽³⁾	49.63	10.80			
	Lisansüstü Mezunu ⁽⁴⁾	48.02	7.98			

* $p < 0.05$; $F = \text{ANOVA Testi}$; $Fark = \text{Tukey Testi}$

Tablo 4.11'de, çocukluk çağı travmaları ölçek düzeylerinin eğitim düzeylerine göre karşılaştırılması incelenmiştir. ANOVA testi sonuçlarına göre, fiziksel istismar ($F=1.80$, $p=0.15$), cinsel istismar ($F=1.98$, $p=0.12$), duygusal istismar ($F=2.03$, $p=0.11$) ve fiziksel ihmal ($F=0.35$, $p=0.79$) düzeylerinde eğitim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Ancak, duygusal ihmal düzeyinde eğitim düzeyleri arasında anlamlı farklar saptanmıştır ($F=5.18$, $p=0.002$). Lisansüstü mezunlarının (Ort.=12.60, SS=3.21) duygusal ihmal düzeyi, hem üniversite mezunlarına (Ort.=13.97, SS=2.99) hem de lisansüstü öğrencilerine (Ort.=12.73, SS=2.72) göre anlamlı derecede daha düşük bulunmuştur. Çocukluk çağı travmaları ölçeği genelinde de eğitim düzeyleri arasında anlamlı farklar bulunmuştur ($F=3.12$, $p=0.02$). Lisansüstü mezunlarının (Ort.=48.02, SS=7.98) çocukluk çağı travmaları puanları, lisansüstü öğrencilerine (Ort.=49.63,

SS=10.80) göre anlamlı derecede daha düşük bulunmuştur. Bu sonuçlar, duygusal ihmal ve genel çocukluk çağı travmaları açısından eğitim düzeyine göre bazı farklılıklar olduğunu göstermektedir. Lisansüstü mezunları, bu iki ölçekte diğer eğitim düzeylerine göre daha düşük puanlar almıştır. Ancak, fiziksel istismar, cinsel istismar, duygusal istismar ve fiziksel ihmal düzeylerinde eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Tablo 4.12: Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçek Düzeylerinin Eğitim Düzeylerine Göre Karşılaştırılması.

Değişken	Kategori	Eğitim Düzeyi		ANOVA		
		Ort.	SS	F	P	Fark
Sosyal Desteğe Başvurma	Üniversite Öğrencisi ⁽¹⁾	5.61	2.55	0.88	0.45	-
	Üniversite Mezunu ⁽²⁾	5.10	2.81			
	Lisansüstü Öğrencisi ⁽³⁾	5.33	2.73			
	Lisansüstü Mezunu ⁽⁴⁾	4.93	3.15			
Kendine Güvenli Yaklaşım	Üniversite Öğrencisi ⁽¹⁾	14.54	4.35	2.77	0.04*	4>3
	Üniversite Mezunu ⁽²⁾	13.66	3.99			
	Lisansüstü Öğrencisi ⁽³⁾	14.37	3.42			
	Lisansüstü Mezunu ⁽⁴⁾	15.48	3.78			
İyimser Yaklaşım	Üniversite Öğrencisi ⁽¹⁾	8.84	3.30	1.80	0.15	-
	Üniversite Mezunu ⁽²⁾	8.37	3.03			
	Lisansüstü Öğrencisi ⁽³⁾	8.71	3.23			
	Lisansüstü Mezunu ⁽⁴⁾	9.57	3.12			
Çaresiz Yaklaşım	Üniversite Öğrencisi ⁽¹⁾	8.83	4.15	3.60	0.01*	1>3
	Üniversite Mezunu ⁽²⁾	8.62	4.10			
	Lisansüstü Öğrencisi ⁽³⁾	6.98	2.94			
	Lisansüstü Mezunu ⁽⁴⁾	7.33	3.96			
Boyun Eğici Yaklaşım	Üniversite Öğrencisi ⁽¹⁾	5.20	3.18	3.56	0.01*	4<1.4<2
	Üniversite Mezunu ⁽²⁾	4.88	2.88			
	Lisansüstü Öğrencisi ⁽³⁾	4.49	2.38			
	Lisansüstü Mezunu ⁽⁴⁾	3.48	3.38			

* $p<0.05$; F=ANOVA Testi; Fark=Tukey Testi

Tablo 4.12'de stresle başa çıkma tarzları ölçek düzeylerinin eğitim düzeylerine göre karşılaştırılması incelenmiştir. ANOVA testi sonuçlarına göre, sosyal desteğe başvurma ($F=0.88$, $p=0.45$) ve iyimser yaklaşım ($F=1.80$, $p=0.15$) düzeylerinde eğitim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Ancak, kendine güvenli yaklaşım düzeyinde eğitim düzeyleri arasında anlamlı farklar saptanmıştır ($F=2.77$, $p=0.04$). Lisansüstü mezunlarının (Ort.=15.48, SS=3.78) kendine güvenli yaklaşım düzeyi, lisansüstü öğrencilerine (Ort.=14.37, SS=3.42) göre anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur.

Çaresiz yaklaşım düzeyinde de eğitim düzeyleri arasında anlamlı farklar bulunmuştur ($F=3.60$, $p=0.01$). Üniversite öğrencilerinin (Ort.=8.83, SS=4.15) çaresiz yaklaşım düzeyi, lisansüstü öğrencilerine (Ort.=6.98, SS=2.94) göre anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Boyun eğici yaklaşım düzeyinde de eğitim düzeyleri arasında anlamlı farklar saptanmıştır ($F=3.56$, $p=0.01$). Lisansüstü mezunlarının (Ort.=3.48, SS=3.38) boyun eğici yaklaşım düzeyi, hem üniversite öğrencilerine (Ort.=5.20, SS=3.18) hem de üniversite mezunlarına (Ort.=4.88, SS=2.88) göre anlamlı derecede daha düşük bulunmuştur. Bu sonuçlar, eğitim düzeyine göre bazı stresle başa çıkma tarzlarında farklılıklar olduğunu göstermektedir. Özellikle kendine güvenli yaklaşım, çaresiz yaklaşım ve boyun eğici yaklaşım düzeylerinde eğitim düzeyi fark yaratmaktadır. Lisansüstü mezunları, kendine güvenli yaklaşımda en yüksek puanı alırken, boyun eğici yaklaşımda en düşük puanı almışlardır. Çaresiz yaklaşımda ise üniversite öğrencileri diğer gruplara göre daha yüksek puanlar almıştır.

Tablo 4.13: Flört Şiddeti Tutum Ölçek Düzeylerinin Medeni Durumlara Göre Karşılaştırılması.

Değişken	Kategori	Medeni Durum		ANOVA		
		Ort.	SS	F	P	Fark
Genel Şiddet	Evli ⁽¹⁾	21.32	3.56	5.96	0.003*	3<1.3<2
	Bekar ⁽²⁾	21.18	3.74			
	Boşanmış / Dul ⁽³⁾	19.07	5.59			
Fiziksel Şiddet	Evli ⁽¹⁾	21.47	3.73	6.16	0.002*	3<1.3<2
	Bekar ⁽²⁾	21.09	3.95			
	Boşanmış / Dul ⁽³⁾	19.00	5.61			
Duygusal Şiddet	Evli ⁽¹⁾	23.73	4.95	2.46	0.09	-
	Bekar ⁽²⁾	23.13	5.02			
	Boşanmış / Dul ⁽³⁾	21.80	5.35			
Ekonomik Şiddet	Evli ⁽¹⁾	18.60	3.95	1.40	0.25	-
	Bekar ⁽²⁾	18.98	3.86			
	Boşanmış / Dul ⁽³⁾	17.91	4.37			
Cinsel Şiddet	Evli ⁽¹⁾	29.35	5.26	4.40	0.01*	1<2
	Bekar ⁽²⁾	30.95	4.43			
	Boşanmış / Dul ⁽³⁾	29.67	5.68			
Flört Şiddeti Tutum Ölçek	Evli ⁽¹⁾	114.46	15.14	4.01	0.01*	3<1.3<2
	Bekar ⁽²⁾	115.33	16.27			
	Boşanmış / Dul ⁽³⁾	107.44	23.09			

* $p<0.05$; F=ANOVA Testi; Fark=Tukey Testi

Tablo 4.13'te flört şiddeti tutum ölçek düzeylerinin medeni durumlara göre karşılaştırılması incelenmiştir. ANOVA testi sonuçlarına göre, genel şiddet düzeyinde medeni durumlar arasında anlamlı farklar bulunmuştur ($F=5.96$, $p=0.003$). Boşanmış veya dul olanların (Ort.=19.07, SS=5.59) genel şiddet düzeyi, hem evlilere (Ort.=21.32, SS=3.56) hem de bekârlara (Ort.=21.18, SS=3.74) göre anlamlı derecede daha düşük bulunmuştur. Fiziksel şiddet düzeyinde de medeni durumlar arasında anlamlı farklar saptanmıştır ($F=6.16$, $p=0.002$). Boşanmış veya dul olanların (Ort.=19.00, SS=5.61) fiziksel şiddet düzeyi, hem evlilere (Ort.=21.47, SS=3.73) hem de bekârlara (Ort.=21.09, SS=3.95) göre anlamlı derecede daha düşük bulunmuştur. Duygusal şiddet düzeyinde medeni durumlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($F=2.46$, $p=0.09$). Ekonomik şiddet düzeyi açısından da medeni durumlar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($F=1.40$, $p=0.25$). Cinsel şiddet düzeyinde ise evliler (Ort.=29.35, SS=5.26) ile bekârlar (Ort.=30.95, SS=4.43) arasında anlamlı bir fark bulunmuş ($F=4.40$, $p=0.01$), bekârlar daha yüksek puan almıştır. Flört şiddeti tutum ölçeği genelinde de medeni durumlar arasında anlamlı farklar bulunmuştur ($F=4.01$, $p=0.01$). Boşanmış veya dul olanların (Ort.=107.44, SS=23.09) flört şiddeti tutum ölçeği puanları, hem evlilere (Ort.=114.46, SS=15.14) hem de bekârlara (Ort.=115.33, SS=16.27) göre anlamlı derecede daha düşük bulunmuştur. Bu sonuçlar, genel, fiziksel ve cinsel şiddet düzeyleri ile genel flört şiddeti tutumları açısından medeni duruma göre farklılıklar olduğunu göstermektedir. Boşanmış veya dul olanların bu ölçekteki puanları, evlilere ve bekârlara göre daha düşük çıkmıştır. Duygusal ve ekonomik şiddet düzeylerinde ise medeni durumlar arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır.

Tablo 4.14: Çocukluk Çağı Travmaları Ölçek Düzeylerinin Medeni Durumlara Göre Karşılaştırılması.

Değişken	Kategori	Medeni Durum		ANOVA		
		Ort.	SS	F	P	Fark
Fiziksel İstismar	Evli ⁽¹⁾	7.71	4.27	10.89	0.001*	3>1.3>2
	Bekar ⁽²⁾	7.14	3.34			
	Boşanmış / Dul ⁽³⁾	10.16	4.79			
Cinsel İstismar	Evli ⁽¹⁾	13.67	1.64	0.92	0.40	-
	Bekar ⁽²⁾	13.66	1.54			
	Boşanmış / Dul ⁽³⁾	14.00	1.41			

Tablo 4.14: Çocukluk Çağı Travmaları Ölçek Düzeylerinin Medeni Durumlara Göre Karşılaştırılması (Devamı).

Duygusal İstismar	Evli ⁽¹⁾	8.00	3.98	7.56	0.001*	3>1.3>2
	Bekar ⁽²⁾	8.25	3.51			
	Boşanmış / Dul ⁽³⁾	10.49	4.52			
Fiziksel İhmal	Evli ⁽¹⁾	8.71	2.75	1.61	0.20	-
	Bekar ⁽²⁾	8.25	2.54			
	Boşanmış / Dul ⁽³⁾	8.04	2.69			
Duygusal İhmal	Evli ⁽¹⁾	13.53	3.08	4.82	0.01*	3>1.3>2
	Bekar ⁽²⁾	13.53	3.00			
	Boşanmış / Dul ⁽³⁾	15.02	2.86			
Çocukluk Çağı Travmaları Ölçek	Evli ⁽¹⁾	51.63	12.62	6.69	0.001*	3>1.3>2
	Bekar ⁽²⁾	50.83	10.00			
	Boşanmış / Dul ⁽³⁾	57.71	13.08			

* $p < 0.05$; $F = \text{ANOVA Testi}$; $Fark = \text{Tukey Testi}$

Tablo 4.14'te çocukluk çağı travmaları ölçek düzeylerinin medeni durumlara göre karşılaştırılması incelenmiştir. ANOVA testi sonuçlarına göre, fiziksel istismar düzeyinde medeni durumlar arasında anlamlı farklar bulunmuştur ($F=10.89$, $p=0.001$). Boşanmış veya dul olanların (Ort.=10.16, $SS=4.79$) fiziksel istismar düzeyi, hem evlilere (Ort.=7.71, $SS=4.27$) hem de bekârlara (Ort.=7.14, $SS=3.34$) göre anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Cinsel istismar düzeyinde medeni durumlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($F=0.92$, $p=0.40$). Duygusal istismar düzeyinde de medeni durumlar arasında anlamlı farklar saptanmıştır ($F=7.56$, $p=0.001$). Boşanmış veya dul olanların (Ort.=10.49, $SS=4.52$) duygusal istismar düzeyi, hem evlilere (Ort.=8.00, $SS=3.98$) hem de bekârlara (Ort.=8.25, $SS=3.51$) göre anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Fiziksel ihmal düzeyi açısından medeni durumlar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($F=1.61$, $p=0.20$). Duygusal ihmal düzeyinde ise medeni durumlar arasında anlamlı farklar saptanmıştır ($F=4.82$, $p=0.01$). Boşanmış veya dul olanların (Ort.=15.02, $SS=2.86$) duygusal ihmal düzeyi, hem evlilere (Ort.=13.53, $SS=3.08$) hem de bekârlara (Ort.=13.53, $SS=3.00$) göre anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Çocukluk çağı travmaları ölçeği genelinde de medeni durumlar arasında anlamlı farklar bulunmuştur ($F=6.69$, $p=0.001$). Boşanmış veya dul olanların (Ort.=57.71, $SS=13.08$) çocukluk çağı travmaları puanları, hem evlilere (Ort.=51.63, $SS=12.62$) hem de bekârlara (Ort.=50.83, $SS=10.00$) göre anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Bu sonuçlar, çocukluk çağı

travmaları ve alt boyutları açısından medeni duruma göre farklılıklar olduğunu göstermektedir. Boşanmış veya dul olan bireyler, fiziksel istismar, duygusal istismar, duygusal ihmal ve genel çocukluk çağı travmaları ölçeğinde evli ve bekâr bireylere göre daha yüksek puanlar almışlardır. Ancak cinsel istismar ve fiziksel ihmal düzeylerinde medeni durumlar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Tablo 4.15: Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçek Düzeylerinin Medeni Durumlara Göre Karşılaştırılması.

Değişken	Kategori	Medeni Durum		ANOVA		
		Ort.	SS	F	P	Fark
Sosyal Desteğe Başvurma	Evli ⁽¹⁾	5.44	2.50	0.60	0.55	-
	Bekar ⁽²⁾	5.17	2.88			
	Boşanmış / Dul ⁽³⁾	4.98	3.09			
Kendine Güvenli Yaklaşım	Evli ⁽¹⁾	14.89	4.10	5.38	0.01*	1>3
	Bekar ⁽²⁾	14.09	3.90			
	Boşanmış / Dul ⁽³⁾	12.67	3.91			
İyimser Yaklaşım	Evli ⁽¹⁾	9.27	3.38	5.16	0.01*	1>3
	Bekar ⁽²⁾	8.52	3.00			
	Boşanmış / Dul ⁽³⁾	7.62	2.80			
Çaresiz Yaklaşım	Evli ⁽¹⁾	8.86	4.09	2.20	0.11	-
	Bekar ⁽²⁾	7.90	4.05			
	Boşanmış / Dul ⁽³⁾	8.36	3.35			
Boyun Eğici Yaklaşım	Evli ⁽¹⁾	5.44	3.46	5.96	0.003*	1>2
	Bekar ⁽²⁾	4.27	2.63			
	Boşanmış / Dul ⁽³⁾	4.71	2.60			

* $p < 0.05$; F=ANOVA Testi; Fark=Tukey Testi

Tablo 4.15'te stresle başa çıkma tarzları ölçek düzeylerinin medeni durumlara göre karşılaştırılması incelenmiştir. ANOVA testi sonuçlarına göre, sosyal desteğe başvurma düzeyinde medeni durumlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($F=0.60$, $p=0.55$). Kendine güvenli yaklaşım düzeyinde ise medeni durumlar arasında anlamlı farklar saptanmıştır ($F=5.38$, $p=0.01$). Evli olanların (Ort.=14.89, SS=4.10) kendine güvenli yaklaşım düzeyi, boşanmış veya dul olanlara (Ort.=12.67, SS=3.91) göre anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. İyimser yaklaşım düzeyinde de medeni durumlar arasında anlamlı farklar bulunmuştur ($F=5.16$, $p=0.01$). Evli olanların (Ort.=9.27, SS=3.38) iyimser yaklaşım düzeyi, boşanmış veya dul olanlara (Ort.=7.62, SS=2.80) göre anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Çaresiz yaklaşım düzeyinde medeni durumlar arasında

istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($F=2.20$, $p=0.11$). Boyun eğici yaklaşım düzeyinde ise medeni durumlar arasında anlamlı farklar bulunmuştur ($F=5.96$, $p=0.003$). Evli olanların (Ort.=5.44, SS=3.46) boyun eğici yaklaşım düzeyi, bekârlara (Ort.=4.27, SS=2.63) göre anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Bu sonuçlar, bazı stresle başa çıkma tarzları açısından medeni duruma göre farklılıklar olduğunu göstermektedir. Evli bireyler, kendine güvenli yaklaşım, iyimser yaklaşım ve boyun eğici yaklaşım düzeylerinde boşanmış veya dul bireylerden daha yüksek puanlar almışlardır. Sosyal desteğe başvurma ve çaresiz yaklaşım düzeylerinde ise medeni durumlar arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır.

Tablo 4.16: Flört Şiddeti Tutum Ölçek Düzeylerinin Gelir Düzeylerine Göre Karşılaştırılması.

Değişken	Kategori	Gelir Düzeyi		ANOVA		
		Ort.	SS	F	<i>p</i>	Fark
Genel Şiddet	Düşük ⁽¹⁾	20.85	4.61	3.69	0.03*	2>3
	Orta ⁽²⁾	21.43	3.19			
	Yüksek ⁽³⁾	20.17	4.90			
Fiziksel Şiddet	Düşük ⁽¹⁾	21.20	4.53	9.01	0.001*	2>3
	Orta ⁽²⁾	21.66	3.46			
	Yüksek ⁽³⁾	19.64	4.87			
Duygusal Şiddet	Düşük ⁽¹⁾	23.51	5.48	2.36	0.01	-
	Orta ⁽²⁾	23.59	4.89			
	Yüksek ⁽³⁾	22.34	5.14			
Ekonomik Şiddet	Düşük ⁽¹⁾	19.07	4.28	1.08	0.34	-
	Orta ⁽²⁾	18.88	3.76			
	Yüksek ⁽³⁾	18.27	4.19			
Cinsel Şiddet	Düşük ⁽¹⁾	29.34	5.35	1.57	0.21	-
	Orta ⁽²⁾	30.06	4.96			
	Yüksek ⁽³⁾	30.81	4.76			
Flört Şiddeti Tutum Ölçek	Düşük ⁽¹⁾	113.98	19.67	2.46	0.09	-
	Orta ⁽²⁾	115.62	13.89			
	Yüksek ⁽³⁾	111.23	20.52			

* $p<0.05$; $F=ANOVA$ Testi; $Fark=Tukey$ Testi

Tablo 4.16'da flört şiddeti tutum ölçek düzeylerinin gelir düzeylerine göre karşılaştırılması incelenmiştir. ANOVA testi sonuçlarına göre, genel şiddet düzeyinde gelir düzeyleri arasında anlamlı farklar bulunmuştur ($F=3.69$, $p=0.03$). Orta gelir düzeyindeki bireylerin (Ort.=21.43, SS=3.19) genel şiddet düzeyi, yüksek gelir düzeyindeki bireylerden (Ort.=20.17, SS=4.90) anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Fiziksel şiddet düzeyinde de gelir düzeyleri arasında anlamlı farklar saptanmıştır ($F=9.01$, $p=0.001$). Orta gelir düzeyindeki bireylerin (Ort.=21.66, SS=3.46) fiziksel şiddet düzeyi, yüksek gelir

düzeyindeki bireylerden (Ort.=19.64, SS=4.87) anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Duygusal şiddet düzeyinde gelir düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($F=2.36$, $p=0.01$). Ekonomik şiddet ($F=1.08$, $p=0.34$) ve cinsel şiddet ($F=1.57$, $p=0.21$) düzeylerinde de gelir düzeyleri arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır. Flört şiddeti tutum ölçeği genelinde de gelir düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($F=2.46$, $p=0.09$). Bu sonuçlar, genel ve fiziksel şiddet düzeyleri açısından gelir düzeyine göre bazı farklılıklar olduğunu göstermektedir. Orta gelir düzeyindeki bireyler, genel ve fiziksel şiddet düzeylerinde yüksek gelir düzeyindekilere göre daha yüksek puanlar almıştır. Ancak, duygusal, ekonomik ve cinsel şiddet düzeylerinde ve genel flört şiddeti tutum ölçeği puanlarında gelir düzeyine göre anlamlı bir fark saptanmamıştır.

Tablo 4.17: Çocukluk Çağı Travmaları Ölçek Düzeylerinin Gelir Düzeylerine Göre Karşılaştırılması.

Değişken	Kategori	Gelir Düzeyi		ANOVA		
		Ort.	SS	F	P	Fark
Fiziksel İstismar	Düşük ⁽¹⁾	9.02	5.34	8.44	0.001*	2<3.2<1
	Orta ⁽²⁾	6.99	3.20			
	Yüksek ⁽³⁾	8.56	4.45			
Cinsel İstismar	Düşük ⁽¹⁾	14.17	1.77	3.95	0.02*	1>2
	Orta ⁽²⁾	13.52	1.58			
	Yüksek ⁽³⁾	13.87	1.41			
Duygusal İstismar	Düşük ⁽¹⁾	10.44	5.05	9.63	0.001*	2<3.2<1
	Orta ⁽²⁾	7.78	3.36			
	Yüksek ⁽³⁾	8.90	4.02			
Fiziksel İhmal	Düşük ⁽¹⁾	9.68	4.06	5.67	0.004*	1>2.1>3
	Orta ⁽²⁾	8.24	2.31			
	Yüksek ⁽³⁾	8.21	2.45			
Duygusal İhmal	Düşük ⁽¹⁾	14.85	3.29	4.70	0.01*	1>2
	Orta ⁽²⁾	13.36	2.97			
	Yüksek ⁽³⁾	13.95	3.00			
Çocukluk Çağı Travmaları Ölçek	Düşük ⁽¹⁾	58.17	16.34	10.73	0.001*	2<1.2<3
	Orta ⁽²⁾	49.88	9.20			
	Yüksek ⁽³⁾	53.49	12.41			

* $p<0.05$; $F=ANOVA$ Testi; $Fark=Tukey$ Testi

Tablo 4.17'de çocukluk çağı travmaları ölçek düzeylerinin gelir düzeylerine göre karşılaştırılması incelenmiştir. ANOVA testi sonuçlarına göre, fiziksel istismar düzeyinde gelir düzeyleri arasında anlamlı farklar bulunmuştur ($F=8.44$, $p=0.001$). Orta gelir düzeyindeki bireylerin (Ort.=6.99, SS=3.20) fiziksel istismar düzeyi, hem düşük gelir düzeyindeki bireylerden (Ort.=9.02, SS=5.34) hem de yüksek gelir düzeyindeki bireylerden

(Ort.=8.56, SS=4.45) anlamlı derecede daha düşük bulunmuştur. Cinsel istismar düzeyinde de gelir düzeyleri arasında anlamlı farklar saptanmıştır ($F=3.95$, $p=0.02$). Düşük gelir düzeyindeki bireylerin (Ort.=14.17, SS=1.77) cinsel istismar düzeyi, orta gelir düzeyindeki bireylerden (Ort.=13.52, SS=1.58) anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Duygusal istismar düzeyinde gelir düzeyleri arasında anlamlı farklar bulunmuştur ($F=9.63$, $p=0.001$). Orta gelir düzeyindeki bireylerin (Ort.=7.78, SS=3.36) duygusal istismar düzeyi, hem düşük gelir düzeyindekilere (Ort.=10.44, SS=5.05) hem de yüksek gelir düzeyindekilere (Ort.=8.90, SS=4.02) göre anlamlı derecede daha düşük bulunmuştur. Fiziksel ihmal düzeyinde de gelir düzeyleri arasında anlamlı farklar saptanmıştır ($F=5.67$, $p=0.004$). Düşük gelir düzeyindeki bireylerin (Ort.=9.68, SS=4.06) fiziksel ihmal düzeyi, hem orta gelir düzeyindeki bireylerden (Ort.=8.24, SS=2.31) hem de yüksek gelir düzeyindeki bireylerden (Ort.=8.21, SS=2.45) anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Duygusal ihmal düzeyinde de gelir düzeyleri arasında anlamlı farklar bulunmuştur ($F=4.70$, $p=0.01$). Düşük gelir düzeyindeki bireylerin (Ort.=14.85, SS=3.29) duygusal ihmal düzeyi, orta gelir düzeyindekilerden (Ort.=13.36, SS=2.97) anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Çocukluk çağı travmaları ölçeği genelinde de gelir düzeyleri arasında anlamlı farklar bulunmuştur ($F=10.73$, $p=0.001$). Orta gelir düzeyindeki bireylerin (Ort.=49.88, SS=9.20) çocukluk çağı travmaları puanları, hem düşük gelir düzeyindekilere (Ort.=58.17, SS=16.34) hem de yüksek gelir düzeyindekilere (Ort.=53.49, SS=12.41) göre anlamlı derecede daha düşük bulunmuştur. Bu sonuçlar, çocukluk çağı travmaları ve alt boyutları açısından gelir düzeyine göre belirgin farklılıklar olduğunu göstermektedir. Düşük gelir düzeyindeki bireyler, fiziksel istismar, cinsel istismar, duygusal istismar, fiziksel ihmal, duygusal ihmal ve genel çocukluk çağı travmaları ölçeğinde diğer gelir düzeylerindeki bireylere göre daha yüksek puanlar almıştır.

Tablo 4.18: Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçek Düzeylerinin Gelir Düzeylerine Göre Karşılaştırılması.

Değişken	Kategori	Gelir Düzeyi		ANOVA		
		Ort.	SS	F	P	Fark
Sosyal Desteğe Başvurma	Düşük ⁽¹⁾	5.46	2.90	3.58	0.03*	2>3
	Orta ⁽²⁾	5.52	2.60			
	Yüksek ⁽³⁾	4.68	2.96			
Kendine Güvenli Yaklaşım	Düşük ⁽¹⁾	12.54	3.49	5.45	0.01*	2>1
	Orta ⁽²⁾	14.69	4.02			
	Yüksek ⁽³⁾	13.91	4.06			
İyimser Yaklaşım	Düşük ⁽¹⁾	7.44	2.72	4.56	0.01*	2>1
	Orta ⁽²⁾	9.01	3.26			
	Yüksek ⁽³⁾	8.52	2.99			
Çaresiz Yaklaşım	Düşük ⁽¹⁾	9.61	3.87	3.74	0.03*	1>3
	Orta ⁽²⁾	8.40	4.11			
	Yüksek ⁽³⁾	7.67	3.76			
Boyun Eğici Yaklaşım	Düşük ⁽¹⁾	5.90	2.52	4.35	0.01*	1>3
	Orta ⁽²⁾	4.76	3.30			
	Yüksek ⁽³⁾	4.31	2.43			

* $p < 0.05$; F=ANOVA Testi; Fark=Tukey Testi

Tablo 4.18'de, stresle başa çıkma tarzları ölçek düzeylerinin gelir düzeylerine göre karşılaştırılması incelenmiştir. ANOVA testi sonuçlarına göre, sosyal desteğe başvurma düzeyinde gelir düzeyleri arasında anlamlı farklar bulunmuştur ($F=3.58$, $p=0.03$). Orta gelir düzeyindeki bireylerin (Ort.=5.52, SS=2.60) sosyal desteğe başvurma düzeyi, yüksek gelir düzeyindeki bireylerden (Ort.=4.68, SS=2.96) anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Kendine güvenli yaklaşım düzeyinde de gelir düzeyleri arasında anlamlı farklar saptanmıştır ($F=5.45$, $p=0.01$). Orta gelir düzeyindeki bireylerin (Ort.=14.69, SS=4.02) kendine güvenli yaklaşım düzeyi, düşük gelir düzeyindekilere (Ort.=12.54, SS=3.49) göre anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. İyimser yaklaşım düzeyinde de gelir düzeyleri arasında anlamlı farklar bulunmuştur ($F=4.56$, $p=0.01$). Orta gelir düzeyindeki bireylerin (Ort.=9.01, SS=3.26) iyimser yaklaşım düzeyi, düşük gelir düzeyindekilere (Ort.=7.44, SS=2.72) göre anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Çaresiz yaklaşım düzeyinde gelir düzeyleri arasında anlamlı farklar bulunmuştur ($F=3.74$, $p=0.03$). Düşük gelir düzeyindeki bireylerin (Ort.=9.61, SS=3.87) çaresiz yaklaşım düzeyi, yüksek gelir düzeyindekilerden (Ort.=7.67, SS=3.76) anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Boyun eğici yaklaşım düzeyinde de gelir düzeyleri arasında anlamlı farklar saptanmıştır ($F=4.35$, $p=0.01$). Düşük gelir düzeyindeki bireylerin (Ort.=5.90, SS=2.52) boyun eğici yaklaşım düzeyi, yüksek gelir

düzeyindekilerden (Ort.=4.31, SS=2.43) anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Bu sonuçlar, bazı stresle başa çıkma tarzları açısından gelir düzeyine göre farklılıklar olduğunu göstermektedir. Orta gelir düzeyindeki bireyler, sosyal desteğe başvurma, kendine güvenli yaklaşım ve iyimser yaklaşımda daha yüksek puanlar alırken; düşük gelir düzeyindeki bireyler, çaresiz ve boyun eğici yaklaşımlarda daha yüksek puanlar almışlardır.

Tablo 4.19: Flört Şiddeti Tutum Ölçek Düzeylerinin Çalışma Durumlarına Göre Karşılaştırılması.

Değişken	Çalışma Durumu				t testi	
	Evet		Hayır			
	Ort.	SS	Ort.	SS	T	P
Genel Şiddet	20.85	4.09	21.28	3.79	-0.88	0.38
Fiziksel Şiddet	20.71	4.21	21.68	4.01	-1.95	0.05*
Duygusal Şiddet	23.03	4.99	23.62	5.24	-0.97	0.33
Ekonomik Şiddet	18.47	4.07	19.38	3.56	-1.93	0.04*
Cinsel Şiddet	30.58	4.91	29.20	4.94	2.33	0.02*
Flört Şiddeti Tutum Ölçek	113.63	17.54	115.16	15.53	-0.75	0.46

* $p < 0.05$; t =bağımsız örneklem t testi

Tablo 4.19'da flört şiddeti tutum ölçek düzeylerinin çalışma durumlarına göre karşılaştırılması incelenmiştir. Bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre, genel şiddet düzeyi açısından çalışan (Ort.=20.85, SS=4.09) ve çalışmayan bireyler (Ort.=21.28, SS=3.79) arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($t=-0.88$, $p=0.38$). Fiziksel şiddet düzeyinde ise çalışan bireylerin (Ort.=20.71, SS=4.21) ortalaması, çalışmayan bireylerin ortalamasından (Ort.=21.68, SS=4.01) anlamlı derecede daha düşük bulunmuştur ($t=-1.95$, $p=0.05$). Duygusal şiddet düzeyi açısından da çalışan (Ort.=23.03, SS=4.99) ve çalışmayan bireyler (Ort.=23.62, SS=5.24) arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($t=-0.97$, $p=0.33$). Ekonomik şiddet düzeyinde çalışan bireylerin (Ort.=18.47, SS=4.07) ortalaması, çalışmayan bireylerin ortalamasından (Ort.=19.38, SS=3.56) anlamlı derecede daha düşük bulunmuştur ($t=-1.93$, $p=0.04$).

Cinsel şiddet düzeyi açısından ise çalışan bireylerin (Ort.=30.58, SS=4.91) ortalaması, çalışmayan bireylerin ortalamasından (Ort.=29.20, SS=4.94) anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur ($t=2.33$, $p=0.02$). Flört şiddeti tutum ölçeği genelinde ise çalışan (Ort.=113.63, SS=17.54) ve çalışmayan bireyler (Ort.=115.16, SS=15.53) arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($t=-0.75$, $p=0.46$). Bu sonuçlar, bazı şiddet türlerinde çalışma durumu açısından farklılıklar olduğunu göstermektedir. Çalışan bireyler, fiziksel ve ekonomik şiddet düzeylerinde daha düşük puanlar alırken, cinsel şiddet düzeyinde daha yüksek puanlar

almışlardır. Genel şiddet, duygusal şiddet ve flört şiddeti tutum ölçeği genelinde ise çalışma durumu açısından anlamlı bir fark saptanmamıştır.

Tablo 4.20: Çocukluk Çağı Travmaları Ölçek Düzeylerinin Çalışma Durumlarına Göre Karşılaştırılması.

Değişken	Çalışma Durumu				t testi	
	Evet		Hayır			
	Ort.	SS	Ort.	SS	T	P
Fiziksel İstismar	7.92	4.25	7.17	3.13	1.80	0.07
Cinsel İstismar	13.73	1.50	13.65	1.73	0.41	0.68
Duygusal İstismar	8.45	3.95	8.43	3.71	0.05	0.96
Fiziksel İhmal	8.52	2.71	8.04	2.41	1.49	0.14
Duygusal İhmal	13.53	3.02	14.24	3.08	-1.96	0.05
Çocukluk Çağı Travmalar Ölçek	52.14	12.29	51.53	9.34	0.49	0.62

* $p < 0.05$; t =bağımsız örneklem t testi

Tablo 4.20'de çocukluk çağı travmaları ölçek düzeylerinin çalışma durumlarına göre karşılaştırılması incelenmiştir. Bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre: Fiziksel istismar düzeyi açısından çalışan (Ort.=7.92, SS=4.25) ve çalışmayan bireyler (Ort.=7.17, SS=3.13) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($t=1.80$, $p=0.07$). Cinsel istismar düzeyi açısından çalışan (Ort.=13.73, SS=1.50) ve çalışmayan bireyler (Ort.=13.65, SS=1.73) arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($t=0.41$, $p=0.68$). Duygusal istismar düzeyi açısından da çalışan (Ort.=8.45, SS=3.95) ve çalışmayan bireyler (Ort.=8.43, SS=3.71) arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($t=0.05$, $p=0.96$). Fiziksel ihmal düzeyi açısından çalışan bireylerin (Ort.=8.52, SS=2.71) ortalaması, çalışmayan bireylerin ortalamasından (Ort.=8.04, SS=2.41) anlamlı bir fark göstermemiştir ($t=1.49$, $p=0.14$). Duygusal ihmal düzeyi açısından çalışmayan bireylerin (Ort.=14.24, SS=3.08) ortalaması, çalışan bireylerin ortalamasından (Ort.=13.53, SS=3.02) istatistiksel olarak sınırda anlamlı bir fark göstermiştir ($t=-1.96$, $p=0.05$). Çocukluk çağı travmaları ölçeği genelinde çalışan (Ort.=52.14, SS=12.29) ve çalışmayan bireyler (Ort.=51.53, SS=9.34) arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($t=0.49$, $p=0.62$). Bu sonuçlar, çalışma durumu ile çocukluk çağı travmaları arasında genel olarak istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir. Bununla birlikte, duygusal ihmal düzeyinde çalışan ve çalışmayan bireyler arasında sınırda bir fark gözlenmiştir, ancak bu fark istatistiksel olarak anlamlılık eşiğini tam olarak geçmemiştir.

Tablo 4.21: Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçek Düzeylerinin Çalışma Durumlarına Göre Karşılaştırılması.

Değişken	Çalışma Durumu				t testi	
	Evet		Hayır			
	Ort.	SS	Ort.	SS	t	P
Sosyal Desteğe Başvurma	4.98	2.87	5.99	2.34	-3.37	0.001*
Kendine Güvenli Yaklaşım	14.27	4.16	13.98	3.62	0.65	0.51
İyimser Yaklaşım	8.79	3.15	8.37	3.14	1.09	0.28
Çaresiz Yaklaşım	8.03	3.99	9.06	3.95	-2.16	0.03*
Boyun Eğici Yaklaşım	4.49	2.89	5.47	3.17	-2.74	0.01*

* $p < 0.05$; t =bağımsız örneklem t testi

Tablo 4.21'de stresle başa çıkma tarzları ölçek düzeylerinin çalışma durumlarına göre karşılaştırılması incelenmiştir. Bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre: Sosyal desteğe başvurma düzeyi açısından, çalışmayan bireyler (Ort.=5.99, SS=2.34) çalışan bireylerden (Ort.=4.98, SS=2.87) anlamlı derecede daha yüksek puan almıştır ($t=-3.37$, $p=0.001$). Kendine güvenli yaklaşım düzeyi açısından çalışan (Ort.=14.27, SS=4.16) ve çalışmayan bireyler (Ort.=13.98, SS=3.62) arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($t=0.65$, $p=0.51$). İyimser yaklaşım düzeyi açısından da çalışan (Ort.=8.79, SS=3.15) ve çalışmayan bireyler (Ort.=8.37, SS=3.14) arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($t=1.09$, $p=0.28$). Çaresiz yaklaşım düzeyi açısından çalışmayan bireyler (Ort.=9.06, SS=3.95), çalışan bireylere (Ort.=8.03, SS=3.99) göre anlamlı derecede daha yüksek puan almıştır ($t=-2.16$, $p=0.03$). Boyun eğici yaklaşım düzeyi açısından çalışmayan bireyler (Ort.=5.47, SS=3.17) çalışan bireylere (Ort.=4.49, SS=2.89) göre anlamlı derecede daha yüksek puan almıştır ($t=-2.74$, $p=0.01$). Bu sonuçlar, çalışma durumu ile bazı stresle başa çıkma tarzları arasında anlamlı farklar olduğunu göstermektedir. Çalışmayan bireyler, sosyal desteğe başvurma, çaresiz yaklaşım ve boyun eğici yaklaşımda daha yüksek puanlar alırken; çalışan bireyler bu stratejilerde daha düşük puanlar almıştır. Kendine güvenli yaklaşım ve iyimser yaklaşım düzeylerinde ise çalışma durumu açısından anlamlı bir fark saptanmamıştır.

Tablo 4.22: Flört Şiddeti Tutum Ölçek Düzeylerinin Romantik İlişki Durumuna Göre Karşılaştırılması.

Değişken	Romantik İlişki Durumu				t testi	
	Evet		Hayır			
	Ort.	SS	Ort.	SS	t	P
Genel Şiddet	21.10	3.73	20.36	5.06	1.14	0.26
Fiziksel Şiddet	21.13	3.98	20.24	4.92	1.38	0.17
Duygusal Şiddet	23.20	5.04	23.07	5.17	0.19	0.85
Ekonomik Şiddet	18.74	3.90	18.55	4.26	0.36	0.72
Cinsel Şiddet	30.37	4.78	29.57	5.61	1.19	0.23
Flört Şiddeti Tutum Ölçek	114.54	16.08	111.79	20.67	1.02	0.31

* $p < 0.05$; t =bağımsız örneklem t testi

Tablo 4.22'de flört şiddeti tutum ölçek düzeylerinin romantik ilişki durumuna göre karşılaştırılması incelenmiştir. Bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre: Genel şiddet düzeyi açısından romantik ilişkisi olan bireyler (Ort.=21.10, SS=3.73) ile romantik ilişkisi olmayan bireyler (Ort.=20.36, SS=5.06) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($t=1.14$, $p=0.26$). Fiziksel şiddet düzeyi açısından romantik ilişkisi olan bireyler (Ort.=21.13, SS=3.98) ile olmayan bireyler (Ort.=20.24, SS=4.92) arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($t=1.38$, $p=0.17$). Duygusal şiddet düzeyi açısından da romantik ilişkisi olan (Ort.=23.20, SS=5.04) ve olmayan bireyler (Ort.=23.07, SS=5.17) arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($t=0.19$, $p=0.85$). Ekonomik şiddet düzeyi açısından romantik ilişkisi olan bireyler (Ort.=18.74, SS=3.90) ile olmayan bireyler (Ort.=18.55, SS=4.26) arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($t=0.36$, $p=0.72$). Cinsel şiddet düzeyi açısından da romantik ilişkisi olan (Ort.=30.37, SS=4.78) ve olmayan bireyler (Ort.=29.57, SS=5.61) arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($t=1.19$, $p=0.23$). Flört şiddeti tutum ölçeği genelinde de romantik ilişkisi olan bireyler (Ort.=114.54, SS=16.08) ile olmayan bireyler (Ort.=111.79, SS=20.67) arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($t=1.02$, $p=0.31$). Bu sonuçlar, romantik ilişki durumuna göre flört şiddeti tutum ölçek düzeylerinde anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir. Her iki grup arasında şiddet türleri ve genel flört şiddeti tutum ölçeği puanlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar saptanmamıştır.

Tablo 4.23: Çocukluk Çağı Travmaları Ölçek Düzeylerinin Romantik İlişki Durumuna Göre Karşılaştırılması.

Değişken	Romantik İlişki Durumu				t testi	
	Evet		Hayır			
	Ort.	SS	Ort.	SS	t	P
Fiziksel İstismar	7.62	3.96	8.18	4,14	-1.04	0.30
Cinsel İstismar	13.66	1.48	13.93	1,88	-1.10	0.27
Duygusal İstismar	8.22	3.67	9.42	4,62	-1.99	0.05*
Fiziksel İhmal	8.29	2.42	8.82	3,44	-1.19	0.24
Duygusal İhmal	13.54	2.97	14.51	3,28	-2.37	0.02*
Çocukluk Çağı Travmalar Ölçek	51.32	11.11	54.85	13,16	-2.04	0.05*

* $p < 0.05$; $t = \text{bağımsız örneklem } t \text{ testi}$

Tablo 4.23'te çocukluk çağı travmaları ölçek düzeylerinin romantik ilişki durumuna göre karşılaştırılması incelenmiştir. Bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre: Fiziksel istismar düzeyi açısından romantik ilişkisi olan (Ort.=7.62, SS=3.96) ve olmayan bireyler (Ort.=8.18, SS=4.14) arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($t = -1.04$, $p = 0.30$). Cinsel istismar düzeyi açısından da romantik ilişkisi olan (Ort.=13.66, SS=1.48) ve olmayan bireyler (Ort.=13.93, SS=1.88) arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($t = -1.10$, $p = 0.27$). Duygusal istismar düzeyi açısından romantik ilişkisi olan bireyler (Ort.=8.22, SS=3.67) ile olmayan bireyler (Ort.=9.42, SS=4.62) arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($t = -1.99$, $p = 0.05^*$). Romantik ilişkisi olmayan bireyler, duygusal istismar düzeyinde daha yüksek puan almıştır. Fiziksel ihmal düzeyi açısından romantik ilişkisi olan (Ort.=8.29, SS=2.42) ve olmayan bireyler (Ort.=8.82, SS=3.44) arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($t = -1.19$, $p = 0.24$). Duygusal ihmal düzeyi açısından da romantik ilişkisi olan bireyler (Ort.=13.54, SS=2.97) ile olmayan bireyler (Ort.=14.51, SS=3.28) arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($t = -2.37$, $p = 0.02^*$). Romantik ilişkisi olmayan bireyler, duygusal ihmal düzeyinde daha yüksek puan almıştır. Çocukluk çağı travmaları ölçeği genelinde romantik ilişkisi olan (Ort.=51.32, SS=11.11) ve olmayan bireyler (Ort.=54.85, SS=13.16) arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($t = -2.04$, $p = 0.05^*$). Romantik ilişkisi olmayan bireyler, çocukluk çağı travmaları ölçeğinde daha yüksek puan almıştır. Bu sonuçlar, romantik ilişki durumu ile bazı çocukluk çağı travmaları ölçek düzeyleri arasında anlamlı farklar olduğunu göstermektedir. Özellikle, romantik ilişkisi olmayan bireyler, duygusal istismar, duygusal ihmal ve genel çocukluk çağı travmaları ölçeğinde daha yüksek puanlar almıştır. Diğer alt boyutlar olan fiziksel istismar, cinsel istismar ve fiziksel ihmal düzeylerinde ise anlamlı bir fark saptanmamıştır.

Tablo 4.24: Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçek Düzeylerinin Romantik İlişki Durumuna Göre Karşılaştırılması.

Değişken	Romantik İlişki Durumu				t testi	
	Evet		Hayır			
	Ort.	SS	Ort.	SS	t	P
Sosyal Desteğe Başvurma	5.18	2.79	5.54	2.69	-0.96	0.34
Kendine Güvenli Yaklaşım	14.33	4.05	13.61	3.90	1.32	0.19
İyimser Yaklaşım	8.80	3.19	8.15	2.96	1.53	0.13
Çaresiz Yaklaşım	8.19	3.96	8.79	4.15	-1.11	0.27
Boyun Eğici Yaklaşım	4.72	3.04	4.87	2.81	-0.36	0.72

* $p < 0.05$; t =bağımsız örneklem t testi

Tablo 4.24'te stresle başa çıkma tarzları ölçek düzeylerinin romantik ilişki durumuna göre karşılaştırılması incelenmiştir. Bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre: Sosyal desteğe başvurma düzeyi açısından romantik ilişkisi olan (Ort.=5.18, SS=2.79) ve olmayan bireyler (Ort.=5.54, SS=2.69) arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($t=-0.96$, $p=0.34$). Kendine güvenli yaklaşım düzeyi açısından da romantik ilişkisi olan (Ort.=14.33, SS=4.05) ve olmayan bireyler (Ort.=13.61, SS=3.90) arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($t=1.32$, $p=0.19$). İyimser yaklaşım düzeyi açısından romantik ilişkisi olan bireyler (Ort.=8.80, SS=3.19) ile olmayan bireyler (Ort.=8.15, SS=2.96) arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($t=1.53$, $p=0.13$). Çaresiz yaklaşım düzeyi açısından romantik ilişkisi olan (Ort.=8.19, SS=3.96) ve olmayan bireyler (Ort.=8.79, SS=4.15) arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($t=-1.11$, $p=0.27$). Boyun eğici yaklaşım düzeyi açısından da romantik ilişkisi olan bireyler (Ort.=4.72, SS=3.04) ile olmayan bireyler (Ort.=4.87, SS=2.81) arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($t=-0.36$, $p=0.72$). Bu sonuçlar, romantik ilişki durumu ile stresle başa çıkma tarzları arasında anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir. Sosyal desteğe başvurma, kendine güvenli yaklaşım, iyimser yaklaşım, çaresiz yaklaşım ve boyun eğici yaklaşım düzeylerinde romantik ilişkisi olan ve olmayan bireyler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar saptanmamıştır.

Tablo 4.25: Flört Şiddeti Tutum Ölçek Düzeylerinin Romantik İlişki Süresine Göre Karşılaştırılması.

Değişken	Kategori	Romantik İlişki Süre		ANOVA		
		Ort.	SS	F	p	Fark
Genel Şiddet	1 Yıl -	21.08	3.80	1.62	0.18	-
	1-3 Yıl	20.72	3.88			
	3-5 Yıl	22.21	3.00			
	5 Yıl +	21.01	3.75			
Fiziksel Şiddet	1 Yıl -	21.29	4.05	1.27	0.29	-
	1-3 Yıl	20.68	4.30			
	3-5 Yıl	22.07	2.89			
	5 Yıl +	21.04	3.95			
Duygusal Şiddet	1 Yıl -	23.38	5.54	1.29	0.28	-
	1-3 Yıl	22.46	5.15			
	3-5 Yıl	23.36	4.30			
	5 Yıl +	23.91	4.75			
Ekonomik Şiddet	1 Yıl -	19.10	3.70	0.44	0.73	-
	1-3 Yıl	18.55	4.18			
	3-5 Yıl	19.02	3.44			
	5 Yıl +	18.52	3.98			
Cinsel Şiddet	1 Yıl -	29.96	4.82	5.22	0.002*	4<2,4<3
	1-3 Yıl	30.94	4.21			
	3-5 Yıl	32.26	3.83			
	5 Yıl +	29.00	5.47			
Flört Şiddeti Tutum Ölçek	1 Yıl -	114.81	16.62	1.35	0.26	-
	1-3 Yıl	113.35	17.00			
	3-5 Yıl	118.93	12.16			
	5 Yıl +	113.48	16.06			

* $p < 0.05$; $F = \text{ANOVA Testi}$; $Fark = \text{Tukey Testi}$

Romantik ilişki süresine göre genel şiddet, fiziksel şiddet, duygusal şiddet, ekonomik şiddet ve flört şiddeti tutum ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > 0.05$). Ancak, cinsel şiddet puanları açısından gruplar arasında anlamlı fark bulunmuştur ($F = 5.22$, $p = 0,002$). Tukey testi sonuçlarına göre, 5 yıl ve üzeri ilişki süresine sahip bireylerin cinsel şiddet puanları, 1-3 yıl ve 3-5 yıl ilişki süresine sahip bireylere göre anlamlı düzeyde daha düşüktür.

Tablo 4.26: Çocukluk Çağı Travmaları Ölçek Düzeylerinin Romantik İlişki Süresine Göre Karşılaştırılması.

Değişken	Kategori	Romantik İlişki Süre		ANOVA		
		Ort.	SS	F	p	Fark
Fiziksel İstismar	1 Yıl -	7.40	3.56	1.72	0.17	-
	1-3 Yıl	7.64	3.73			
	3-5 Yıl	6.64	2.99			
	5 Yıl +	8.30	4.88			
Cinsel İstismar	1 Yıl -	13.75	1.39	4.06	0.008*	3<1.3<2
	1-3 Yıl	13.79	1.26			
	3-5 Yıl	12.93	1.47			
	5 Yıl +	13.78	1.73			
Duygusal İstismar	1 Yıl -	8.57	3.65	1.08	0.36	-
	1-3 Yıl	8.39	3.37			
	3-5 Yıl	7.36	3.46			
	5 Yıl +	8.14	4.13			
Fiziksel İhmal	1 Yıl -	7.90	2.38	1.54	0.21	-
	1-3 Yıl	8.36	2.29			
	3-5 Yıl	8.05	1.82			
	5 Yıl +	8.70	2.83			
Duygusal İhmal	1 Yıl -	13.71	3.23	4.18	0.006*	3<1.3<2
	1-3 Yıl	13.88	2.70			
	3-5 Yıl	12.07	2.76			
	5 Yıl +	13.72	2.97			
Çocukluk Çağı Travmalar Ölçek	1 Yıl -	51.33	9.89	2.64	0.05	-
	1-3 Yıl	52.06	10.72			
	3-5 Yıl	47.05	8.78			
	5 Yıl +	52.65	13.21			

* $p < 0.05$; F=ANOVA Testi; Fark=Tukey Testi

Romantik ilişki süresine göre fiziksel istismar, duygusal istismar, fiziksel ihmal ve çocukluk çağı travmaları ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > 0.05$). Ancak, cinsel istismar ve duygusal ihmal puanları açısından gruplar arasında anlamlı fark bulunmuştur. Cinsel istismar puanları açısından 3-5 yıl ilişki süresine sahip bireylerin puanları, 1 yıldan kısa, 1-3 yıl ve 5 yıl üzeri ilişki süresine sahip bireylere göre anlamlı düzeyde daha düşüktür ($F = 4.06$, $p = 0.008$). Benzer şekilde, duygusal ihmal puanları da 3-5 yıl ilişki süresine sahip bireylerde diğer gruplara göre anlamlı düzeyde daha düşük bulunmuştur ($F = 4.18$, $p = 0.006$).

Tablo 4.27: Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçek Düzeylerinin Romantik İlişki Süresine Göre Karşılaştırılması.

Değişken	Kategori	Romantik İlişki Süre		ANOVA		
		Ort.	SS	F	p	Fark
Sosyal Desteğe Başvurma	1 Yıl -	5.39	2.95	0.31	0.82	-
	1-3 Yıl	5.03	3.01			
	3-5 Yıl	5.00	2.61			
	5 Yıl +	5.27	2.48			
Kendine Güvenli Yaklaşım	1 Yıl -	13.82	4.02	2.41	0.07	-
	1-3 Yıl	13.82	4.22			
	3-5 Yıl	15.40	3.22			
	5 Yıl +	14.87	4.12			
İyimser Yaklaşım	1 Yıl -	8.11	2.89	2.89	0.036*	1<3
	1-3 Yıl	8.57	3.13			
	3-5 Yıl	9.64	2.83			
	5 Yıl +	9.27	3.56			
Çaresiz Yaklaşım	1 Yıl -	8.04	3.90	2.76	0.043*	3<4
	1-3 Yıl	7.89	3.93			
	3-5 Yıl	7.26	3.52			
	5 Yıl +	9.20	4.16			
Boyun Eğici Yaklaşım	1 Yıl -	4.79	2.74	5.84	0.001*	4>2.4>3
	1-3 Yıl	4.37	2.74			
	3-5 Yıl	3.52	2.41			
	5 Yıl +	5.73	3.63			

* $p < 0.05$; F=ANOVA Testi; Fark=Tukey Testi

Romantik ilişki süresine göre sosyal desteğe başvurma ve kendine güvenli yaklaşım puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > 0.05$). Buna karşılık, iyimser yaklaşım, çaresiz yaklaşım ve boyun eğici yaklaşım puanlarında gruplar arasında anlamlı fark bulunmuştur. İyimser yaklaşım puanları açısından, 3-5 yıl ilişki süresine sahip bireylerin puanları, 1 yıldan kısa ilişki süresine sahip bireylere göre anlamlı düzeyde daha yüksektir ($F = 2.89, p = 0.036$). Çaresiz yaklaşım puanları açısından, 5 yıl ve üzeri ilişki süresine sahip bireylerin puanları, 3-5 yıl süresine sahip bireylere göre anlamlı düzeyde daha yüksektir ($F = 2.76, p = 0.043$). Boyun eğici yaklaşım puanları açısından ise, 5 yıl ve üzeri ilişki süresine sahip bireylerin puanları, hem 1-3 yıl hem de 3-5 yıl ilişki süresine sahip bireylere göre anlamlı düzeyde daha yüksektir ($F = 5.84, p = 0.001$).

4.4 FLÖRT ŞİDDETİ TUTUM, ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALAR VE STRESLE BAŞA ÇIKMA TARZLARI ÖLÇEKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Tablo 4.28: Flört Şiddeti Tutum Ölçek Düzeylerinin Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçek Düzeyleriyle İlişkisi.

Değişkenler		Genel Şiddet	Fiziksel Şiddet	Duygusal Şiddet	Ekonomik Şiddet	Cinsel Şiddet	Flört Şiddeti Tutum Ölçek
Sosyal Desteğe Başvurma	<i>r</i>	.13**	.16**	0.05	0.06	-0.02	0.09
	<i>p</i>	0.01*	0.002*	0.30	0.27	0.65	0.08
Kendine Güvenli Yaklaşım	<i>r</i>	.35**	.23**	.21**	.19**	.30**	.33**
	<i>p</i>	0.001*	0.001*	0.001*	0.001*	0.001*	0.001*
İyimser Yaklaşım	<i>r</i>	.28**	.17**	.15**	0.09	.20**	.23**
	<i>p</i>	0.001*	0.001*	0.001*	0.08	0.001*	0.001*
Çaresiz Yaklaşım	<i>r</i>	-.23**	-.17**	-.12**	-.20**	-.24**	-.25**
	<i>p</i>	0.001*	0.001*	0.001*	0.001*	0.001*	0.001*
Boyun Eğici Yaklaşım	<i>r</i>	-.20**	-.15**	-.15**	-.22**	-.31**	-.27**
	<i>p</i>	0.001*	0.001*	0.001*	0.001*	0.001*	0.001*

* $p < 0.05$; **Korelasyon Katsayısı

Tablo 4.28'de flört şiddeti tutum ölçek düzeylerinin stresle başa çıkma tarzları ölçek düzeyleriyle olan ilişkisi incelenmiştir. Korelasyon analizine göre:

Sosyal desteğe başvurma düzeyi ile genel şiddet ($r=0.13$, $p=0.01$) ve fiziksel şiddet ($r=0.16$, $p=0.002$) arasında pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ancak, duygusal şiddet ($r=0.05$, $p=0.30$), ekonomik şiddet ($r=0.06$, $p=0.27$), cinsel şiddet ($r=-0.02$, $p=0.65$) ve genel flört şiddeti tutum ölçeği ($r=0.09$, $p=0.08$) ile anlamlı bir ilişki saptanmamıştır.

Kendine güvenli yaklaşım düzeyi ile genel şiddet ($r=0.35$, $p=0.001$), fiziksel şiddet ($r=0.23$, $p=0.001$), duygusal şiddet ($r=0.21$, $p=0.001$), ekonomik şiddet ($r=0.19$, $p=0.001$), cinsel şiddet ($r=0.30$, $p=0.001$) ve genel flört şiddeti tutum ölçeği ($r=0.33$, $p=0.001$) arasında pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

İyimser yaklaşım düzeyi ile genel şiddet ($r=0.28$, $p=0.001$), fiziksel şiddet ($r=0.17$, $p=0.001$), duygusal şiddet ($r=0.15$, $p=0.001$), cinsel şiddet ($r=0.20$, $p=0.001$) ve genel flört şiddeti tutum ölçeği ($r=0.23$, $p=0.001$) arasında pozitif ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

Ancak, ekonomik şiddet ile istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($r=0.09$, $p=0.08$).

Çaresiz yaklaşım düzeyi ile tüm şiddet türleri ve genel flört şiddeti tutum ölçeği arasında negatif ve istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunmuştur: genel şiddet ($r=-0.23$, $p=0.001$), fiziksel şiddet ($r=-0.17$, $p=0.001$), duygusal şiddet ($r=-0.12$, $p=0.001$), ekonomik şiddet ($r=-0.20$, $p=0.001$), cinsel şiddet ($r=-0.24$, $p=0.001$) ve genel flört şiddeti tutum ölçeği ($r=-0.25$, $p=0.001$).

Boyun eğici yaklaşım düzeyi ile de tüm şiddet türleri ve genel flört şiddeti tutum ölçeği arasında negatif ve anlamlı ilişkiler saptanmıştır: genel şiddet ($r=-0.20$, $p=0.001$), fiziksel şiddet ($r=-0.15$, $p=0.001$), duygusal şiddet ($r=-0.15$, $p=0.001$), ekonomik şiddet ($r=-0.22$, $p=0.001$), cinsel şiddet ($r=-0.31$, $p=0.001$) ve genel flört şiddeti tutum ölçeği ($r=-0.27$, $p=0.001$).

Bu sonuçlar, stresle başa çıkma tarzları ölçek düzeyleri ile flört şiddeti tutum ölçek düzeyleri arasında bazı önemli ilişkiler olduğunu göstermektedir. Özellikle, kendine güvenli yaklaşım ve iyimser yaklaşımın, flört şiddeti tutumları ile pozitif ilişkili olduğu; çaresiz ve boyun eğici yaklaşımların ise negatif ilişkili olduğu görülmektedir.

Tablo 4.29: Flört Şiddeti Tutum Ölçek Düzeylerinin Çocukluk Çağı Travmalar Ölçek Düzeyleriyle İlişkisi.

Değişkenler		Genel Şiddet	Fiziksel Şiddet	Duygusal Şiddet	Ekonomik Şiddet	Cinsel Şiddet	Flört Şiddeti Tutum Ölçek
Fiziksel İstismar	<i>r</i>	-.61**	-.53**	-.37**	-.34**	-.34**	-.56**
	<i>p</i>	0.001*	0.001*	0.001*	0.001*	0.001*	0.001*
Cinsel İstismar	<i>r</i>	-.31**	-.29**	-.16**	-.15**	-0.10	-.25**
	<i>p</i>	0.001*	0.001*	0.001*	0.001*	0.001*	0.001*
Duygusal İstismar	<i>r</i>	-.49**	-.41**	-.28**	-.26**	-.30**	-.45**
	<i>p</i>	0.001*	0.001*	0.001*	0.001*	0.001*	0.001*
Fiziksel İhmal	<i>r</i>	-.20**	-.14**	-0.08	-0.08	-.15**	-.17**
	<i>p</i>	0.001*	0.001*	0.12	0.13	0.001*	0.001*
Duygusal İhmal	<i>r</i>	-.41**	-.27**	-.14**	-0.10	-.36**	-.33**
	<i>p</i>	0.001*	0.001*	0.001*	0.001*	0.001*	0.001*
Çocukluk Çağı Travmalar Ölçek	<i>r</i>	-.57**	-.46**	-.30**	-.27**	-.36**	-.50**
	<i>p</i>	0.001*	0.001*	0.001*	0.001*	0.001*	0.001*

* $p<0.05$; **Korelasyon Katsayısı

Tablo 4.29'da flört şiddeti tutum ölçek düzeylerinin çocukluk çağı travmaları ölçek düzeyleriyle olan ilişkisi incelenmiştir. Korelasyon analizine göre:

Fiziksel istismar düzeyi, genel şiddet ($r=-0.61, p=0.001$), fiziksel şiddet ($r=-0.53, p=0.001$), duygusal şiddet ($r=-0.37, p=0.001$), ekonomik şiddet ($r=-0.34, p=0.001$), cinsel şiddet ($r=-0.34, p=0.001$) ve genel flört şiddeti tutum ölçeği ($r=-0.56, p=0.001$) ile negatif ve istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler göstermektedir.

Cinsel istismar düzeyi, genel şiddet ($r=-0.31, p=0.001$), fiziksel şiddet ($r=-0.29, p=0.001$), duygusal şiddet ($r=-0.16, p=0.001$), ekonomik şiddet ($r=-0.15, p=0.001$) ve genel flört şiddeti tutum ölçeği ($r=-0.25, p=0.001$) ile negatif ve anlamlı ilişkiler göstermektedir. Cinsel şiddet ile cinsel istismar arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($r=-0.10, p=0.001$).

Duygusal istismar düzeyi, genel şiddet ($r=-0.49, p=0.001$), fiziksel şiddet ($r=-0.41, p=0.001$), duygusal şiddet ($r=-0.28, p=0.001$), ekonomik şiddet ($r=-0.26, p=0.001$), cinsel şiddet ($r=-0.30, p=0.001$) ve genel flört şiddeti tutum ölçeği ($r=-0.45, p=0.001$) ile negatif ve istatistiksel olarak anlamlı ilişkilere sahiptir.

Fiziksel ihmal düzeyi, genel şiddet ($r=-0.20, p=0.001$), fiziksel şiddet ($r=-0.14, p=0.001$), cinsel şiddet ($r=-0.15, p=0.001$) ve genel flört şiddeti tutum ölçeği ($r=-0.17, p=0.001$) ile negatif ve anlamlı ilişkilere sahiptir. Ancak duygusal şiddet ($r=-0.08, p=0.12$) ve ekonomik şiddet ($r=-0.08, p=0.13$) ile anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Duygusal ihmal düzeyi, genel şiddet ($r=-0.41, p=0.001$), fiziksel şiddet ($r=-0.27, p=0.001$), duygusal şiddet ($r=-0.14, p=0.001$), cinsel şiddet ($r=-0.36, p=0.001$) ve genel flört şiddeti tutum ölçeği ($r=-0.33, p=0.001$) ile negatif ve anlamlı ilişkilere sahiptir. Ancak ekonomik şiddet ($r=-0.10, p=0.001$) ile anlamlı bir ilişki saptanmamıştır.

Çocukluk çağı travmaları ölçeği genelinde, tüm flört şiddeti türleri ve genel flört şiddeti tutum ölçeği ile negatif ve istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunmaktadır: genel şiddet ($r=-0.57, p=0.001$), fiziksel şiddet ($r=-0.46, p=0.001$), duygusal şiddet ($r=-0.30, p=0.001$), ekonomik şiddet ($r=-0.27, p=0.001$), cinsel şiddet ($r=-0.36, p=0.001$) ve genel flört şiddeti tutum ölçeği ($r=-0.50, p=0.001$).

Bu sonuçlar, çocukluk çağı travmaları ölçek düzeyleri ile flört şiddeti tutum ölçek düzeyleri arasında genel olarak negatif bir ilişki olduğunu göstermektedir. Çocuklukta yaşanan

travmaların, flört şiddeti tutumları üzerinde olumsuz etkiler yaratabileceği, özellikle fiziksel ve duygusal istismar ile genel şiddet türleri arasında güçlü negatif ilişkilerin olduğu görülmektedir.

Tablo 4.30: Çocukluk Çağı Travmaları Ölçek Düzeyleriyle Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçek Düzeyleri İlişki.

Değişkenler		Fiziksel İstismar	Cinsel İstismar	Duygusal İstismar	Fiziksel İhmal	Duygusal İhmal	Çocukluk Çağı Travmalar Ölçek
Sosyal Desteğe Başvurma	<i>R</i>	-.19**	-0.08	-.19**	-0.08	-.16**	-.20**
	<i>P</i>	0.001*	0.13	0.001*	0.14	0.001*	0.001*
Kendine Güvenli Yaklaşım	<i>R</i>	-.47**	-.27**	-.48**	-.15**	-.51**	-.53**
	<i>p</i>	0.001*	0.001*	0.001*	0.001*	0.001*	0.001*
İyimser Yaklaşım	<i>r</i>	-.43**	-.28**	-.48**	-.11**	-.48**	-.50**
	<i>p</i>	0.001*	0.001*	0.001*	0.001*	0.001*	0.001*
Çaresiz Yaklaşım	<i>r</i>	.28**	.19**	.30**	.16**	.23**	.32**
	<i>p</i>	0.001*	0.001*	0.001*	0.001*	0.001*	0.001*
Boyun Eğici Yaklaşım	<i>r</i>	.33**	.14**	.32**	.21**	.20**	.34**
	<i>p</i>	0.001*	0.001*	0.001*	0.001*	0.001*	0.001*

* $p < 0.05$; **Korelasyon Katsayısı

Tablo 4.30'de çocukluk çağı travmaları ölçek düzeyleri ile stresle başa çıkma tarzları ölçek düzeyleri arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Korelasyon analizine göre:

Sosyal desteğe başvurma düzeyi ile fiziksel istismar ($r = -0.19$, $p = 0.001$), duygusal istismar ($r = -0.19$, $p = 0.001$), duygusal ihmal ($r = -0.16$, $p = 0.001$) ve çocukluk çağı travmaları ölçeği genel puanı ($r = -0.20$, $p = 0.001$) arasında negatif ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Ancak cinsel istismar ($r = -0.08$, $p = 0.13$) ve fiziksel ihmal ($r = -0.08$, $p = 0.14$) ile anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Kendine güvenli yaklaşım düzeyi ile tüm çocukluk çağı travmaları alt boyutları ve genel puan arasında güçlü negatif ve anlamlı ilişkiler bulunmaktadır: fiziksel istismar ($r = -0.47$, $p = 0.001$), cinsel istismar ($r = -0.27$, $p = 0.001$), duygusal istismar ($r = -0.48$, $p = 0.001$), fiziksel ihmal ($r = -0.15$, $p = 0.001$), duygusal ihmal ($r = -0.51$, $p = 0.001$) ve çocukluk çağı travmaları ölçeği genel puanı ($r = -0.53$, $p = 0.001$).

İyimser yaklaşım düzeyi ile de tüm çocukluk çağı travmaları alt boyutları ve genel puan arasında negatif ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur: fiziksel istismar ($r = -0.43$, $p = 0.001$), cinsel

istismar ($r=-0.28, p=0.001$), duygusal istismar ($r=-0.48, p=0.001$), fiziksel ihmal ($r=-0.11, p=0.001$), duygusal ihmal ($r=-0.48, p=0.001$) ve çocukluk çağı travmaları ölçeği genel puanı ($r=-0.50, p=0.001$).

Çaresiz yaklaşım düzeyi ile tüm çocukluk çağı travmaları alt boyutları ve genel puan arasında pozitif ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur: fiziksel istismar ($r=0.28, p=0.001$), cinsel istismar ($r=0.19, p=0.001$), duygusal istismar ($r=0.30, p=0.001$), fiziksel ihmal ($r=0.16, p=0.001$), duygusal ihmal ($r=0.23, p=0.001$) ve çocukluk çağı travmaları ölçeği genel puanı ($r=0.32, p=0.001$).

Boyun eğici yaklaşım düzeyi ile de tüm çocukluk çağı travmaları alt boyutları ve genel puan arasında pozitif ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur: fiziksel istismar ($r=0.33, p=0.001$), cinsel istismar ($r=0.14, p=0.001$), duygusal istismar ($r=0.32, p=0.001$), fiziksel ihmal ($r=0.21, p=0.001$), duygusal ihmal ($r=0.20, p=0.001$) ve çocukluk çağı travmaları ölçeği genel puanı ($r=0.34, p=0.001$).

Bu sonuçlar, çocukluk çağı travmaları ile stresle başa çıkma tarzları arasında anlamlı ilişkiler olduğunu göstermektedir. Sosyal desteğe başvurma, kendine güvenli yaklaşım ve iyimser yaklaşım düzeyleri, çocukluk çağı travmalarıyla genel olarak negatif ilişki gösterirken; çaresiz ve boyun eğici yaklaşımlar pozitif ilişki göstermektedir. Bu, çocuklukta yaşanan travmaların, yetişkinlikte kullanılan stresle başa çıkma stratejilerini olumsuz yönde etkileyebileceğini düşündürmektedir.

4.5 FLÖRT ŞİDDETİ İLE ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALARI ARASINDAKİ İLİŞKİDE STRESLE BAŞA ÇIKMA TARZLARININ ARACILIK ROLÜNE DAİR SONUÇLAR VE TARTIŞILMASI

Tablo 4.31: Çocukluk Çağı Travmaları Düzeyinin Flört Şiddeti Tutum Düzeyi Üzerindeki Etkisinde Sosyal Desteğe Başvurmanın Aracı Değişken Etkisi.

Model	Beta	sh	T	p	GA	
					Alt	Üst
Çocukluk Çağı Travmalar (a)	-0.05	0.01	-3.87	0.001*	-0.07	-0.02
Sosyal Desteğe Başvurma (b)	-0.05	0.29	-0.17	0.87	-0.61	0.52
a*b	-0.74	0.07	-10.82	0.001*	-0.88	-0.61
R=0.50	R ² =0.25; F=60.66; p=0.001*					

Tablo 4.31'te çocukluk çağı travmaları düzeyinin flört şiddeti tutum düzeyi üzerindeki etkisinde stresle başa çıkma tarzlarının aracı değişken etkisi incelenmiştir. Bu analizde, çocukluk çağı travmaları bağımsız değişken, flört şiddeti tutum düzeyi bağımlı değişken ve sosyal desteğe başvurma aracı değişken olarak ele alınmıştır.

Doğrudan Etki (a): Çocukluk çağı travmaları düzeyinin sosyal desteğe başvurma üzerindeki etkisi (a yolu), beta katsayısı -0.05, standart hata 0.01 ile anlamlı bulunmuştur ($t = -3.87$, $p = 0.001$). Bu sonuç, çocukluk çağı travmaları düzeyinin arttıkça sosyal desteğe başvurma düzeyinde azalma olduğunu göstermektedir. Güven aralığı (GA) -0.07 ile -0.02 arasında olup, bu etki istatistiksel olarak anlamlıdır.

Aracı Değişkenin Doğrudan Etkisi (b): Sosyal desteğe başvurma flört şiddeti tutum düzeyi üzerindeki doğrudan etkisi (b yolu), beta katsayısı -0.05, standart hata 0.29 ile anlamlı bulunmamıştır ($t = -0.17$, $p = 0.87$). Bu, sosyal desteğe başvurma flört şiddeti tutum düzeyi üzerinde doğrudan anlamlı bir etkisi olmadığını göstermektedir. Güven aralığı -0.61 ile 0.52 arasında olup, bu etki istatistiksel olarak anlamlı değildir.

Aracı Etki (a*b): Çocukluk çağı travmalarının flört şiddeti tutum düzeyi üzerindeki etkisinde sosyal desteğe başvurma aracı etkisi (a*b yolu) anlamlı bulunmuştur. Beta katsayısı -0.74, standart hata 0.07 ile bu etki istatistiksel olarak anlamlıdır ($t = -10.82$, $p = 0.001$). Güven aralığı -0.88 ile -0.61 arasında olup, bu etki de istatistiksel olarak anlamlıdır.

Modelin Genel Uyumuna İlişkin Bulgular: Modelin genel uyumu değerlendirildiğinde, $R = 0.50$ ve $R^2 = 0.25$ olarak bulunmuştur. Bu, modelin flört şiddeti tutum düzeyindeki varyansın %25'ini açıkladığını göstermektedir. Modelin genel anlamda anlamlı olduğu da $F = 60.66$, $p = 0.001$ ile belirlenmiştir.

Analiz sonucuna göre, çocukluk çağı travmalarının flört şiddeti tutum düzeyi üzerindeki etkisinde sosyal desteğe başvurma aracı değişken olarak anlamlı bir etkisi bulunmaktadır. Çocukluk çağı travmaları arttıkça, sosyal desteğe başvurma düzeyinde azalma olur ve bu azalma, flört şiddeti tutumları üzerinde dolaylı bir etkiye sahiptir. Ancak, sosyal desteğe başvurma flört şiddeti tutum düzeyi üzerindeki doğrudan etkisi anlamlı değildir. Bu sonuçlar, sosyal desteğe başvurma, çocukluk çağı travmalarının flört şiddeti tutumları üzerindeki etkisini hafifletebilecek önemli bir faktör olabileceğini göstermektedir, ancak bu etki dolaylı yollardan gerçekleşmektedir.

Tablo 4.32: Çocukluk Çağı Travmaları Düzeyinin Flört Şiddeti Tutum Düzeyi Üzerindeki Etkisinde Kendine Güvenli Yaklaşımın Aracı Değişken Etkisi.

Model	Beta	Sh	T	p	GA	
					Alt	Üst
Çocukluk Çağı Travmalar (a)	-0.18	0.02	-11.81	0.001*	-0.22	-0.15
Kendine Güvenli Yaklaşım (b)	-0.39	0.23	1.71	0.09	-0.06	0.84
a*b	-0.67	0.08	-8.47	0.001*	-0.82	-0.51
R=0.53	R ² =0.26; F=62.60; p=0.001*					

Tablo 4.32'da çocukluk çağı travmaları düzeyinin flört şiddeti tutum düzeyi üzerindeki etkisinde kendine güvenli yaklaşımın aracı değişken olarak etkisi incelenmiştir.

Doğrudan Etki (a): Çocukluk çağı travmaları düzeyinin kendine güvenli yaklaşım üzerindeki etkisi (a yolu), beta katsayısı -0.18, standart hata 0,02 ile anlamlı bulunmuştur ($t = -11.81$, $p = 0.001$). Bu sonuç, çocukluk çağı travmaları düzeyinin arttıkça kendine güvenli yaklaşım düzeyinde azalma olduğunu göstermektedir. Güven aralığı (GA) -0.22 ile -0.15 arasında olup, bu etki istatistiksel olarak anlamlıdır.

Aracı Değişkenin Doğrudan Etkisi (b): Kendine güvenli yaklaşımın flört şiddeti tutum düzeyi üzerindeki doğrudan etkisi (b yolu), beta katsayısı -0.39, standart hata 0.23 ile anlamlı bulunmamıştır ($t = 1.71$, $p = 0.09$). Bu, kendine güvenli yaklaşımın flört şiddeti tutum düzeyi üzerinde doğrudan anlamlı bir etkisi olmadığını göstermektedir. Güven aralığı -0.06 ile 0.84 arasında olup, bu etki istatistiksel olarak anlamlı değildir.

Aracı Etki (a*b): Çocukluk çağı travmalarının flört şiddeti tutum düzeyi üzerindeki etkisinde kendine güvenli yaklaşımın aracı etkisi (a*b yolu) anlamlı bulunmuştur. Beta katsayısı -0.67, standart hata 0.08 ile bu etki istatistiksel olarak anlamlıdır ($t = -8.47$, $p = 0.001$). Güven aralığı -0.82 ile -0.51 arasında olup, bu etki de istatistiksel olarak anlamlıdır.

Modelin Genel Uyumuna İlişkin Bulgular: Modelin genel uyumu değerlendirildiğinde, $R = 0.53$ ve $R^2 = 0.26$ olarak bulunmuştur. Bu, modelin flört şiddeti tutum düzeyindeki varyansın %26'sını açıkladığını göstermektedir. Modelin genel anlamda anlamlı olduğu da $F = 62.60$, $p = 0.001$ ile belirlenmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre, çocukluk çağı travmalarının flört şiddeti tutum düzeyi üzerindeki etkisinde kendine güvenli yaklaşımın aracı değişken olarak anlamlı bir etkisi bulunmaktadır. Çocukluk çağı travmaları arttıkça, kendine güvenli yaklaşım düzeyinde bir azalma gözlemlenir ve bu azalma, flört şiddeti tutumları üzerinde dolaylı bir etkiye sahiptir. Ancak, kendine güvenli yaklaşımın flört şiddeti tutum düzeyi üzerindeki doğrudan etkisi anlamlı bulunmamıştır. Bu, çocukluk çağı travmalarının flört şiddeti tutumlarını etkilemesinde kendine güvenli yaklaşımın önemli bir rol oynayabileceğini, ancak bu rolün dolaylı olduğunu göstermektedir.

Tablo 4.33: Çocukluk Çağı Travmaları Düzeyinin Flört Şiddeti Tutum Düzeyi Üzerindeki Etkisinde İyimser Yaklaşımın Aracı Değişken Etkisi.

Model	Beta	Sh	T	P	GA	
					Alt	Üst
Çocukluk Çağı Travmalar (a)	-0.14	0.01	-10.90	0.001*	-0.16	-0.11
İyimser Yaklaşım (b)	-0.14	0.29	-0.49	0.62	-0.70	0.42
a*b	-0.76	0.08	-9.79	0.001*	-0.91	-0.61
R=0.49	R ² =0.25; F=60.80; p=0.001*					

Tablo 4.33’da çocukluk çağı travmaları düzeyinin flört şiddeti tutum düzeyi üzerindeki etkisinde iyimser yaklaşımın aracı değişken olarak etkisi incelenmiştir.

Doğrudan Etki (a): Çocukluk çağı travmaları düzeyinin iyimser yaklaşım üzerindeki etkisi (a yolu), beta katsayısı -0.14, standart hata 0.01 ile anlamlı bulunmuştur ($t = -10.90$, $p = 0.001$). Bu sonuç, çocukluk çağı travmaları düzeyinin arttıkça iyimser yaklaşım düzeyinde azalma olduğunu göstermektedir. Güven aralığı (GA) -0.16 ile -0.11 arasında olup, bu etki istatistiksel olarak anlamlıdır.

Aracı Değişkenin Doğrudan Etkisi (b): İyimser yaklaşımın flört şiddeti tutum düzeyi üzerindeki doğrudan etkisi (b yolu), beta katsayısı -0.14, standart hata 0.29 ile anlamlı bulunmamıştır ($t = -0.49$, $p = 0.62$). Bu, iyimser yaklaşımın flört şiddeti tutum düzeyi üzerinde doğrudan anlamlı bir etkisi olmadığını göstermektedir. Güven aralığı -0.70 ile 0.42 arasında olup, bu etki istatistiksel olarak anlamlı değildir.

Aracı Etki (a*b): Çocukluk çağı travmalarının flört şiddeti tutum düzeyi üzerindeki etkisinde iyimser yaklaşımın aracı etkisi (a*b yolu) anlamlı bulunmuştur. Beta katsayısı -0.76, standart

hata 0.08 ile bu etki istatistiksel olarak anlamlıdır ($t = -9.79, p = 0.001$). Güven aralığı -0.91 ile -0.61 arasında olup, bu etki de istatistiksel olarak anlamlıdır.

Modelin Genel Uyumuna İlişkin Bulgular: Modelin genel uyumu değerlendirildiğinde, $R = 0.49$ ve $R^2 = 0.25$ olarak bulunmuştur. Bu, modelin flört şiddeti tutum düzeyindeki varyansın %25'ini açıkladığını göstermektedir. Modelin genel anlamda anlamlı olduğu da $F = 60.80, p = 0.001$ ile belirlenmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre, çocukluk çağı travmalarının flört şiddeti tutum düzeyi üzerindeki etkisinde iyimser yaklaşımın aracı değişken olarak anlamlı bir etkisi bulunmaktadır. Çocukluk çağı travmaları arttıkça, iyimser yaklaşım düzeyinde bir azalma gözlemlenir ve bu azalma, flört şiddeti tutumları üzerinde dolaylı bir etkiye sahiptir. Ancak, iyimser yaklaşımın flört şiddeti tutum düzeyi üzerindeki doğrudan etkisi anlamlı bulunmamıştır. Bu durum, çocukluk çağı travmalarının flört şiddeti tutumlarını etkilemesinde iyimser yaklaşımın dolaylı bir rol oynayabileceğini göstermektedir.

Tablo 4.34: Çocukluk Çağı Travmaları Düzeyinin Flört Şiddeti Tutum Düzeyi Üzerindeki Etkisinde Çaresiz Yaklaşımın Aracı Değişken Etkisi.

Model	Beta	sh	T	P	GA	
					Alt	Üst
Çocukluk Çağı Travmalar (a)	0.11	0.02	6.45	0.001*	0.08	0.15
Çaresiz Yaklaşım (b)	-0.41	0.20	-2.00	0.05*	-0.81	-0.01
a*b	-0.70	0.07	-9.84	0.001*	-0.83	-0.56
R=0.32	R ² =0.26; F=63.31; p=0.001*					

Tablo 4.34'de çocukluk çağı travmaları düzeyinin flört şiddeti tutum düzeyi üzerindeki etkisinde çaresiz yaklaşımın aracı değişken olarak etkisi incelenmiştir.

Doğrudan Etki (a): Çocukluk çağı travmaları düzeyinin çaresiz yaklaşım üzerindeki etkisi (a yolu), beta katsayısı 0.11, standart hata 0.02 ile anlamlı bulunmuştur ($t = 6.45, p = 0.001$). Bu sonuç, çocukluk çağı travmaları düzeyinin arttıkça çaresiz yaklaşım düzeyinde bir artış olduğunu göstermektedir. Güven aralığı (GA) 0.08 ile 0.15 arasında olup, bu etki istatistiksel olarak anlamlıdır.

Aracı Değişkenin Doğrudan Etkisi (b): Çaresiz yaklaşımın flört şiddeti tutum düzeyi üzerindeki doğrudan etkisi (b yolu), beta katsayısı -0.41, standart hata 0.20 ile anlamlı bulunmuştur ($t = -2.00, p = 0.05$). Bu, çaresiz yaklaşımın flört şiddeti tutum düzeyi üzerinde doğrudan anlamlı bir etkisi olduğunu göstermektedir. Güven aralığı -0.81 ile -0.01 arasında olup, bu etki istatistiksel olarak anlamlıdır.

Aracı Etki (a*b): Çocukluk çağı travmalarının flört şiddeti tutum düzeyi üzerindeki etkisinde çaresiz yaklaşımın aracı etkisi (a*b yolu) anlamlı bulunmuştur. Beta katsayısı -0.70, standart hata 0.07 ile bu etki istatistiksel olarak anlamlıdır ($t = -9.84, p = 0.001$). Güven aralığı -0.83 ile -0.56 arasında olup, bu etki de istatistiksel olarak anlamlıdır.

Modelin Genel Uyumuna İlişkin Bulgular: Modelin genel uyumu değerlendirildiğinde, $R = 0.32$ ve $R^2 = 0.26$ olarak bulunmuştur. Bu, modelin flört şiddeti tutum düzeyindeki varyansın %26'sını açıkladığını göstermektedir. Modelin genel anlamda anlamlı olduğu da $F = 63.31, p = 0.001$ ile belirlenmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre, çocukluk çağı travmalarının flört şiddeti tutum düzeyi üzerindeki etkisinde çaresiz yaklaşımın aracı değişken olarak anlamlı bir etkisi bulunmaktadır. Çocukluk çağı travmaları arttıkça, çaresiz yaklaşım düzeyinde bir artış gözlemlenir ve bu artış, flört şiddeti tutumları üzerinde hem dolaylı hem de doğrudan anlamlı bir etkiye sahiptir. Bu sonuçlar, çaresiz yaklaşımın, çocukluk çağı travmalarının flört şiddeti tutumlarına etkisini güçlendiren bir faktör olabileceğini göstermektedir.

Tablo 4.35: Çocukluk Çağı Travmaları Düzeyinin Flört Şiddeti Tutum Düzeyi Üzerindeki Etkisinde Boyun Eğici Yaklaşımın Aracı Değişken Etkisi.

Model	Beta	sh	T	P	GA	
					Alt	Üst
Çocukluk Çağı Travmalar (a)	0.09	0.01	6.87	0.001*	0.06	0.11
Boyun Eğici Yaklaşım (b)	-0.64	0.28	-2.31	0.02*	-1.18	-0.01
a*b	-0.68	0.07	-9.64	0.001*	-0.82	-0.55
R=0.34	R ² =0.27; F=64.22; p=0.001*					

Tablo 4.35’de çocukluk çağı travmaları düzeyinin flört şiddeti tutum düzeyi üzerindeki etkisinde boyun eğici yaklaşımın aracı değişken olarak etkisi incelenmiştir.

Doğrudan Etki (a): Çocukluk çağı travmaları düzeyinin boyun eğici yaklaşım üzerindeki etkisi (a yolu), beta katsayısı 0.09, standart hata 0.01 ile anlamlı bulunmuştur ($t = 6.87, p = 0.001$). Bu sonuç, çocukluk çağı travmaları düzeyinin arttıkça boyun eğici yaklaşım düzeyinde bir artış olduğunu göstermektedir. Güven aralığı (GA) 0.06 ile 0.11 arasında olup, bu etki istatistiksel olarak anlamlıdır.

Aracı Değişkenin Doğrudan Etkisi (b): Boyun eğici yaklaşımın flört şiddeti tutum düzeyi üzerindeki doğrudan etkisi (b yolu), beta katsayısı -0.64 standart hata 0.28 ile anlamlı bulunmuştur ($t = -2.31, p = 0.02$). Bu, boyun eğici yaklaşımın flört şiddeti tutum düzeyi üzerinde doğrudan anlamlı bir etkisi olduğunu göstermektedir. Güven aralığı -1.18 ile -0.01 arasında olup, bu etki istatistiksel olarak anlamlıdır.

Aracı Etki (a*b): Çocukluk çağı travmalarının flört şiddeti tutum düzeyi üzerindeki etkisinde boyun eğici yaklaşımın aracı etkisi (a*b yolu) anlamlı bulunmuştur. Beta katsayısı -0.68, standart hata 0.07 ile bu etki istatistiksel olarak anlamlıdır ($t = -9.64, p = 0.001$). Güven aralığı -0.82 ile -0.55 arasında olup, bu etki de istatistiksel olarak anlamlıdır.

Modelin Genel Uyumuna İlişkin Bulgular: Modelin genel uyumu değerlendirildiğinde, $R = 0.34$ ve $R^2 = 0.27$ olarak bulunmuştur. Bu, modelin flört şiddeti tutum düzeyindeki varyansın %27'sini açıkladığını göstermektedir. Modelin genel anlamda anlamlı olduğu da $F = 64.22, p = 0.001$ ile belirlenmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre, çocukluk çağı travmalarının flört şiddeti tutum düzeyi üzerindeki etkisinde boyun eğici yaklaşımın aracı değişken olarak anlamlı bir etkisi bulunmaktadır. Çocukluk çağı travmaları arttıkça, boyun eğici yaklaşım düzeyinde bir artış gözlemlenir ve bu artış, flört şiddeti tutumları üzerinde hem dolaylı hem de doğrudan anlamlı bir etkiye sahiptir. Bu sonuçlar, boyun eğici yaklaşımın, çocukluk çağı travmalarının flört şiddeti tutumlarına etkisini artıran bir faktör olabileceğini göstermektedir.

5. TARTIŞMA

Çalışmanın bu bölümünde; genç yetişkinlerde flört şiddeti ile çocukluk çağı travmaları arasındaki ilişkide stresle başa çıkma tarzlarının aracı rolüne dair elde edilen bulgular ve sonuçlar demografik özellikler ve aracılık ilişkisi yönünden literatürdeki diğer çalışmalar ışığında değerlendirilmiş ve tartışılmıştır.

5.1 DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİN DAĞILIMINA İLİŞKİN SONUÇLAR

Araştırmaya katılanların cinsiyet, yaş, eğitim, medeni durum, gelir düzeyi, çalışma durumu, romantik ilişki durumu ve ilişki süresi gibi demografik verilerinin dağılımları değerlendirilmiştir. Araştırmaya katılanların %50'sinin kadın, %33.33'ünün 26-33 yaş aralığında, %48.61'inin üniversite mezunu, %51.67'sinin bekar, %56.67'sinin orta gelir düzeyine sahip olduğu, %73.89'unun çalıştığı, %81.39'unun romantik ilişkisinin olduğu ve %34.13'ünün ise ilişki süresinin 1-3 yıl olduğu tespit edilmiştir. Dağılım Tablo 4.1'de sunulmuştur.

5.1.1 Demografik Özelliklerin Flört Şiddeti, Çocukluk Çağı Travmaları ve Stresle Başa Çıkma Tarzları Değişkenleri ile İlişkisinin Tartışılması

Bu çalışmada flört şiddeti düzeyinin, çocukluk çağı travmalarının ve stresle başa çıkma tarzlarının ve alt boyutlarının demografik özellikler açısından incelenmesi yapılmıştır. İlk olarak flört şiddeti düzeyinin yaşa, cinsiyete, eğitim düzeyine, medeni duruma, gelir düzeyine, çalışma durumuna ve romantik ilişkinin mevcut olma durumuna göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Yaşa göre flört şiddeti ölçeği ve alt boyutları değerlendirildiğinde, fiziksel şiddet alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir fark belirlenmiştir. 26-33 yaş grubunda yer alan bireylerin fiziksel şiddet düzeyinin ise hem 34-39 yaş grubundaki hem de 40-45 yaş grubundaki bireylere göre anlamlı derecede daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Flört şiddeti tutum ölçeği genelinde yapılan değerlendirmeye göre de yaş grupları arasında anlamlı bir fark olduğu ve 26-33 yaş grubunda yer alan bireylerin ölçek puanlarının 34-39 yaş grubunda yer alan bireylere nazaran anlamlı derecede yüksek olduğu belirlenmiştir. Cinal (2018) tarafından yapılan çalışma sonuçlarında sadece psikolojik şiddet alt boyutuyla yaş arasında ilişkinin mevcut olduğu, bu ilişkinin negatif yönlü olduğu ve genellikle 40-45 yaş aralığında yer alan bireylerin daha fazla psikolojik şiddete maruz kaldıkları bilgisi yer

almaktadır. Başka bir çalışmadan ise yaşla flört şiddeti ve alt boyutları arasında anlamlı farklılıkların olduğu, fiziksel, cinsel ve ekonomik alt boyutlarının genellikle 18-25 ve 25-33 yaş gruplarında, duygusal alt boyutunun ise 34-39 ve 40-45 yaş aralığında daha fazla görüldüğü bulgusu elde edilmiştir (Sarıhan, 2019). Farklı bir araştırmada ise kadınlar tarafından uygulanan fiziksel, psikolojik şiddet ve erkekler tarafından uygulanan fiziksel şiddet alt boyutlarıyla yaş arasında hiçbir farklılıkların olmadığı tespit edilirken, erkekler tarafından uygulanan psikolojik şiddet alt boyutuyla yaş arasında anlamlı farklılıkların mevcut olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılaşmaya göre 18-25 yaş aralığında yer alan bireylerin puanlarının diğer grupta yer alanlara nazaran daha yüksek olduğu bilinmektedir (Mermertaş, 2020). Literatürde yer alan bir diğer araştırmadan ise 18-25 yaş aralığındaki bireylerin tüm alt boyutlardan elde ettikleri puanların diğer yaş aralığında yer alan bireylere göre anlamlı derecede daha yüksek olduğu bulgusu elde edilmiştir (Kocamanoğlu, 2021). Farklı bir çalışma sonucuna göreyse yaşla flört şiddeti ve tüm alt boyutları arasında hiçbir şekilde anlamlı ilişkinin mevcut olmadığı bilgisine ulaşılmıştır (Türkyılmaz, 2020). Akdemir tarafından yapılan çalışmada yaşla flört şiddeti ve alt boyutları arasındaki ilişki incelenmiş ve 40-45 ve daha yüksek yaş aralığında yer alan bireylerin fiziksel şiddet ve cinsel şiddet boyutundan elde ettikleri puanların 23-33 yaş aralığında yer alanlara nazaran daha yüksek olduğu bulgusu yer almaktadır (Akdemir, 2022).

Cinsiyete göre flört şiddeti düzeyi ve alt boyutları değerlendirildiği zaman fiziksel şiddet, duygusal şiddet ve ekonomik şiddet alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark belirlenmiştir. Her 3 alt boyutun ele alınması sonucunda kadınların ortalama puanlarının erkeklerin ortalama puanlarına nazaran anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur. Literatürde yer alan çalışmanın sonuçlarına göre fiziksel, duygusal, ekonomik ve cinsel şiddet alt boyutlarıyla cinsiyet arasında anlamlı farklılıkların olduğu ve kadınların elde ettikleri puanların erkeklerin puanlarından anlamlı derecede daha yüksek olduğu bilinmektedir (Sarıhan, 2019). Başka bir çalışma bulgularına göreyse sadece psikolojik şiddet alt boyutuyla cinsiyet arasında anlamlı farklılıkların olduğu ve kadınların puanlarının erkeklerin puanların anlamlı derecede yüksek olduğu bilinmektedir (Mermertaş, 2020). Çakır (2020) tarafından yapılan çalışmada da flört şiddeti ve tüm alt boyutları incelenmiş ve kadınların erkeklere nazaran daha yüksek puanlar elde ettikleri sonuçlarına ulaşılmıştır. Genç yetişkinlerin flört şiddeti mağduriyetlerinin incelendiği bir çalışmadan elde edilen bulguya göre de tüm alt boyutlardan elde edilen puanların kadınlar açısından üstünlük teşkil

ettiği bilinmektedir (Sırım, 2021). Çocukluk çağı travmalarıyla flört şiddeti arasındaki ilişkinin incelendiği bir araştırmadan kadınların alt boyutlardan elde ettikleri puanların erkeklerin puanlarından hiçbir şekilde farklılaşmadığı bulgusu elde edilmiştir (Türkyılmaz, 2020). Cinsiyetle flört şiddeti ilişkisinin incelendiği başka bir çalışmadan fiziksel şiddet, cinsel şiddet ve psikolojik şiddet alt boyutunda kadınların puanlarının erkeklerin puanlarına oranla daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır (Akdemir, 2022). Flört ilişkisi içinde olan bireylerin katılımıyla yapılan çalışmadan son 1 yıl içerisinde kadınların %37'sinin büyük oranda flört şiddetinin fiziksel alt boyutuna maruz kaldığını bulgusu elde edilmiştir (Toplu-Demirtaş, 2015). Dikmen ve arkadaşları (2018) tarafından gerçekleştirilen çalışmanın bulgularındaysa kadın katılımcıların partnerleri tarafından duygusal şiddete maruz kalma oranının %88 sözel şiddete maruz kalma oranının %22.2, ekonomik şiddete maruz kalma oranının %21.4 fiziksel şiddete maruz kalma oranının %16.4 cinsel şiddete maruz kalma oranının ise %7.2 olduğu bilgisi yer almaktadır. Dünya genelinde yapılan bir araştırmadansa erkeklere nazaran kadınların genellikle fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet mağduriyetinin mevcut olduğu ve bu oranların sırasıyla %20-40, %40 ve %90 olmaktadır (Tjaden ve Thoennes, 2000). Devries ve arkadaşları (2013) tarafından yapılan çalışmada flört ilişkilerinin 3'te 2'sinde kadınların cinsel ve fiziksel şiddete maruz kaldıkları bilgisine ulaşılmıştır.

Eğitim düzeylerine göre flört şiddeti düzeylerinin ve alt boyutları değerlendirilmiş ve sadece duygusal şiddet alt boyutunda anlamlı farklar saptanmıştır. Değerlendirmeden elde edilen sonuçlara göre lisansüstü mezunlarının duygusal şiddet düzeyi hem üniversite mezunlarına hem de lisansüstü öğrencilerine göre anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Flört şiddeti tutum ölçeği genelinde de anlamlı farkların mevcut olduğu ve lisansüstü mezunlarının ölçekten elde ettikleri puanların hem üniversite mezunları hem de lisansüstü öğrencilerinin ölçekten elde ettikleri puanlara nazaran anlamlı derecede daha yüksek olduğu saptanmıştır. Flört şiddetinin incelendiği çalışmadan elde edilen bulguya göre eğitim düzeyleri açısından kişilerin flört şiddeti alt boyutlarından elde ettikleri puanların oldukça yakın değerler olduğu ve yüksekokul mezun grubunda yer alan kişilerin en fazla puanları elde ettikleri bilinmektedir (Cinal, 2018). Genç yetişkinlerde flört şiddetinin mağduriyetini inceleyen bir çalışmadan bireylerin eğitim düzeyleriyle flört şiddeti ve alt boyutları arasında hiçbir anlamlı farklılıkların mevcut olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır (Sırım, 2021). Eğitim düzeyiyle flört şiddeti ve alt boyutları arasındaki ilişkinin incelenmiş olduğu başka bir

araştırmadan bu değişkenler arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu ve bireyin eğitim düzeyinin artmasıyla flört şiddetine karşı mağduriyetin azaldığı bulgusu elde edilmiştir (Demir ve Biçer, 2017). Riger ve arkadaşları (2000) tarafından yapılan araştırma bulgularına göre bireyin eğitim düzeyinin artması onun şiddet mağduru olma durumunu olumsuz bir şekilde etkilemektedir. Dünya genelinde yapılan araştırmalardan birinin bulgularında eğitim düzeyiyle fiziksel şiddet alt boyutu arasında ilişkinin olduğu ve bireyin eğitim düzeyinin azalmasıyla fiziksel şiddet mağduru ve uygulayıcısı olma durumunun arttığı yer almaktadır (Rickert ve ark., 2002). Literatürde yer alan başka bir araştırmadaysa eğitim düzeyiyle flört şiddeti uygulama ve maruz kalma durumu arasında hiçbir şekilde anlamlı ilişkinin mevcut olmadığı sonucu yer almaktadır (Caetano ve ark., 2008). Türkyılmaz (2020) tarafından yapılan çalışmanın bulguları da flört şiddeti ve alt boyutlarıyla eğitim düzeyi arasında ilişkinin olmadığını göstermektedir. Özusta (2023) tarafından yapılan çalışmanın bulgularına göre ilkokul mezunu olan bireylerin flört şiddeti ve alt boyutlarından elde ettikleri puanlar diğer gruptaki bireylerin puanlarına nazaran daha yüksektir. Literatür incelendiğinde düşük eğitim düzeyiyle flört şiddeti ve tüm alt boyutları arasında anlamlı düzeyde farklılıkların olduğu pek çok araştırmanın mevcut olduğu bilinmektedir (Irmak ve ark., 2017). Başka bir araştırmaya göre ortaokul ve daha düşük eğitim düzeyine sahip olan bireylerin flört şiddeti ve alt boyutlarından elde ettikleri puanların lise ve daha yüksek eğitim düzeyine sahip olan bireylerin elde ettikleri puanlardan daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır (Fidancı, 2020).

Medeni durum ele alınarak değerlendirme yapıldığında ise fiziksel şiddet ve cinsel şiddet alt boyutlarında anlamlı bir fark saptanmıştır. Boşanmış veya dul bireylerin fiziksel şiddet düzeyi hem evlilere hem de bekarlara göre anlamlı derecede daha düşük bulunmuştur. Cinsel şiddet düzeyinde ise evli bireyler ile bekar bireyler arasında anlamlı bir fark bulunmuş ve bekar bireylerin daha yüksek puana sahip olduğu tespit edilmiştir. Ölçeğin genelini değerlendirilmesinden de medeni durumlar arasında anlamlı farkların olduğu ve boşanmış ya da dul bireylerin ölçekten elde ettikleri puanların evli ve bekar bireylerin ölçek puanlarına göre anlamlı derecede daha düşük olduğu bulgusu elde edilmiştir. Katılımcıların ebeveynlerinin medeni durumları ve şiddete maruz kalma veya şiddet uygulama eğilimi arasında bir ilişki olduğu öne sürülebilir. İlgili alan yazı incelendiğinde bu görüşe paralel, diğer bir ifadeyle anne ve babası boşanan çocukların şiddet potansiyelinin yüksek olduğuna işaret eden araştırma sonuçlarına rastlayabilmek mümkündür (Chase ve ark., 2002). Mevcut

araştırma kapsamında flört şiddetine maruz kalan bireyler ve kontrol grubu aile durumları arasında yapılan değerlendirme, ebeveyn medeni durumlarının flört şiddetine maruz kalma ile ilişkili olmadığı tespit edilmiştir (Kocamanoğlu, 2021). İşkil (2023) tarafından yapılan çalışmanın sonucuna göreyse flört şiddeti ve alt boyutlarıyla medeni durum arasında anlamlı farklılıklar olduğu ve partnerleri tarafından şiddete maruz kalan katılımcılarının %74'ünün evli %26'sının ise boşanmış olduğu bilinmektedir. Farklı bir araştırmada yer alan bulgulara göreyse partnerleri tarafından şiddete maruz kalan ve kontrol grubunda yer alan katılımcıların %66.7'si evli, %7.1'i boşanmış, vaka grubunda yer alan katılımcıların %47.6'sı evli, %21.4'ü ise boşanmış olduğu bilinmektedir (Özusta, 2023).

Gelir duruma göre yapılan değerlendirme sonucundan ise fiziksel şiddet alt boyutunun anlamlı derecede farklılıklar gösterdiği bulgusu elde edilmiştir. Orta gelir düzeyindeki bireylerin ölçekten elde ettikleri puanlar, yüksek gelir düzeyindeki bireylerin elde ettikleri puanlardan yüksek bulunmuştur. Literatürde yer alan çalışmadan elde edilen sonuca göre bireyin gelir durumuyla flört şiddeti ve alt boyutlarından elde edilen puanlar arasında hiçbir anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir (Cinal, 2018). Farklı bir çalışmadan elde edilen bulguya göreyse psikolojik şiddet ve fiziksel şiddet alt boyutlarıyla gelir düzeyi arasında anlamlı düzeyde farklılaşma tespit edilmemiştir (Mermertaş, 2020). Çakır tarafından yapılan araştırma sonuçlarında da gelir durumuyla flört şiddeti ve alt boyutları arasında anlamlı ilişkinin mevcut olmadığı bilgisi yer almaktadır (Çakır, 2020). Flört şiddetine maruz kalmış bireylerin katılımıyla yapılan çalışmadan ise vaka grubunda yer alan katılımcıların %11.4'ünün düşük, %74.3'ü nün orta ve %14.3'ünün ise yüksek ekonomik düzeye, kontrol grubunda yer alan katılımcıların ise %5.7'sinin düşük, %85.4'ünün orta ve %8.9'unun yüksek ekonomik düzeye sahip oldukları bulgusu elde edilmiştir (Kocamanoğlu, 2021). Sırım tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göreyse gelir düzeyiyle flört şiddeti ve alt boyutları arasında anlamlı farklılıklar olduğu ve düşük gelir düzeyine sahip olan katılımcıların orta ve yüksek gelir düzeyine sahip olan bireylere nazaran daha fazla flört şiddeti mağduru ve uygulayıcı olduğu bilinmektedir (Sırım, 2021). Çocukluk çağı travmalarıyla flört şiddeti arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmadan gelir düzeyi değişkeniyle flört şiddeti ve alt boyutları arasında anlamlı farklılıklar olmadığı bulgusu elde edilmiştir (Türkyılmaz, 2020). Akdemir (2022) tarafından yapılan çalışmadan elde edilen bulgularla yukarıdaki çalışmanın bulgularıyla benzerlik teşkil ederek fiziksel, psikolojik ve cinsel şiddet alt boyutlarıyla gelir düzeyi arasında anlamlı farklılıkların

olmadığını belirtmektedir. Yakın partner şiddetine maruz kalan bireylerin katılımıyla gerçekleşen çalışmadan elde edilen sonuçlara göreyse, kontrol grubunda yer alan katılımcıların %19'u düşük gelir düzeyine, %57.2'si ise orta ve yüksek gelir düzeyine, vaka grubunda yer alan katılımcıların %23'ü düşük gelir düzeyine ve %33.3'ü ise orta ve yüksek gelir düzeyine sahip oldukları bilinmektedir (Özusta, 2023). İşkil (2023) tarafından gerçekleştirilen araştırmadan elde edilen bulgulara göreyse, flört şiddetine maruz kalan bireylerin %23'ü düşük gelir düzeyine, %28'i ise orta gelir düzeyine sahiptirler.

Çalışma durumu değerlendirmesinden elde edilen sonuçlara göre ise fiziksel şiddet, ekonomik şiddet ve cinsel şiddet alt boyutlarında anlamlı derecede farklılıkların olduğu saptanmıştır. Fiziksel şiddet ve ekonomik şiddet düzeyinde çalışan bireylerin ortalaması, çalışmayan bireylerin ortalamasından anlamlı derecede daha düşük bulunurken cinsel şiddet düzeyinde ise çalışan bireylerin ortalaması, çalışmayan bireylerin ortalamasından anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Akdemir (2022) tarafından yapılan araştırmadan çalışma durumuyla flört şiddeti ve alt boyutları arasında anlamlı farklılıkların olduğu ve çalışan bireylerin fiziksel şiddet, cinsel şiddet ve psikolojik alt boyut puanları çalışmayan bireylere nazaran anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulgularına ulaşılmıştır. Farklı bir araştırmadansa flört şiddetine maruz kalan kadın katılımcıların %15 oranının çalıştığı %85 oranının ise çalışmadığı bilgisine ulaşılmıştır (İşkil, 2023). Partnerleri tarafından flört şiddetine maruz kalan kadınların katılımıyla gerçekleştirilen çalışmada kontrol grubunda yer alan kadınların %61.9'unun çalıştığı, %52.4'ünün çalışmadığı ve vaka grubunda hiçbir anlamlı farklılıkların olmadığı bulgusu yer almaktadır (Özusta, 2023). ŞÖNİM başvurusunda bulunan şiddet mağduru kadınların katılımıyla gerçekleştirilen çalışmada çalışma durumu değişkeniyle flört şiddeti arasında ilişkinin mevcut olduğu ve şiddet mağduru olan kadınların çalışma oranının %32.4 çalışmama oranının ise %67.6 olduğu tespit edilmiştir (Türküm, 2003). Farklı bir çalışma sonuçlarına göreyse, kadınların çalışması ve dolayısıyla ekonomik durumlarının yüksek olduğu durumlarda flört şiddeti ve tüm alt boyutlarına maruz kalma oranları çalışmama durumuna kıyasla anlamlı ölçüde daha yüksek bulunmuştur (Efe ve Ayaz, 2010).

Romantik ilişkinin mevcut olup olmamasına göre yapılan değerlendirmeden ise flört şiddeti ve alt boyutlarında hiçbir farklılıkların olmadığı bulgusu elde edilmiştir. Romantik ilişki süresine göre genel şiddet, fiziksel şiddet, duygusal şiddet, ekonomik şiddet ve flört şiddeti

tutum ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Ancak, cinsel şiddet puanları açısından gruplar arasında anlamlı fark bulunmuştur. Çalışmaya katılan kadınların mevcut flört ilişki süresi ile flörtte kadının uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum puanları arasında negatif doğrusal ve anlamlı; erkeğin mevcut flört ilişki süresi ile flörtte erkeğin uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum arasında pozitif doğrusal ve anlamlı bir ilişki vardır. Kadın katılımcıların ilişki süreleri arttıkça kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik olumlu tutum azalmaktadır. Bununla birlikte erkek katılımcıların ilişki süresi arttıkça erkeğin flörtte uyguladığı fizik şiddete yönelik olumlu tutum artmaktadır (Cinal, 2018). Flört şiddetine maruz kalan kişilerin katılımıyla gerçekleştirilen farklı bir çalışmada vaka grubunda yer alanların %40'ının romantik ilişki içerisinde olduğu, %60'nın ise romantik ilişki içerisinde olmadığı, kontrol grubundaysa bu oranların sırasıyla %35.2 ve %64.8 olduğu bulgusu yer almaktadır (Kocamanoğlu, 2021). Sırım (2021) tarafından yapılan çalışmanın sonuçları ele alındığında %55.2 oranında bireyin flört ilişkisinin mevcut olduğu, %44.8 oranının ise flört ilişkisi olmadığı ve bu flört ilişkisinin mevcut olmasıyla flört şiddetine maruz kalma durumu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu bilgileri saptanmıştır. Literatürde yer alan farklı bir çalışma sonuçlarına göreyse flört şiddetine maruz kalma durumuyla ilişki süresi arasında anlamlı farklılıkların olduğu ve mağdurların %20'sinin 5-10 yıldır, %55'nin ise 10 yıldan fazla ilişki içerisinde zaman geçirdiği bulgusuna ulaşılmıştır (İşkil, 2023). Çengel (2022) tarafından yapılan çalışmada ilişki süresi 3-12 ay olan katılımcıların partnerleri tarafından maruz kaldıkları psikolojik şiddet puanlarının 12-24 ay ilişki süresine sahip olan bireylerden, 3-12 ay ve 36 aydan fazla ilişki süresine sahip olan katılımcıların partnerleri tarafından maruz kaldıkları fiziksel şiddet puanlarının 24-36 ay ilişki süresine sahip olan bireylerden daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Çocukluk çağı travmaları ölçek düzeylerinin demografik özelliklerle karşılaştırılması incelenmiştir. Yaşa göre çocukluk çağı travmaları ölçeği ve alt boyutları değerlendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Fiziksel istismar, cinsel istismar ve duygusal ihmal alt boyutlarında anlamlı derecede farklılıkların olduğu saptanmıştır. 40-45 yaş grubunda yer alan bireylerin fiziksel istismar düzeyi, hem 18-25 yaş grubundakilere hem de 26-33 yaş grubundakilere göre anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. 40-45 yaş grubundaki bireylerin cinsel istismar düzeyi, 26-33 yaş grubundaki bireylere göre anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. 40-45 yaş grubunda olan

bireylerin duygusal ihmal düzeyi, 26-33 yaş grubundakilere göre anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Meşe (2021) tarafından yapılan çalışmada çocukluk çağı travmalarının fiziksel ihmal ve duygusal istismar alt tiplerinin yaş değişkenine göre farklılık gösterdiği bilgisi yer almaktadır. Bu bilgiye göre 26-33 ve 40-45 yaş aralığında yer alan bireylerin fiziksel ihmal ve duygusal istismar puanları 18-25 yaş aralığındaki bireylere nazaran daha yüksektir. Farklı bir araştırma sonuçlarına göre çocukluk çağı travmalarının cinsel istismar alt tipine maruz kalma sonucunda psikiyatri kliniğine başvuranların genellikle 18-25 yaş aralığında yer aldığı bilinmektedir (Akbaş ve ark., 2009). Şimşek (2017) tarafından yapılan araştırmadaysa çocukluk çağı travmaları ve alt boyutlarıyla yaş değişkeni arasında anlamlı farklılıkların bulunmadığı bulgusu yer almaktadır. Türkgil (2021) tarafından yapılan çalışmada çocukluk çağı travmalarının duygusal ihmal ve duygusal istismar alt boyutuyla yaş arasında negatif yönlü anlamlı ilişki bulunurken, fiziksel ihmal, fiziksel istismar, cinsel istismar alt boyutlarıyla arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Başka bir çalışma sonuçlarındaysa 18-25 yaş aralığında yer alan bireylerin fiziksel ihmal alt boyut puanlarının 26-33 yaş aralığında yer alan bireylerin puanlarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulgusu yer almaktadır (Yazgan-İnanç ve Yerlikaya, 2016).

Cinsiyete göre yapılan değerlendirmeden fiziksel istismar ve cinsel istismar alt boyutlarında erkeklerin ortalama puanlarının kadınların ortalama puanlarına göre anlamlı derecede daha yüksek olduğu bulunurken, duygusal istismar, fiziksel ihmal ve duygusal ihmal alt boyutlarında cinsiyetler arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Üniversite öğrencilerinin katılımıyla gerçekleştirilen araştırmadan çocukluk çağı travmaları ve alt boyutlarıyla cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişkinin mevcut olduğu ve kadınların cinsel istismar, fiziksel istismar, fiziksel ihmal, duygusal ihmal alt boyutlarından elde ettikleri puanların erkeklere oranla daha yüksek olduğu bulgusu elde edilmiştir (Turan, 2021). Farklı bir çalışmadan ise çocukluk çağı travmalarından elde edilen puanların cinsiyetler açısından hiçbir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır (Çavuşoğlu, 2020). Bu konu bağlamında yapılan başka bir çalışmadan ise kadın ve erkek bireylerin çocukluk çağı travmalarının alt boyutlarından elde ettikleri puanların yakın aralıkta olduğu bulgusu elde edilmiştir (Olsson ve ark., 2000). Kara ve arkadaşları (2004) tarafından yapılan çalışmada çocukluk çağı travmalarının istismar alt boyutlarına kadınların erkeklerden daha fazla maruz kaldığı bulgusu yer almaktadır. Başka bir çalışmada ise kadınların cinsel istismara maruz kalma oranlarının erkeklere nazaran daha fazla, fiziksel istismar alt boyutundaysa cinsiyetler

açısından farklılıkların görülmediği bulgusu yer almaktadır (Meyerson ve ark., 2002). İstismar  yk s  olan ergenlerin katılımıyla yapılan araştırmadan elde edilen sonuçlara göre ise çocukluk ağı travmalarının istismar alt tiplerinde kadınların elde ettikleri puanları erkeklere oranla daha yüksektir (G lbaş, 2022). Yetişkin bireylerin katılımıyla yapılan bir çalışmaya göre, erkeklerin fiziksel ihmal puanlarının kadınlardan anlamı derecede yüksek olduğu, diğer alt boyut puanlarının ise cinsiyete göre farklılaşmadığı bulguları elde edilmiştir (şimşek, 2017).

Eğitim düzeylerine göre değerlendirme yapılmasından elde edilen sonuçlara göre sadece duygusal ihmal alt boyutunda anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır. Lisansüstü mezunlarının duygusal ihmal düzeyi hem  niversite mezunlarına hem de lisansüstü öğrencilerine göre anlamlı derecede daha düşük bulunmuştur. Çocukluk ağı travmaları  leği genelinde de eğitim düzeyleri arasında anlamlı farkların mevcut olduğu ve lisansüstü mezunlarının elde ettikleri puanların lisansüstü öğrencilerin puanlarına nazaran anlamlı derecede daha düşük bulunmuştur. Yetişkin bireylerin katılımıyla yapılan araştırmadan çocukluk ağı travmaların tüm alt boyutlarıyla eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın mevcut olmadığı sonucuna varılmıştır (şimşek, 2017). Farklı bir çalışmanın gerçekleştirilmesinden de çocukluk ağı travmalarının tüm alt boyutlarıyla eğitim düzeyleri arasında hiçbir anlamlı fark olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır (Güler, 2014). Bu konu bağlamında literatürde yer alan başka bir çalışmadan elde edilen bulgu da bu çalışma bulgularıyla tezatlık teşkil ederek çocukluk ağı travmalarının tüm alt boyutlarıyla eğitim düzeyleri arasında anlamlı farklılığın mevcut olmadığını desteklemektedir (Turan, 2021). Eş şiddetine maruz kalan bireylerin çocukluk ağı travmaları ve stresle başa çıkma tarzlarının incelendiği bir araştırmadan sadece fiziksel istismar ve fiziksel ihmal alt boyutlarının eğitim düzeyine göre farklılaştığı ve fiziksel istismar alt boyutu puanlarının ilkokul mezunu olan bireylerde daha yüksek, fiziksel ihmal alt boyut puanlarının ise ön lisans ve lisans grubunda yer alan bireylerde diğer gruplara nazaran daha düşük olduğu bulgusuna ulaşılmıştır (G dek, 2022). Farklı bir araştırmadaysa lise ve üniversitede mezunu olan bireylerin cinsel istismar ve fiziksel ihmal boyutları puanlarının lisansüstü mezunu olan bireylerin puanlarından anlamlı derecede daha yüksek olduğu bulguları yer almaktadır (Suvari, 2023).

Medeni duruma göre yapılan değerlendirmeden elde edilen bulgulara göre ise fiziksel istismar, duygusal istismar ve duygusal ihmal alt boyutlarında anlamlı farklılıkların olduğu

saptanmıştır. Boşanmış veya dul olan bireylerin yukarıda yer alan her üç alt boyut istismar düzeyleri evli ve bekar bireylere göre anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Çocukluk çağı travmaları ölçeği genelinde de medeni durumlar arasında anlamlı farkların olduğu ve boşanmış ya da dul olan bireylerin ölçekten elde etmiş oldukları puanları, evli ve bekar bireylerin elde etmiş oldukları puanlardan anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Literatürde yer alan araştırmadan çocukluk çağı travmalarının fiziksel ihmal ve istismar, duygusal ihmal ve istismar alt boyutlarıyla medeni durum arasında hiçbir anlamlı farklılık tespit edilmezken, cinsel istismar alt boyutunda anlamlı farklılıklar tespit edilmiş, bekar bireylerin puanlarının evli, boşanmış veya dul bireylerin puanlarından anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir (Şimşek, 2017). Güdek (2022) tarafından gerçekleştirilen araştırma sonuçlarına göre ise çocukluk çağı travmalarının tüm alt boyutlarıyla medeni durum arasında hiçbir anlamlı farklılık bulunamamıştır. Farklı bir araştırmada medeni durum ve çocukluk çağı travmalarının karşılaştırılmış ve bekar bireylerin fiziksel ihmal ve duygusal istismar alt boyutlarından elde ettikleri puanların evli bireylerin elde ettikleri puanlardan anlamlı derecede daha yüksek olduğu bulgusu elde edilmiştir (Suvari, 2023).

Gelir düzeylerine göre yapılan değerlendirmeden istatistiksel olarak anlamlı farklılıkların olduğu bulgusu elde edilmiştir. Orta gelir düzeyindeki bireylerin fiziksel istismar ve duygusal istismar düzeyleri düşük gelir düzeyindeki bireylerde ve yüksek gelir düzeyindeki bireylerden anlamlı derecede daha düşük bulunmuştur. Düşük gelir düzeyindeki bireylerin cinsel istismar düzeyi, orta gelir düzeyindeki bireylerden anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Düşük gelir düzeyindeki bireylerin fiziksel ihmal düzeyi hem orta gelir düzeyindeki bireylerden hem de yüksek gelir düzeyindeki bireylerden anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Düşük gelir düzeyindeki bireylerin duygusal ihmal düzeyi, orta gelir düzeyindekilerden anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Çocukluk çağı travmaları ölçeği genelinde de gelir düzeyleri arasında anlamlı farkların olduğu ve orta gelir düzeyindeki bireylerin puanları düşük ve yüksek gelir düzeyindekilere göre anlamlı derecede daha düşük bulunmuştur. Çakır tarafından yapılan çalışmadan elde edilen bulgulara göre ise çocukluk çağı travmaları ve alt boyutlarıyla gelir düzeyi arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki mevcuttur (Çakır, 2020). Örneklem grubunu üniversite öğrencileri teşkil eden bir çalışmadan elde edilen sonuca göreyse düşük gelir düzeyine sahip olan bireylerin fiziksel ve cinsel istismar alt boyut puanları yüksek gelir düzeyine sahip olan bireylerden önemli derecede yüksektir (Turan, 2021). Bu çalışmadan elde edilen bir diğer bulguysa

duygusal ihmal alt boyutuyla düşük gelire sahip olan bireyler ve yüksek gelir düzeyine sahip olan bireyler arasında hiçbir anlamlı fark olmadığıdır (Turan, 2021). Farklı bir çalışma sonuçlarındaysa fiziksel ihmal alt boyutuyla gelir düzeyi arasında anlamlı farklılıkların olduğu ve düşük gelir düzeyine sahip olan bireylerin fiziksel ihmal puanlarının yüksek gelir düzeyine sahip olan bireylerin puanlarından daha yüksek olduğu bulgusu yer almaktadır (Yılmaz – Irmak, 2008). Cinsel istismara uğramış ergenlerin katılımıyla gerçekleştirilmiş olan çalışmadan gelir düzeyiyle cinsel istismar alt boyutu arasında anlamlı farklılıkların olduğu ve düşük gelir düzeyine sahip olan bireylerin elde ettikleri puanların orta ve yüksek gelir düzeyine sahip olan bireylerden önemli derecede yüksek olduğu bulgusu elde edilmiştir (Birel, 2023). Literatürde yer alan başka bir çalışmasına esasen ise çocukluk çağı travmalarının tüm alt boyutlarıyla gelir düzeyi arasında hiçbir anlamlı farklılıkların mevcut olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Şimşek, 2017). Demirbaş (2017) tarafından yapılan çalışmadan cinsel istismar alt boyutu puanlarının düşük, orta ve yüksek gelir düzeyinde farklılaşmadığı tespit edilirken, Bilginer ve arkadaşları (2013) tarafından yapılan çalışmadan ise cinsel istismar alt boyutu puanlarının düşük ve orta gelir düzeyinde yüksek olduğu bulgusu tespit edilmiştir.

Çalışma durumuna göre yapılan değerlendirmeden ise sadece duygusal ihmal alt boyutunda anlamlı farkların olduğu ve çalışmayan bireylerin ortalamasının, çalışan bireylerin ortalamasından istatistiksel olarak sınırdan anlamlı bir fark gösterdiği bulgusu elde edilmiştir. Bu konu bağlamında literatürde yer alan bir çalışmada çalışma durumuyla çocukluk çağı travmalarının tüm alt boyutları arasında anlamlı ilişki tespit edilmeyerek bu çalışma bulgularıyla tezatlık teşkil etmektedir (Güdek, 2022). Akdemir (2022) tarafından yapılan çalışmadan ise çalışmayan bireylerin duygusal istismar alt boyut puanlarının çalışan bireylerin elde ettikleri puanlara nazaran daha yüksek olduğu bulgusu tespit edilmiştir. Suvari (2023) tarafından yapılan çalışmadan ise çalışan bireylerin çocukluk çağı travmaları ve alt boyutlarından elde ettikleri puanların çalışmayan bireylerin puanlarından hiçbir şekilde farklılaşmadığı bulgusu elde edilmiştir. Taşken (2010) tarafından yapılan araştırmada çalışma durumu açısından çocukluk çağı travmalarının tüm alt boyutlarının farklılaştığı bulgusu yer alırken, Korkmaz (2019) tarafından yapılan araştırmada ise çalışma durumu açısından tüm alt boyutların hiçbir şekilde farklılaşmadığı bulgusu yer almaktadır.

Romantik ilişkinin mevcut olup olmaması açısından yapılan değerlendirmeden elde edilen bulgulara göre ise duygusal istismar ve duygusal ihmal alt boyutlarından istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmıştır. Romantik ilişkisi olmayan bireyler hem duygusal istismar hem de duygusal ihmal düzeyinde daha yüksek puan almıştır. Romantik ilişki süresine göre fiziksel istismar, duygusal istismar, fiziksel ihmal ve çocukluk çağı travmaları ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Ancak, cinsel istismar ve duygusal ihmal puanları açısından gruplar arasında anlamlı fark bulunmuştur. Literatürde yer alan çalışmanın sonucuna göreyse bireyin romantik ilişkisinin mevcut olup olmamasıyla çocukluk çağı travmaları ve tüm alt boyutları arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir (Çakır, 2020). Güder tarafından yapılan çalışmadan elde edilen bulgulara göre romantik ilişki durumuyla çocukluk çağı travmaları ve ilişkide geçirilen süreyle çocukluk çağı travmaları arasında ilişkinin mevcut olduğu bilinmektedir. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre 7 yıl ve daha fazla ilişkisi olan bireylerin ilişkisi olmayan, 1 yıldan az, 1-3 yıl, 4-6 yıl ilişkisi olan bireylere nazaran daha fazla çocukluk çağı travmalarına maruz kaldıkları bilinmektedir (Güder, 2022). Üniversite öğrencilerinin katılımıyla yapılan araştırmada yer alan bulgulara göre flört ilişkisi olan bireylerin çocukluk çağı travmaları ve alt boyutlarından elde ettikleri puanların ilişkisi olmayan bireylerin puanlarından oldukça yüksek olduğu bulunmuştur (Saraç ve ark., 2015). Taşköprü (2013) tarafından yapılan araştırmada ise romantik ilişkinin mevcut olması ve ilişkide geçirilen süreyle çocukluk çağı travmaları ve tüm alt boyutları arasında anlamlı bir ilişkinin mevcut olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Stresle başa çıkma tarzları düzeyi ve alt boyutlarının değerlendirilmesinden yaşa, cinsiyete ve romantik ilişkinin mevcut olup olmaması durumuna göre hiçbir farklılıkların olmadığı bulgusu elde edilmiştir. Literatür incelendiğinde stresle başa çıkma tarzları ve alt boyutlarıyla yaş değişkeni arasındaki ilişkiden farklı sonuçların elde edildiği çeşitli çalışmaların mevcut olduğu görülmüştür. Kök (2016) tarafından yapılan yetişkin bireylerde stresle başa çıkma düzeyleri ile öz- yeterlik arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesinden yaş değişkeni ile sosyal desteğe başvurma alt boyutu arasında anlamlı bir negatif korelasyon olduğu bulgusu elde edilmiştir. Üniversite öğrencileri ile yapılan başka bir araştırmada da stresle baş etme tarzları ile yaş değişkeni arasında olan ilişkinin anlamlı olmadığı sonucuna varılmıştır (Aşçı ve ark., 2015). Güneysucu (2010) tarafından yapılan araştırmadan elde edilen bulgulara göre stresle başa çıkma tarzlarının yaşa göre hiçbir farklılık göstermediği sonucu elde edilmiştir. Beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerin

çocukluk çağı ruhsal travmalarının kimlik gelişimleri ve stresle başa çıkma becerileri üzerindeki etkisinin incelendiği araştırmadan elde edilen sonuçlara göre stresle başa çıkma tarzlarının yaş değişkenine göre farklılık gösterdiği bilinmektedir (Aksoy, 2023). Bu araştırmadan kendine güvenli yaklaşım, iyimser yaklaşım ve çaresiz yaklaşım alt boyutlarıyla yaş arasında anlamlı farkın mevcut olduğu ve bu farkın güvenli ve iyimser alt boyut için özellikle '26-29' yaş aralığında, çaresiz yaklaşım alt boyutu için ise '18-21' yaş aralığında kendini gösterdiği bulgusu elde edilmiştir. Boyun eğici ve sosyal desteğe başvurma alt boyutlarıyla yaş değişkeni arasında ise anlamlı bir farklılaşmaya rastlanmadığı tespit edilmiştir (Aksoy, 2023).

2016 yılında yapılan araştırmasından stresle başa çıkma tarzlarının sosyal desteğe başvurma alt boyutuyla cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir negatif korelasyonun mevcut olduğu bulgusu elde edilmiştir (Kök, 2016). 2015 yılında yapılan bir araştırmadan elde edilen sonuçlara göre ise sadece iyimser yaklaşım alt boyutunun cinsiyet değişkeni ile anlamlı bir farklılık gösterdiği bilinmektedir (Fırat ve Kaya, 2015). Yamaç (2009) tarafından yapılan araştırmadan ise cinsiyetin stresle başa çıkma tarzları alt boyutlarından hiçbirisiyle anlamlı düzeyde farklılaşmadığı bulgusu elde edilmiştir. 2021 yılında yapılan başka bir araştırmadan cinsiyet değişkeni açısından stresle başa çıkma tarzları ve alt boyutlarının anlamlı şekilde farklılaştığı ve erkeklerin kendine güvenli yaklaşım alt boyutundan elde ettikleri puanların kadınların kendine güvenli yaklaşım alt boyutundan elde ettikleri puanlardan daha yüksek olduğu bulgusu elde edilmiştir (Turan, 2021). Farklı bir çalışmadan ise kadınların çaresiz yaklaşım alt boyutundan elde ettikleri puanların erkeklerin çaresiz yaklaşım alt boyutundan elde ettikleri puanlara nazaran daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır (Koçhan, 2019). Glidden ve arkadaşları (2006) tarafından stresle başa çıkma tarzlarının incelendiği çalışmadan ise kadınların erkeklere oranla stresle başa çıkma puanlarının daha yüksek olduğu ve kendine güvenli, iyimser ve sosyal desteğe başvurma alt boyutlarını daha fazla kullandığı bulgusuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda yapılan farklı bir çalışmadan da erkeklerin iyimser yaklaşım alt boyutundan elde ettikleri puanların kadınların elde ettikleri puanlara nazaran ve kadınların sosyal desteğe başvurma alt boyutundan elde ettikleri puanların ise erkeklerin elde ettikleri puanlara nazaran daha yüksek olduğu saptanmıştır (Tuna, 2022).

Eğitim düzeyine göre yapılan değerlendirmeden güvenli yaklaşım, çaresiz yaklaşım ve boyun eğici yaklaşım alt boyutlarında anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır. Güvenli

yaklaşım düzeyi lisansüstü mezunu olan bireylerde lisansüstü öğrencilerine göre anlamlı derecede daha yüksek, çaresiz yaklaşım düzeyi üniversite mezunlarında lisansüstü öğrencilerine göre anlamlı derecede daha yüksek, boyun eğici yaklaşım düzeyi ise lisansüstü mezunlarında hem üniversite öğrencilerine hem de üniversite mezunlarına göre anlamlı derecede daha düşük bulunmuştur. Sığınma evinde kalan kadınların katılımıyla gerçekleştirilen çalışmadan elde edilen eğitim durumuyla stresle başa çıkma tarzları ve alt boyutları arasında anlamlı farklılıkların olmadığı bulgusu, bu çalışma bulgularıyla zıtlık teşkil etmektedir (Bınar, 2011). Kök (2016) tarafından yapılan çalışmadan ise eğitim düzeyiyle stresle başa çıkma tarzlarının sosyal desteğe başvurma ve çaresiz yaklaşım alt boyutları arasında pozitif yönde olan anlamlı bir farklılıkların olduğu sonucu elde edilmiştir. Bu konu bağlamında Kaya ve arkadaşları tarafından yapılan çalışma bulgularına göre ise eğitim düzeyiyle stresle başa çıkma tarzları ve alt boyutları arasında anlamlı farklılıkların mevcut olmadığı görülmüştür (Kaya ve ark., 2007). Yapılan farklı bir araştırmadan eğitim düzeyiyle iyimser yaklaşım, çaresiz yaklaşım ve boyun eğici yaklaşım alt boyutları arasında anlamlı derecede farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Araştırmaya göre lise mezunu olan katılımcıların iyimser yaklaşım boyutundan elde ettikleri puanlar lisans mezunlarının elde ettikleri puanlardan daha yüksek bulunmuştur. İlk ve ortaokul mezunu bireylerin boyun eğici yaklaşım boyutundan elde ettikleri puanların lise, lisans ve lisansüstü mezunu olan bireylerin puanlarına göre daha yüksek bulunmuştur (Tuna, 2022). Dağlar ve Nur (2014) tarafından yapılan çalışmadan ise ilk öğretim eğitim düzeyine sahip olan lise, lisans ve lisansüstü eğitim düzeyine sahip olan bireylerden daha boyun eğici yaklaşım puanlarına sahip oldukları bulgusu elde edilmiştir.

Medeni duruma göre yapılan değerlendirmede ise kendine güvenli yaklaşım, iyimser yaklaşım ve boyun eğici yaklaşım alt boyutlarında anlamlı farklılıkların mevcut olduğu saptanmıştır. Kendine güvenli ve iyimser yaklaşım alt boyutlarında evli olan bireylerin kendine güvenli yaklaşım ve iyimser yaklaşım düzeylerinin boşanmış veya dul olan bireylere nazaran anlamlı derecede daha yüksek olduğu, boyun eğici yaklaşım alt boyutunda ise evli olan bireylerin boyun eğici yaklaşım düzeylerinin bekar bireylere nazaran anlamlı derecede daha yüksek olduğu bulunmuştur. Kök (2016) tarafından yapılan çalışmadan medeni durum değişkeniyle kendine güvenli yaklaşım alt boyutuyla arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin varlığı tespit edilirken, diğer alt boyutlarla hiçbir şekilde anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir. Okul müdürlerinin katılımı sayesinde yapılan bir araştırma bulgularında da

stresle başa çıkma tarzlarının medeni durum değişkenine göre farklılaştığı yer almaktadır (Tekin, 2009). Bu konu ele alınarak yapılan farklı bir çalışmadan ise bekar bireylerin evli bireylere nazaran daha fazla stresle başa çıkma tarzlarını ve özellikle de sosyal desteğe başvurma alt boyutunu kullandıkları bilgisine ulaşılmıştır (Alemdar, 2002). Yıldırım (2020) tarafından gerçekleştirilen bir araştırma sonuçlarında bekar bireylerin evli ve boşanmış bireylere nazaran daha az sosyal desteğe başvurma alt boyutunu kullandıkları bilgisi yer almaktadır. Başka bir çalışmada ise evli olmakla stresle başa çıkma tarzları arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişkinin mevcut olduğu tespit edilmiştir (Rescoe, 2019). İşkil (2023) tarafından gerçekleştirilen çalışmadan da stresle başa çıkma tarzlarının medeni duruma göre farklılaştığı ve boşanmış bireylerin evli bireylere nazaran problem odaklı başa çıkma yöntemlerini yani kendine güvenli yaklaşım, iyimser yaklaşım ve sosyal desteğe başvurma alt boyutlarını daha fazla tercih ettikleri bulgusuna ulaşılmıştır.

Gelir düzeyine göre yapılan değerlendirmede sonucunda da alt boyutlarda anlamlı farklılıkların olduğu tespit edilmiştir. Sosyal desteğe başvurma alt boyutunda orta gelir düzeyine sahip olan bireylerin sosyal desteğe başvurma düzeylerinin yüksek gelirli bireylere nazaran anlamlı derecede daha yüksek olduğu, kendine güvenli ve iyimser yaklaşım alt boyutlarında ise orta gelir düzeyine sahip olan bireylerin güvenli ve iyimser yaklaşım düzeylerinin düşük gelirli bireylere nazaran anlamlı derecede daha yüksek olduğu saptanmıştır. Çaresiz ve boyun eğici yaklaşım alt boyutlarında ise düşük gelire sahip olan bireylerin yaklaşım düzeylerinin yüksek gelir düzeyine sahip olan bireylere nazaran anlamlı derecede daha yüksek olduğu saptanmıştır. Kök tarafından yapılan çalışmadan gelir düzeyi değişkeniyle stresle başa çıkma tarzları ve alt boyutları arasında hiçbir şekilde anlamlı ilişkinin mevcut olmadığı tespit edilmiştir (Kök, 2016). Üniversite öğrencilerinin katılımıyla gerçekleştirilen çalışmadan gelir düzeyiyle stresle başa çıkma tarzları arasında bir ilişki olduğu ve düşük gelir düzeyine sahip olan bireylerin daha fazla stres faktörlerine maruz kalmaları sonucunda stresle başa çıkma tarzlarını sık bir şekilde kullandıkları bulgusuna ulaşılmıştır (Brown ve Ralph, 1999). Turan (2021) tarafından yapılan çalışmadan elde edilen bulgulara göre ise kendine güvenli yaklaşım, iyimser yaklaşım, boyun eğici yaklaşım, sosyal desteğe başvurma alt boyutlarıyla gelir düzeyi arasında anlamlı farklılıkların olduğu tespit edilmiş ve yüksek gelir düzeyine sahip olan bireylerin bu alt boyutlardan elde ettikleri puanların düşük gelir düzeyine sahip olan bireylerin elde ettikleri puanlara nazaran daha yüksek olduğu bulunmuştur. Örneklem grubunu üniversite öğrencileri teşkil eden başka bir

araştırmadan yüksek gelir düzeyine sahip olan bireylerin stresle başa çıkma tarzlarını kullanma oranlarının düşük gelir düzeyine sahip olan bireylerden daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır (Yurtsever, 2009). Fiziksel travma yaşantısına sahip olan bireylerin katılımıyla gerçekleştirilen çalışmanın bulgularında ise düşük gelir düzeyine sahip olan bireylerin stresle başa çıkma tarzlarından en az sosyal desteğe başvurma alt boyutunu kullandıkları bilgisi yer almaktadır (Yıldırım, 2020).

Çalışma durumu açısından yapılmış olan değerlendirmeye göre ise sosyal desteğe başvurma, çaresiz ve boyun eğici yaklaşım altı boyutlarında çalışmayan bireylerin çalışan bireylerden anlamlı derecede daha yüksek puan aldığı bulgusu elde edilmiştir. Genç yetişkinlerin katılımı sayesinde yapılan araştırmadan çaresiz yaklaşım alt boyutuyla çalışma durumu arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunurken, sosyal desteğe başvurma, kendine güvenli yaklaşım, iyimser yaklaşım ve boyun eğici yaklaşım alt boyutları arasında ise hiçbir şekilde anlamlı ilişki bulunamamıştır (Kök, 2016). Üniversite öğrencilerinin katılımıyla yapılan araştırmadan çalışan bireylerin kendine güvenli yaklaşım ve boyun eğici yaklaşım alt boyutlarından elde edilen puanların çalışmayan bireylerin alt boyutlardan elde ettikleri puanlardan daha yüksek bulunmuştur (Turan, 2021). Bu bağlamda yapılan farklı bir çalışmadan ise çalışan bireylerin boyun eğici ve çaresiz yaklaşım alt boyutlarından elde ettikleri puanların çalışmayan bireylerin puanlarına nazaran anlamlı derecede yüksek olduğu sonucu tespit edilmiştir (Elkin, 2015). Yılmaz ve Beji (2010) tarafından yapılan çalışmadan da boyun eğici ve çaresiz yaklaşım alt boyutlarının büyük oranda çalışmayan bireyler tarafından kullanıldıkları bilgisi elde edilmiştir. Farklı bir çalışmada ise çalışan bireylerin genellikle kendine güvenli yaklaşım alt boyutunu kullandıkları bulgusu yer almaktadır (Sezikli, 2021).

Romantik ilişki durumuyla stresle başa çıkma tarzları arasındaki ilişkinin incelenmesi sonucunda bu iki değişken arasında hiçbir şekilde farklılaşmalar görülmemiştir. Romantik ilişki süresine göre sosyal desteğe başvurma ve kendine güvenli yaklaşım puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Buna karşılık, iyimser yaklaşım, çaresiz yaklaşım ve boyun eğici yaklaşım puanlarında gruplar arasında anlamlı fark bulunmuştur. Literatürde yer alan bir çalışma bulgularına göre romantik ilişkinin mevcut olup olmamasıyla stresle başa çıkma tarzları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin mevcut olduğu ve flört ilişkisi veya evlilik ilişkisine sahip olan bireylerin böyle bir ilişkiye sahip

olmayan bireylerden daha fazla stresle başa çıkma tarzlarını kullandıkları bilinmektedir (Urhan, 2013). Bu araştırmanın yanı sıra gerçekleştirilen bir başka çalışmaya göreyse ilişkide geçirilen süreyle stresle başa çıkma tarzları arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişkinin olduğu ve ilişkide 5 yıl ve daha az zaman geçiren bireylerin 5-10 yıl zaman geçirenlere, 5-10 yıl zaman geçirenlerin ise 10 yıl ve daha fazla zaman geçiren bireylere nazaran daha fazla stresle başa çıkma tarzlarını kullandıkları bilinmektedir (İşkil, 2023). Çavuş (2009) tarafından yapılan araştırmadan elde edilen bulguya da göre romantik ilişkiye sahip olan bireylerin ve özellikle de 10 yıl ve daha uzun süre ilişki içerisinde olan bireylerin romantik ilişkiye sahip olmayan bireylere nazaran daha fazla stresle başa çıkma tarzları ve alt boyutlarını kullandıkları bilinmektedir. Bir başka çalışmada ise stresle başa çıkma tarzları ve tüm alt boyutlarıyla ilişkiye sahip olup olmama durumu ve ilişkinin süresi arasında pozitif anlamlı bir ilişkinin mevcut olduğu bulgu elde edilmiştir (Rees-Freeman, 2009). Literatürde yer alan bir başka çalışmaya göreyse ilişkide geçirilen süreyle stresle başa çıkma tarzlarının özellikle sosyal desteğe başvurma alt boyutuyla arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin mevcut olduğu bilinmektedir (Kuş, 2018).

5.2 FLÖRT ŞİDDETİ VE ALT BOYUTLARI İLE ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALARI ARASINDAKİ İLİŞKİYE DAİR SONUÇLAR VE TARTIŞILMASI

Fiziksel istismar alt boyutuyla tüm şiddet alt boyutları arasında negatif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı ilişkinin mevcut olduğu saptanmıştır. Cinsel istismar alt boyutunun ise şiddetin cinsel alt boyutuyla anlamlı ilişki bulunmazken geri kalan tüm alt boyutlarla negatif yönlü anlamlı ilişkiler gösterdiği bulgusu elde edilmiştir. Duygusal istismar alt boyutuyla şiddet alt boyutları arasındaki ilişkilerin değerlendirilmesinden ise tüm şiddet alt boyutlarıyla negatif yönde ve istatistiksel olarak anlamlı olan bir ilişkinin mevcut olduğu saptanmıştır. Fiziksel ihmal alt boyutu genel şiddet, fiziksel şiddet ve cinsel şiddet alt boyutlarıyla negatif yönlü anlamlı ilişki gösterirken, duygusal şiddet ve ekonomik şiddet alt boyutlarıyla anlamlı bir ilişki göstermemektedir. Duygusal ihmal alt boyutuyla ekonomik şiddet alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olmadığı bulgusu elde edilirken diğer tüm alt boyutlarla negatif yönlü anlamlı ilişkilerin mevcut olduğu saptanmıştır. Çakır (2020) tarafından yapılan çalışmadan elde edilen bulgulara göre katılımcıların fiziksel şiddet, psikolojik şiddet, ekonomik şiddet ve cinsel şiddet alt boyut puanlarıyla çocukluk çağı travmaları puanları arasında anlamlı farklılıkların mevcut olduğu bilinmektedir. Üniversite

öğrencilerinin katılımıyla yapılan çalışmada erkeklerin kadın partnerlerine uyguladıkları psikolojik şiddet puanlarıyla çocukluk çağı travmaları ve tüm alt boyut puanları arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişkinin mevcut olduğu bulgusu elde edilmiştir (Türk ve Tekin, 2018). Farklı bir çalışmanın sonuçlarına göre flört şiddeti ve tüm alt boyutlarıyla çocukluk çağı travmaları ve tüm alt boyutları arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişkinin var olduğu bilinmektedir (Aydın, 2018). KYK yurdunda kalan öğrencilerin katılımıyla gerçekleştirilen çalışmadan elde edilen bulgulara göreyse bireylerin genellikle fiziksel ve cinsel şiddet alt boyutlardan elde edilen puanlarla çocukluk çağı travma ve alt boyutlarından elde edilen puanlar arasında anlamlı bir ilişki mevcuttur (Karatay ve ark., 2018). Karaçay (2021) tarafından yapılan çalışmanın bulgularındaysa fiziksel şiddeti alt boyutuyla fiziksel ihmal alt boyutu arasında pozitif yönde, cinsel şiddet alt boyutuyla cinsel ihmal alt boyutu arasında negatif yönde bir ilişkinin mevcut olduğu yer almaktadır. Bu konu bağlamında yapılan bir başka araştırmadan fiziksel şiddetle fiziksel ihmal arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkinin mevcut olduğu tespit edilirken, Vahip (2002) tarafından yapılan çalışmadan ise fiziksel şiddetle fiziksel ihmal arasında negatif yönlü anlamlı ilişkinin mevcut olduğu tespit edilmiştir. Literatürde yer alan bir başka çalışmaya göreyse cinsel şiddet alt boyutuyla cinsel istismar alt boyutu arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki mevcuttur (Debowska ve ark., 2017). Çocukluk çağı travmalarından elde edilen puanlarla flört şiddeti değişkeni arasında anlamlı farklılıkların mevcut olup olmamasının incelenmesinden sadece fiziksel şiddet alt boyutuyla duygusal istismar alt boyutu arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişkinin mevcut olduğu bulgusu elde edilmiştir (Güdek, 2022). Bensley ve arkadaşları (2003) tarafından yapılan araştırmadan elde edilen bulguya göreyse eşleri veya partnerleri tarafından duygusal şiddet gören kadınların çocukluk çağında genellikle fiziksel istismar öykülerinin mevcut olduğu bilinmektedir. Başka bir çalışma sonucunda ulaşılan bulgulara göre eşleri ya da partnerleri tarafından flört şiddetinin her alt boyutuna maruz kalan kadınların çocukluk dönemlerinde duygusal istismar oranları diğer çocukluk çağı travmaları oranından daha yüksektir (Felitti ve ark., 1998). Türkyılmaz (2020) tarafından yapılan çalışmanın ilk kısmında flört şiddeti uygulamayla çocukluk çağı travmaları arasındaki ilişki incelenmiş ve flört şiddetiyle duygusal istismar, cinsel istismar, fiziksel istismar ve fiziksel ihmal alt boyutları arasında pozitif yönde zayıf bir ilişkinin mevcut olduğu bulgusu edilmiştir. Çalışmanın ikinci kısmındaysa flört şiddetine maruz kalmayla çocukluk çağı travmaları arasındaki ilişki incelenmiş ve flört şiddetiyle tüm çocukluk çağı alt boyutları arasında

pozitif yönde zayıf bir ilişkinin mevcut olduğu bulgusu elde edilmiştir. Yapılan bir çalışmada flört şiddetinin tüm alt boyutlarına maruz kalmayla çocukluk çağında fiziksel ihmal, fiziksel istismar, cinsel ihmal ve cinsel istismar arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir (Li ve ark., 2014). Üniversite öğrencilerinin katılımıyla gerçekleştirilen çalışmada çocukluk döneminde her türlü travmaya maruz kalanların fiziksel ve psikolojik şiddet alt boyutları puanları çocukluk çağı travmalarına maruz kalmayanlardan anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur (Gover ve ark., 2008). Akış ve arkadaşları (2019) tarafından gerçekleştirilen çalışmanın bulgularına göre çocukluk döneminde travmaya maruz kalan bireylerin özellikle yetişkinlik döneminde flört şiddetinin fiziksel, cinsel ve sözel boyutları mağduru ve uygulayıcısı olma oranları çocukluk çağı travmalarına maruz kalmayan bireylere oranla oldukça yüksek bulunmuştur. Bu konu bağlamında yapılan bir başka çalışmaya göreyse çocukluk çağı travmalarından fiziksel ihmal, duygusal ihmal ve duygusal istismar alt boyutlarıyla fiziksel ve duygusal şiddet alt boyutları arasında negatif yönde anlamlı ilişki, cinsel istismar alt boyutuyla fiziksel şiddet alt boyutu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki, duygusal ihmal, duygusal istismar, fiziksel ihmal, fiziksel istismar alt boyutlarıyla cinsel ve ekonomik şiddet alt boyutları arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki, cinsel istismar alt boyutuyla cinsel şiddet alt boyutu arasında ise pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin mevcut olduğu tespit edilmiştir (Sarıhan, 2019).

5.3 FLÖRT ŞİDDETİ VE ALT BOYUTLARI İLE STRESLE BAŞA ÇIKMA TARZLARI ARASINDAKİ İLİŞKİYE DAİR SONUÇLAR VE TARTIŞILMASI

Çalışmadan elde edilen bulgular sonucunda flört şiddeti düzeyi ve alt boyutları ile stresle başa çıkma düzeyi ve alt boyutları arasında mevcut olan ilişki değerlendirilmiş ve çeşitli bulgular elde edilmiştir. Sosyal desteğe başvurma alt boyutuyla genel şiddet ve fiziksel şiddet alt boyutları arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki saptanırken, duygusal şiddet, ekonomik şiddet ve cinsel şiddet alt boyutları arasında ise anlamlı ilişki saptanmamıştır. Kendine güvenli yaklaşım alt boyutuyla tüm flört şiddeti alt boyutları arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. İyimser yaklaşım alt boyutunda ise ekonomik şiddet alt boyutuyla anlamlı ilişki bulunmazken geri kalan tüm alt boyutlarla anlamlı bir ilişkinin mevcut olduğu saptanmıştır. Çaresiz yaklaşım alt boyutuyla tüm şiddet alt boyutları arasında negatif ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin mevcut olduğu tespit edilmiştir. Boyun eğici yaklaşım alt boyutu ve tüm şiddet alt boyutları arasında negatif yönlü ve anlamlı

bir ilişki olduğu saptanmıştır. Bu konuyla ilgili literatürde yer alan çalışmanın bulgularında iyimser alt boyutuyla flört şiddeti arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişkinin olduğu ve bu başa çıkma stiline başvuran bireylerin genellikle psikolojik şiddetine maruz kaldıkları, çaresiz alt boyutla flört şiddeti ve tüm alt boyutları arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkinin mevcut olduğu ve bu başa çıkma tarzını kullanan bireylerin flört şiddetine maruz kalma oranlarının oldukça yüksek olduğu, boyun eğici alt boyutla flört şiddeti ve tüm alt boyutları arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkinin olduğu ve bu alt boyutu kullanan bireylerin flört şiddeti uygulayıcısı olma oranının daha fazla olduğu, sosyal destek alt boyutuyla flört şiddeti arasında ise hiçbir şekilde anlamlı farklılıkların olmadığı bilgileri yer almaktadır (Aksoy, 2021). Farklı bir araştırma bulgularına göre genellikle çaresiz ve boyun eğici alt boyutlarını kullanan bireylerin flört şiddeti puanlarının bu alt boyutları kullanmayanlara nazaran daha yüksek olduğu bilinmektedir (Craparo ve ark., 2014). Bir başka araştırmanın sonuçlarına göre ise flört şiddetinin tüm alt boyutlarına maruz kalan bireylerin kendine güvenli, iyimser ve sosyal destek arama alt boyut puanlarının şiddete maruz kalmayan bireylere nazaran oldukça yüksek olduğu bilinmektedir (Clements ve Sawhney, 2000). Literatürde yer alan farklı bir çalışmaya göre ise evli olan çiftlerin çaresiz ve boyun eğici alt boyut tarzlarını daha fazla kullanmaları genellikle fiziksel ve psikolojik şiddet görme oranının yükselmesine büyük ölçüde etki göstermektedir (Page ve İnce, 2008). Bu konu bağlamında yapılan farklı bir çalışmadan ise etkili stresle başa çıkma tarzlarının özellikle de sosyal destek arama alt boyutunun kullanılmasının özellikle fiziksel ve psikolojik şiddet riskini önemli ölçüde azalttığı bulgusu elde edilmiştir (Capaldi ve ark., 2012). Ankara, İstanbul ve İzmir’ de gerçekleştirilen araştırmanın bulgularına göre ise eşleri tarafından her türlü şiddete maruz kalan kadınların genellikle çaresiz ve boyun eğici alt boyutlarını kullandıkları bilgisine ulaşılmıştır (İçli, 1994).

5.4 ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALARI VE ALT BOYUTLARI İLE STRESLE BAŞA ÇIKMA TARZLARI ARASINDAKİ İLİŞKİYE DAİR SONUÇLAR VE TARTIŞMA

Sosyal desteğe başvurma alt boyutuyla fiziksel istismar, duygusal istismar ve duygusal ihmal alt boyutları arasında negatif yönlü anlamlı ilişki bulunurken, cinsel istismar ve fiziksel ihmal arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Kendine güvenli yaklaşım ve iyimser yaklaşım alt boyutlarıyla tüm çocukluk çağı alt boyutları arasında negatif yönlü anlamlı bir

ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Yapılan değerlendirmelerden çaresiz yaklaşım ve boyun eğici yaklaşım alt boyutlarıyla tüm çocukluk çağı alt boyutları arasında ise pozitif yönlü anlamlı bir ilişkinin mevcut olduğu bulgusu elde edilmiştir. Çocukluk çağı travmalarının erken dönem uyumsuz şemalar ve stresle başa çıkma tarzlarına etkisinin incelendiği çalışmadan çocukluk çağı travmalarının kendine güvenli yaklaşım, iyimser yaklaşım ve çaresiz yaklaşım alt boyutları üzerinde önemli etkisinin olduğu bulgusu elde edilmiştir (Mayda, 2020). Bu araştırmanın bulgularına göre duygusal ihmalle kendine güvenli yaklaşım ve iyimser yaklaşım alt boyutları arasında pozitif yönlü bir ilişki mevcuttur (Mayda, 2020). Kapçı ve Hamamcı (2010) tarafından yapılan araştırmadan ise duygusal ihmalle kendine güvenli yaklaşım arasında negatif yönlü ilişkinin mevcut olduğu tespit edilmiştir. Güler ve Gümüş (2018) tarafından yapılan araştırmadan da duygusal ihmalle iyimser yaklaşım arasında negatif yönlü ilişkinin mevcut olduğu sonucuna varılmıştır. Duygusal istismara mazur kalan bireylerin ise genellikle çaresiz yaklaşım ve boyun eğici yaklaşım alt boyutlarını benimsedikleri ve aralarındaki ilişkinin pozitif yönlü olduğu tespit edilmiştir (Mayda, 2020). Üniversite öğrencilerinin katılımıyla yapılan çalışmadan elde edilen bulgulara göre çocukluk çağı travmalarının cinsel ve fiziksel istismar alt boyutlarıyla kendine güvenli yaklaşım, iyimser yaklaşım, çaresiz yaklaşım, boyun eğici yaklaşım alt boyutlarıyla düşük düzeyde negatif yönde olan bir ilişki, sosyal desteğe başvurma alt boyutuylaysa orta düzeyde negatif yönlü bir ilişki mevcut olduğu tespit edilmiştir (Turan, 2021). Bu bağlamda yapılan farklı bir araştırma sonucuna göre ise çocukluk çağı travmalarıyla stresle başa çıkma tarzlarının tüm alt boyutları arasında yüksek düzeyde negatif yönlü bir ilişki olduğu bulunmuştur (Özgen, 2017). Gerson ve Rappaport (2013) tarafından yapılan çalışmadan da çocukluk çağı travmalarının tüm alt boyutlarıyla stresle başa çıkma tarzlarının tüm alt boyutları arasında negatif yönlü ilişkinin mevcut olduğu bulgusu elde edilmiştir. Bu konu ele alınarak yapılan farklı bir araştırmadan da çocukluk çağı travmaları ve alt boyutlarıyla kendine güvenli yaklaşım, iyimser yaklaşım ve çaresiz yaklaşım arasında bir ilişkinin var olduğu sonucuna varılmıştır (Cantez, 2020). Çocukluk çağı travmalarıyla stresle başa çıkma tarzları arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmadan çocukluk travmaları ve alt boyutlarıyla kendine güvenli yaklaşım, iyimser yaklaşım, sosyal desteğe başvurma alt boyutlarıyla negatif yönlü anlamlı bir ilişki, çaresiz yaklaşım ve boyun eğici yaklaşım alt boyutlarıylaysa pozitif yönlü anlamlı bir ilişkinin olduğu bulgusu elde edilmiştir (Tuna, 2022). Başka bir araştırmadan çocukluk çağı travmalarının cinsel istismar

ve fiziksel istismar alt boyutlarıyla kendine güvenli yaklaşım ve iyimser yaklaşım alt boyutları arasında düşük düzey negatif yönde anlamlı ilişkinin mevcut olduğu bulgusuna ulaşılmıştır (Dülger, 2019). Literatürde yer alan başka bir çalışma sonuçlarında da fiziksel ihmal ve duygusal ihmal alt boyutlarıyla iyimser yaklaşım alt boyutu arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişkinin mevcut olduğu bilgisi yer almaktadır (Fillipas ve Ullman,2006). Kendine güvenli yaklaşım alt boyutuyla çocukluk çağı travmalarının duygusal ihmal alt arasında orta düzeyde negatif yönlü, fiziksel istismar, duygusal istismar, cinsel istismar ve fiziksel ihmal alt boyutlarıylaysa düşük düzeyde negatif yönlü bir ilişkinin mevcut olduğu Aksoy tarafından yapılan araştırmanın sonuçları arasında yer almaktadır (Aksoy, 2023). İyimser yaklaşım alt boyutuyla fiziksel istismar, duygusal ihmal ve duygusal istismar alt boyutları arasında düşük düzeyde negatif yönde anlamlı bir ilişki tespit edilirken, fiziksel ihmal ve cinsel istismar alt boyutları arasında anlamlı ilişki tespit edilmemiştir (Ünal, 2008). Çaresiz yaklaşım alt boyutuyla duygusal istismar arasında orta düzeyli pozitif yönlü, diğer alt boyutlarla ise düşük düzeyli pozitif yönlü ilişkinin var olduğu tespit edilirken, boyun eğici yaklaşım alt boyutuyla tüm çocukluk çağı travmaları alt boyutları arasında pozitif yönlü düşük düzeyli ilişki tespit edilmiştir (Ünal, 2008). Sosyal desteğe başvurma alt boyutuyla cinsel istismar alt boyutu arasında anlamlı ilişki bulunamazken, diğer alt boyutlarla negatif yönlü düşük düzeyli ilişki bulunmuştur (Baltaş ve Baltaş, 2018).

5.5 FLÖRT ŞİDDETİ İLE ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALARI ARASINDAKİ İLİŞKİDE STRESLE BAŞA ÇIKMA TARZLARININ ARACILIK ROLÜ VE TARTIŞILMASI

Çalışmada yapılan analizler sonrasında ulaşılan bulgulara göre; katılımcıların flört şiddeti tutum düzeyleri ile çocukluk çağı travmaları arasındaki ilişkide stresle başa çıkma tarzlarının aracılık rolü tespit edilmiştir. Stresle başa çıkma tarzlarının tüm alt boyutlarının da aracılık rolünün mevcut olduğu tespit edilmiştir. Sosyal desteğe başvurma alt boyutunun flört şiddeti tutum düzeyleri ile çocukluk çağı travmaları arasındaki ilişkideki anlamlı bir aracılık etkisinin mevcut olduğu yapılan analizler sonucunda elde edilmiştir. Çocukluk çağı travmaları arttıkça, sosyal desteğe başvurma düzeyinde azalma olur ve bu azalma, flört şiddeti tutumları üzerinde dolaylı bir etkiye sahiptir. Ancak, sosyal desteğe başvurma flört şiddeti tutum düzeyi üzerindeki doğrudan etkisi anlamlı değildir. Bu sonuçlar, sosyal desteğe başvurma, çocukluk çağı travmalarının flört şiddeti tutumları üzerindeki etkisini

hafifletebilecek önemli bir faktör olabileceğini göstermektedir, ancak bu etki dolaylı yollardan gerçekleşmektedir. Kendine güvenli yaklaşım alt boyutunun flört şiddeti tutum düzeyleri ile çocukluk çağı travmaları arasındaki ilişkide aracılık etkisinin anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Çocukluk çağı travmaları arttıkça, kendine güvenli yaklaşım düzeyinde bir azalma gözlemlenir ve bu azalma, flört şiddeti tutumları üzerinde dolaylı bir etkiye sahiptir. Ancak, kendine güvenli yaklaşımın flört şiddeti tutum düzeyi üzerindeki doğrudan etkisi anlamlı bulunmamıştır. Bu, çocukluk çağı travmalarının flört şiddeti tutumlarını etkilemesinde kendine güvenli yaklaşımın önemli bir rol oynayabileceğini, ancak bu rolün dolaylı olduğunu göstermektedir. Çocukluk çağı travmalarının flört şiddeti tutum düzeyleri üzerindeki etkisinde iyimser yaklaşımın aracı değişken olarak anlamlı bir etkisinin mevcut olduğu yapılan analizler sonucunda tespit edilmiştir. Çocukluk çağı travmaları arttıkça, iyimser yaklaşım düzeyinde bir azalma gözlemlenir ve bu azalma, flört şiddeti tutumları üzerinde dolaylı bir etkiye sahiptir. Ancak, iyimser yaklaşımın flört şiddeti tutum düzeyi üzerindeki doğrudan etkisi anlamlı bulunmamıştır. Bu durum, çocukluk çağı travmalarının flört şiddeti tutumlarını etkilemesinde iyimser yaklaşımın dolaylı bir rol oynayabileceğini göstermektedir. Çaresiz yaklaşım çocukluk çağı travmaları üzerinde doğrudan, flört şiddeti tutum düzeyleri üzerinde ise hem doğrudan hem de dolaylı şekilde anlamlı bir etkiye sahiptir. Çocukluk çağı travmaları arttıkça, çaresiz yaklaşım düzeyinde bir artış gözlemlenir ve bu artış, flört şiddeti tutumları üzerinde hem dolaylı hem de doğrudan anlamlı bir etkiye sahiptir. Bu sonuçlar, çaresiz yaklaşımın, çocukluk çağı travmalarının flört şiddeti tutumlarına etkisini güçlendiren bir faktör olabileceğini göstermektedir. Boyun eğici yaklaşımın çocukluk çağı travmalarının flört şiddeti tutum düzeyi üzerindeki etkisinde aracı değişken olarak anlamlı bir etkisinin bulunduğu tespit edilmiştir. Çocukluk çağı travmaları arttıkça, boyun eğici yaklaşım düzeyinde bir artış gözlemlenir ve bu artış, flört şiddeti tutumları üzerinde hem dolaylı hem de doğrudan anlamlı bir etkiye sahiptir. Bu sonuçlar, boyun eğici yaklaşımın, çocukluk çağı travmalarının flört şiddeti tutumlarına etkisini artıran bir faktör olabileceğini göstermektedir. Literatürde yer alan farklı bir çalışmanın bulgularıyla bu çalışmadan elde edilen bulgular karşılaştırılmış ve bir takım benzer sonuçların mevcut olduğu görülmüştür. Çocukluk çağı olumsuz yaşam olayları ve şiddet arasındaki ilişkide stresle başa çıkma tarzlarının aracı rolünün incelendiği bir çalışmadan hem duygu odaklı hem de problem odaklı başa çıkma tarzlarının çocukluk çağı olumsuz yaşam olayları ve şiddet arasındaki ilişkide kısmı paralel aracı rolünün mevcut olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

(Koçak ve Vatansever, 2023). Kısmı aracılık rolü, çocukluk çağı olumsuz yaşam olaylarının pozitif yönlü doğrudan bir şekilde şiddet düzeyi ile ilişkili olduğunu göstermektedir. Bu çalışmadan elde edilen bir diğer önemli bulgu ise olumsuz yaşantılarla şiddet arasındaki ilişkide duygu odaklı başa çıkma tarzlarının yani çaresiz yaklaşım ve boyun eğici yaklaşımların daha fazla, problem odaklı başa çıkma tarzlarının yani kendine güvenli, iyimser ve sosyal desteğe başvurma yaklaşımlarının ise daha az aracılık etkisinin mevcut olduğudur (Koçak ve Vatansever, 2023). Stresle başa çıkma tarzlarının aracılık etkisinin incelendiği başka bir çalışmadan ise hem duygu odaklı hem de problem odaklı başa çıkma tarzlarının aracılık etkisine sahip olduğu ve iyimser yaklaşım ve çaresiz yaklaşım alt boyutlarının aracılık rolüne sahip olduğu, kendine güvenli yaklaşım alt boyutunun ise aracılık rolüne sahip olmadığı bulgularına ulaşılmıştır (Soylu ve ark., 2023). Farklı bir çalışmanın gerçekleştirilmesinden elde edilen bulguya göreyse hem duygu odaklı hem de problem odaklı başa çıkma tarzlarının özellikle de iyimser, kendine güvenli, çaresiz ve boyun eğici yaklaşım alt boyutlarının aracılık etkisinin mevcut olduğu bilinmektedir (Aşkan ve ark., 2022). Edwards ve arkadaşları (2015) tarafından yapılan çalışmadan elde edilen bulguya göre flört şiddetiyle çocukluk çağı travmaları arasındaki ilişkide hem duygu odaklı hem de problem odaklı tüm başa çıkma tarzlarının aracılık etkisinin mevcut olduğu bilinmektedir. Gomez (2011) tarafından gerçekleştirilen çalışma bulgularıyla bu çalışmadan elde edilen bulgular benzerlik göstermektedir.

6. SONUÇ

Flört şiddeti, risk faktörleri ve sonuçlarıyla ilgili bilgi ve farkındalık son dönemlerde hem Türkiye’de hem de dünyada oldukça önem arz eden ve önemli derecede artış gösteren bir konu olmaktadır. Bu araştırmanın gerçekleştirildiği zaman flört şiddeti, çocukluk çağı travmaları ve stresle başa çıkma tarzları arasındaki ilişkiyi birlikte inceleyen çalışmaların kısıtlı sayıda olduğu görülmektedir. Çalışmamızda şiddet, flört şiddeti, travma, çocukluk çağı travmaları, stres ve stresle başa çıkma tarzları, bu değişkenlerin tarihçeleri, risk faktörleri, etkileri, sonuçları, türleri, yaygınlıkları, katılımcıların sosyodemografik özellikler ve değişkenlerle ilgili mağduriyetleri incelenmiştir. Flört şiddeti ile çocukluk çağı travmaları arasındaki ilişkide stresle başa çıkma tarzlarının aracı rolünün incelenmesi bu çalışmanın temel amacı olmaktadır. Çalışmamızda örneklem ve yöntemden kaynaklanan bazı sınırlılıklar bulunmaktadır. Araştırmamıza katılım gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmada kullanılan ölçeklerin tüm alt boyutları arasındaki ilişkilerin de incelenmesi mümkün olmuştur.

Çalışma kapsamında 18-45 yaş arası genç yetişkinlere uygulanan flört şiddeti tutum ölçeği, çocukluk çağı travmalar ölçeği ve stresle başa çıkma tarzları ölçeğinden elde edilen veriler değerlendirilmiştir. Gerçekleştirilen değerlendirmeler sonucunda;

- a. Flört şiddeti tutum ölçeğinin stresle başa çıkma tarzları ölçeği ile ilişkisinin incelenmesinden, iyimser ve kendine güvenli yaklaşımla flört şiddeti alt boyutları arasında pozitif yönlü, boyun eğici ve çaresiz yaklaşımla flört şiddeti alt boyutları arasında negatif yönlü ilişkinin mevcut olduğu görülmüştür.
- b. Flört şiddeti tutum ölçeğinin çocukluk çağı travmalar ölçeği ile ilişkisinin incelenmesinden, tüm istismar ve ihmal alt boyutlarıyla flört şiddeti alt boyutları arasında negatif yönlü ilişkinin mevcut olduğu görülmüştür.
- c. Çocukluk çağı travmalar ölçeğinin stresle başa çıkma tarzları ölçeğinin incelenmesinden, sosyal desteğe başvurma, kendine güvenli ve iyimser yaklaşımla çocukluk çağı travmaları alt boyutları arasında negatif yönlü, boyun eğici ve çaresiz yaklaşımla çocukluk çağı travmaları alt boyutları arasında pozitif yönlü ilişkinin mevcut olduğu görülmüştür.

- d. Flört şiddeti ile çocukluk çağı travmaları arasındaki ilişkide stresle başa çıkma tarzlarının aracılık rolünün incelenmesinden, stresle başa çıkma tarzlarının tüm alt yaklaşımlarının aracı değişken rolüne sahip olduğu görülmüştür.

7. ÖNERİLER

Literatür taraması yapıldığında şiddet konusuyla ilgili pek çok çeşitli çalışmaların yapıldığı görülmüştür. Hayata geçirilmiş olan birçok çalışmadan elde edilen farklı verilerden yola çıkarak şiddetin hem bizim toplumumuzda hem de diğer toplumlarda önemli derecede olumsuz etkilerinin olduğu görülmüş ve oldukça önem arz eden bir halk sorunu olduğu gerçeği kabul edilmiştir. Bireylerin şiddeti genellikle ilk önce çocukluk çağlarında yaşamış oldukları, bu durumun gelecekteki yaşantılarında da özellikle eşleri ya da romantik ilişki yaşadıkları partnerleri tarafından devam ettirildiği yapılmış olan pek çok araştırmalardan elde edilen bulgular arasında yer almaktadır. Bu bağlamda bireylerin şiddet olguları, çocukluk çağlarında şiddetin yer alıp almadığı, bu durumun gelecek yaşantılarına kadar devam etmesi sonucunda flört şiddetine maruziyetlerinin olup olmadığı ve tüm bu durumların sonucunda ortaya çıkan stresle baş edebilme tarzlarının oldukça önem arz ettiği düşünülmektedir. Bu çalışmanın bize önemli ve gerekli veriler sunmuş olduğu düşünülmektedir. Çalışma sayesinde katılımcıların hangi ölçüde flört şiddetine, çocukluk çağı travmalarına ve strese maruz kaldıkları, maruziyetlerini gidermek için baş vurdukları yöntemler, eksik kaldıkları kısımlar, bu konularla ilgili ne kadar bilgiye sahip oldukları ve bunlar gibi pek çok önemli bulgulara ulaşılmıştır. Bu sunulmuş olan verilerden yola çıkarak flört şiddeti, çocukluk çağı travmaları ve stresle başa çıkma tarzları konusunda oldukça fazla eksik kalınan noktaların olduğu görülmüştür. Bu sebeple de konuyla ilgili birtakım önerilerde bulunmanın mevcut duruma karşı olumlu etkilerinin olacağı düşünülmektedir.

a.Bu çalışma genç yetişkinlik dönemi üzerinden yürütülmüştür. İleride yapılacak olan araştırmalarda farklı yaş gruplarında yer alan bireylerin flört şiddeti ile çocukluk çağı travmaları arasındaki ilişkide stresle başa çıkma tarzlarının aracılık rolü incelenebilir.

b.Flört şiddeti, çocukluk çağı travmaları ve stresle başa çıkma tarzları arasındaki ilişkinin incelenmesine farklı değişkenlerle de incelenmesi önerilmektedir.

c.İleride yapılacak olan çalışmalarda daha fazla katılımcı sayına ulaşılması önerilmektedir.

d.Aile Destek Programları: Şiddet, çocukluk çağı travmalarına yönelik farkındalık kazandırılması. Çocuklar için önemli ve gerekli olan ihtiyaçların aileler tarafından

anlaşılması ve sağlıklı başa çıkma tarzlarının kazandırılmasına yönelik çeşitli programların düzenlenmesi.

e.Eğitim Programları: Okullarda, Üniversitelerde, Halk sağlığı merkezlerinde, Gençlik merkezlerinde, Eğitim kurumlarında düzenlenebilecek olan eğitim programlarının aracılığıyla bireylerin şiddet, çocukluk çağı travmaları, sağlıklı ilişkiler ve stresle başa çıkma tarzları konusunda bilinçlendirilmesinin sağlanması. Okullarda flört şiddeti, çocukluk çağı travmaları konularını müfredatlara dahil etmekle çocukların ve gençlerin bilinçlenmesini sağlamak.

f.Dijital Kaynaklar: Flört şiddeti, çocukluk çağı travmaları, stresle başa çıkma tarzları hakkında bilgi veren ve bu önemli konular üzerine odaklanan çevrimiçi kaynaklar ve mobil uygulamalar geliştirmek.

g.Toplum Katılımı: Topluluk etkinlikleri, kampanyalar, afişler aracılığıyla çocukları, gençleri ve ailelerini hem flört şiddeti hem çocukluk çağı travmaları hem de stresle başa çıkma tarzları konularında bilinçlendirmek.

h.Sosyal Destek Grupları: Bireyler için flört şiddeti, çocukluk çağı travması konusunda sosyal destek grupları oluşturarak, daha öncesinden benzer deneyimler yaşamış olan bireyler arasında dayanışmanın oluşması için olanak hazırlamak.

ı.Eğitici Seminerler: Ebeveynlere yönelik düzenlenecek seminerlerle flört şiddeti, çocukluk çağı travmaları ve stresle başa çıkma tarzları konularıyla ilgili bilgi verilebilir, çocuklar için destek sağlama konusunda çeşitli ipuçları sunulabilir.

i.Gönüllülük Faaliyetleri: Gönüllülük faaliyetleri düzenleyerek bireylerin topluma katılımını sağlamak. Bu tarz faaliyetler sonucunda bireylerin sorumluluk duygularının gelişmesinin ve faydalı olmalarının sağlanması.

REFERANSLAR

- Aba, Y. A. (2008). *Çatışmaların çözümüne yaklaşım ölçeği'nin üniversite öğrencilerinde geçerlik ve güvenilirlik çalışması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Akdeniz Üniversitesi.
- Ackard, D. M., Eisenberg, M. E., ve Neumark-Sztainer, D. (2012). Associations between dating violence and high-risk sexual behaviors among male and female older adolescents. *Journal of Child and Adolescent Trauma*, 5(4), 344-352. <https://dio.org/10.1080/19361521.2012.724044>
- Açar, A., ve Tekin, U. (2018). Ortaöğretim kurumlarındaki öğretmenlerin çocukluk çağı travmatik yaşantı düzeyi ile çocuk istismarına yönelik farkındalıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Journal of Human and Social Sciences*, 1(1), 10-24. <https://acikbilim.yok.gov.tr/handle/20.500.12812/627006>
- Akat, İ., Budak, G., ve Budak, G. (1999). *İşletme Yönetimi*. İzmir: Barış Yayınları.
- Akbaş, S., Turla, A., Karabekiroğlu, K., Senses, A., Karakurt, M. N., ve Taşdemir, G. N. (2009). Cinsel istismara uğramış çocuklar. *Adli Bilimler Dergisi*, 8(1), 24-3. <https://doi.org/10.18863/pgy.336520>
- Akcan, G. (2020). Flört şiddeti: Psikopatolojik bir değerlendirme. *Bartın Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 5(2), 72-87. <https://doi.org/1452133.2547/9865>
- Akdemir, E. (2022). *Çocukluk çağı travmalarının ve irrasyonel inançların flört şiddeti algısı üzerindeki etkisinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Okan Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No.746556).
- Akış, N., Korkmaz, N. H., Taneri, P. E., Özkaya, G., ve Güney, E. (2019). Üniversite öğrencilerinde flört şiddeti sıklığı ve etkileyen etmenler. *Halk Sağlığı Dergisi*, 4(3), 294-300. <https://doi.org/10.35232/estudamhsd.550913>
- Aksoy, İ. (2021). *Türkiye'deki üniversite öğrencilerinde flört şiddetinin yaygınlığı ve stresle başa çıkma tarzlarıyla ilişkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bahçeşehir Üniversitesi.

- Aksoy, B. N. (2023). *Beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerin çocukluk çağı ruhsal travmalarının kimlik gelişimleri ve stresle başa çıkma becerileri üzerindeki etkisi* (Yüksek lisans tezi, Kırıkkale Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No. 808079).
- Aktaş, A. M. (2006). *Aile içi şiddet: Kadının ve çocuğun korunması*. Ankara: Elma Yayınevi.
- Alemдар, T. (2002). *Stresin çalışma verimliliği üzerine etkisi Anadolu otelcilik ve turizm meslek liseleri yönetici ve öğretmenleri üzerine bir araştırma* (Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No. 113165).
- Ali, P. A., Dhingra, K., ve McGarry, J. (2016). A literature review of intimate partner violence and its classifications. *Journal of Aggression and Violent Behavior*, 31(1), 16-25. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2016.06.008>
- Almış, B. H., Kütük, E. K., Gümüştas, F., ve Çelik, M. (2018). Kadınlarda ev içi şiddet için risk faktörleri ve ev içi şiddete uğrayan kadınlarda ruhsal bozulmanın belirleyicileri. *Journal of Archives Neuropsychiatry*, 55(1), 67-72. <https://doi.org/10.29399/npa.19355>
- Altunsu S. Ö. (2019). Aile içi kadına yönelik şiddet ve kadına düşündürdükleri. Altunsu Sönmez, Ö. ve Aksan, G (Ed.), *Aile kurumuna farklı bakışlar içinde* (2. Baskı, ss.129-16). Ankara: Çizgi Yayın Birliği.
- Amasyalı, C. F. (2009). *Işık Üniversitesi 2008-2009 akademik yılı hazırlık okulu öğrencileri arasında hayat boyu travmatik olaylarla karşılaşma sıklığı ve başa çıkma yolları* (Yüksek lisans tezi, Kocaeli Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No. 242140).
- Amerikan Psikiyatri Birliği. (2014). Ruhsal bozuklukların tanısı ve sayımsal el kitabı. Köroğlu, E (Ed.), *DSM-5 Tanı Ölçütleri Başvuru El Kitabı içinde* (5.baskı, ss. 1-19). Ankara: Hekimler Yayın Birliği.
- Aneshensel, C. S., Rutter, C. M., ve Lachenbruch, P. A. (1991). Social structure, stress, and mental health: Competing conceptual and analytic models. *Journal of American Sociological Review*, 56(2), 166-178. <https://doi.org/10.1002/9781118410868.wbehibs380>

- Angelone, D. J., Mitchell, D., ve Grossi, L. (2015). Men's perceptions of an acquaintance rape the role of relationship length, victim resistance, and gender role attitudes. *Journal of Interpersonal Violence*, 30(13), 2278- 2303. <https://doi.org/10.1177/0886260514552448>
- Arıcan, N., Kayı, Z., ve Yavuz, M. F. (2008). Kadın üniversite gençliği ve mezunlarına yönelik cinsel saldırı mağdur araştırması. *Adli Tıp Bülteni Dergisi*, 5(3), 157-163. <https://doi.org/10.17986/blm.200053421>
- Arnett, J. J. (2023). *Emerging adulthood: The winding road from the late teens through the twenties*. United Kingdom: Oxford University Press.
- Aslan, D., Vefikuluçay, Y. D., Zeyneloğlu, S., Erdost, T., ve Temel, F. (2008). *Ankara'da iki Hemşirelik Yüksekokulu'nun birinci ve dördüncü sınıflarında okuyan öğrencilerin flört şiddetine maruz kalma, flört ilişkilerinde şiddet uygulama durumlarının ve bu konudaki görüşlerinin saptanması araştırması*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi.
- Aşçı, Ö., Hazar, G., Kılıç, E., ve Korkmaz, A. (2015). Üniversite öğrencilerinde stres nedenlerinin ve stresle başa çıkma biçimlerinin belirlenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(4), 213-232. <https://doi.org/10.12780/uusbd.66525>
- Atakay, C. (2014). Romantik yakın ilişkilerde şiddetin öncülleri. *Nesne-Psikoloji Dergisi*, 2(3), 1-9. <https://doi.org/10.7816/nesne-02-03-01>
- Avcı, Ö. H., ve Yıldırım, İ. (2014). Ergenlerde şiddet eğilimi, yalnızlık ve sosyal destek. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(1), 157-168. <https://doi.org/287769030>
- Aydın, O. (2003). 18-25 yaş grubu erkeklerde çocukluk çağı örselenme yaşantısının incelenmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 18(18), 7-20. <https://doi.org/3792589>
- Aydın, B. N. (2018). *Flört şiddetine maruz kalmanın çocukluk çağı travmaları, psikolojik semptomlar, kendilik algısı ve temas biçimleri ile ilişkisi* (Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No. 601729).

- Ayyıldız, A. B., ve Taylan, H. H. (2024). Üniversite öğrencilerinde flört şiddeti tutumları: Sakarya Üniversitesi örneği. *The Journal of Academic Social Science*, 86(86), 413-427. <https://www.researchgate.net/publication/330105063>
- Babu, B. V., ve Kar, S. K. (2009). Domestic violence against women in eastern India: a population-based study on prevalence and related issues. *Journal of BMC Public Health*, 9(129), 1-15. <https://doi.org/10.1186/1471-2458-9-129>
- Bahçecik, N., ve Kavaklı, A. (1994). Çocuk istismarı ve ihmaliinde hemşirenin koruyucu sağlık hizmetlerinde ve tedavi edici kurumlardaki sorumluluğu. *Florence Nightingale Journal of Nursing*, 8(32), 45-52. <https://doi.org/9044/112776>
- Bailey, R. K., ve Dlfapa, A. (2020). *Intimate partner violence*. Berlin: Springer. <http://doi.org/10.1007/978-3-030-55864-2>
- Baker, C. R., ve Stith, S. M. (2008). Factors predicting dating violence perpetration among male and female college students. *Journal of Aggression, Maltreatment and Trauma*, 17(2), 227-244. <https://doi.org/10.1080/10926770802344836>
- Bakır, A. (2019). *Romantik ilişkilerde siber flört istismarının beden imgesi ve benlik* (Yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No. 555972).
- Bal, N. (2014). Sosyolojide şiddet kavramı. *Yurt ve Dünya Dergisi*, 6(3), 6-22. <https://yurtvedunyadergisi.files.wordpress.com/2014/02/6-3>
- Baldan, G. A., ve Akış, N. (2017). Flört şiddeti. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 43(1), 41-44. <https://doi.org/10.26900/jsp.5.5.9>
- Baltaş, A. ve Baltaş, Z. (2018). *Stres ve başa çıkma yolları* (36. Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Baltaş, A., ve Baltaş, Z. (2021). *Stres ve başa çıkma yolları*. İstanbul: Remzi Kitap Evi.

- Barker, D. J. P., Bull, A. R., Osmond, C., ve Simmonds, S. J. (1990). Fetal and placental size and risk of hypertension in adult life. *International Journal of Gynecology and Obstetrics*, 35(1), 97-98. <https://doi.org/10.1136/bmj.301.6746.259>
- Barter, C. (2009). In the name of love: Partner abuse and violence in teenage relationships. *British Journal of Social Work*, 39(2), 211-233. <https://doi.org/10.1093/bjsw/bcm127>
- Basile, K. C., Arias, I., Desai, S., ve Thompson, M. P. (2004). The differential association of intimate partner physical, sexual, psychological, and stalking violence and posttraumatic stress symptoms in a nationally representative sample of women. *Journal of Traumatic Stress* 17(5), 413-421. <https://doi.org/10.1023/B:JOTS.0000048954.50232.d8>
- Bedirhanbeyoğlu, H. (2018). *Çocukluk çağı travmaları, bilişsel duygu düzenleme stratejileri ve riskli davranışlar arasındaki ilişkiler* (Yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No. 495582).
- Bektaş, M., ve Karagöz, Ş. (2019). Stresle başa çıkma tarzlarının yalnızlığa etkisi: Meslek yüksekokulu öğrencileri örneği. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(21), 342-355. <https://doi.org/10.20875/makusobed.316905>
- Bensley, L., Van Eenwyk, J., ve Simmons, K. W. (2003). Childhood family violence history and women's risk for intimate partner violence and poor health. *American Journal of Preventive Medicine*, 25(1), 38-44. [https://doi.org/10.1016/S0749-3797\(03\)00094-1](https://doi.org/10.1016/S0749-3797(03)00094-1)
- Bernstein, D. P., Fink, L., Handelsman, L., ve Foote, J. (1994). Initial reliability and validity of a new retrospective measure of child abuse and neglect. *American Journal of Psychiatry*, 151(8), 1132-6. <https://doi.org/10.1176/ajp.151.8.1132>
- Bınar, S. (2011). *Sığınma evinde kalan kadınların algıladıkları sosyal destek ile stresle başa çıkma tarzları ve umut düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi.
- Bilgin, N. (2003). *Sosyal psikoloji sözlüğü 'kavramlar-yaklaşımlar'*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.

- Bilginer, Ç., Hesapçıoğlu, S. T., ve Kandil, S. (2013). Çocukluk çağı cinsel istismarı: Mağdur ve sanık açısından çok yönlü bakış. *Düşünen Adam: Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi*, 26(1), 55-64. <https://doi.org/10.5350/DAJPN2013260106>
- Bilican Gökkaya, V., ve Ayan, S. (2017). Sosyal öğrenme kuramı ve aile içi şiddet. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(48), 389-394. <https://doi.org/10.17719/jisr.2017.1508>
- Bilir, Ş., Arı, M., Dönmez, N., ve Güneysu, S. (1991). 4-12 Yaşları arasında 16.100 çocukta örselenme durumları ile ilgili bir inceleme, çocuk istismarı ve ihmali, çocukların kötü muameleden korunması I. Ulusal Kongresi, Gözde Ofset Ankara.
- Birel, S. (2023). *Cinsel istismara uğramış ergenlerde 5 faktör kişilik özellikleri ve aile işlevleri ile psikolojik sorunlar, psikolojik sağlamlık ve stresle başa çıkma düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi: karma yöntem araştırması* (Doktora tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No.801667).
- Birimoğlu, C. (2012). *Gaziantep Üniversitesinin eğitim fakültesi öğrencilerinin şiddete bakış açıları* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi.
- Bonache, H., Gonzalez-Mendez, R., ve Krahé, B. (2017). Romantic attachment, conflict resolution styles, and teen dating violence victimization. *Jornal of Youth Adolescence*, 46(9), 1905-1917. <https://doi.org/10.1007/s10964-017-0635-2>
- Bowen, E. (2011). *The rehabilitation of partner-violent men*. ABD: Wiley Blackwell <https://doi.org/10.1002/9780470978603>
- Breiding, M., Basile, K. C., Smith, S. G., Black, M. C., ve Mahendra, R. R. (2015). Intimate partner violence surveillance: Uniform definitions and recommended data elements. *Journal of CDC*, 24(7), 11-65 https://doi.org/cdc/26326/cdc_26326
- Brooks-Russell, A., Foshee, V.A., ve Reyes, H.L.M. (2015). Dating Violence. T. P. Gullotta, R. W. Plant, M. A. Evans (Ed.), *Handbook of Adolescent Behavioral Problems: Evidence-Based Approaches to Prevention and Treatment* içinde (ss.1-717). New York: Springer Science and Business Media.

- Brown, M., ve Ralph, S. (1999). Using the dysa programme to reduce stress and anxiety in first- year university students, *Journal of Pastoral Care*, 17(1), 8-13. <https://doi.org/10.1111/1468-0122.00130>
- Budak, S. (2017). *Psikoloji sözlüğü*, Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Burke, P. J., Stets, J. E., ve Pirog-Good, M. A. (1988). Gender identity, self-esteem, and physical and sexual abuse in dating relationships. *Journal of Social Psychology Quarterly*, 51(3), 272-285. <https://doi.org/10.2307/2786925>
- Caetano, R., Vaeth, P. A., ve Ramisetty-Mikler, S. (2008). Intimate partner violence victim and perpetrator characteristics among couples in the United States. *Journal of Family Violence*, 23(6), 507-518. <https://doi.org/10.1007/s10896-008-9178-3>
- Campbell, J. C. (2002). Health consequences of intimate partner violence. *Journal of The Lancet*, 359(9314), 1331-1336. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(02\)08336-8](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(02)08336-8)
- Cantez, K. (2020). *Investigating the contribution of the european union erasmus plus youth exchange projects to foreign language learning* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi.
- Capaldi, D. M., Knoble, N. B., Shortt, J. W., ve Kim, H. K. (2012). A systematic review of risk factors for intimate partner violence. *Journal of Partner Abuse*, 3(2), 231-280. <https://doi.org/10.1891/1946-6560.3.2.231>
- Cascardi, M., ve O'Leary, K. D. (1992). Depressive symptomatology, self-esteem, and self-blame in battered women. *Journal of Family Violence*, 7(4), 249-259. <https://doi.org/10.1007/BF00994617>
- Chan, K. L. (2011). Gender differences in self-reports of intimate partner violence: A review. *Journal of Aggression and Violent Behavior*, 16(2), 167-175. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2011.02.008>
- Chase, K. A., Treboux, D., ve O'Leary, K. D. (2002). Characteristics of high-risk adolescents' dating violence. *Journal of Interpersonal Violence*, 17(1), 33-49. <https://doi.org/10.1177/0886260502017001003>

- Chiesa, A. E., Kallechey, L., Harlaar, N., Ford, C. R., Garrido, E. F., Betts, W. R., ve Maguire, S. (2018). Intimate partner violence victimization and parenting: A systematic review. *Journal of Child Abuse and Neglect*, 80(1), 285-300. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2018.03.028>
- Choi, H. J., ve Temple, J. R. (2016). Do gender and exposure to interparental violence moderate the stability of teen dating violence? Latent transition analysis. *Journal of Prevention science*, 17(3), 367-376. <https://doi.org/10.1007/s11121-015-0621-4>
- Chiodo, D., Crooks, C. V., Wolfe, D. A., McIsaac, C., Hughes, R., ve Jaffe, P. G. (2012). Longitudinal prediction and concurrent functioning of adolescent girls demonstrating various profiles of dating violence and victimization. *Journal of Prevention Science*, 13(4), 350-359. <https://doi.org/10.1007/s11121-011-0236-3>
- Cinal, B. (2018). *Flört şiddeti ve flört şiddetine yönelik tutumun anksiyete ve depresyon düzeyleriyle ilişkisinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Işık Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No.508670).
- Clements, C. M., ve Sawhney, D. K. (2000). Coping with domestic violence: Control attributions, dysphoria, and hopelessness. *Journal of Traumatic Stress*, 13(2), 219-240. <https://doi.org/10.1023/A%3A1007702626960>
- Coker, A. L., Smith, P. H., McKeown, R. E., ve King, M. J. (2000). Frequency and correlates of intimate partner violence by type: Physical, sexual, and psychological battering. *Journal of American Public Health*, 90(4), 553-559. <https://doi.org/10.2105/AJPH.90.4.553>
- Compas, B. E., Worsham, N. L., ve Ey, S. (1992). Conceptual and developmental issues in children's coping with stress. A. M. La Greca, L. J. Siegel, J. L. Wallander ve C. E. Walker (Ed.), *Stress and coping in child health* içinde (ss. 7–24). The Guilford Press. <https://psycnet.apa.org/record/1992-97114-001>
- Conlan, R. (2001). *Zihnin Halleri*. (D. Duman, Çev.) Ankara: Phoenix Yayınevi.
- Craparo, G., Gori, A., Petruccelli, I., Cannella, V., ve Simonelli, C. (2014). Intimate partner violence: relationships between alexithymia, depression, attachment styles, and

coping strategies of battered women. *Journal of Sexual Medicine*, 11(6),1484-1494.
<https://doi.org/10.1111/jsm.12505>

Craver, R. S. (2000). *Dating violence and its relation to identity, self-esteem, and silencing the self among college women* (Yayımlanmamış doktora tezi). North Carolina State University.

Çakır, G. (2020). *Çocukluk döneminde maruz kalınan şiddetin flört şiddetine karşı tutum ve benlik saygısı ile ilişkisinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No.651114).

Çakmak, B. (2016). *Çocukluk çağı travmaları ile yetişkin ayrılma anksiyetesi arasındaki ilişki* (Yüksek lisans tezi, Üsküdar Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No. 441617).

Çakmak, B., İpek, Z., Gürsesli, S., Kılıçlı, E., ve Gül, N. (2015). *Başkent Üniversitesi öğrencilerinde flört ilişkilerinde çatışmaların çözümüne yaklaşım*.

Çavuş, M. F. (2009). Gençlerde algılanan sosyal desteğin özyeterlik inancına etkileri. *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 6(2), 1-11. <https://doi.org/220961178>

Çavuşoğlu, F. (2020). Cinsiyet gruplarına göre çocukluk çağı travma düzeylerinin incelenmesi. *Journal of International Social Research*, 13(73), 575-581.
<https://doi.org/10.33715/inonusaglik.1463190>

Çengel, D. (2022). *Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde flört şiddetine yönelik tutum, bağlanma stili ve toplumsal cinsiyet rolleri arasındaki ilişkide, öz-şefkatin aracı rolünün incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Okan Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No.722850).

Çetin-Özden, E. (2010). *Polis meslek yüksek okulu öğrencilerinde algılanan stres düzeyi ile stresle başa çıkma stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No.264307).

- Çetiner, Ş. G. (2006). *Aile içi şiddet yaşayan kadınlarda cinsel sorunlar ve intihar olasılığı* (Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No. 192090).
- Çolak, B., Kokurcan, A., ve Hüseyin, H. Ö. (2010). DSM’ler boyunca travma kavramının seyri. *Kriz Dergisi*, 18(3), 19-25. https://doi.org/10.1501/Kriz_0000000322
- Dağlar, G. Ve Nur, N. (2014). Gebelerin stresle başa çıkma tarzlarının anksiyete ve depresyon düzeyi ile ilişkisi. *Cumhuriyet Tıp Dergisi*, 36(4), 429-441. <https://doi.org/10.7197/cmj.v36i4.5000076793>
- Davis, K. (1977). *İşletmede İnsan Davranışı* (K. Tosun, T. Somay, F. Aykar, C. Baysal, Ö. Sadullah, S. Yalçın, Çev.). İstanbul Üniversitesi Yayınları (1984).
- Debowska, A., Boduszek, D., ve Willmott, D. (2017) Psychosocial correlates of attitudes toward male sexual violence in a sample of financial crime, property crime, general violent, and homicide offenders. *Journal of Sex Abuse*, 30(6), 705-727. <https://doi.org/10.1177/1079063217691966>
- Demir, G., ve Biçer, S. (2017). Üniversite öğrencilerinin flört şiddetine maruz kalma durumları ve etkileyen faktörler. Türkiye Çalışmaları: *Türkçe veya Türk Dilleri, Edebiyatı ve Tarihi Uluslararası Dergisi*, 12(13), 171-188. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.11639>
- Demirbaş, S. (2017). *Cinsel istismar mağduru ergenlerde bağlanma stili, depresyon, anksiyete, stres, stresle başa çıkma tarzları ve aleksitimi ilişkisi* (Yüksek lisans tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No. 480388).
- Devries, K. M., Mak, J. Y., García-Moreno, C., Petzold, M., Child, J. C., Falder, G., Lim, S., Bacchus, L. J., Engell, R.E., Rosenfeld, L., Pallitto, C., Vos, T., Abrahams, N., ve Watts, C. H. (2013). The global prevalence of intimate partner violence against women. *Journal of Science*. 340(6140), 1527–1528. <https://doi.org/10.1126/science.1240937>

- Dikmen, H. A., Özaydın, T., ve Yılmaz, S. D. (2018). Üniversitedeki kadın öğrencilerde yaşanan flört şiddeti ile anksiyete ve umutsuzluk düzeyleri arasındaki ilişki. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9(2), 170-176. <https://doi.org/10.31067/0.2018.9>
- Dilek A. H. (2019). *Ruminasyonun gelişimsel zemini; Ruminatif düşünme biçiminin çocukluk çağı ruhsal travmaları ve çocuklukta algılanan ebeveyn kabul reddi ile ilişkisinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Üsküdar Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No. 586964).
- Doinita, N. E., ve Maria, N. D. (2015). Attachment and parenting styles. *Journal of Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 203(1), 199 – 204. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.08.282>
- Dunne, M. P., Purdie, D. M., Cook, M. D., Boyle, F. M., ve Najman, J. M. (2003). Is child sexual abuse declining? Evidence from a population-based survey of men and women in Australia. *Journal of Child Abuse and Neglect*, 27(2), 141-152. [https://doi.org/10.1016/s0145-2134\(02\)00539-2](https://doi.org/10.1016/s0145-2134(02)00539-2)
- Durmuş, N. (2020). *Üniversite öğrencilerinde duygusal şiddet mağduriyet düzeylerinin, kendine zarar verme davranışı ve intihar olasılığına etkisi* (Yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No.648960).
- Durna, U. (2006). Üniversite öğrencilerinin stres düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 20(1), 319-343. <https://app.trdizin.gov.tr/makale/TmpNeE1URXg=>
- Dursun, Y. (2011). Şiddetin izini sürmek: Şiddet nedir? *Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(12), 1-18. <https://doi.org/10.30915/abd.1225441>
- Dülger, M. (2019). Çocukluk çağı örselenmesinin bağlanma stili ve yetişkinlik baş etme stratejilerine olan etkisi. *Enstitüsü Dergisi*, 15(2), 237-246. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1031500>
- Dünya Sağlık Örgütü. (2013). Global and regional estimates of violence against women: prevalence and health effects of intimate partner violence and non-partner sexual violence.

- Earnest, A. A., ve Brady, S. S. (2016). Dating violence victimization among high school students in Minnesota: Associations with family violence, unsafe schools, and resources for support. *Journal of Interpersonal Violence*, 31(3), 383-406. <https://doi.org/10.1177/0886260514555863>
- Ediz, A., ve Altan, Ş. (2017). Türkiye’de kadına yönelik şiddet üzerine bir alan araştırması. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 30(133-2), 397-410. <https://research.sabanciuniv.edu/id/eprint/7029>
- Efe, Ş. Y., ve Ayaz, S. (2010). Kadına yönelik aile içi şiddet ve kadınların aile içi şiddete bakışı. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 11(1), 23-29. https://doi.org/10.1501/Ashd_0000000101
- Elkin, N. (2015). Gebelerin stresle başa çıkma tarzları ve bunları etkileyen faktörler. *Mersin Üniversitesi Sağlık Bilim Dergisi*, 8(1), 22-31. <https://doi.org/hdl.handle.net/11363/1081>
- Eren, E. (2014). *Örgütsel davranış ve yönetim psikolojisi*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Ergin, N., Bayram, N., Alper, Z., Selimoglu, K., ve Bilgel, N. (2006). Domestic violence: A tragedy behind the doors. *Journal of Women and Health*, 42(2), 35-51. https://doi.org/10.1300/j013v42n02_03
- Eroğlu, H. (2006). *Durumluluk-süreklilik kaygı düzeyi ile algılanan stres, kontrol düzeyi ve stresle başa çıkma stratejileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi.
- Eryılmaz, G. (2001). Aile içi şiddet, kadın sağlığı ve hemşirelik. *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 5(2), 19-24. <https://doi.org/10.25279/sak.1075161>
- Eslek, D. (2018). *Erken ergenlik döneminde çocuk cinsel istismarını önleme programının etkililiğinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No. 515121).

- Eyüpoğlu, H. (2008). Cinsel taciz ve travma: Eleştirel bir deneyim aktarımı. *Eleştirel Psikoloji Bülteni Dergisi*, 1(1), 53-63. <https://doi.org/10.1501/Fc0001-0000000146>
- Ezer, R. N. (2019). *Üniversite öğrencilerinin aleksitimi düzeyleri ve bağlanma stilleri ile sosyal medya bağımlılıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No. 575908).
- Felitti, V. J., Anda, R. F., Nordenberg, D., Williamson, D. F., Spitz, A. M., Edwards, V., Koss, M. P., ve Marks, J. S. (1998). Relationship of childhood abuse and household dysfunction to many of the leading causes of death in adults. The adverse childhood experiences (ACE) study. *Journal of American Preventive Medicine* 14(4), 245-258. [https://doi.org/10.1016/s0749-3797\(98\)00017-8](https://doi.org/10.1016/s0749-3797(98)00017-8)
- Fırat, N., ve Kaya, F. (2015). Yurtta veya ailesinin yanında kalan öğrencilerin sosyal destek düzeyleri ve stresle başa çıkma stillerinin incelenmesi. *Turkish Journal of History*, 10(7), 407-426. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.8140>
- Fidan, F., ve Yeşil, Y. (2018). Nedenleri ve sonuçları itibarıyla flört şiddeti. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 16-24. <https://doi.org/10.16953/deusosbil.1281311>
- Fidancı, G. (2020). *2018-2019 yılları arasında anabilim dalımıza başvuran partner şiddeti mağduru kadınların sosyodemografik ve klinik özellikleri ile adli tıp uygulamaları açısından değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No. 632667).
- Folkman, S., ve Lazarus, R. S. (1980). An analysis of coping in a middle aged community sample. *Journal of Health and Social Behavior*, 21(3), 219-239. <https://doi.org/10.2307/2136617>
- Folkman, S., ve Lazarus, R. S. (1984). Personal control and stress and coping processes: a theoretical analysis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 46(4), 839-852. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.46.4.839>
- Folkman, S., ve Lazarus, R. S. (1985). If it changes it must be a process: Study of emotion and coping during three stages of a college examination. *Journal of Personality and Social Psychology*, 48(1), 150- 170. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.48.1.150>

- Follingstad, D. R., Rutledge, L. L., Berg, B. J., Hause, E. S., ve Polek, D. S. (1990). The role of emotional abuse in physically abusive relationships. *Journal of Family Violence*, 5(2), 107-120. <https://doi.org/10.1007/BF00978514>
- Fried, M. (1982). Endemic stress: The psychology of resignation and the politics of scarcity. *American Journal of Orthopsychiatry*, 52(1), 4-19. <https://doi.org/10.1111/j.1939-0025.1982.tb02660>
- Frieze, I. H. (2000). Violence in close relationships development of a research area: Comment on archer. *Journal of Psychological Bulletin*, 126(5), 681-684. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.126.5.681>
- Garza-Trevino, E. S. (1994). Neurobiological factors in aggressive behavior. *Journal of Psychiatric Services*, 45(7), 690-699. <https://doi.org/10.1176/ps.45.7.690>
- Gerson, R., ve Rappaport, N. (2013). Traumatic stress and posttraumatic stress disorder in youth: Recent research findings on clinical impact, assessment, and treatment. *Journal of Adolesc Health*, 52(2), 137-43. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2012.06.018>
- Glaser, B. A., Campbell, L. F., Calhoun, G. B., Bates, J. M., ve Petrocelli, J. V. (2002). The early maladaptive schema questionnaire-short form: A construct validity study. *Journal of Measurement and Evaluation in Counseling and Development*, 35(1), 2-13. <https://doi.org/10.1080/07481756.2002.12069043>
- Glidden, L. M., Billings, F. J. ve Jobe, B. M. (2006). Personality, coping style and wellbeing of parents rearing children with developmental disabilities. *Journal of Intellectual Disability Research*, 50(12), 949-962. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2788.2006.00929>
- Gover, A. R., Kaukinen, C., ve Fox, K. A. (2008). The relationship between violence in the family of origin and dating violence among college students. *Journal of Interpersonal Violence*, 23(12), 1667-1693. <https://doi.org/10.1177/0886260508314330>
- Grych, J. H., Jouriles, E. N., Swank, P. R., McDonald, R., ve Norwood, W. D. (2000). Patterns of adjustment among children of battered women. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 68(1), 84-94. <https://doi.org/10.1037/0022-006X.68.1.84>

- Güçlü, N. (2001). Stres yönetimi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 91-109. <https://www.gefad.gazi.edu.tr/en/download/article-file/77499>
- Güçlü, Y. A., ve Can, H. (2018). Ethnic background and alcohol use of the spouse emerge as major risk factors for domestic violence: An observational study from Turkey. *Journal of Pakistan Medical Association*, 68(12), 1782-1786. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/30504943>
- Güdek, S. (2022). *Eş şiddetine uğrayan kadınların çocukluk çağı travmaları, baş etme tutumları ve psikolojik dayanıklılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, İstanbul Bilgi Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No.725241).
- Gülbaş, E. (2022). *İstismar öyküsü olan ergenlerde dissosiyatif yaşantıların, travma sonrası büyümenin ve stresle başa çıkma stratejilerinin değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tez, Ege Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No.788770).
- Güleç, H., Topaloğlu, M., Ünsal, D., ve Altıntaş, M. (2012). Bir kısır döngü olarak şiddet. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar Dergisi*, 4(1), 112-137. <https://doi.org/10.5455/cap.20120408>
- Güler, A. (2014). *Şizofreni tanılı hastalarda çocukluk çağı travmalarının etkileri* (Yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No.363245).
- Güler, K., ve Gümüş, Z. (2018). Erken dönem uyumsuz şemaların yordayıcısı olarak çocukluk çağı travmalarının incelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(81), 379-398. <https://doi.org/10.16992/ASOS.14260>
- Güler, N., Uzun, S., Boztaş, Z., ve Aydoğan, S. (2002). Anneleri tarafından çocuklara uygulanan duygusal ve fiziksel istismar/ihmal davranışı ve bunu etkileyen faktörler. *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 24(3), 128-134. <https://www.babac-der.org.tr/wp-content/uploads/2018/12/204>
- Gülirmak, K. (2019). *Web tabanlı uygulanan duygusal ihmal ve istismarı önleme ebeveyn eğitim programının duygusal istismar farkındalık düzeyine ve çocuk yetiştirme*

tutumuna etkisi (Yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No. 536106).

Güneysucu, J. (2010). *Eğitilebilir zihinsel engelli çocuğa sahip olan babaların sosyodemografik değişkenlere göre stres düzeyleri ve stresle başa çıkma tarzlarının incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No. 278778).

Gürüz, D., ve Gürel, E. (2009). *Yönetim ve Organizasyon*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Halstead, M., Johnson, S. B., ve Cunningham, W. (1993). Measuring coping in adolescents: An application of the ways of coping checklist. *Journal of Clinical Child Psychology*, 22(3), 337-344. https://doi.org/10.1207/s15374424jccp2203_4

Hamarat, E., Thompson, D., Zabucky, K. M., Steele, D., Matheny, K. B., ve Aysan, F. (2001). Perceived stress and coping resource availability as predictors of life satisfaction in young, middle-aged, and older adults. *Journal of Experimental Aging Research*, 27(2), 181-196. <https://doi.org/10.1080/036107301750074051>

Hamberger, L. K., ve Larsen, S. E. (2015). Men's and women's experience of intimate partner violence: A review of ten years of comparative studies in clinical samples; Part I. *Journal of Family Violence*, 30(6), 699-717. <https://doi.org/10.1007/s10896-015-9732-8>

Hatipoğlu, Ü. S. (2010). *Başkent üniversitesi öğrencilerinde flört şiddeti prevalansı anketi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Başkent Üniversitesi.

Herman, J. L. (2011). *Travma ve iyileşme* (Tosun T, Çev.).1. Baskı. İstanbul: Literatür Yayıncılık (1986).

Herman, J. L. (2016). *Travma ve İyileşme* (Tosun T, Çev.). 4. Baskı. İstanbul: Literatür Yayıncılık (1986).

Holahan, C. J., ve Moos, R. H. (1986). Personality, coping, and family resources in stress resistance: a longitudinal analysis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 51(2), 389-395. <https://doi.org/10.1037//0022-3514.51.2.389>

- Holmes, K., ve Sher, L. (2013). 10 Dating violence and suicidal behavior in adolescents. *Journal of Adolescent Psychiatry*, 25(3), 257-261. <https://doi.org/10.1515/ijamh-2013-0059>
- Irmak, Ç., ve Altıntaş, M. (2017). Aile içi şiddet mağduru kadınlarda ruhsal dayanıklılık, bağlanma biçimleri, başa çıkma tutumları ve psikopatoloji. *Anadolu Psikiyatri Dergisi* 18(6), 561-670. <https://doi.org/10.5455/Apd.261145>
- Izgar, H. (2003). *Çalışanlarda stres ve tükenmişlik, endüstri ve örgüt psikolojisi*. Konya: Eğitim Yayınları.
- İçli, T. G. (1995). *Ailede kadına yönelik şiddet ve kadın suçluluğu*. Ankara: Bizim Büro Yayınları.
- İnan-Arslan, D. (2002). *Türk üniversite öğrencilerine evlilik öncesi duygusal ilişkilerinde şiddet: Psikolojik, fiziksel ve cinsel şiddet oranları ve bunlarla ilişkili faktörler* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Boğaziçi Üniversitesi.
- İşkil, R. (2023). *Eş şiddetine maruz kalan kadınlarda travma sonrası stres bozukluğu ile stresle başa çıkma yöntemleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Cumhuriyet Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No. 792542).
- Jackson, S. M., Cram, F., ve Seymour, F. W. (2000). Violence and sexual coercion in high school students' dating relationships. *Journal of Family Violence*, 15(1), 23-36. <https://doi.org/10.1023/A:1007545302987>
- Jennings, W. G., Okeem, C., Piquero, A. R., Sellers, C. S., Theobald, D., ve Farrington, D. P. (2017). Dating and intimate partner violence among young persons ages 15–30: Evidence from a systematic review. *Journal of Aggression and Violent Behavior*, 33(1), 107-125. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2017.01.007>
- Jones, E., ve Wessely, S. (2007). A paradigm shift in the conceptualization of psychological trauma in the 20th century. *Journal of Anxiety Disorders*, 21(2), 164-175. <https://doi.org/10.1016/j.janxdis.2006.09.009>
- Kadın Statü Genel Müdürlüğü. (2014). Türkiye’de kadına yönelik aile içi şiddet araştırması.

- Kalaycı, A. R. (1993). *Yazılı basında bireysel şiddet* (Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No.32257).
- Kandemirci, D., ve Kağnıcı, D. Y. (2014). Kadına yönelik aile içi şiddetle baş etme: Çok boyutlu bir araştırma. *Türk Psikoloji Yazıları Dergisi*, 17(33), 1-12. <https://doi.org/10.14744/phd.2020.58561>
- Kapçı, E. G., ve Hamamcı, Z. (2010). The relationship between family dysfunction and psychological symptomatology: The meditating role of early maladaptive schemas. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 13(3), 127-136. <https://psycnet.apa.org/record/2011-05773-005>
- Kaplan, B. (2020). Şiddetin toplumsal taşıyıcısı olarak flört şiddeti: Ankara örneği. *Kent Akademisi Dergisi*, 13(3), 526-538. <https://doi.org/10.35674/kent.722338>
- Kaplan, S. J., Pelcovitz, D., ve Labruna, V. (1999). Child and adolescent abuse and neglect research: A review of the past 10 years. Part I: Physical and emotional abuse and neglect. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 38(10), 1214-1222. <https://doi.org/10.1097/00004583-199910000-00009>
- Kara, B., Biçer, Ü., ve Gökarp A. S. (2004). Çocuk istismarı. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 47(1), 140-151. <https://cshd.org.tr/article/view/568>
- Kara, D., ve Koç, H. (2009). Öğretim elemanlarının stresle başa çıkma davranışlarının bazı değişkenlere göre belirlenmesi. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 35-50. <https://doi.org/10.14486/IJSCS237>
- Karabacak, A., ve Çetinkaya, S. K. (2015). Üniversite öğrencilerinin şiddet kabul düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 13-21. <https://doi.org/10.7816/nesne-01-02-02>
- Karaçay, E. (2021). *Genç yetişkinlerde çocukluk çağı travmalarının, bağlanma stillerinin ve benlik saygısının flört şiddetine yönelik tutumları üzerindeki yordayıcı etkisi* (Yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No.694788).

- Karakaş, S. (2018). *Psikoloji Sözlüğü*. Doğu Üniversitesi Psikoloji Bölümü: Ankara
- Karatay, M., Karatay, G., Gürarlan, B. N., ve Baş, K. (2018). Üniversite öğrencilerinin flört Şiddetine İlişkin Tutum ve Davranışları. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 27(1), 62-71. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/455896>
- Kardiner, A. (1959). Traumatic neuroses of war. Arieti, S. (Ed.). *American handbook of psychiatry* içinde (1.baskı ss.245-257). New York: Basic Books.
- Kasian, M., ve Painter, S. L. (1992). Frequency and severity of psychological abuse in a dating population. *Journal of Interpersonal Violence*, 7(3), 350-364. <https://doi.org/10.1177/088626092007003005>
- Kaukinen, C., Buchanan, L., ve Gover, A. R. (2015). Child abuse and the experience of violence in college dating relationships: Examining the moderating effect of gender and race. *Journal of Family Violence*, 30(8), 1079-1092. <https://doi.org/10.1007/s10896-015-9731-9>
- Kaura, S. A., ve Lohman, B. J. (2007). Dating violence victimization, relationship satisfaction, mental health problems, and acceptability of violence: A comparison of men and women. *Journal of Family Violence*, 22(6), 367-381. <https://doi.org/10.1007/s10896-007-9092-0>
- Kaya, M., Genç, M., Kaya, B., ve Pehlivan, E. (2007). Tıp fakültesi ve sağlık yüksekokulu öğrencilerinde depresif belirti yaygınlığı, stresle başa çıkma tarzları ve etkileyen faktörler. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 18(2), 137-146. <https://doi.org/10.26559/mersinsbd.334742>
- Kayacı, Ü., ve Özbay, Y. (2016). Üniversite öğrencilerinin travmatik yaşantı, psikolojik doğum sıraları ve sosyal ilgilerinin psikolojik dayanıklılıklarını yordaması. *Journal of Happiness and Well-Being*, 4(1), 128-142. <https://doi.org/10.29329/epasr.2021.383.13>
- Kepir-Savoly, D. D., Ulaş, Ö., ve Demirtaş-Zorbaz, S. (2015). Üniversite öğrencilerinin çiftler arası şiddeti kabul düzeylerini etkileyen etmenler. *Journal of Turkish Psychological Counseling and Guidance*, 5(42), 928-937. <https://doi.org/10.33715/inonusaglik.836842>

- Kılınçer, A. S., ve Dost, M. T. (2012). Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde algıladıkları istismar. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 5(42), 160-172. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/200263>
- Kırımsoy, E., Acar, H., ve Sevük, H. Y. (2013). *Sosyal çalışma görevlileri için eğitim kitabı*. Ankara: Türkiye’de Çocuklar İçin Adalet Projesi Yayınları.
- Kızmaz, Z. (2006). Okullardaki şiddet davranışının kaynakları üzerine kuramsal bir yaklaşım. *Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 30(1), 47-70. <https://kutuphane.dogus.edu.tr/mvt/pdf.php>
- Kocacık, F. (2001). Şiddet olgusu üzerine. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 2(1), 1-7. <https://library.dogus.edu.tr/mvt/pdf.php>
- Kocamanoğlu, F. N. (2021). *Geç ergenlik döneminde flört şiddeti ile çocukluk çağı ruhsal travmaları ve ruhsal belirtiler arasındaki ilişki* (Yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No.669835).
- Koç, M. (2007). Şiddetin ortaya çıkardığı psikolojik travmayla baş etmede sporun işlevselliği. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(18), 167-179. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/843653>
- Koçak, Y. Ç., ve Can, H. Ö. (2019). Flört şiddeti: Tanımı, sınıflaması ve değerlendirmesi. *Türkiye klinikleri. Journal of Obstetric-Women's Health and Diseases Nursing-Special Topics*, 5(3), 43-53. <https://www.researchgate.net/publication/338387971>
- Koçak, Ç. M., ve Vatansever, V. (2023). Olumsuz yaşam olayları ve saldırganlık arasında problem-odaklı ve duygu-odaklı başa çıkma tarzlarının aracı rolleri. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar Dergisi*, 15(1), 332-345.
- Koçhan, A. (2019). *Engelli çocuğa sahip ebeveynlerin stres düzeyi, stresle başa çıkma tarzları, hastalık yükü algıları ve bilgece farkındalık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Başkent Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No. 541098).

- Koçtürk, N. (2016). Tekrarlanan cinsel istismara maruz kalan ergenlerin bireysel ve ailesel risk faktörleri. *Journal of Education and Science* 43(193), 109-119. <https://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/7000/2731>
- Koçtürk, N. (2019). Tekrarlanan cinsel istismar mağduriyeti ve okul ortamında yapılması gerekenler. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 965-990. <https://doi.org/10.15869/itobiad.530754>
- Kokurcan, A., ve Hüseyin, H. Ö. (2012). Travma kavramının psikiyatri tarihindeki seyri. *Kriz Dergisi*, 20(1), 19-24. https://doi.org/10.1501/Kriz_0000000330
- Korkmaz, Y. (2014). *Lise öğrencilerinin depresyon, anksiyete, stres ve internet bağımlılığı ilişkisinin bazı değişkenlere göre yordanması* (Yüksek lisans tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No. 417721).
- Korkmaz, E. (2019). *Çocukluk çağı ruhsal travmaları ve affetmenin kişilerin savunma mekanizmalarıyla ilişkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi.
- Kök, O. (2016). *Yetişkin bireylerde stresle başa çıkma düzeyleri ile öz-yeterlik arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Haliç Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No. 435244).
- Krug, E.G., Dahlberg, L.L, Mercy, J.A., Zwi, A.B., ve Lozano, R. (2002). The world report on violence and health. *Journal of Lancet*, 360(9339), 1083-1088. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(02\)11133-0](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(02)11133-0)
- Kurtulmuş, E. (2018). *Eşler arasındaki psikolojik şiddetin demografik özellikler açısından incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No.512999).
- Kuş, D. (2018). *Sosyo-ekonomik düzey ve kadına yönelik şiddet: Gaziantep ili örneği* (Yüksek lisans tezi, Gaziantep Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No.534158).

- Kütük, E. K., Gümüştas, F., ve Almis, B. H. (2018). Üniversite öğrencisi kızlarda flört şiddetinin belirleyicileri ve psikiyatrik sonuçlar açısından flört dışı şiddetten farklılıkları. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 19(2), 217-223. <https://doi.org/10.5455/apd.274195>
- Kwong, M. J., Bartholomew, K., Henderson, A. J., ve Trinke, S. J. (2003). The intergenerational transmission of relationship violence. *Journal of Family Psychology*, 17(3), 288-301. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.17.3.288>
- Lampe, A. (2002). The prevalence of childhood sexual abuse, physical abuse and emotional neglect in Europe/prävalenz von sexuellem mißbrauch, physischer mißhandlung und emotionaler vernachlässigung in Europa. *Journal of Zeitschrift für Psychosomatische Medizin und Psychotherapie*, 48(4), 370-380. <https://doi.org/10.13109/zptm.2002.48.4.370>
- Latzman, N. E., Vivolo-Kantor, A. M., Niolon, P. H., ve Ghazarian, S. R. (2015). Predicting adolescent dating violence perpetration: Role of exposure to intimate partner violence and parenting practices. *Journal of American Preventive Medicine*, 49(3), 476-482. <https://doi.org/10.1016/j.amepre.2015.06.006>
- Lazarus, R. S. (1993). Coping theory and research: past, present, and future. *Biopsychosocial Science and Medicine*, 55(3), 234-247. <https://doi.org/10.1097/00006842-199305000-00002>
- Lazarus, R. S. (2006). *Stress and emotion: A new synthesis*. Springer Publishing Company.
- Lazarus, R. S., ve Folkman, S. (1984). *Stress, appraisal, and coping*. Springer Publishing Company.
- Lewis, S. F., ve Fremouw, W. (2001). Dating violence: A critical review of the literature. *Journal of Clinical psychology review*, 21(1), 105-127. [https://doi.org/10.1016/s0272-7358\(99\)00042-2](https://doi.org/10.1016/s0272-7358(99)00042-2)
- Li, X., Wang, Z., Hou, Y., Wang, Y., Liu, J., ve Wang, C. (2014). Effects of childhood trauma on personality in a sample of Chinese adolescents. *Journal of Child Abuse and Neglect*, 38(4), 788-796. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2013.09.002>

- Makin-Byrd, K., ve Bierman, K. L. (2013). Individual and family predictors of the perpetration of dating violence and victimization in late adolescence. *Journal of Youth and Adolescence*, 42(4), 536-550. <https://doi.org/10.1007/s10964-012-9810-7>
- Mayda, B. S. (2020). *Çocukluk çağı travmasının erken dönem uyumsuz şemalar ve stresle başa çıkma tarzına etkisi* (Yüksek lisans tezi, İstanbul Kent Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No.631923).
- McCoy, M. L., ve Keen, S. M. (2014). *Child abuse and neglect (2.baskı)*. New York: Psychology Press.
- McMahon, M. (1999). Battered women and bad science: The limited validity and utility of battered woman syndrome. *Journal of Psychiatry, Psychology and Law*, 6(1), 23-49. <https://doi.org/10.1080/13218719909524946>
- Mermertaş, A. (2020). *Üniversite öğrencilerinde flört şiddeti, depresyon ve benlik saygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Haliç Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No.649466).
- Merrill, L. L., Crouch, J. L., Thomsen, C. J., Guimond, J., ve Milner, J. S. (2005). Perpetration of severe intimate partner violence: Premilitary and second year of service rates. *Journal of Military Medicine*, 170(8), 705-709. <https://doi.org/10.7205/milmed.170.8.705>
- Meşe, H. R. (2021). *Çocukluk çağı travmaları, psikolojik katılık ve psikolojik esneklik ile depresyon, anksiyete ve stres arasındaki ilişkilerin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No. 680658).
- Meyer, A., Wagner, B., ve Dutton, M. A. (2010). The relationship between battered women's causal attributions for violence and coping efforts. *Journal of Interpersonal Violence*, 25(5), 900-918. <https://doi.org/10.1177/0886260509336965>
- Meyerson, L. A., Long, P. J., Miranda, R., ve Marx, B. P. (2002). The influence of childhood sexual abuse, physical abuse, family environment, and gender on the psychological adjustment of adolescents. *Journal of Child Abuse and Neglect*. 26(4), 387-405. [https://doi.org/10.1016/s0145-2134\(02\)00315-0](https://doi.org/10.1016/s0145-2134(02)00315-0)

- Mihçioğur, S., ve Akın, A. (2015). Flört şiddeti-“şiddet’li sevgi”. *Sağlık ve Toplum Dergisi*, 25(2), 9-15. <https://ssyv.org.tr/wp-admin/uploader/BELGELER/saremihciokur.pdf>
- Miller, L. H., Smith, A. D., Rothstein, L. (1993). *The stress solution: an action plan to manage the stress in your life*. New York: Pocket Books.
- Miller, A. B., Williams, C., Day, C., ve Esposito-Smythers, C. (2017). Effects of cognitive distortions on the link between dating violence exposure and substance problems in clinically hospitalized youth. *Journal of Clinical Psychology*, 73(6), 733-744. <https://doi.org/10.1002/jclp.22373>
- Morgan, G. (1993). *İşte ve yaşamda stresi yönetmenin yolları* (Ş. Çağla, Çev.), İstanbul: Ruh Bilim Yayınları.
- Muslu, L. (2001). *Kırsal bölgede eşleri tarafından fiziksel şiddet gören ve görmeyen kadınların benlik saygısı düzeylerinin belirlenmesi* (Yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No.123914).
- Müjdecioğlu-Demir, G. (2017). *Kendine zarar verme davranışı ve/veya intihar girişimi olan ergenlerde çocukluk çağı travmaları ve bağlanma stillerinin değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No.484697).
- National Child Traumatic Stress Network. (2010). *National child traumatic stress network empirically supported treatments and promising practices*. Los Angeles: Author.
- Niehuis, S. (2008). Dating and courtship. J. T. Sears (Ed.), *The Greenwood encyclopedia of love, courtship, and sexuality through history* içinde (6.baskı ss.57-60). Westport, CT: Greenwood Press.
- Niolon, P. H., Kearns, M., Dills, J., Rambo, K., Irving, S., Armstead, T. L., Gilbert, L. ve Centers for Disease Control and Prevention. (2017). *Preventing intimate partner violence across the lifespan: A technical package of programs, policies, and practices*. United State: Government Printing Office.

- Norman, M. (1989). *These good men: Friendships forged from war*. New York: Crown Publishers.
- Offenhauer, P., ve Buchalter, A. (2011). *Teen dating violence: A literature review and annotated bibliography*. (1.baskı). Washington: U.S. Department of Justice.
- Olsson, A., Ellsberg, M., Berglund, S., Herrera, A., Zelaya, E., Pena, R., Zelaya, F., ve Persson L. A. (2000). Sexual abuse during childhood abuse and adolescence among Nicaraguan men and women: A population-based anonymous survey. *Journal of Child Abuse and Neglect*, 24(12), 1579-1589. [https://doi.org/10.1016/s0145-2134\(00\)00215-5](https://doi.org/10.1016/s0145-2134(00)00215-5)
- Örsel, S., Karadağ, H., Kahiloğulları, A. K., ve Aktaş, E. A. (2011). Psikiyatri hastalarında çocukluk çağı travmalarının sıklığı ve psikopatoloji ile ilişkisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 12(2), 130-136. <http://uvt.ulakbim.gov.tr/132671>
- Özcan, Ö. (2009). *Partneri tarafından duygusal ve fiziksel şiddete uğramış ve uğramamış kadınların umutsuzluk düzeylerinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No. 253997).
- Özdere, M., ve Kürtül, N. (2018). Flört şiddeti eğitiminin, üniversite öğrencilerinin flört şiddetine ilişkin tutumlarına etkisi. *Journal of Social Science Development*, 3(9), 123-136. <https://doi.org/10.31567/ssd.46>
- Özen, Y. (2019). Psikolojik travmanın insanlık kadar eski tarihi. *Journal of Social Science*, 3(5), 362-375. <https://doi.org/10.30520/tjsosci.350160>
- Özerkmen, N., ve Gölbaşı, H. (2012). Toplumsal bir olgu olarak şiddet. *Akademik Bakış Dergisi*, 28(1), 1-19. <https://www.ajindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423868082>
- Özgen, H. (2017). *Çocukluk çağı ruhsal travmalarının ebeveyn tutumları üzerindeki yordayıcılığı* (Yüksek lisans tezi, Gelişim Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No.476356).
- Özgen, F., ve Aydın, H. (1999). Travma sonrası stres bozukluğu. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 2(1), 34-41. https://jag.journalagent.com/kpd/pdfs/KPD_2_1_34_41

- Özgür, G., Yörükoğlu, G., ve Baysan-Arabacı, L. (2011). Lise öğrencilerinin şiddet algıları, şiddet eğilim düzeyleri ve etkileyen faktörler. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 2(2), 53-60. <https://doi.org/10.35379/cusosbil.590497>
- Özko, H. (2014). *The relations among childhood interpersonal trauma, dissociation, posttraumatic stress disorder, and disorders of extreme stress not otherwise specified* (Yayınlanmamış doktora tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi.
- Öztürk, N. (2008). *Orta öğretim 9. sınıf öğrencilerinin saldırganlık düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No. 226941).
- Öztürk, A. B. (2014). *Erkeklik ve kadına yönelik aile içi şiddet: eşine şiddet uygulayan erkekler* (Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No. 354743).
- Öztürk, N. (2017). *Gençler arası ilişkilerde flört şiddeti Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği* [Broşür]. <https://cinselsiddetlemucadele.org/wp-content/uploads/2017/07>
- Öztürk, N., Karabulut, M., ve Sertoğlu, E. (2018). *Gençlerle güvenli ilişkiler üzerine çalışmak: Eğitimciler ve danışmanlar için el kitabı*. (2.baskı). İstanbul: Punto Baskı Çözümleri.
- Özusta, Ö. (2023). *Yakın partner şiddeti, çocukluk çağı travmaları, aleksitimi ve stresle başa çıkma tarzları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Onsekiz Mart Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No. 579655).
- Parkes, K. R. (1986). Coping in stressful episodes: the role of individual differences, environmental factors, and situational characteristics. *Journal of Personality and Social Psychology*, 51(6), 1277-1292. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.51.6.1277>
- Parlak, S. (2018). *Gençlerde partnere yönelik şiddet ve önlenmesi: Bir karma yöntem çalışması* (Doktora tezi, Marmara Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No. 525696).

- Pelendecioğlu, B., ve Bulut, S. (2009). Çocuğa yönelik aile içi fiziksel istismar. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(1), 49-62. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/16663>
- Polat, O. (2007). *Tüm boyutlarıyla çocuk istismarı*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Polat, O. (2015). *Şiddet*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Polat, O. (2016). Şiddet. *Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 22(1), 15 34. <https://www.researchgate.net/publication/354478330>
- Price, J., ve Stuart, A. D. (2002). A phenomenological investigation of the experience of siblings of traumatic head injury survivors. *Journal of Social Work Practitioner-Research*, 14(1), 80-95. <https://www.researchgate.net/publication/332552696>
- Prospero, J. M., Bullard, J. E., ve Hodgkins, R. (2012). High-latitude dust over the north atlantic: inputs from Icelandic proglacial dust storms. *Journal of Science*, 335(6072), 1078-1082. <https://doi.org/10.1126/science.1217447>
- Putnam, F. W. (2003). Ten-year research update review: Child sexual abuse. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 42(3), 269-278. <https://doi.org/10.1097/00004583-200303000-00006>
- Rakovec-Felser, Z. (2014). Domestic violence and abuse in intimate relationship from public health perspective. *Journal of Health Psychology Research*, 2(3), 1821. <https://doi.org/10.4081/hpr.2014.1821>
- Reef, J., Diamantopoulou, S., Van Meurs, I., Verhulst, F., ve Van Der Ende, J. (2009). Child to adult continuities of psychopathology: a 24-year follow-up. *Journal of Acta Psychiatrica Scandinavica*, 120(3), 230-238. <https://doi.org/10.1111/j.1600-0447.2009.01422.x>
- Rees, T., ve Freeman, P. (2009). Social support moderate the relationship between stressors and task performance through self-efficacy". *Journal of Social and Clinical Psychology* 28(2), 244-263. <https://doi.org/10.1521/jscp.2009.28.2.244>

- Renk, K., ve Creasey, G. (2003). The relationship of gender, gender identity, and coping strategies in late adolescents. *Journal of Adolescence*, 26(2), 159-168. [https://doi.org/10.1016/s0140-1971\(02\)00135-5](https://doi.org/10.1016/s0140-1971(02)00135-5)
- Rescoe, S. B. (2019). Social Capital and Psychological stress in post-earthquake: Haiti, Tulane University, New Orleans, Louisiana. *Journal of Sustainability Science*, 16(1), 203-220. <https://doi.org/10.1007/s11625-020-00854-2>
- Rickert, V. I., Wiemann, C. M., Harrykisson, S. D., Berenson, A. B., ve Kolb, E. (2002). The relationship among demographics, reproductive characteristics, and intimate partner violence. *Journal of American Obstetrics and Gynecology*, 187(4), 1002-1007. <https://doi.org/10.1067/mob.2002.126649>
- Riger S., Ahrens, C., ve Blickenstaff, A. (2000). Measuring interference with employment and education reported by women with abusive partners: *Journal of Preliminary Data Violence and Victims*, 15(2), 161-172. <https://doi.org/10.1891/0886-6708.15.2.161>
- Rowshan, A. (1998). *Stres yönetimi* (D. Cüceoğlu, çev.). İstanbul.
- Rowshan, A. (2003). *Stres Yönetimi*. (D. Cüceoğlu, çev.). İstanbul.
- Rowshan, A. (2011). *Stres Yönetimi*. (D. Cüceoğlu, çev.). İstanbul.
- Rubio-Garay, F., López-González, M. A., Carrasco, M. A., ve Amor, P. J. (2017). The prevalence of dating violence: A systematic review. *Journal of Psychologist Papers*, 38(2), 135- 147. <https://doi.org/10.23923/pap.psicol2017.2831>
- Sadock, B. J. (2015). *Kaplan and Sadock's synopsis of psychiatry: behavioral sciences/clinical psychiatry*. Philadelphia, PA: Wolters Kluwer.
- Sakarya, A. K. (2013). *Üniversitede öğrenim gören gençlerde flörtte şiddet* (Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No. 328684).

- Salman, Y. (2015). *Çocukluk çağı istismarı ve ebeveynler arası şiddete tanık olmanın psikolojik sıkıntı aracılığıyla flört şiddeti üzerindeki rolü* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bahçeşehir Üniversitesi.
- Saraç, A., Hamamcı, Z. ve Güçray, S. (2015). Üniversite öğrencilerinin romantik ilişki doyumunu yordaması. *Türk Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Dergisi*, 5(43), 69-81. <https://www.researchgate.net/publication/342782483>
- Sarıhan, B. (2019). *Üniversite öğrencilerinde flört şiddetinin yordayıcıları olarak ve çocukluk çağı travma yaşantıları ve toplumsal cinsiyetçilik özellikleri* (Yüksek lisans tezi, Ufuk Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No. 604388).
- Savcı, M., ve Aysan, F. (2014). Üniversite öğrencilerinde algılanan stres düzeyi ile stresle başa çıkma stratejileri arasındaki ilişki. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(1), 44-56. <https://www.researchgate.net/publication/310801021>
- Schuler, S. R., Hashemi, S. M., Riley, A. P., ve Akhter, S. (1996). Credit programs, patriarchy and men's violence against women in rural Bangladesh. *Journal of Social Science and Medicine*, 43(12), 1729-1742. [https://doi.org/10.1016/s0277-9536\(96\)00068-8](https://doi.org/10.1016/s0277-9536(96)00068-8)
- Schuster, I., Krahé, B., ve Toplu-Demirtaş, E. (2016). Prevalence of sexual aggression victimization and perpetration in a sample of female and male college students in Turkey. *Journal of Sex Research*, 53(9), 1139-1152. <https://doi.org/10.1080/00224499.2016.1207057>
- Sezikli, K. (2021). *Travmayla çalışan meslek gruplarında ikincil travmatik stres düzeyi ile stresle başa çıkma tarzları arasındaki ilişki* (Yüksek lisans tezi, Bilgi Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No. 724337).
- Shen, A. C. T., Chiu, M. Y. L., ve Gao, J. (2012). Predictors of dating violence among chinese adolescents: the role of gender-role beliefs and justification of violence. *Journal of Interpersonal Violence*, 27(6), 1066-1089. <https://doi.org/10.1177/0886260511424497>
- Shorey, R. C., Febres, J., Brasfield, H., ve Stuart, G. L. (2012). Male dating violence victimization and adjustment: The moderating role of coping. *Journal of American Men's Health*, 6(3), 218-228. <https://doi.org/10.1177/1557988311429194>

- Sırım, M. (2021). *Genç yetişkinlerde flört şiddeti mağduriyeti ile yaşam doyumu arasındaki ilişkide bilişsel çarpıtmaların aracı rolünün incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Kent Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No. 693353).
- Simonelli, C. J., ve Ingram, K. M. (1998). Psychological distress among men experiencing physical and emotional abuse in heterosexual dating relationships. *Journal of Interpersonal Violence*, 13(6), 667-681. <https://doi.org/10.1177/088626098013006001>
- Smith, D. M., ve Donnelly, J. (2000). Adolescent dating violence: A multi-systemic approach of enhancing awareness in educators, parents, and society. *Journal of Prevention and Intervention in the Community*, 21(1), 53-64. <https://www.researchgate.net/publication/279706759>
- Smith, P. H., White, J. W., ve Holland, L. J. (2003). A longitudinal perspective on dating violence among adolescent and college-age women. *Journal of American Public Health*, 93(7), 1104-1109. <https://doi.org/10.2105/ajph.93.7.1104>
- Solmuş, T. (2011). *Çift, evlilik ve aile terapisi*. İstanbul: Doruk Yayınları.
- Soylu, C., Kütük, B., Aytemür, M., ve Akkuş, K. (2023). Çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının yaşam kalitesi üzerindeki etkisi: Başa çıkma tarzlarının rolü. *Türk Psikoloji Yazıları Dergisi*, 26(51), 14-25.
- Stets, J. E., ve Pirog-Good, M. A. (1987). Violence in dating relationships. *Journal of Social Psychology Quarterly*, 50(3), 237-246. <https://doi.org/10.2307/2786824>
- Stets, J. E., ve Henderson, D. A. (1991). Contextual factors surrounding conflict resolution while dating: Results from a national study. *Journal of Family Relations*, 40(1), 29-36. <https://doi.org/10.2307/585655>
- Straus, M. A., ve Gelles, R. (1986). Societal change and change in family violence from 1975 to 1985 as revealed by two national surveys. *Journal of Marriage and the Family*, 48(3), 465-479. <http://dx.doi.org/10.2307/352033>
- Straus, M. A., Hamby, S. L., Boney-McCoy, S. U. E., ve Sugarman, D. B. (1996). The revised conflict tactics scales (CTS2) development and preliminary psychometric

data. *Journal of Family Issues*, 17(3), 283-316.
<https://doi.org/10.1177/019251396017003001>

- Subaşı, N., Akın, A. (2003). *Kadına yönelik şiddet; nedenleri ve sonuçları. Toplumsal Cinsiyet, Sağlık ve Kadın Kitabı içinde* (ss. 231-248), Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara.
- Suvari, B. (2023). *Yetişkinlikte kullanılan savunma mekanizmalarının çocukluk çağı travmaları ile ilişkisinin öfke ve affedicilik bağlamında incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Aydın Üniversitesi.
- Sümer, A. S. (2008). *Farklı öz-anlayış düzeylerine Sahip Üniversite öğrencilerinde depresyon, anksiyete ve stresin değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No. 218733).
- Şahin, N. H. (1998). *Stresle başa çıkma olumlu bir yaklaşım*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Şahin, N. H., ve Durak, A. (1995). Stresle başa çıkma tarzları ölçeği: üniversite öğrencileri için uyarlanması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 10(34), 56-73.
<https://www.researchgate.net/publication/227854958>
- Şahin, E. M., Yetim, D., ve Öyekçin, D. G. (2012). Edirne’de kadına yönelik eş şiddeti yaygınlığı ve kadınların şiddete karşı tutumları. *Cumhuriyet Tıp Dergisi*, 34(1), 23-32. <https://dx.doi.org/10.7197/1305-0028.940>
- Şahin Demirkapı, E. (2013). *Çocukluk çağı travmalarının duygu düzenleme ve kimlik gelişimine etkisi ve bunların psikopatolojiler ile ilişkisi* (Yüksek lisans tezi, Adnan Menderes Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No.376906).
- Şar, V., Öztürk, P. E., ve İkikardeş, E. (2012). Çocukluk çağı ruhsal travma ölçeğinin Türkçe uyarlamasının geçerlilik ve güvenilirliği. *Journal of Medical Sciences*, 32(4), 1054-1063. <https://doi.org/10.5336/medsci.2011-26947>

- Şimşek, D. E. (2017). *Yetişkin bireylerde çocukluk çağı travmaları ile saldırganlık düzeyleri arasındaki ilişki* (Yüksek lisans tezi, Üsküdar Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No. 485471).
- Tabachnick, B. G., ve Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics*. Boston: Allyn and Bacon.
- Taner, Y., ve Gökler, B. (2004). Çocuk istismarı ve ihmali: Psikiyatrik yönleri. *Journal of Acta Medica*, 35(2), 82-86. <https://actamedica.org/index.php/actamedica/article/view/188>
- Tarhan, N. (2013). *Kadın psikolojisi*. İstanbul: Nesil Yayıncılık.
- Taşkent, V. (2010). *Alkol ve/veya madde bağımlıları ile bağımlılığı olmayan bireylerin savunma mekanizmaları açısından karşılaştırılması, çocukluk çağı travmaları, disosiyatif yaşantılar ve bağımlılık şiddetinin savunma mekanizmaları üzerindeki etkisinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No.278784).
- Taşköprü, M. (2013). *Evlilik doyumu ile problem çözme becerileri, stresle başa çıkma ve evlilik süresi arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, İstanbul Bilim Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No.332630).
- Tatar, A. (2019). *Yetişkinlerin çocukluk çağı travma durumları ile istenmeyen düşüncelerle baş etme yöntemleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No. 560347).
- Taylor, S.E. (1986). *Health psychology*. New York: McGraw-Hill, Inc.
- Tekin, Ö. (2009). *İlköğretim okul müdürlerinin stresle başa çıkma stratejilerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No. 241347).
- Tengilimoğlu, D. A., ve Asuman- Bektaş, M. (2009). *İşletme yönetimi*. Ankara: Seçkin Kitapevi.

- Terzi, Ş. (2008). Üniversite öğrencilerinde kendini toparlama gücü'nün içsel koruyucu faktörlerle ilişkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(35), 297-306. <http://www.efdergi.hacettepe.edu.tr/200835%DEER%DDFE%20TERZ%DD.pdf>
- Terzioğlu, F., Gönenç, İ. M., Özdemir, F., Güvenç, G., Kök, G., Yılmaz Sezer, N., Hiç Yılmaz., ve Demirtaş, B. (2016). Flört şiddeti tutum ölçeği geçerlik güvenirlik çalışması. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 19(4), 225-232. https://www.researchgate.net/publication/321874813_Flort_Siddeti_Tutum_Olcegi
- Tjaden, P., ve Thoennes, N. (2000). Prevalence and consequences of male-to-female and female-to-male intimate partner violence as measured by the national violence against women survey. *Journal of Violence Against Women*, 6(2), 142-161. <https://doi.org/10.1177/10778010022181769>
- Tokuç, B., Ekuklu, G., ve Avcioğlu, S. (2010). Domestic violence against married women in Edirne. *Journal of Interpersonal Violence*, 25(5), 832-847. <https://doi.org/10.1177/0886260509336960>
- Topçu, S. (2009). *Silinmeyen izler: Çocuk, genç ve engellilerin istismar ve ihmali*. Ankara: Phoenix Yayınevi.
- Toplu-Demirtaş, E. (2015). *Flört ilişkisi olan üniversite öğrencileri arasında psikolojik saldırganlığa başvurma: Toplumsal, ebeveyne ilişkin ve kişisel faktörlerin etkileşimi* (Doktora tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No.399847).
- Toplu-Demirtaş, E., ve Sümer, Z. (2011, 3-5 Ekim). *Flört ilişkisinde şiddetin yaygınlığı ve türleri* [Konferans Sunumu]. National Conference on Guidance and Psychological Counseling. <https://hdl.handle.net/11511/84269>
- Tuğsavul, B., Karagöz, K., ve Soydinç, L. (2017). *Toplumsal cinsiyet çalışmaları rehberi*. İstanbul: Toplum Gönüllüleri Vakfı Yayınları.

- Tuna, N. G. (2022). *Yetişkin bireylerin çocukluk çağı travmaları, stresle başa çıkma tarzları ve umutsuzluk düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Gedik Üniversitesi.
- Turan, Ö. (2021). *Üniversite öğrencilerinde çocukluk çağı travmaları, psikolojik dayanıklılık ve stresle başa çıkma biçimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No.681863).
- Turunç, Y. (2009). *Fabrika işçilerinde stres kaynakları ve stresle başa çıkma yöntemleri* (Yüksek lisans tezi, Trakya Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No.242755).
- Türk, B., Hamzaoğlu, N., ve Yayak, A. (2020). Flört şiddeti üzerine bir inceleme. *Journal of Forensic Medicine and Forensic Sciences*, 17(1), 73-81. https://www.researchgate.net/publication/339913043_Flort_Siddeti_Uzerine_Bir_Inceleme
- Türk, B., ve Tekin, A. (2018). Üniversite öğrencilerinde çocukluk çağı travmaları ile flört şiddeti arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Turaz Akademi Dergisi*, 4(2), 85-91. <https://www.researchgate.net/publication/329963315>
- Türkgil, B. (2021). *Çocukluk çağı travmaları olan yetişkinlerde çocukluk çağı travmaları, ruminatif düşünce biçimi ve umutsuzluk düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, İstanbul Kent Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No.656318).
- Türksoy, N. (2003). Psikolojik travma ve tanım sorunları. *Psikolojik Travma ve Sonuçları Dergisi*, 1(1), 9-21. <https://www.researchgate.net/publication/384144694>
- Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, (2007). *Kadınlar İçin Aile İçi Şiddetle Mücadele El Kitabı*. Ankara.
- Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, (2008). *Kadınlar İçin Aile İçi Şiddetle Mücadele El Kitabı*. Ankara.

- Türküm, S. (1999). *Stresle başa çıkma ve iyimserlik. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(7), 1-16. <https://hdl.handle.net/11421/562>
- Türküm, A. (2003). Akılcı olmayan inanç ölçeğinin geliştirilmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(19), 41-47. <https://hdl.handle.net/11421/14901>
- Türkyılmaz, Y. (2020). *Çocukluk çağı travmaları ve flört şiddeti arasındaki ilişkide duygu düzenleme gücü ve çelişik duygulu cinsiyetçiliğin aracı rolü* (Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No.728620).
- Ulloa, E. C., Martinez-Arango, N., ve Hokoda, A. (2014). Attachment anxiety, depressive symptoms, and adolescent dating violence perpetration: a longitudinal mediation analysis. *Journal of Aggression, Maltreatment and Trauma*, 23(6), 652-669. <https://doi.org/10.1080/10926771.2014.920452>
- Uluocak, S., Gökulu, G., ve Bilir, O. (2014). Kadına yönelik şiddetin önlenmesinde stratejik bir başlangıç noktası: Partner şiddeti. *Journal of Human Sciences*, 11(2), 362-387. <https://doi.org/10.14687/ijhs.v11i2.2942>
- Unicef. (2015). *Riskler ve çocuk koruma*. Erişim adresi: <http://unicef.org.tr/sayfa.aspx>.
- Urhan, S. (2013). *Ev içi şiddet mağduru kadınlarda travma sonrası stres bozukluğu ve depresyon belirtilerinin sıklığı ve bu sorunlarla ilişkili risk faktörleri* (Yüksek lisans tezi, Haliç Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No.342380).
- Ülev, E. (2014). *Üniversite öğrencilerinde bilinçli farkındalık düzeyi ile stresle başa çıkma tarzının depresyon, kaygı ve stres belirtileriyle ilişkisi* (Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No. 365039).
- Ünal, F. (2008). Ailede çocuk istismarı ve ihmali. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(12), 9-18. <https://avesis.akdeniz.edu.tr/yayin/7530c968-5455-4eb2-94b6-74e97500e6f4>
- Ünsal, A. (1996). *Genişletilmiş bir şiddet tipolojisi: Cogito. Şiddet*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

- Vachher, A. S., ve Sharma, A. K. (2010). Domestic violence against women and their mental health status in a colony in Delhi. *Indian Journal of Community Medicine*, 35(3), 403-405. <https://doi.org/10.4103/0970-0218.69266>
- Vagi, K. J., Rothman, E. F., Latzman, N. E., Tharp, A. T., Hall, D. M., ve Breiding, M. J. (2013). Beyond correlates: A review of risk and protective factors for adolescent dating violence perpetration. *Journal of Youth and Adolescence*, 42(4), 633-649. <https://doi.org/10.1007/s10964-013-9907-7>
- Vahip, I. (2002). Evdeki şiddet ve gelişimsel boyutu: Farklı bir bakış. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 13(4), 312 – 319. <https://psikiyatridizini.net/viewarticle.aspx?articleid=2436>
- Vahip, I., ve Doğanavşargil, Ö. (2006). Aile içi fiziksel şiddet ve kadın hastalarımız. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 17(2), 107-114. <https://psikiyatridizini.net/viewarticle.aspx?articleid=5031>
- Vatandaşlar, S. E., ve Sümer, Z. H. (2019). Kadınlara yönelik psikolojik şiddet ölçeğinin Türk kültürüne uyarlanması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 9(53), 341-371. <https://www.researchgate.net/publication/333943198>
- Waldrop, A. E., ve Resick, P. A. (2004). Coping among adult female victims of domestic violence. *Journal of Family Violence*, 19(5), 291-302. <https://doi.org/10.1023/B:JOFV.0000042079.91846.68>
- Wekerle, C., ve Wolfe, D. A. (1999). Dating violence in mid-adolescence: Theory, significance, and emerging prevention initiatives. *Journal of Clinical Psychology Review*, 19(4), 435-456. [https://doi.org/10.1016/s0272-7358\(98\)00091-9](https://doi.org/10.1016/s0272-7358(98)00091-9)
- Whitelock, C. F., Lamb, M. E., ve Rentfrow, P. J. (2013). Overcoming trauma: Psychological and demographic characteristics of child sexual abuse survivors in adulthood. *Journal of Clinical Psychological Science*, 1(4), 351-362. <https://doi.org/10.1177/00048674241289027>
- WHO(2002),http://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/world_report/en/summary_en.pdf. Erişim Aralık 2018.
- WHO (2012), <http://www.who.int/gho/violence/prevalence/en/>. Erişim Eylül 2018.

WHO(2013),<http://apps.who.int/iris/bitstream/handle/>.Erişim Eylöl 2018.

Wolfe, D. A., Scott, K. L., ve Crooks, C. V. (2005). Abuse and violence in adolescent girls' dating relationships. D. J. Bell, S. L. Foster, E. J. Mash (Ed.), *Handbook of behavioral and emotional problems in girls* içinde (ss.381-414). Boston, MA: Springer US.

Wolfe, D. A., Scott, K., Wekerle, C., ve Pittman, A. L. (2001). Child maltreatment: Risk of adjustment problems and dating violence in adolescence. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 40(3), 282-289.
<https://doi.org/10.1097/00004583-200103000-00007>

Wolfe, D. A., Wekerle, C., Scott, K., Straatman, A. L., ve Grasley, C. (2004). Predicting abuse in adolescent dating relationships over 1 year: the role of child maltreatment and trauma. *Journal of Abnormal Psychology*, 113(3), 406-415.
<https://doi.org/10.1037/0021-843X.113.3.406>

Yamaç, Ö. (2009). *Üniversite öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek ile stresle başa çıkma stilleri arasındaki ilişki* (Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No.234929).

Yazgan-İnanç, B., ve Yerlikaya, E. E. (2016). *Kişilik kuramları*. Ankara: Pegem Akademi.

Yerlikaya, E. (2019). *Üniversite öğrencilerinin mizah tarzları ile algılanan stres, kaygı ve depresyon düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Doktora tezi, Çukurova Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No. 241451).

Yıldırım, Ş. (2020). *Fiziksel travma yaşantısı olan hastaların ve refakatçilerinin, temel kişilik özelliklerinin ve yaşadıkları olayın etkisinin, stresle başa çıkma becerileri üzerine etkisi* (Yüksek lisans tezi, Sağlık Bilimleri Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No. 644950).

Yılmaz, I. T. (2008). *Çocuk istismarı ve ihmalinin yaygınlığı ve dayanıklılıkla ilişkili faktörler* (Doktora tezi, Ege Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No. 230905).

- Yılmaz, S. D. ve Beji, N. K. (2010). Gebelerin stresle başa çıkma, depresyon ve prenatal bağlanma düzeyleri ve bunları etkileyen faktörler. *Genel Tıp Dergisi*, 20(3), 99- 108. <https://hdl.handle.net/20.500.12395/24300>
- Yılmaz, G. A., ve Nalbant, E. G. (2025). Kadın istihdamını etkileyen ekonomik ve mali faktörler. Türkiye geneli ve SEGE bölgeleri için panel veri analizi. *Öneri Dergisi*, 20(63), 117-147. <https://doi.org/10.14783/maruoneri.1576956>
- Yiğit, İ., ve Erden, G. (2015). Çocukluk çağı istismar yaşantıları ile genel psikolojik sağlık arasındaki ilişkide erken dönem uyum bozucu şemaların aracı rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 30(75), 47-59. <https://www.researchgate.net/publication/280238480>
- Young, J. E., Klosko, J. S., ve Weishaar, M. E. (2019). *Şema terapi: uygulayıcı rehberi* (T. Veli Soylu, Çev.). İstanbul.
- Yöyen, E. G. (2017). Çocukluk çağı travması ve benlik saygısı. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(1), 267-282. <https://doi.org/10.24289/ijsser.274033>
- Yulaf, Y., ve Gümüştas, F. Ö. (2013). Çocuk ve ergenlerde cinsel istismarın psikiyatrik sonuçlarını etkileyen faktörler. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 16(4), 197-205. https://jag.journalagent.com/kpd/pdfs/KPD_16_4_197_205.pdf
- Yumuşak, A. (2013). *Üniversite öğrencilerinin flört şiddetine yönelik tutumları, toplumsal cinsiyetçilik ve narsisistik kişilik özellikleri arasındaki ilişki* (Yüksek lisans tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No. 350200).
- Yurtsever, H. (2009). *Kişilik özelliklerinin stres düzeyine etkisi ve stresle başa çıkma yolları: Üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma* (Doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (Tez No.249514).
- Yüksel, H., (2014), Çalışma yaşamı ve stres kavramı. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(3),109-131. <https://www.researchgate.net/publication/366226535>
- Zara-Page, A., ve İnce, M. (2008). Aile içi şiddet konusunda bir derleme. *Türk Psikoloji Yazıları Dergisi*, 11(22), 81-94. <https://www.researchgate.net/publication/281150488>

- Zeren, C., Yengil, E., Çelikel, A., Arık, A., ve Arslan, M. (2012). Üniversite öğrencilerinde çocukluk çağı istismarı sıklığı. *Dicle Tıp Dergisi*, 39(4), 536-541. <https://doi.org/10.5798/diclemedj.0921.2012.04.0196>
- Zoroğlu, S. S., Tüzün, Ü., Şar, V., Öztürk, M., Kora, M. E., ve Alyanak, B. (2001). Çocukluk dönemi istismar ve ihmalinin olası sonuçları. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 2(2), 69-78. <https://www.researchgate.net/publication/285637846>

EKLER

EK A

A-1 AYDINLATILMIŞ ONAM FORMU

Sayın Katılımcı,

Bu araştırma, Altınbaş Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programı kapsamında Dr. Öğr. Üyesi Esra GÜL KOÇYİĞİT danışmanlığında, Nazrin Siyahlı tarafından yürütülmektedir. Yüksek lisans programı bitirme tezi olarak hazırlanan bu araştırmanın amacı, flört şiddeti, çocukluk çağı yaşantıları ve demografik özellikler arasındaki ilişki hakkında bilgi edinmektir. Araştırmaya katılım gönüllülük esasına dayanmaktadır. Araştırmanın herhangi bir noktasında, herhangi bir gerekçe göstermeden anketi doldurmayı bırakabilir, araştırmaya katılmaktan vazgeçebilirsiniz. Araştırmanın amacına ulaşması adına her bölümün başlangıcında verilen yönergelerin dikkatlice okunması, bu yönergelere göre soruların eksiksiz ve sizi doğru yansıtacak şekilde içtenlikle cevaplanması önemlidir. Soruların doğru veya yanlış olarak nitelendirilebilecek bir cevabı yoktur.

Tamamlanması yaklaşık olarak 20 dakika sürecek olan bu çalışmada, sizden herhangi bir kimlik bilgisi istenmeyecek, araştırmacı tarafından verileriniz gizli tutulacak ve araştırma sonuçları kimliğinizle ilgili detay verilmeden bilimsel amaçlı kullanılacaktır. Araştırmadan toplanan veriler bireysel olarak incelenmeyecek, bir bütün olarak değerlendirilecektir.

Araştırmaya yaptığımız değerli katkılarınız için teşekkürler.

"Bu araştırmaya tamamen gönüllü olarak katılıyorum ve istediğim zaman araştırmadan ayrılabileceğimi biliyorum. Verdiğim bilgilerin, kimlik bilgilerim kullanılmadan bilimsel amaçlarla doğrultusunda kullanılmasını onaylıyorum ve bu araştırmaya katılmayı kabul ediyorum".

Şartları okudum ve kabul ediyorum.

A-2 DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

1)Yaş
2)Cinsiyet
3)Eğitim Durumu
4)Medeni Durum
5)Gelir Durumu
6)Çalışma Durumu
7)Mevcut Bir Romantik İlişki Var Mı?
8)İlişki Varsa Ne Kadar Süredir Devam Ediyor?

A-3 FLÖRT ŞİDDETİ TUTUM ÖLÇEĞİ

Bu ölçekteki cümleler, sizin flört şiddetine ilişkin tutumlarınızı belirlemek için hazırlanmıştır. Sonuçlar yalnızca araştırma amacıyla kullanılacaktır. Bu cümlelerden hiçbirisinin doğru ya da yanlış cevabı yoktur. Her cümle ile ilgili görüş, kişiden kişiye değişebilir. Bunun için vereceğiniz cevaplar sizin kendi görüşünüzü yansıtmalıdır. Her cümle ile ilgili görüşünüzü belirtirken, önce cümleyi dikkatlice okuyunuz, sonra cümlede belirtilen düşüncenin, sizin düşünce ve duygularınıza ne derecede uygun olduğuna karar veriniz. Aşağıdaki cümleler size; Hiç uygun değilse “Kesinlikle Katılmıyorum” Uygun değilse “Katılmıyorum” Karar veremiyor iseniz “Kararsızım” Uygunsa “Katılıyorum” Tamamen uygunsa “Tamamen Katılıyorum” Cümlelerin karşısındaki kutucuğa çarpı (X) işareti koyarak işaretleyiniz. Bir cümleyi okuduktan sonra aklınıza ilk geleni işaretleyiniz ve lütfen bütün cümleleri işaretlemeyi unutmayınız.
1. Kız/erkek arkadaşlığında ilişkinin sürdürülmesi için, tehdit bir araç olarak kullanılabilir.
2. Kız/erkek arkadaşlığında şiddet karşılıklı saygının olmadığı bir göstergesidir.
3. Kız/erkek arkadaşlığında şiddet bazen uygulanabilir.
4. Kız/erkek arkadaşlığında şiddet olması ilişkiyi düzene sokar.
5. Kız/erkek arkadaşlığında şiddetin olması normal karşılanmalıdır.
6. Gerektiğinde erkekler, kız arkadaşına vurabilir.
7. Gerektiğinde kızlar, erkek arkadaşına vurabilir.
8. Fiziksel şiddet (tokat, tekme, vurma vb.) uygulayan erkek daha çekicidir.
9. Kız/erkek arkadaşlığında namus ve ahlak kurallarına uyulmaması fiziksel şiddet nedeni olabilir.
10. Kız/erkek arkadaşların birbirlerine küçük çaplı vurmaları kabul edilebilir.
11. Erkekler, kız arkadaşının hoşuna gitmesi için davranışlarını değiştirmelidir.
12. Kızlar, erkek arkadaşının her istediğini yapmalıdır.

13. Erkekler, kız arkadaşının her istediğini yapmalıdır.
14. Topluluk içerisinde kızlar yerine erkek konuşmalıdır.
15. Gerçek sevgi kız/erkek arkadaşının her istediğini yerine getirmeyi gerektirir.
16. Kızlar ağlayarak erkek arkadaşına her istediğini yaptırabilir.
17. Kız/erkek arkadaş birbirlerinin para harcamasına karışamaz.
18. Erkekler, kız arkadaşının kazandığı parayı kontrol etmelidir.
19. Kızlar, erkek arkadaşının kazandığı parayı kontrol etmelidir.
20. Kız/erkek arkadaşlar birbirlerinin banka kartlarının şifrelerini bilmelidirler.
21. Kızlar, erkek arkadaşının uygun gördüğü şekilde para harcamalıdır.
22. Kızların daha önceden cinsel deneyimi varsa, erkek onu cinsel ilişkiye zorlayabilir.
23. Erkekler, kız arkadaşlarına cinsel zorlamada bulunmamalıdır.
24. Kızlar, erkek arkadaşlarına cinsel zorlamada bulunmamalıdır.
25. Erkeğin, kız arkadaşını okşama öpme gibi cinsel davranışlarda bulunurken onun onayını almasına gerek yoktur.
26. Erkekler kız arkadaşlarını cinsel yakınlaşmaya zorlayabilir.
27. Kız/erkek arkadaşlığında cinsel zorlama olmamalıdır.
28. Flört döneminde cinsel eylem yalnızca erkeklerin hakkı olabilir.

A-4 ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALAR ÖLÇEĞİ

Bu sorular çocukluğunuzda ve ilk gençliğinizde (18 yaşından önce) başınıza gelmiş olabilecek bazı olaylar hakkındadır. Her bir soru için sizin durumunuza uyan rakamı daire içerisine alarak işaretleyiniz. Sorulardan bazıları özel yaşamınızla ilgilidir; lütfen elinizden geldiğince gerçeğe uygun yanıt veriniz. Yanıtlarınız gizli tutulacaktır. Çocukluğumda ya da ilk gençliğimde...				
1. Evde yeterli yemek olmadığından aç kalırdım.				
1.HiçBir Zaman	2.Nadiren	3.Kimi Zaman	4.Sık Olarak	5.Çok Sık
2. Benim bakımımı ve güvenliğimi üstlenen birinin olduğunu biliyordum.				
1.HiçBir Zaman	2.Nadiren	3.Kimi Zaman	4.Sık Olarak	5.Çok Sık
3. Ailemdelikler bana “salak”, “beceriksiz” ya da “tipsiz” gibi sıfatlarla seslenirlerdi.				
1.HiçBir Zaman	2.Nadiren	3.Kimi Zaman	4.Sık Olarak	5.Çok Sık
4. Anne ve babam ailelerine bakamayacak kadar sıklıkla sarhoş olur ya da uyuşturucu alırlardı.				
1.HiçBir Zaman	2.Nadiren	3.Kimi Zaman	4.Sık Olarak	5.Çok Sık
5. Ailemde önemli ve özel biri olduğum duygusunu hissetmeme yardımcı olan biri vardı.				
1.HiçBir Zaman	2.Nadiren	3.Kimi Zaman	4.Sık Olarak	5.Çok Sık
6. Yırtık, sökülük ya da kirli giysiler içerisinde dolaşmak zorunda kalırdım.				
1.HiçBir Zaman	2.Nadiren	3.Kimi Zaman	4.Sık Olarak	5.Çok Sık
7. Sevildiğimi hissediyordum.				
1.HiçBir Zaman	2.Nadiren	3.Kimi Zaman	4.Sık Olarak	5.Çok Sık
8. Anne ve babamın benim doğmuş olmamı istemediklerini düşünüyordum.				
1.HiçBir Zaman	2.Nadiren	3.Kimi Zaman	4.Sık Olarak	5.Çok Sık
9. Ailemden birisi bana öyle kötü vurmuştu ki doktora ya da hastaneye gitmem gerekmişti.				
1.HiçBir Zaman	2.Nadiren	3.Kimi Zaman	4.Sık Olarak	5.Çok Sık

10. Ailemde başka türlü olmasını istediğim bir şey yoktu.
1.HiçBir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık
11. Ailemdekiler bana o kadar şiddetle vuruyorlardı ki vücudumda morartı ya da sıyrıklar oluyordu.
1.HiçBir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık
12.Kayış, sopa, kordon ya da başka sert bir cisimle vurularak cezalandırılıyordum.
1.HiçBir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık
13.Ailemdekiler birbirlerine ilgi gösterirlerdi.
1.HiçBir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık
14. Ailemdekiler bana kırıcı ya da saldırganca sözler söylerlerdi.
1.HiçBir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık
15. Vücutça kötüye kullanılmış olduğuma (dövülme, itilip kakılma vb.) inanıyorum.
1.HiçBir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık
16. Çocukluğum mükemmeldi.
1.HiçBir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık
17. Bana o kadar kötü vuruluyor ya da dövülüyordum ki öğretmen, komşu ya da bir doktorun bunu fark ettiği oluyordu.
1.HiçBir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık
18.Ailemde birisi benden nefret ederdi.
1.HiçBir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık
19.Ailemdekiler kendilerini birbirlerine yakın hissederlerdi.
1.HiçBir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık
20. Birisi bana cinsel amaçla dokundu ya da kendisine dokunmamı istedi.
1.HiçBir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

21. Kendisi ile cinsel temas kurmadığım takdirde beni yaralamakla ya da benim hakkımda yalanlar söylemekle tehdit eden birisi vardı.
1.HiçBir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık
22.Benim ailem dünyanın en iyisiydi.
1.HiçBir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık
23.Birisi beni cinsel şeyler yapmaya ya da cinsel şeylere bakmaya zorladı.
1.HiçBir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık
24. Birisi bana cinsel tacizde bulundu.
1.HiçBir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık
25. Duygusal bakımdan kötüye kullanılmış olduğuma (hakaret, aşağılama vb.) inanıyorum.
1.HiçBir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık
26.İhtiyacım olduğunda beni doktora götürecek birisi vardı.
1.HiçBir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık
27.Cinsel bakımdan kötüye kullanılmış olduğuma inanıyorum.
1.HiçBir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık
28. Ailem benim için bir güç ve destek kaynağı idi.
1.HiçBir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

A-5 STRESLE BAŞA ÇIKMA TARZLARI ÖLÇEĞİ

Bu form, kişilerin yaşamlarındaki sıkıntılarla ve stresle başa çıkmak için neler yaptıklarını belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Lütfen sizin için sıkıntı ya da stres oluşturan olayları düşünüp, bu sıkıntılarınızla başa çıkmak için genellikle neler yaptığınızı hatırlayın. Buna göre, aşağıdaki davranışların sizi tanımlama ya da size uygunluk derecesini işaretleyin. Herhangi bir davranış size hiç uygun değilse % 0'ın altındaki kutu içine X işaretini koyun. Çok uygun ise % 100'ün altını işaretleyin. BİR SIKINTIM OLDUĞUNDA %0 %30 %70 %100
1.Kimsenin bilmesini istemem
2.İyimser olmaya çalışırım.
3.Bir mucize olmasını beklerim.
4.Olayı/olayları büyütmeyip, üzerinde durmamaya çalışırım.
5.Başta gelen çekilir diye düşünürüm.
6. Sakin kafayla düşünmeye, öfkelenmemeye çalışırım.
7. Kendimi kapana sıkışmış hiss ederim.
8. Olayların değerlendirmesini yaparak en iyi kararı vermeye çalışırım.
9. İçinde bulunduğum kötü durumu kimsenin bilmesini istemem.
10. Ne olursa olsun direnme ve mücadele etme gücünü kendimde bulurum.
11. Olayları kafama takıp, sürekli düşünmekten kendimi alamam.
12. Kendime karşı hoşgörülü olmaya çalışırım.
13. İş olacağına varır diye düşünürüm.

14. Mutlaka bir yol bula bileceğime inanır, bunun için uğraşırım.
15. Problemin çözümü için adak adarım.
16. Her şeye yeniden başlayacak gücü kendimde bulurum.
17. Elimden hiçbir şeyin gelmeyeceğine inanırım.
18. Olaylardan olumlu bir şey çıkarmaya çalışırım.
19. Her şeyin istediğim gibi olamayacağına inanırım.
20. Problemleri adım adım çözmeye çalışırım.
21. Mücadeleden vazgeçerim
22. Sorunun benden kaynaklandığını düşünürüm.
23. Hakkımı savuna bileceğime inanırım.
24. Olanlar karşısında "kaderim buymuş" derim.
25. "Keşke daha güçlü olsaydım" diye düşünürüm.
26. Bir kişi olarak iyi yönde değiştiğimi ve olgunlaştığımı hiss ederim.
27. "Benim suçum ne" diye düşünürüm.
28. "Hep benim yüzümden oldu" diye düşünürüm.
29. Sorunun gerçek nedenini anlaya bilmek için başkalarına danışırım.
30. Bana destek olabilecek kişilerin varlığını bilmek beni rahatlatır.